İNCİ ARAL

mor

2004 ORHAN KEMAL ROMAN ÖDÜLÜ

KIRMIZIKEDİ

İNCİ ARAL

İnci Aral, Denizli'de doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nü bitirdi. Aral, eserlerinde daha çok bireylerin çevre ve toplumsal oluşumların etkisiyle biçimlenen ve değişen ruh hallerini, kadın-erkek ve insan ilişkilerindeki iletişimsizlik, sevgi bağları ve varoluş sorunlarını irdeleyen bir yazar.

Romanları: *Ölü Erkek Kuşlar* (1991 [1992 Yunus Nadi Roman Ödülü]); *Yeni Yalan Zamanlar* [*Yeşil*] (1994); *Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm* (1997); *İçimden Kuşlar Göçüyor* (1998); *Mor* (2003 [2004 Orhan Kemal Roman Armağanı]); *Taş ve Ten* (2005); *Safran Sarı* (2007), *Sadakat* (2010).

Öyküleri: *Ağda Zamanı* (1979 [1980 Akademi Kitabevi Öykü Başarı Ödülü]); *Kıran Resimleri* (1984 [1983 Nevzat Üstün Öykü Ödülü]); *Uykusuzlar* (1984); *Sevginin Eşsiz Kışı* (1986); *Gölgede Kırk Derece* (2000 [2001 Yunus Nadi Öykü Ödülü]); *Ruhumu Öpmeyi Unuttun* (2006).

Deneme: *Anlar İzler Tutkular* (2003).

Söyleşi: *Unutmak* [Hazırlayan: Tolga Örnek] (2008)

KIRMIZIKEDİ

Kırmızı Kedi Yayınevi: 60
Türk Edebiyatı: 9

Mor
İnci Aral

© İnci Aral, 2007
© Kırmızı Kedi Yayınevi, 2010

Editör: İlknur Özdemir
Kapak Tasarımı: Melis Rozental
Grafik: Aziz Zengin

Baskı: Pasifik Ofset 0212 4121777

Bu kitabın ilk baskısı 2003 yılında yapılmıştır.
Kırmızı Kedi'de Birinci Basım: Şubat, 2011
ISBN: 978-9944-756-66-2

Kırmızı Kedi Yayınevi
www.kirmizikedikitap.com
kirmizikedi@kirmizikedikitap.com
Ömer Avni M. Emektar S. No: 18
Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

İnci Aral

MOR

Yeni Yalan Zamanlar: 2

Roman

"Marco Polo, tek tek her taşıyla bir köprüyü anlatıyor.
'Peki köprüyü taşıyan taş hangisi?' diye sorar Kubilay Han.
'Köprüyü taşıyan şu taş ya da bu taş değil, taşların oluşturduğu kemerin kavsi,' der Marco.
Kubilay Han sessiz kalır bir süre, düşünür. Sonra ekler:
'Neden taşları anlatıp duruyorsun bana? Beni ilgilendiren tek şey var o da kemer.'
Marco cevap verir: 'Taşlar yoksa kemer de yoktur.'"

Italo Calvino
*(Görünmez Kentler)**

* Remzi Kitabevi 1990 / Çev: Işıl Saatçıoğlu

05:30

Bahçede, yüzme havuzunun başında duruyordu. Güz yaprakları, boşaltılmış havuzun dibindeki çamurlu suda çürüyüp yosunlaşmışlardı. Şezlonglar, kuru bitkilerle dolu saksılar oraya buraya atılmış, otel terk edilmişti. Orada olan herkes gitmiş, bir tek o, İlhan kalmıştı geride. Bütün ışıklar sönük, camlar karanlık, deniz ve rüzgâr suskundu. Çırılçıplaktı, bir şey yoktu üstünde ve bedeni gibi ruhu da soyunuktu. İyi yürekli, yorgun, biraz hüzünlü bir çocuktu, yeniden. Küçük ayaklarının izlerini taşıyan kumsal, şimdi üstünde durduğu betonla örtülmüş ve ayakları büyümüştü artık ama olsun, yüreği o yürek, ruhu o ruhtu. Bastığı yere baktı. Ayakları kanlı, pembemsi su birikintileri içindeydi. Çiçek ve böcek ölüleri, kırık camlar, balık kılçıkları, pavurya kıskaçları, patlak balonlar ve sıyrılmış tavuk kemikleri dağılmıştı ortalığa. Püreler, pörsümüş marul yaprakları, sönmüş purolar. Bir şölenin artıkları. Ama çiçekler gerçek çiçek değildi, kılçık, kemik ve deniz kabukları da öyle. Tümünün bir dekor oluşturmak üzere bez ve plastikten yapıldığı anlaşılıyordu yakından bakılınca. Sahici olan yalnızca kandı. O da kan kıvamında kan kırmızısı boya değilse eğer.

Bütün bunlar tuhaf bir biçimde doğal görünüyor ve onu ürkütmüyordu nedense. Yıkımlar onarılır, pislik temizlenebilirdi. Dallar tomurabilir, kırılanların yerine yenileri konurdu nasıl olsa. Ölüler içinse yapılacak bir şey yoktu. Tek kesinlik ölüm, yokluktu. Rahmetle anılıp unutulacaklardı hepsi. Âmin. Çevresine bakındı. Şafağın menekşe mavisine boyadığı gökyüzünde beyaz, kocaman bir dolunay ve çok iri yıldızlar vardı hâlâ. Serin esinti burnuna yasemin kokuları taşıyordu bir yerlerden. Havuza işemek istedi İlhan, sıkışmıştı. Ama tam o sırada arkasında kuru dal çıtırtıları duydu. Geriye dönüp baktığında çalılar arasında birinin kıpırdadığını seçti ve sonra ay aydınlığında, uzun, siyah örtülere bürünmüş bir karaltının görmüyormuş gibi ellerini ileriye uzatarak kendisine doğru yürümeye başladığını gördü. Hemen tanıyıp bildi onu, hiçbir işarete gerek duymadan. Yüzü yoktu gelenin ama bildi. Annesiydi. Hem annesi hem değildi. Görünmeyen annesiydi, görülmeye gerek olmadan bilinen. Görünense, yüzünün olması gereken yerde, üstüne ispirtolu kalemle kaş, göz, ağız çizilmiş karton bir maske taşıyan biriydi.

"Neden üzgünsün yavrum?" diye sordu gelen. Yavrum sözcüğünü vurgulayışı kendine özgüydü. Annesiydi, emin oldu İlhan.

"Üzgün değilim anne," dedi. "Çişimi yapmak istiyorum ve –önünü eliyle örttü– gördüğün gibi çıplağım."

"Herkes çıplak doğar, seni böyle çok gördüm ben," dedi annesi. "Ama istersen gözlerimi kapatabilirim."

"Senin gözlerin yok!" dedi İlhan, üzüntüyle boşluğa doğru bakarak.

"Önemli değil, insan gözü iyi göremez, ancak istersen ve yeterince yaklaşıp dokunabilirsen açıkça, dosdoğru görebilirsin her şeyi," dedi annesi.

"Niye geldin, beni mi özledin?" diye sordu İlhan.

"Evet, sana yaklaşmak, dokunmak istiyorum," dedi annesi... "Torunumu da merak ediyorum ayrıca. Göster onu bana oğlum!"

"İsterdim, ama olanaksız anne, sen ölüsün!" dedi İlhan.

"Ölüm yok," dedi annesi. "Unutulmadığın sürece yok, bunu unutma!"

Sıkıntı içinde uyandı İlhan Sacit. Panjurların aralığından odaya dolan parlak kül rengi ışığa gözlerini alıştırmaya çalışırken hızlanmış kalp atışlarının düzelmesini bekledi. Annesi epey zamandır rüyalarına girmiyor, hiçbir biçimde duygu dünyasına uğramıyordu. Üstelik her iki durumda da onu daha çok yaşarkenki genç, güzel, güler yüzlü haliyle görürdü. Demek artık, otuz beş yaş yüzünün fotoğraflarda sonsuza kadar sabitlenmiş hatları, ışıltılı iri gözleri ve hatta o alçakgönüllü gülüşü bile yok olmuştu ölümünde...

Ürkütücü, mesajı olan bir karşılaşmaydı bu. Ayrıca ilk kez yaşıyordu böylesini. Yaşamak mı? Elbette. Rüyalar çoğu zaman, gerçekten daha gerçektiler çünkü. İnsanın en karmaşık, en dokunulmamış eğilim, arzu ve kaygılarını ortaya koyarlardı. Bozulup eğrilmemiş, törpülenip yavanlaşmamış derin içselliğini. Kalıpların, yasakların içinde ketlenen, bastırılan duyguların, denetim ortadan kalktığında sere serpe ortaya dökülen gündelik tutanaklarıydı onlar.

"Sen ölüsün!" Bunu söylemiş miydi, yoksa yalnızca söylemek mi istemişti?

Söylemişti evet; ve mantıklı olsa bile incelikten aşırı yoksun bir cevaptı bu. Onu avutacak, ölü olduğunu kabaca yüzüne vurmayacak biçimde davranabilirdi pekâlâ. Ne saçmalıyorum ben, bu benim yarattığım bir görüntü, annemle ne ilgisi var ki! dedi, yattığı yerde huzursuzca kıpırdanarak. Gittikçe daha az rüya görüyordu aslında ve rüyalarının kıyısını köşesini yoklayıp yorumlamak huyu yoktu. Dur, diye düşündü, dur biraz. Bu bir rüya mıydı? Katıksız rüya mıydı? Yoksa zihnin, yarattığı simgeler aracılığıyla eski bir acıyı tazeleme inadı mı? Annesini birdenbire, erkenden kaybetmenin isyanını yüreğinde taşımıştı uzun yıllar ama son zamanlarda iyice körelmişti acısı. İşte şimdi, uykusunda ya da yarı uyanıklığında, altbilincinin nasılsa denetimden kurtulduğu bir boşluk anında, unutmanın suçluluğuyla karışımş o eski acı hızla su yüzüne çıkmıştı.

İdrar zoruyla sertleşmiş organını, kasıklarını zorlayan doluluğu hissetti. Öylece bekledi ve hafif bir haz duygusu içinde sabahın uyanışım, yaklaşan günü dinledi bir süre. Geceki rüzgârdan kalma esintinin ağaçlardaki yumuşak hışırtısı, köpek havlamaları, erkenci bir balıkçı motorunun giderek uzaklaşan homurtusu, bir kuş sürüsünün telaşlı çığlıklarıyla kanat sesleri geliyordu kulağına. Her şey yolunda, diye düşündü, her şey olması gerektiği gibi.

Yan dönüp hafifçe doğrularak yanı başında yüzükoyun yatan Renginur'a baktı. Onun güneşin sıcaklığı-

nı emmiş sırtına dokundu. Avcunu heykelsi bir pürüzsüzlük, kadifemsi bir yumuşaklıkla aşağılara inen sırt çizgisi boyunca gezdirdi. Mayonun kapattığı, güneşin ulaşamadığı bölgelerde beyaz kalmış, alacakaranlığın içinde sedefsi ışıltılarla parıldayan o çıplak, diri kalçaları okşadı usulca. Doğumdan sonra da yüksek, hâlâ güzel kalçalardı bunlar ve kadın, bacaklarından birini karnına çekmiş, böyle dağılmış ve sakınmasız uyurken, İlhan'm içindeki saldırganı nasıl kışkırttığından habersizdi. Göğüsleri biraz irileşmiş, genç kızlığının küçük konimsi çıkıntıları döllenip olgunlaşmış, ballı, diri meyveler gibi iştah açıcı hale gelmişlerdi. Dün geceki sevişmelerinin anısı silik, kopuk kopuk belleğinden geçti. Yüzüne akan kumral saçlar, uzun öpüşler, acıya benzer boğuk inlemeler, gülüşmeler, uzun soluklar, fısıltılar ve telaş... Sonra yoğun, ağır etin sabırsızlığına yenilen sevecenlik ve çocukluk düşlerindekine benzer uçuşlar... Ölümcül korkularla çarpıntılar içinde yüksek yarlardan aşağı düşer ya insan hani... öyle. Ardından o tükenmez, derin kaygan sıcaklık; ve yumuşak düşüşün çarpma anı sarsıntısı...

Ansızın bir görüntü, buruk bir bilme am belirip kayboldu geçmişinin güneşli bir köşesinde: Irmak kıyısında çimenlere sırtüstü uzanmış gökyüzüne bakıyor. Ergenleşmenin ilk belirtilerini duyuyor kamışında, sızılı hazlarla tedirginleşen bedenini yokluyor elleriyle. Korkuyor biraz yeni kendinden. Neden olduğunu bilmeden. Bu dirimin getireceği yıkımlardan, fırtınalar, ihanetler, yadsınmalar, umarsızlık ve düş kırıklıklarının-

dan. Lanetler, aşağılanmalar ve yersiz gururdan. Tenselliğin karanlık, başa çıkılmaz, yazgısal kesinliğinden korkuyor belki ve sonra kimi zaman sevgileri, dostlukları, hatta kendi kendisini düşmana dönüştüren ağısından. Bilmiyor daha... Yaz sabahının doygun sessizliği tarlaların üstünde süzülüyor. Hava cömert, mavi ve ferah. Kavakların narin, titrek yaprakları arasından süzülen gün ışığı koyu yeşil gölgelerle yüzüne, kollarına dökülüyor. Toprağın kuru, soğansı bereket kokusu baş döndürücü. Kendini yola çıkmaya hazır bir yolcu gibi duyuyor İlhan ve korku içinde o yolun ötesinde uzanan geleceği görmeye çalışıyor...

Şimdi artık gelmiş, yaşanıp geçmiş ve hâlâ yaşanıp geçmekte olan geleceği...

Yeniden uyumaya çalıştı. Ama rüyasından –ya da yanılsamasından– kalan belli belirsiz bir tedirginlik vardı içinde. İyimserliğini zedeleyen bir korku. Oğluna bir şey mi olacaktı yoksa? Uğursuz bir işaret miydi annesini o halde, o korkunç ortamda görmesi? Birden aşırı uyarılmış, beklenmedik olumsuz bir şeyle karşı karşıya kalmış gibi doğrulup oturdu yatağın içinde. Rüyasının kimyası olan yasemin kokusu, korkusunun kokusu olarak bir an yüzünü yalayıp geçti. Kendisi için de bir tehlike söz konusu olabilirdi. Belki de önsezilerin açıklanamaz biçimde devreye girerek insanı dikkatli olmaya çağırdığı durumlardan biriyle karşı karşıyaydı. Annesi, "Torunumu görmek istiyorum," demişti. Yabana atmamahydı bu sözü. Yalnızca bilinçaltı kaygılar ya

da küçük oğluna olan düşkünlüğüyle açıklayıp geçiştirmemeliydi.

Sessizliği dinledi. Kalbinin çıplak göğsünün üstünden bile görünen güçlü, düzenli atışını izledi. Bedeninin uyumlu işleyişi, içindeki dehşet duygusunu yatıştırıyordu biraz. Gerçek şuydu ki ölmesini dileyenler, bekleyenler vardı. İş hayatındaki rakipleri, gizli düşmanları, işten çıkardığı eski bir müdür ya da karısı Revan ve sonra özellikle, baldızı olacak o kızıl cadı, Fikran. Onun savurduğu tehditleri hatırladı.

Üç ay önce, yaz başında, boşanma kararının hemen ardından Revan, ablasıyla birlikte, buraya, İlhan'ın otelin bahçesindeki özel villasına, sözde eşyasını almaya gelmiş ve kendisinden beklenmeyecek derecede onursuz davranmıştı. Oldum olası soğuk bir kibarlık ve soyluluk özentisi içinde yaşamış Revan'ın kendini bu duruma düşürmesi şaşırtmıştı İlhan'ı. Geldiklerini duyunca o kadar sinirlenmişti ki iki kadının, –bir hizmetçinin bir yığın pılı pırtıyla doldurduğu– valizlerini kapının önüne çıkarttırmış ve karısıyla yüzsüz baldızının, sevdiği, çocuğunun annesi olan kadınla aylardır oturduğu eve girmelerine engel olmuştu. Kapıda, hizmetçinin ve şoförün önünde onları –yazık ki– çirkin bir biçimde kovmak zorunda kalmıştı, evet ama hak etmişlerdi bunu. Eşyasını göndereceğini söylediği halde kafa tutarcasına çıkıp gelmelerindeki asıl amaç, Renginur'u rahatsız etmek, üzmek, hırpalamaktı kuşkusuz. Revan bunu yapmaktan kaçınabilirdi belki, ama akıl hocası o manyak Fikran'dı.

"Daha düne kadar yaşadığım yere nasıl sokmazsın beni?" demişti Revan, ağlamaklı, sinirden tarazlanmış hırçın ama cılız bir sesle.

"Seni gururlu bilirdim, çok yazık!" demişti İlhan.

"Ya sen? Sen bu rezillikten hiç utanmıyor musun?"

"Sen hiçbir şeysin," demişti karısına. "Tek başına bir hiçsin. Seni yıllardır ablan yönetiyor. İpler onun elinde. Teslim olmuşsun! Ama bu kadın kendini kurnaz sanan bir aptal o kadar! Aklını başına topla..."

"Seni alçak, vicdansız adam!" diye bağırmıştı Fikran atılıp. "İpleri kaptıran asıl sensin! O kadar ki kızını bile inkâr ediyorsun! Senin asıl vârisin kızın, Kumru! Aına o masum görünen sürtük sevgilin seni parmağında oynatıyor. O çocuk senden olamaz İlhan Bey, asıl sen aklını başına topla!"

"Kapa çeneni terbiyesiz!" demişti İlhan, öfkeyle. "Kızını evlat edinen ben değilim, Revan. O çocuğu severim. Ama siz ikiniz onu da kendinize benzeteceksiniz. Sizi pis leşkargaları... Yıllarca sömürdünüz beni, def olun gidin başımdan artık!"

"Seni öldürteceğim, görürsün sen!" diye bağırmıştı o katır suratlı Fikran, arabaya binerken. "İt gibi gebereceksin İlhan Sacit!"

"Hoşt, köpek! Def ol burdan!"

Ne cesaret, ne küstahlık! Ama söyledikleri İlhan Sacit'i ne korkutmuş ne de incitmişti. Öfkelenmiş ama ciddiye almamıştı olanları. Isıracak köpek dişlerini göstermez, diye düşündü. Hükmetmesini öğrenmeden önceki zor günlerinde kimi insanlar onu korkutmuştu. Birçok kez kırılmış, yaralanmıştı. Şimdiyse ka-

ya gibi dayanıklı ve güçlüydü. Sapasağlam ayaktaydı. Tepemi attırmasınlar, sinek gibi ezerim onları, diye söylendi.

Ölümden korkmadığını söyleyemezdi. Şimdi yatağında, kolları başının altında, sağlıklı, mutlu uzanmış yatarken bunu aklından bile geçirmek istemiyordu ama bir gün ölecekti, kaçınılmaz biçimde. Bu işin eceliyle olmasını bekliyordu doğal olarak. Zamansız, aptalca, beş para etmez birilerince yok edilmeyi değil elbette.

Kolay mı öyle! diye düşündü. Böyle bir şeye kim kalkışabilir ki, hah, sıkar biraz! Daha düne kadar yakın bildiği, bakıp kolladığı, babalık ettiği ve şimdi çıkarları bozulan bazı kişilerin ortadan kalkmasını arzu etmeleri bir bakıma anlaşılır bir şeydi. Dünyayla olan ilişkilerine paranın hükmettiği sıradan insanlar bütün değerlerini yitiriyorlardı. Fikran da onlardan biriydi. Her şeyini pazara çıkarabilir, satabilirdi küçük hırsları, bencilliği yüzünden. Tehlikeli yanı buydu.

Onun gibi ufku dar, yoz, küçük insanların gözünde suçluydu İlhan. Kuralların dışına çıkması, kaba deyişle *azıtmış* olması yüzünden değil. Sorgusuz akıttığı para musluklarını kesmiş olması nedeniyle. Nadanlıklara, nobranlık ve nankörlüklere yıllarca katlanmış, sonunda sabrı taşarak safraları kusmayı, kanını emen haşereleri çevresinden uzaklaştırmayı başarmıştı. Biraz geç de olsa yolculuğun bundan sonrası zevkli geçecekti, emindi bundan.

Bazen elinde olmadan, oldukça uzak görünen son durağı, olası ölümlerini kafasında kuruyor, hatta seç-

meye çalışıyordu. Dileği, pek çok insan gibi yaşamının bir anda, çabucak bitmesiydi. Salyalar, pislikler, ağrılar içinde, borular, serum şişeleri ve hortumlarla ölmek istemiyordu. Kendisine yaraşır biçimde, onuruyla, son sözlerini söyleyerek gitmeliydi bu dünyadan. Oğlu on sekiz-yirmi yaşına gelmeliydi en azından. Renginur, en olgun çağında olacaktı o zaman. Gözü arkada kalmayacaktı. Ah, keşke bilebilseydi, ölümünün yerini, zamanını. Geleceğin bilinmezliği üzerine çok kafa yormuştu bir ara. İnsanlar, bir, beş, on beş yıl sonrayı bilebilseler dünya kim bilir nasıl bir yer olurdu. Çekilmez ya da çok daha güzel belki. Ama olanaksızdı. Çünkü zaman yazgısallığın dışında gelişen bir rastlantılar, etkileşimler ve oluşumlar süreciydi.

Gözlerini yumdu. Dinginlik içinde bir an uykunun sınırlarını yoklar gibi oldu. Sonra ansızın annesinin ölüm döşeğindeki yüzü, kırk yıl önceki gerçekliği ile gözünün önüne geldi. Umarsız bir boşluk ve kaçınılmaz unutkanlığın gücüyle o yüzü hatırlamanın ipek bağlantı tellerini koparıp atalı yıllar olmuştu. Öyleyse şimdi –gördüğü rüyadan başlayarak– ne tür bir işleyişle geri dönüyordu?

Belleğinin duru sularında çocukluk günlerinin anıları kımıldandı. Annesini elindeki kovayla taşlıkta yalınayak gezinirken, çiçeklerini sularken, genç, çok genç günlerinde, bomboş sahilde siyah giysisinin savrulan eteklerini gülerek toplamaya uğraşırken ya da çocuklarından birinin yatağına eğilmiş yorganını sıkılarken görüyordu şimdi. Çaydanlıklarla, tavalarla oyalamrken,

erişte keserken, kırmızı biberleri ezip suyunu çıkarırken, bir şeyleri oradan oraya taşıyarak çekmeceler, dolaplar yerleştirirken. Oturmuş yorgan kaplarken. Mangaldaki cezvenin sapını tutan ellerinin inceliğini, masallar anlatan ezgili sesini hatırlıyordu onun. Sırtına akan sarı saçlarını büküp ağzında beklettiği tokayla ensesinde toplayışını, salatayı karıştırırken kolunun ileri geri sallanışını, örgü örerken kendi kendine mırıl mırıl konuşmasını. Sonra eğilmiş Bertan'ın potinlerini bağlarken o sarı sıcak, gür, –başını sokup uyuma isteği uyandıran– mis kokulu saçlarının yeniden yüzüne dökülüşünü...

Sonra... diye düşündü... Düşüncesi buraya geldiğinde tutuklaşıyordu.

Ardından anlık bir mantık sürçmesi sonucu –boğazındaki tıkanmayı gidermek ister gibi elini çenesinin altında gezdirdi– doğarken sahip olamadığı yaşama iradesini en sonunda kullanma arzusunun o aceleci, çılgın şarhoşluğu içinde, yok olma biçimini kendisi seçerek dünyaya meydan okumak istedi. Onu unutulmaz kılan asıl bu. Kendisinden beklenmeyecek olan bu büyük ve soylu vazgeçiş.

Özellikle Bertan'dan sonra, insanın o noktaya nasıl geldiği üzerinde çok düşünmüştü. İpin incelmesi süreci ağır işliyordu ve genellikle pek az belirti gösteriyordu. Kopma noktası bir bakıma aydınlanma anıydı. Zihinde ansızın yanan bir ışık ve keskin bir çizginin tam ortasında durduğunu anlamak. Sınırda. Sonra o an ve o noktada, birden insana umulmadık biçimde ağır gelen bir ayrıntı, bir yüz, bir koku, bir tek sözcük. Bir da-

ha görmek, koklamak, duymak istemediği bir şey insanın. Fazladan bir saniye ve sınırın öte yanına geçmeye yeterli bir adım. Küçük, tek bir adım. O adımı atabilenin kendisini bunu yapmamaya ikna edecek sözcükleri olmuyor ya da olsa bile kullanmaya zamanı kalmıyordu.

Altmış dört şubatıydı. İlhan, İstanbul'da Fransızca eğitim veren bir kolejde yatılı okuyordu ve on yedi yaşındaydı. Müdür yardımcısı çağırmış, annesinin hastalandığını, evine gidip görmesi için bir hafta izinli sayılacağını bildirmişti. Adamın konuşmasında, kapıdan çıkarken sırtını sıvazlayışında geri dönüşsüz bir kayıp için kendisine acıyormuş şefkati vardı ve yüzü, İlhan Sacit'e yaşanacak büyük bir acının korkusunu duyurmuştu. Gene de, "Yoksa öldü mü?" diye soramamıştı bir türlü. Sezgisinin kötücüllüğünden biraz daha uzak kalmak, hiç olmazsa yol boyu, umudunu ayakta tutup ölümün kesinliğini erteleyebilmek için olmalı.

İniltili, köhne ve soğuk otobüsün içinde titreyerek oturmuş, şimdi altı saate inmiş olan yolu on saatte alarak kasabaya varmış, otobüsten iner inmez de eve koşmuştu. Soğuk, dondurucu bir rüzgâr esiyordu sokaklarda, uğuldayarak. Zil çalmıyordu. Eliyle vurmuştu kapıya. Vuruşlarının evin boşluğu içinde yankılandığını duyarak. Sonra o zamanlar on iki yaşlarında olan kız kardeşi Gülcan açmıştı kapıyı. Giriş holü akşam öksüzlüğü içindeydi. Korkuları büyüten bir yalnızlık içinde. Kör bir lamba, gölgeli gri duvarlar, sessizlik ve o keskin, tanıdık ev kokusu...

İnsanın büyüdüğü evin kokusu, çocukluğuyla ilgili en güçlü ve yaralayıcı çağrışımlarla dolu oluyor, diye geçirdi içinden İlhan. Bilinen ama içindeyken fark edilmeyen, sayısız nesne ve eşyanın soluğunun oluşturduğu bu tanımı zor, yaşanmışlıkların kokusu sayılabilecek koku, eşikten adımını atar atmaz onu içine almıştı. O kokuyla sarmalanmış, zamanın içinden geçer gibi olmuştu bir an. Öyle ki kendini yere yığılacak gibi hissederek kapıya tutunmuştu.

"Annem nerde?" diye sormuştu sonra, sesini tüketen bir telaşla. Gülcan dili tutulmuş gibi suskun duvara dayanmış, büyümüş gözleriyle ağabeyine bakmıştı. Tam o sırada babası bahçe kapısında görünmüştü, tıraşsız, gözleri kıpkırmızı, yıkılmış bir halde.

"Yukarda, yatağında," demişti, ezik bir sesle. İlhan'a değil, kapının yanındaki askıya gelişigüzel atılmış paltolara, atkılara bakarak.

"Ne oldu ona?" diye sormuştu İlhan, pabuçlarını çıkarırken. "Şimdi nasıl?"

Gülcan hıçkırarak alt odaya kaçmıştı. Babası ağzı açık, dudağının kıyısı bir yana çekik, kaşları düşmüş, susmuştu. Eliyle yukarı katı işaret etmişti yalnızca. Git gör, der gibi. Sonra askıdan ceketini kapmış, aceleyle sırtına atarak evden çıkıp gitmişti.

Evet. Çıkıp gitmişti.

İlhan, üst katın merdivenlerini hızla tırmanırken annesinin odasına gireceği ve onu mavi benekli geceliğiyle yatağın içinde yatıyor bulacağı anı hayal etmişti. Annesi ona gülümseyecek, geldiği için ne kadar sevindiğini belli edecek biçimde elini avuçlarının içine ala-

cak ve öpmesi için yanağını uzatacaktı. Sonra ne olduğunu pek bilmediği ama söylemesi gereken, ondan hep duymak istediği bir şeyler anlatacaktı. Öleceğini sandığı için, hayatındaki en önemli sırrı açıklayacaktı belki. Birkaç yıldır, kendisini haplar içip sürekli uyumaya zorlayan acıyı. Ya da önemli, hayatlarını birdenbire değiştirecek çok güzel şeyler söyleyecekti. Göremediği geleceğin kapısını açacak bir anahtar, bir şifre sunacaktı İlhan'a.

Üst kat holünde durup soluklanmış, sonra annesinin yattığı loş, havasız odaya girip yatağı kuşatan sessizliğe doğru yürümüştü. Orada yatan tümseğin yüzü çarşafla örtülüydü. Pencere önünde oturmuş sessizce dua eden büyük hala, İlhan'ı görünce ağlamaya başlamıştı.

"Ah yavrum, ah güzel evladım, gördün mü olanları... Gitti anneciğin yavrum, gitti çocuğum..."

Kalkıp kucaklamıştı İlhan'ı.

İlk anda konuşamamış, hiçbir şey soramamış, söyleyememişti İlhan. Yatağa taşlaşmış gibi bakarak bir kıpırtı, bir soluk beklemişti. Çünkü daha on beş gün önce, yarıyıl tatilinde görmüştü annesini, bir şeyi yoktu.

"Onu, yüzünü görebilir miyim?.." demişti güçlükle.

"Görmesen daha iyi olur çocuğum..."

"Görmek istiyorum. Görmeden inanmam..."

Halası, ölünün yüzünü örten çarşafı açınca, annesinin, saydamlaşıp ağarmış yüzüyle, çenesi bağlı, gözkapakları simsiyah, kaskatı yattığını görmüştü İlhan. Omuzları çıplaktı. Islak uzun saçları başının bir yanında omuz çukurunu doldurmuştu. Yüzünde buruk, belli

belirsiz bir gülümseme vardı. Bırakabileceği tek şey oymuş gibi. Uzun uzun bakmıştı ona İlhan. Uyanmasını, olup bitenin gerçek olmadığını söylemesini bekler gibi. Ölünün yüzü yeniden örtüldüğünde yatağın kıyısına çökmüş, başı eğik, gözleri yere çivilenmiş dakikalarca suskun kalmıştı.

"Neden?" diye sormuştu halasına epey sonra. "Ne oldu?"

"Denize doğru gitmiş yavrum."

"Denize mi? Neden? Ama neden!"

Severdi annesi denizi. Denize girenlere özenirdi. Giremezdi ama. Mayo giymesi, kentli kadınlar gibi plajda oturması uygun bulunmazdı. O kadar mı özlemişti de denize doğru yürümüştü kış günü?

"Öyle istemiş. Kolay değil ama dayanıklı olmalısın kuzucuğum. Sen artık delikanlısın, kardeşlerine örnek olacaksın. Dövünüp ağlamanın yararı yok. Hepimiz öleceğiz bir gün."

Kendini topraktan neden sakınmış da yokluğun iyot kokulu çağrısını yeğlemişti annesi acaba? Son soluğunu suyun enginliğinde özgürce koyvermek ve sonra denizkızlarının ve batık gemilerin ülkesine sığınmak için mi?

Bir süre orada başı ellerinin arasında ve zonklayarak oturmuş, sonra aşağıya inmişti İlhan, dizleri titreyerek. Armağan ve Bertan yoktular ortalarda. Gülcan oturma odasındaki sedire kapanmış ağlıyordu. Onun saçlarını okşamış, avutucu bir şeyler söylemiş ve ardından evden çıkıp denize doğru koşmuştu. Çok uzun koşmuştu, koştuğunu bilmeden. Kıyıya vardığında

kuduran dalgaların içine atmak istemişti kendini. Yapamamıştı. Boğuk, korku ve acıdan katılmış hıçkırıklarla ağlamıştı, ıslak, soğuk kuma çöküp. Bir ara onu avutmak ister gibi paçalarını koklayıp çekiştiren cılız bir sokak köpeğine sarılmıştı. Elektrik akımına tutulmuş gibi titriyor, dişleri şiddetle birbirine vuruyordu. Armağan, orda öyle bulmuştu onu saatler sonra. Geceydi artık. Gökyüzünde soluk mavi yıldızlar ve hilal biçimi üzgün bir ay vardı.

İlhan, annesini hep kıskanmıştı babasından. Bunun nedeni bilinçaltı bir saplantıdan çok annenin babadan daha üstün, duygulu ve iyi bir insan olduğu inancıydı. O kaba saba, küfürbaz, dediğim dedik adamın böylesine güzel, sıcak ve iyi bir kadına sahip olabilmesi haksızlıkmış gibi geliyordu ona. İlkokulu bitirdikten sonra kolejde okumak üzere İstanbul'a gönderildiği ilk yıl en çok annesini özlemiş, geceleri gizli gizli ağlamıştı. Çok zor geçmişti özellikle on bir yaşının kışı. Sevilmediğini, evden atılmış olduğunu düşünüyordu. O okula gönderilmesini daha çok annesi istediği halde babasını suçluyordu nedense. Okul parasını ödeyen oydu çünkü. Sonra alışmıştı kuşkusuz. Kasabalı tanıdık çocuklar vardı. İstanbul çok güzeldi. Büyüyordu. Sonraki yıllarda annesinin çok daha güzel hayatlara layık olduğunu düşünmeye başlamıştı. Sinemayı seviyordu ve hafta sonu izinlerinde arkadaşlarıyla güzel filmlere gidiyorlardı. Çok etkileniyordu perdede gördüğü kadın kahramanlardan. Annesinin de onlar gibi olmasını arzu ediyordu. Babası onun elini öpmeli, saygı göster-

meli, fermuarını çekmeli ve sigarasını yakmalıydı. Sokağa uzun fare grisi pardösüsü ve çiçekli başörtüsüyle çıkacağı yerde güzel giysiler, incecik topuklu ayakkabılar giyip çıkmalı, –kolejdeki sınıf arkadaşlarının çoğunun annesi gibi– saçları yapılmış, dudakları boyalı gezmeliydi. Güzelsu'nun geri kalmış insanları onu kınayabilirlerdi ama zaten kasabada yaşamaları da yanlıştı. İstanbul'da büyük bir köşkte oturmalıydılar. Babası toprak ve pırasa kokmamalı, fabrikatör olmalı, kruvaze ceketler giyip kalın purolar içmeliydi. Annesi ise kapılarını şoförlerin açtığı arabalara binerek gezmeye gitmeli, hizmetçilere emirler verip, evin içinde süslü terlikler ve parlak sabahlıklarla dolaşmalıydı. Böylelerinden hiçbir eksiği yoktu çünkü. Görgülü, kentli kadınlar gibi dans etmesini, gülüp konuşmasını ve hatta onlar gibi ağlamasını kolayca öğrenebilirdi isterse. Bütün bunları yapabilecek incelikte biriydi. Ellerini tarhana leğenlerine, salça ve keşkek kazanlarına sokacak biri değil! Çişli bezler yıkayacak, cam silecek, tahta fırçalayacak biri hiç değil. Bu duygularından annesine de söz etmişti bir gün. İlhan'a şaşkınlıkla bakmış, gözleri dolmuş, ne diyeceğini bilememiş, en sonunda yanına gelip onu sıkıca kucaklamıştı annesi. "Nerden uyduruyorsun bunları?" demişti. "Onlar yüksek tabaka. Biz yoksul değiliz ama öyle de olamayız yavrum. Sil bunları kafandan..." "Olursun, oluruz," demişti İlhan. "Ben bir gün fabrikatör olacağım ve seni öyle yaşatacağım..."

Bir tek akrabası yoktu annesinin. Ne anne baba, ne de kardeş, teyze, hala, amca ya da yeğenler. Kimsesiz ol-

duğunu söylerdi. –Anlattığına göre– kendisini yedi yaşındayken çocuk yuvasından alan Muğlalı, varlıklı, dindar bir ailenin yanında büyümüştü. İlkokulu bitirir bitirmez okuldan alınmış, yaşlıca çiftin hem yardımcıları hem de can yoldaşları olmuştu. On sekiz yaşına girdiğinde ise onların bazı davranışları yüzünden kırılmış, evden kaçmıştı. İzmir'de sigara fabrikasında iş bulup çalışmaya başlamış, yalnız, romatizmalı bir kadının evinde onun yemeğini, işlerini yapma karşılığı bir oda tutmuştu. Ev sahibi, babası İbrahim'in arkadaşı Altı Ahmet'in uzaktan akrabasıydı. Bir gece, İzmir'deki bir bar kavgasında kaşı patlayan İbrahim'i polisten kaçırıp Seher'in kaldığı akraba evine götürmüştü Ahmet, öyle tanışmışlardı annesiyle babası işte. Kaş pansumanıyla. Sonra birbirlerini beğenip sevmiş, evlenmişlerdi.

İlhan'a büyüdükçe daha da inanılmaz gelen bu öykünün çok bildik, çok basit olması dışında kuşku uyandıracak yanı yoktu. Alacakaranlıkta kalan bölümleri dışında elbette. İlhan, annesinin ölümünden sonra, anne babasının evlenme tarihlerinin kardeşi Armağan'm doğumundan sonraya denk geldiğini öğrendi kayıtlardan. Bu kasaba ve köylerde sık görülen bir durumdu. Üzerinde durup düşünmedi.

Uzun boylu, sağlam yapılı bir kadındı Seher Hanım. Beyaz tenli, sarı saçlı, iri mavi gözlü bir güzel. Yüz hatlarını gölgeleyen ürkeklik dağıldığı anlarda çevresine gizemli, yoğun bir cinsellik yayardı. İlhan, bazen onun yersiz, taşkın bir neşeye kapılıp şarkılar söylediğini, yüzüne allık sürdüğünü, odasına kapanıp aynanın

önünde oyalandığını hatırlıyordu. Kendisine ait özel anlar yaratmaya çalışıyordu sanki. Kimi zamansa durup dururken bulunduğu ortamdan kopuyor, içe kapanıp katılaşıyordu. Söylenenleri duymuyormuş, aslında başka bir dünyada yaşıyormuş da buradaki varlığını yadırgıyormuşçasma garip, uzak bakışlarla bakıyordu. Kısa süren bu yabancılık anları daha çok babasma yönelik olurdu ve onun söylediği bir söz, kaba bir davranış ya da bakışla devreye girerdi.

Onların, birbirlerine suç ortaklığına benzer gizli bir bağla bağlanmış olduklarını çok erken sezinlemişti İlhan. Babası, elindeki suçluyu saklıyor ve annesi de bu yüzden ona kölece bir minnet duyuyormuşa benzer bir kenetlenmişlik... Sonraki yıllarda bunun cinsellikle ilgili olabileceğini, gündelik hayatta o kadar aykırı görünürlerken yatakta yabanıl ama yoğun bir uyum sağlamış olabileceklerini düşünür oldu. Yabanıl, çünkü annesinin teninde bunun izlerini görürdü arada bir. Yaşadığı hayatı ya da kocasını hor görmesi yüzünden mi, yoksa âşığından teslim oluş beklemeden, sonuna kadar teslim olanın bile arada bir diklenip gözdağı vermesi gerektiği sezgisinden mi nedir bilinmez, İlhan, annesinin birkaç kez ağır küfürlerle babasına isyan ettiğine de tanık olmuştu. Adam üzerine yürüdüğünde ölesiye boğuşmuştu da üstelik onunla. Çocuklarda dehşet uyandıran bu tür kapışmalarm aşk ve sevgi sözcüklerinin işlevsiz kaldığı bir ilişkide ilkel ama kaçınılmaz bir iletişim biçimi olabileceğini ise çok sonraları anlamıştı. O ikisinin dünyaya karşı kurdukları ortaklığı sevgi olarak adlandıramasa da, araların-

da tuhaf bir tutku ilişkisi olduğundan emindi. Başlangıçtaki bir araya gelme nedenleri ne olursa olsun birbirlerine gereksinme duyuyorlardı çünkü. Ayrıyken tek tek, belirsiz bir dalgınlığın, tedirgin bir yalnızlığın izleri seçilirdi yüzlerinde. Oysa bir aradayken, ötekini sürekli kollayan, tepkilerini uyanıklıkla ölçüp biçen, didişken ama uslandırılmış bir dikkat içinde olurlardı. Belki de iç içe geçip bir yumak gibi umutsuzca birbirlerine dolanmışlar, daha sonra da biri ötekini gene içinde taşıyarak çözülmüşlerdi. Daha doğrusu o birbirine dolanmadan yalnızca biri kendini –büyük ölçüde– kurtarmıştı. Babası.

Baba, bütün kadınların aynı ve temelde iki bacak ve o gizemli delikten ibaret olduklarını sanan adamlardandı. Kıskançtı ve kıskançlığının temelini oluşturan kavrayış buydu. Kendinden önceki kuşaklar tarafından böyle yetiştirilmişti ve karısını da, kızını da sonuna kadar böyle sakındı dünyadan. Bir kadının yalnızca –kirletilip atılmak için bile olsa– o kadına bir biçimde hak kazanacak erkeğe ayrıldığı belletilmişti ona. Tabii, aynı ganimete göz dikmiş öteki erkeklerin her zaman dikkatle izlenmeleri koşuluyla. Erkeklik, bir kadının erkeğe getirebileceği her türlü dertle bire bir baş edebilecek uyanıklık, yetenek ve yetkinlikte olmayı gerektiren bir konumdu ve kendisinin bu konuda fazlasıyla donanımlı olduğuna inancı tamdı. Dişilerden yana rekabete, sahipliğe ve sonuçta düşmanlığa dayalı bu tehlikeli ortamda içgüdüsel yaban yanı, yani o aptal erkeklik damarı alabildiğine genişlemiş, sevgi damarı ise tıkanmaya yüz tutmuştu.

Ev işlerini, bir eve, kocaya, çocuklara ve eşyaya sahip olmayla ilgisi olmayan bedensel bir zevkle, hamaratlıkla yapardı annesi. Neredeyse tümüyle evde geçirirdi zamanını. Kocasının çok yakın akrabalarının ölüm, nişan, düğün törenleri dışında toplantılara katılmaz, komşularla yakın ve sık ilişki kurmaktan özellikle kaçınırdı. Tutumluluktan, yiyecekleri lezzetli, iyi pişirilmiş halde sofraya getirme becerisinden, yatak çarşaflarının sakız beyazından gururlanır, kimi tanıdıklarının çocuk büyütme yöntemlerini ve toplumsal kurallara aykırı davranışlarda bulunanları kısaca eleştirmek dışında fikir belirtmezdi. İnatla istediği ve savunduğu tek şey oğullarının kesinkes okumak zorunda olduklarıydı. "Hem de en iyi okullarda," diyordu kocasma. Ne olursa olsun bunu başaracakları konusunda sözler alıyordu çocuklardan, yeminler ettiriyordu.

Çocuk bezleri, çamaşırlar, patates, soğan, un çuvallarıyla dolu kiler, turşu küpleri, konserve kavanozları, salçalar, tavalar, kovalar ve çiçek saksılarıyla kuşatılmış bir dünyada biraz hüzünlü de olsa kendiyle barışık yaşıyordu önceleri. Ama iyi bakılırsa bakışlarının ardındaki karanlıkta koptu kopacak bir fırtınanın işaretleri görülebilirdi. Daha sonraki yıllarda yoğunlaşan huzursuzluğu kalıtımsal bir hastalık olarak açıklandı. Son bir yılında aşırı tedirgin ve almgan biri olmuştu. Küçük saplantıları, korkuları vardı. Bu yüzden insan içine çıkamaz, yaşamaktan zevk alamaz biri haline gelmişti. Kasılmalar, soluğu kesilmeler, terleme nöbetleri geçiriyordu kimi zaman. Sağaltılabilecek, kontrol altına alınabilecek çok da önemli olmayan bir rahatsızlık-

tı belki bu. Ama Doktor Bedir'in verdiği yatıştırıcı haplar dışında sağlık yardımı görmedi. O komünist ayyaşın bol bol yazdığı yatıştırıcıları kendi kendine, dozunu giderek artırarak yutmaktaydı son günlerinde.

İlhan, babasını sorumlu tuttu annesinin ölümünden. Adamın ağır, beceriksizce tuttuğu yası görmezden geldi. Onun, karısının ömür boyu kendisine adanma vaadini bozduğunu, bu yeteneği gösteremediğini düşünerek acı çektiğini düşündü. Malı olan kadını korumuş, namusuna bekçilik etmiş, onu sahip olduğu topraklar gibi dölleyip şenlendirmiş, elindeki tek yetkinlikle, ölesiye çalışıp para kazanarak, ödüllendirmişti. Kendi ödülü ise büyük bir boşluğun içine düşmek olmuştu. Yenilmiş, incinmiş, kabuğunda kocaman bir delik açılmıştı. O günlerde babasına acımasız bir küçümseme ve nefret duymaya başladı İlhan. Çok sonraları bu nefretin kendisini özgürleştirdiğini fark edecekti.

Peki ama o adamla ilgili ne biliyordum? diye sordu kendine. Yattığı yerde yan dönüp aydınlanan perdelere bakarak. Çok zaman geçmişti aradan artık ve babasıyla ilgili yargı ve düşünceleri hor görmekten çok onu anlamaya yönelmişti. Gençliğin, insanı karalar ve aklar yaratmaya yatkın seçimler yapmaya zorlayan bağışlamazlığından çoktan kurtulmuştu. Daha esnekti şimdi, daha genişti. İbrahim Sezer, babası, bir adamdı işte, benzeri çok olan bir adam. Onu hatırlamaktan incinmiyordu artık. Bir zamanlar o adamın insan soyunun eğitilip inceltilmemiş bütün hırs ve bencilliğini kendinde toplamış biri olduğunu düşünmekteydi.

Şimdiyse başka biri olmak için pek fazla seçeneği olmadığını anlamış bulunuyordu.

Boşnak asıllı ailesi 1924'te Karadağ bölgesindeki bir köyden göçmen olarak Türkiye'ye geldiklerinde beş yaşmdaydı İbrahim. Aile erkekleri Balya'da bakır madenlerinde bir süre çalıştıktan sonra Güzelsu'ya gelmişler, mübadelede kendilerine verilen Rumlardan kalma ahşap bir evde, koyu bir yoksulluk içinde yaşamlarını sürdürmeye çalışmışlardı. Bu ortamda büyümüştü İbrahim. İlkokulu yedi yılda bitirmiş, arabacılık yapan babası erken ölünce, henüz yeniyetmelik çağında, bakkal çıraklığı, lağımcılık, simitçilik ve ne bulursa, bir sürü işte çalışmıştı. Yıllarca, kışın bile yalmayak ya da takunyalarla gezmiş, okula da öyle gitmişti. Yokluğun, yoksulluğun ne demek olduğunu bilmemekle suçlardı çocuklarını sık sık. On beş yaşına kadar portakalı zengin manavlarında görmüş, tadını bilmemişti. Bir kilo buğday, bir somun ekmek için eşkıyanın kıtır kıtır adam kestiği, turp otu, lahana, zeytin ve zeytinyağıyla beslendikleri, anasının, babasından kalma donlarına yama üstüne yama vurduğu, lağımların evlerden büyük kepçelerle toplandığı o yıllarda bitlenmiş, uyuz olmuş, sıtmalara tutulmuş ama ölmemek için direnmişti. Ateşler içinde titrerken, buğday tarlalarında elinde –boktan– bir sopayla it uğursuz beklemişti. Sonra –halasının anlattığına göre– on yedisinde, barbut atmayı, ucuz şarapla kafa bulmayı, üstünde hem görünür hem görünmez bıçak taşımayı, fırlatmayı, kostak yürüyüp yan bakana kafa tutmayı, küfrü, sokak argosunu, yum-

ruk atıp kol kırmayı öğrenmiş, bir doksanlık boyu, fındık rengi fıldır fıldır gözleri ve kalın, tok, bağırgan sesiyle en hızlı kabadayıları ürkütür olmuştu.

1939'da askere alınmıştı. Trakya'da, İkinci Dünya Savaşı boyunca –beş yıl– süren askerliği sırasında, kaçak tütün ve ordu için kestiği ağaçlardan bir kısmını ayırıp –çalıp– satmış, harçlığını –barbut parasını– çıkarmıştı. Askerden –nasıl askerlikse– her türlü gençlik hevesini yaşayıp tüketmiş ve hayatın her türlü pisliğini, kalleşliğini görüp tanımış bir adam olarak döndüğünde, göz koyduğu bir kızla evlenmek istemiş ama 'belalı' olduğu, eli iş tutmadığı gerekçesiyle geri çevrilmişti. Otobüs şoförü bir arkadaşıyla birlikte kızı kaçırma girişimi ise başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Otobüs hareket etmeye kalmadan kız, arka kapıdan atlayıp kaçmıştı çünkü. İçerde iki ay yatıp çıktıktan sonra durulmuştu İbrahim. Anasının Ayvaçukuru'ndaki otuz dönümlük tarlasma kardeşi Seyfettin'le birlikte buğday, arpa, mısır ekmeye girişmişlerdi. Dönümlerce toprağı öküzlerle sürmüş, geleneksel yöntemlerle ırgat gibi çalışmışlardı. Asıl çalışan babasıymış ama. –Kardeşini hem sever hem de güçsüzlüğünden, sinikliğinden ötürü hor görürdü.– Sonraki iki yıl içinde, iki kardeş kısa aralarla evlenmişler ve toprağı bölüşmüşler.

İbrahim, toprağa inanmıştı, hayatta hiçbir şeye –Allah'a bile– inanmadığı kadar. Toprak insanı –karı gibi– aldatmazdı. Kendini toprağa adayıp onu ellerinle okşayıp gönendirirsen, bağrını yarıp terinle doyurursan, olmadı onunla düşmanınmış gibi boğuşursan o da sa-

na senin ona verdiğinin yüz katını, ne yüzü, bin katını verirdi.

1945'te önce yarıcı olarak ya da bahçe kiralayarak mevsim sebzeleri yetiştirmeye başlamıştı. Tek atlı arabasına yüklediği ürününü, semt ve yakın kasaba pazarlarını dolaşarak bağıra bağıra satmış, topraklarını ve işini büyüttükçe meyve ve sebzelerini önce pazarcılara, daha sonra yakın kent hallerine toptan, kamyon yüküyle vermeye başlamıştı. İlhan, babasının, o yıllarda İstanbul, İzmir gazino ve barlarında karşılaştığı bol para harcayan Adanalı tacirlerden çok etkilendiğini, onlara özendiğini biliyordu. Zengin olmak, yoksulluk ve ezilmişliğini azar azar genişlettiği topraklarını görülmemiş bir çalışkanlıkla işleyerek yenmek istiyordu. Daha önce bölgede yetiştirilmeyen birçok sebze ve meyve türünü ilk kez o denemiş, coğrafyaya kafa tutarak kendisine gülenleri şaşırtmıştı. İnatçı, yaratıcı ve girişkendi. Öte yandan Demokrat Parti iktidarı dönemiydi ve ülkeye ilk traktörler, tarım araçları gelmeye başlamıştı. Yeni salatalık ve domates fidelerini, tüysüz şeftali, İtalyan eriği ve özellikle mandalina fidanlarını tutturmayı ilk başaran oydu kasabada. Bodrum'dan getirdiği ilk bin mandalina fidanı kuruduğunda çok üzülmüş ama yılmamış, ertesi yıl Rize mandalinasını satsumayla aşılayıp ilk ürünü almayı başarmıştı.

Geniş, verimli bahçelere sahip, hasat zamanları yanında iki yüze yakın işçi çalıştıran, büyük kentlere, konserve ve salça fabrikalarına dolu kamyonlar gönderen, yakın çevredeki askeri birlik, yatılı okul, hastane ihalelerine girip sebze meyve gereksinimlerini karşılayan bü-

yük bir üretici durumuna gelmesi on beş yılını almıştı İbrahim'in. Seçim zamanları gelenleri karşılayıp ağırlayanlar arasında o da vardı artık. Hem kasaba halkı hem de yönetimce önemsenen hatırı sayılır –eşraftan– biri olmuştu. Yönetime bağlıydı. Daha sonra, Demokrat Parti yöneticileri asılarak idam edildiklerinde çok acı çekmiş, isyan etmişti.

Kasabada askerlik şubesi başkanı, hastane başhekimi, savcı yardımcısı gibi önemli dostlar edinmişti. Onlarla birlikte şehir kulübündeki içki ve oyun masalarına oturuyor, rakı muhabbetlerini pek seviyordu. Her gece bir küçük, muhabbet iyiyse büyüğe yakın şişeyi devirirdi. Doktor Bedir, en yakın dostuydu. İçki içmeden ameliyata giremediği söylenen bu genel cerrahın sohbetinden özellikle hoşlanırdı. Ama yetişme çağındaki arkadaşlarından da pek uzaklaşmış değildi. Gözleri görmediği için, kadınların kına gecesi eğlencelerinin tek erkek çalgıcısı olma onurunu kazanmış (udi) Kör Salih, (üç karılı, ünlü koyun tüccarı) Nalbant Kadir, Peynirci Hüsnü'nün Apo, (oğlancı) Celep Abidin ve (altı parmaklı) Altı Ahmet'le bozulmaz kabadayılık ilişkileri sürüyordu. İlhan, bazen babasının çift kişilikli olduğunu düşünürdü. Dörtgöz Binbaşı'yla başka biriydi, Nalbant'la başka çünkü. Okumuş insanlara saygı duymakla birlikte kendisine tepeden bakanları içgüdüsel bir korunma duygusuyla hor görür, üstünlük taslamaya kalkışanlara ise alaylı ama zehirli bir nefretle bakardı.

İlhan'ın çocukluk ve ilk gençlik yıllarına denk gelen bu süre içinde babası, 'Uzun İbram'dan 'Boşnak İbrahim Ağa'hğa yükselmişti kısacası. Ama gene de pek değiş-

memişti hayatları. İlhan onun kimin için, ne için bu kadar çalıştığını anlayamıyordu. Kasabanın biraz dışındaki bahçelerinden birinin kıyısına yığma tuğladan yapılmış, alt kat odalarının arkadaki sundurmalı geniş hayata açıldığı iki katlı bir kasaba evine taşınmışlardı ve orta halli insanlar gibi yaşıyorlardı. Kazanılan para yeni topraklara yatırılıyor, daha rahat, daha uygar ve iyi yaşama görgüsü eksikliği yüzünden olmalı, gündelik hayat aynı soba, aynı minderlik, aynı hamamlık, aynı yer yatakları ve aynı soğuk, rüzgârlı mutfakla değişmez biçimde sürüp gidiyordu. Gerçi beklenmedik zamanlarda eve iki kişilik pirinç bir karyola, yeni bir radyo ya da –hemen hiç kullanılmayan– elektrik süpürgesi benzeri eşya geldiği oluyordu ama annesinin zafer kazanmış gibi parıldayan yüzünden, bunların gereklilikten çok o ikisinin arasındaki ne olduğu bilinmeyen alacak verecek hesabının sıkı bir pazarlıkla bağlanmış ürünleri olduğu kolayca anlaşılıyordu.

Yiyecek boldu. Kışın yemekler oturma odasındaki kuzinenin üstünde pişerdi. Orada yenilip içilir, oturulur, ders çalışılır, sonra o demir gibi soğuk yatak odalarına yatmaya çıkılırdı. Çocuklar henüz uykuya dalmadan, bazen de uykularının içinde kapıların çarpıldığını, ardından da babanın tok sesini, kahkaha ya da küfürlerini duyarak onun eve geldiğini anlarlardı. Sık sık ortadan kaybolur, iki-üç gün görünmezdi ağa. Hiç kimseye, karısına bile gittiği yeri haber vermek, ne zaman döneceğini söylemek, yaptığı herhangi bir şey için hesap vermek zorunluluğu duymazdı. Sormak, surat ya da dırdır etmek de kimsenin haddi değildi kuşkusuz. İşi

vardı. İş yapıyordu. Gelince hoş geliyordu, giderken güle güle. Hepsi bu.

Çocukluğunun yazlarını hatırladı İlhan. Yitirdiklerinin ve sonradan bulduklarının çok öncesindeki o güzel yazları. Neredeyse bahçeye taşınmış oluyorlardı ilk sıcaklar başlar başlamaz. Dört çocuk; kendisinden iki yaş küçük Armağan, onun iki yaş küçüğü Gülcan ve sonradan, İlhan on yaşındayken doğan –kazayla olma– küçük Bertan. Her yanları yara bere ve sivrisinek ısırıklarıyla lekeli, bütün gün bahçede ya da yemişliklerde, toprağın, samanların, suların içinde yuvarlanıyor, ağaçlara tırmanıp top koşturuyor, kurtlarını döküp rahatlıyorlardı. Okul arkadaşlarıyla futbol oynamak, denize girmek ve dağlara vurmak içinse evden kaçmak gerekiyordu. Bu tür serüvenlerin –zamanında evde olunamazsa– babanın tatlı sert azarlarıyla, ya da duruma göre, kabalara bir-iki sopa, kulak ve saç çekme gibi cezalarla sona ermesi ise kaçınılmazdı. Baba geç gelse bile anne kaşla göz arasında olan biteni anlatıyordu çünkü.

Babası, eve erken geldiği akşamlarda bahçedeki fıskıyeli havuzun başındaki masaya kurulup, suda soğumuş karpuzu kesiyordu ilk iş olarak. Demlenme saati böylece başlıyor, anne, çocukları ayakaltından kovalayarak, sevecen bir hamaratlıkla, kocasına çabucak cacıklar, kızartmalar yapıp koşturuyor, rakısını doldurup karşısına oturuyordu. Bazen –ısrar ederse– yüzünü buruşturarak bir kadeh içtiği bile oluyordu onunla. Kürdili hicazkâr faslı, gecesefalarının çingenepembeleri, sardunyaların çılgın kırmızıları arasında gezinir dururken –*İzmir'in içinde vurdular beni...* – bir küçük şişeyi bitirmiş oluyor-

du baba. O sıra, saat tam sekizde açan melisalar baygın kokularını yaz akşamının alaca maviliğine salıyor, on dokuz haberleri bitiyor, 'Yurttan Sesler Korosu' programı başlıyordu. Türküleri dinlerken babanın gözkapakları ağırlaşıyor, kalkıp duvar dibindeki tahta sedire uzanıyordu. Bazen, yattığı yerden koyulaşan gökyüzüne danteller dokuyan dut ağacına bakarak şöyle diyordu karısına:

"Küçük Halil'in oğlu değirmenin ordaki tarlayı satıyormuş... İpoteği ödeyememiş."

Annesi sessiz bekliyordu.

"Sıkı pazarlık ettim. Kaparo verdim."

"Sen bilirsin. Senin işlerin."

"Hadi nazlanma, sana aldım be!"

"İyi, beni oraya gömersin artık."

"Gömerim ya! Sende bu inat varken. Memnun olmadın mı?"

"Ha benim ha senin, ne olacak... hepsi senin değil mi?"

"Bir karış toprağım yok diyordun ya hani, tapuda adın yazılsın diye şey ediyordun..."

"Yazılsın, bana ne faydası var? Bilmiyorum artık, ne faydası var!"

Sinirleniyordu baba.

"Neyi bilmiyorsun? Eşek gibi biliyorsun! Tansiyon yapma, tamam mı?"

"Çok iyi yapmışsın."

"Ha, öyle konuş! Çocuklar diyecekler ki anamızdan kaldı..."

"Toprağı ne yapacaklar, okusunlar. Köylü kalacaklarına efendi, bey olsunlar."

Susardı baba. Armağan'a ilişirdi gözü sonra.

"Gel lan buraya, kerhaneci! N'aptın lan bugün? O bisikleti deli gibi sürüyormuşsun araba yolunda... Sıçacam çarkına bak, kıracam bacaklarını haaa! Git yat hadi!"

Ailesine gösterebileceği ilgi ve yakınlık bu kadardı.

Çocukların ancak sertlikle, gerekirse dayakla –kamçı gibi esnek, söğüt dalından bir dayak sopası vardı– şımarmadan adam olabileceklerine inanırdı. İlhan, babasının bir bitkiye gösterdiği ilgi ve özeni nasıl olup da çocuklarından esirgediğine akıl erdirememişti hiçbir zaman. Bahçeden kopardığı ilk domatesi koklayıp okşarken, tozunu silip parlatırken mutlu, yumuşacık gülümser, ağaçlarıyla konuşurdu. Ama evde ürkütücüydü. Herhalde sevme enerjisini tüketmiş oluyordu evine geldiğinde. Çocuklarına verecek iyi, doğru, güzel bir şey bulamıyordu ya da kendinde. Geri kalmış, eskimiş, değiştiremediği değerlerinin farkında olarak, gizli bir aşağılık duygusuyla, kendi başlarına bırakıyordu onları, hiç değilse zarar görmesinler de yollarını kendileri bulsunlar diye. Acınası ama ürkütücü tavrının en iyimser yorumuydu bu. İlhan, en yoksul, en sıradan insanların çocuklarını, gösterdikleri sıcak sevgiyle nasıl iyiye özendirip yönlendirdiklerini görmüştü sonradan. Oysa babası, bir şubat akşamı oğluna annesinin öldüğünü incelikle söyleyerek, kucaklayıp avutacak cesareti bile gösterememişti. Bırakmıştı İlhan gidip annesinin şişmiş cesedini kendisi görsün... Bunu hiç bağışlayamadı.

Biraz uyuyabilseydi. Yastığı düzeltip boynuna yerleştirdi. Uzun bir gün olacaktı önündeki, uzun bir gece. Ama garip bir rüya, onu dönmek istemediği geçmiş yıllara götürmüş, uzun bellek yolculuğu uykusunu darmadağın etmişti. Rüyası garipti gerçekten, çünkü kendi yorumunu içinde taşıyor gibiydi. Belki de arada bir olduğu gibi, gördüğü düşü aynı zamanda yorumlamaya çalışmıştı uykusunda. Peki ama neydi o korkunç görüntüler! Yoksa bir ay önceki büyük depremin korkunç, yürek paralayıcı görüntülerinden mi etkilenmişti? Ama binalar yerli yerindeydi rüyasında. Yıkıntı, ceset filan da yoktu ortalıkta. Artıklar vardı, şölen artıkları... bir de kuru bitkiler, karanlık pencereler. Şölen? Ah, evet, bu gece bir şenlik vardı otelde. Oğlunun birinci yaşım doldurmasını kutlayacaklardı. Yoksa bu şenliğin sonu kötü bitecek, yeni bir deprem mi olacaktı? Ne ilgisi var, diye sinirlendi, nerden çıkarıyorsun bunu şimdi! Jeologlar bu bölgede böyle bir olasılıktan söz etmiyorlar... Ayrıca çok sağlam benim otelim... Rüyayı biçimleyen kaygı neydi öyleyse, uykusuna giren hangi olumsuzluğun gölgesiydi? Haydi canım, yoktu öyle bir şey! Dönüp yeniden Renginur'a baktı. Onu uyandırıp rüyasını anlatmak ve avutulmak için yoğun bir istek duydu. Ama çok geç yatmışlardı ve kız çok derin uyuyordu. Somurtacaktı uyandırırsa. Üstelik anlamsız bulacaktı bu rüyayı. Hafifseyip alay edecekti. Rüyalara, fallara, gizemli güçlere inanmıyordu çünkü. Bu kadar genç ve yaşıtlarının çoğu bu tür maskaralıklara meraklı olsalar da Renginur, somut şeylere, gerçeğe inanmaya yatkındı. Bunun uzantısı olarak aşktan çok sevgi ve

cinselliği, duygusallıktan çok maddeyi önemsiyordu. Çok şaşırtıyordu onun bu akılcı yanı İlhan'ı. Bu yüzden olmalı, kendisi için hem çok tanıdık hem de hâlâ bütünüyle keşfedilip ele geçirilememiş bir ülkeydi genç kadın. İlk aşkı gibi tıpkı.

Annesinin ölümünden sonraki yıl, lise sonda, kimya öğretmenine âşık olmuştu İlhan. Ufak tefek, biblo gibi, esmer, soluk tenli, gözlerinin çevresi mor halkalı, kendinden yedi yaş büyük bir kadındı öğretmen. Ama İlhan'ın gece ve gündüz düşlerinde en özgün, arzulu kadın imgesi olarak yer aldı. Yumuşacık öpüşleri, koyu hülyalı gözleri ve sımsıkı baldırlarıyla cinselliğin taşkın hazlarını tattırdı ona. Bastırılmış yeniyetme erkek arzularının açık saçık, bayağı sözcüklerle dile getirildiği, cinsel eylemin en kaba, en hoyrat ve kıyıcı tanımlarla kulaklarda patladığı yatakhanelerin kör gece lambalarından gizlenerek, –bütün ruhuyla– sevişti onunla. Tuvalet kapılarına dayanarak, kaya kovuklarında ve sebze bahçesindeki mısırların dibinde, kendi özünden durmadan yenileyip ürettiği döl sütü ellerinden, parmaklarının arasından akıp giderken hayatın büyük, doymak bilmez, kaçınılmaz açmazını kavradı. Sonra yavaşça, erkek olmanın gizli acısını, taşınması zor yükünü ve derin ayıbını iyice tanıdı ve bütün bunları acıklı gülünç, ya da kaba saba bir üstünlük yaldızıyla boyanmış erkeklik maskesiyle değil, incelik ve ustalıkla taşımaya gayret etti.

İlk aşkların ne derin izler bıraktığını erkekler kendileri de pek fark edemiyorlardı. Hem beden hem de

ruh olarak insanı altüst eden, o zorlu sevme arzusunun, cinselliğin ilk güçlü, ölümcül heyecanlarıyla sarmalanmış o özgürleştirici tutku ve patlamanın erkeğin her türlü deneyimini ve sonradan dünyayla kurduğu bütün ilişkilerin çekirdeğini içinde taşıdığını kimse yadsıyamazdı oysa. Aşkın yöneldiği canlıya, o aşk nesnesine hiç dokunulmamış olsa bile.

Kalkıp banyoya giderek işedi. Rahatlamış kendine baktı lavabonun kocaman aynasında. Ama pek iyi göremiyordu. Geceki sarhoşluğundan ayılamamış gibi kafası sersemdi hâlâ. Elleriyle mermer tezgâha abanıp yüzünü aynaya iyice yaklaştırdı. Yorgundu, yüz çizgileri çoğalmıştı. Gece az ve derinliksiz uyumuştu. Biraz daha uyuyabilseydi keşke. Ama olmuyordu, gitgide daha kısaydı uykusu. Uyuyup kalırsa, hayatı, bir yığın güzelliği kaçıracakmış gibi telaşla, erkenden uyanıyordu sabahları.

Başkalarına –o donuk gözlü, soğuk yüzlü heykeller, nankör köpeklere– göre, yaşdönümü bunalımı içindeydi. Ne yaptığını bilmiyordu. Aslında her şeyden el etek çekme, ağırbaşlı, düzen içinde yaşama çağına ermişti artık. Doğaya boyun eğmeli, yaşlandığını kabullenip hayattan koparak kendi içine kapanmalıydı. Çok çalışması da gereksizdi. Hem yeterince parası vardı hem de isterse uzaktan kumandayla yönetebilirdi işlerini. Çocuğu yaşında bir kıza tutulmak da hem yersiz hem tehlikeliydi. Revan'a dönmeli, kurulu düzene bağlılığını sunup pişmanlık göstererek onun evlerini yeniden döşemesine yardımcı olmalıydı. Kendisine her zaman destek olmuş yakınlarına, sevdiklerine za-

man ayırmalı, Revan'ı –ve tabii Fikran'ı da– görmediği ülkelere, örneğin Çin ya da kuzey kutbuna götürmeliydi. Her şey ne kadar kolay, güzel olacaktı o zaman... Çanak çömlek, abuk sabuk kumaş parçaları, ayakkabılar ve daha akla gelmedik bilmem nelerle dolu alışveriş torbalarıyla arkalarından koşturacaktı o karıların. Ama isterse onlara gidiş dönüş iki bilet alıp kendisi sakin, güvenli ve rahat bir yere çekilip keyfine bakabilir, yaşıtlarıyla içki içip çene çalarak, briç ya da golf oynayarak, veya göremediği filmleri izleyerek vakit geçirebilirdi. Arada bir o kadar meraklıysa, canının çektiği bir kadına gitmesine de ses çıkaran olmazdı. Gitsin, gelsin, kim engel olacak... Ama evini, karısım, baldızını bilsin...

İlhan, felç olmuş gibi bir an durdu banyonun ortasında. Ölümünü beklesin diye kapatılmak istendiği yer ne kadar da karanlıktı! Yatak odasına yürürken: Evet, sonra bir gün cinnet getirip Revan'ı öldürecek ve diri diri gömülecektim, diye söylendi. Savulun bakalım kaltaklar, bitiş çizgisine çok var daha. Hem sona yaklaştıkça hızını artırmayan, atağa kalkmayan koşucu yarış kazanabilir mi? Bomba gibiyim, diye düşündü. Bu gece sabaha kadar dans edeceğim ve sonra...

İçini keskince sızlatan bir kaygıyla gördüğü rüyayı hatırladı yine. Ne kadar tuhaf şeyler vardı bilinçaltında. Neydi otelin o harap hali... sanki nükleer bir savaş olmuş da bir o canlı kalmış. Ya annesinin karton yüzü! Görmeyen, kalemle çizilmiş gözleri. İstersen görebilirsin! Böyle bir şey söylemişti –sözde– annesi. Buna benzer bir söz. Ne görecekti, neyi? Dikkatli olmalıyım di-

ye düşündü. Sarıyer sırtlarındaki bir arazi yüzünden birileriyle biraz takışmıştı. Yeri almıştı almasına, orada bir site kuracaklardı ama bölge yıllardır mafyanın kontrolündeydi ve çok fazla olmasa da üzerinde gecekondular vardı. Avukatlarla konuşmalıyım, diye düşündü, içinde yoğun bir sabırsızlık duyarak. Allah kahretsin! Ne gerekiyorsa yapsınlar, haraç maraç her neyse, kaça patlarsa patlasın. Bu işi –öyle böyle– hemen çözsünler!

Tıraş oldu. Yıkandı. Omuzları gevşemiş, göğsü ve karnı biraz sarkmış da olsa elli üç yaşındaki bir erkeğin olamayacağı kadar diriydi. Koşuyor, tenis oynuyor, su kayağı yapıyordu. Hafif kırlaşmış saçlarını kısacık kestiriyor, genç gösteriyor diye teninin bronzluğunu her mevsim korumaya çalışıyordu. Her zaman yakışıklıydım zaten, diye düşündü. Kadınlar hep çekici buldular beni. Karımla olduğum zamanlar dışında cinsel sorunum ve başarısızlığım da olmadı hiç. Göğüs geçirdi, bir haz dalgası aktı göğsünden kasıklarına. Aşkın arzuyu sonsuzlaştıran gücünü duydu içinde.

Hayatında ilk kez gerçek tutkuyla seviyordu, ilk kez böylesine âşık, dünyayı boş verecek kadar heyecanlıydı. Öyle sahici, öyle tutarlı bir mutluluk duygusuyla doluydu ki içi, bedeni salt ruh kesilmiş de uçuyormuş gibi hafifti. Öyleydi, evet. Duraksadı. Ama bir şey lekeliyordu bu mutluluğu bu sabah, yadsıyamazdı. Ne olduğunu bilmediği bir uğursuzluğun kanat vuruşu omzuna bir an değip geçmiş gibi bir şey. Şu rüya, dedi, Allah kahretsin, ne var yani şimdi bunu bu kadar ciddiye alacak?

Bir de bölge jandarma komutanı vardı kavgalı olduğu. Güneydoğuda adı çok karanlık olaylara karışmış bir adam. Saldırgan, küstah. Plajın kamuya açık alan olup olmadığı üzerine akıl almaz ve çok düzeysiz bir tartışma yapmışlardı. Adam jandarmalarla gelmiş, otelin sahildeki tel çitlerini sökmeye kalkışmıştı. Hem turizm diye çırpınırlar hem de insanı kıçı kırık bir askerle dalaştırırlar, diye söylendi. Neyse, neyse! Saçmalama. Bir bok yapacakları yok... Turizm bakanına telefon etmiş, sorunun çözüleceği konusunda güvence almıştı iki gün önce.

Perdeyi aralayarak balkon kapısını açtı. Yoğun bir yasemin kokusu doldu içeriye. Rüyasındaki koku. Güvenliği artırıp çocuğu geceleri kendi odalarına alsalar daha iyi olmaz mıydı? Ama bunun da başka güçlükleri vardı. Renginur istemiyordu haklı olarak. Oğlana bakacak bunca insan, özellikle de annesi varken gereksiz buluyordu. Çok sık seyahat ediyorlardı ayrıca. Bebeğin Fatmuş Hanım'la uyumaya alışmış olması daha iyiydi. Çocuğuna biraz kayıtsız mıydı Renginur? Çok gençti, eğlenceyi seviyordu, erken anne olmuştu, ondan belki. Ayrıca bulunduğu konumda klasik ana rolüne girmesi beklenemezdi ne de olsa. Dönüp uyuyan Renginur'a baktı. Yatak dişi bir kedinin geniş uyku minderi gibi göründü gözüne.

Gidip yatağa oturdu. Kadının saçlarında gezdirdi elini. Renginur. Bu ad nasıl uyuyordu ona. Ballı kumralhğma, buğulu ipeksi tenine... Sonra kunt bacakları ve dolgun kalçalarıyla narin üst bedeni arasındaki uyumsuzluğun yarattığı acıma duygusunu güçlendi-

ren, o yuvarlacık çocuk omuzları, ürkek memeleri nasıl da yakışıyordu bu ada. Renginur, aşkım! Seni gördüğüm güne şükürler olsun!

Daha önce turizm şirketinin görevlisi olarak otele birkaç kez gelip gitmiş olmasına rağmen, iki yıl önce, bir gece, oteldeki bir eğlencede dikkatini çekmişti Renginur. Bir oğlanla dans ediyordu ama sanki kendi başınaydı. Güzelliğini dansla kutsarmış gibi zarif, etkileyiciydi hareketleri. Törensel bir soyluluk taşıyordu sanki. Sonra her yanı mora bulayarak yanıp sönen, beyaz giysisini parlatan ışığın içinde, sıcaklığının dingin, ölçülü çizgilerini ortaya koyan bir duruşla soluk soluğa bir an kalakalmış, kendisine bakıldığını sezmişçesine hoşnutlukla gülmüş ve kararlı adımlarla İlhan'ın oturduğu yere doğru yürümüştü. Elinden çekerek kaldırmıştı İlhan'ı yerinden ve hiç konuşmadan dans etmeye başlamışlardı. Şaşırmış ama büyülenmişti İlhan onun cesaretinden. Şeffaf gözkapaklarının altındaki çekik, kedi gözlerini, mercan rengi taze dudaklarını, boynunun pürüzsüz, gergin, öpülesi derisini yakından görmüştü onu kollarında tutarken. Kaç yaşındaydı? Yirmi iki, yirmi üç? En çok. Hayatının başındaydı. İlhan'sa yıpranmış, yorgun düşmüş, yolun ortasını çoktan aşmıştı.

"Kızmadınız değil mi?" demişti Renginur. "Benimle dans etmek istediğinizi sandım da..."

"Evet, çok istedim," demişti İlhan. "Seni daha önce de gördüm sanırım ama güzelliğini fark edememişim. Adın neydi?"

"Güzel sözleriniz için teşekkür ederim. Siz beni hep lacivert etek ve mavi gömlekle gördünüz... Bu gece formamı çıkardım..."

"Seni bu kadar gizliyorsa bir daha giyme. Benimle çalış ve istediğini giy..."

"Bu bir iş teklifi mi, yanlış mı anladım?"

"Yarın otel müdürüyle görüş ve işe başla Renginur..."

Umurumda değil, diye düşünmüştü o an İlhan. Nereye kadar giderse gitsin. Bir saat, üç gün, birkaç yıl sürsün, önemli değil. Aşka ihtiyacım var!

Renginur'u ilk aşkının saflığıyla sevmişti ve öyle şaşkın, acemi seviyordu ilk günden beri!

Yüzünün yarısı yastığa gömülüydü şimdi ve yarı açık ağzından hafif öne çıkık dişleri seçiliyordu. Onun yanında hem boşa geçmiş gençliğinin acısını duyuyor, hem de kendini hiç olmadığı kadar genç ve kendisi hissediyordu İlhan Sacit. Bir mucize olmuştu evet. Bir de oğul vermişti bu aşk ona. Ömür boyu özlemini çektiği bir evlat. Tanrı katında gerçek karısı olan bu kızla oğlu, ne olursa olsun korunmuş, sıkıntısız bir hayat yaşayacaklardı bundan böyle. Birkaç gün önce gizlice, malvarlığının bir kısmını oğlunun vasisi olarak Renginur'un üzerine geçirmişti. Revan'ın arsızlığına, çirkefliğine karşı bir önlemdi bu. Boşanma kararı çıkmış olmasına karşın Revan kendisi ya da avukatı aracılığıyla –avukat son duruşmaya da katılmamıştı– kararı alıp imzalamamış, tebellüğ etmemişti. Adli tatil bittiğinde bozma ya da yeni bir tazminat davası açmayı planlıyor olmalıydılar. İşi uzatmak, Renginur'la evlenmesini geciktir-

mekti Revan'ın asıl amacı kuşkusuz. Ona istediklerinin çoğunu vermiş, talep ettiği akıl almaz –gülünç– tazminatın binde birini bile ödemeyi ise reddetmişti. İşin arkasında Fikran vardı çünkü. Revan'ı kışkırtan o açgözlü karıydı. Neyse, bu iş yoluna girene kadar bekleyeceklerdi. İlhan'ın acelesi yoktu da Renginur biraz sabırsızlanıyordu.

Senin sabırsızlığını, her şeyini, uykunu bile seviyorum kızım, diye geçirdi içinden. Uyurken bu kadar savunmasız ve uysal oluşunu da; çünkü o zaman, o biraz doyumsuz, kırgın bakışlarının hedefi olmaktan ve neden bilmem bazen bana biraz uzakmışsın gibi duruşlarından kurtuluyorum ve ayrıca sana uyanıkken olduğumdan daha fazla sahip olduğumu hissediyorum.

Renginur, gözlerini araladı. İlhan onun boynuna bir öpücük kondurdu hemen. Kızın terle nemlenmiş saç kokusuna karışan o tatlı, uçucu, tarifsiz ten kokusunu duydu. Belleğinde onunla yaşadığı yasakları, geçmiş yaz gecelerini, çılgınlıkları, kaçışlar, kaçamaklar, öpüşler ve ilk gizli sevişmelerini canlandıran o tatlı, baştan çıkarıcı baharat-karanfil karışımı gizemli kokuyu. Kanı hareketlendi birden. Kendini biraz umutsuz da olsa ateşlenmiş hissetti. Elini bel oyuntusundan kaydırarak kadının kasıklarına götürdü, okşamaya başladı.

"Yapma," diye söylendi Renginur. "Uykum var, çok erken daha..."

Gene de uyarılmıştı; sırtüstü döndü, hıçkırır gibi hafifçe inledi ve bedeni gerildi. Ama karar veremiyordu sanki, İlhan'ı itip huysuzlansın mı, yoksa izin mi versin? Öpmeye çalıştı onu İlhan, o zaman yüzünde

belli belirsiz bir kasılmayla adamı göğsünden itip yatağın öteki kıyısına kaydı. Vazgeçmiş, ulaşılamamış, uykuya yenilmiş gibi...

Duyguyla saplantılı istek arasındaki dengesizlik ve denetlenmesi zor inattan yorulmuş gibi, sırtüstü kadının yanma uzandı İlhan. Dışarda, pencerenin önündeki kumsalda denizin gidip gelen sakin, uyumlu soluk alıp verişlerini duyuyordu şimdi. Bu ses ona bir ezginin son notalarının hüznünü, kösnül bir zayıflığı ve çok belli belirsiz bir pişmanlığı duyuruyordu sanki. Bir an, çok kısa bir an acınası biri olarak gördü kendini. Yaşına karşın hiç yenemediği çocuk yanının ve her şeyi tutkuyla isteyen yeniyetme heyecanlarının bunca gecikmiş bir mutluluğu sürdürmeye ne ölçüde, ne kadar süre yetebileceğini sordu kendine. –Kim bilir kaçıncı kez.– Ama her zamanki gibi çabucak kovdu bu düşünceyi kafasından. Bütün yaşammı kendisine vermesini beklemiyordu Renginur'dan. İçinde cılız bir umut yok değildi ama on yıl, yirmi yıl sonra genç kadına yetmeyecekti, birlikteyken başkalarını özlemesine engel olamayacaktı. Olsun, diye düşündü, yanımda kalsın yeter. Onu beklediğinden erken zamanda kaybetmekten, terk edilmekten korkuyordu en çok ve bu olasılığı düşündüğünde çıldırıyordu. Kızın canını yakmak, kanını akıtmak arzusuna kapılıyordu o zaman, doğasına hiç uymayan bir biçimde. Şimdilik terk edilme olasılığı hiç yoktu oysa. Renginur, bütün cömertliğiyle yanındaydı ve o yanındayken kendini, aşklarını, oğlunu sonsuz güvenlikte hissediyordu.

Oğlu. Yalım. Geleceği oydu. Oğlu ona hayat verecekti. Gençlik, güç ve umut aşılıyordu daha şimdiden. Çok küçüktü henüz ama onun büyüdüğünü görmek, ona bildiği her şeyi öğretmek başlı başına bir yaşama amacı, tutkusu yaratıyordu içinde. Oğul babanın devamı olacak, soyunu, işini devralarak daha iyiye, büyüğe, kusursuza taşıyacaktı. Oğlan, fizik olarak da çok benziyordu kendisine ve genç bir erkek olduğunda aynı onun gibi gülecek, el sıkacak, o kadar inatçı ve aynı zamanda yufka yürekli olacaktı. Baba olmak olağanüstü bir duyguydu ve insanın bütün umutlarının bittiğini sandığı noktada yeniden yeşermesi tanımlanmaz bir mutluluktu. Kuruduğu sanılan bir ağacın filizlenmesi gibi bir şey.

Revan ona bir çocuk verememişti. İstemişti kuşkusuz. Tedavi görmüş, acı çekmiş, hayatını karartan umutsuzluklara kapılmıştı. Ama hiçbir tıbbi engel olmamasına karşın bazı çiftlerin çocuk sahibi olamadıklarını söylemişti doktorlar. Tüp bebek olanağı doğduğunda ise yaşı geçmişti. Revan'm bu yüzden mi gitgide acılaşıp kuruduğunu sorardı kendine bazen İlhan Sacit. Ne olursa olsun sonunda, evliliklerinin yedinci yılından sonra, çekilmez, dayanılmaz bir kadın olmuştu. Mutsuzluğu oranında çirkin, yorgun, gergin bir kadın. Karısının sessiz gücenikliği, yoğun bir iç sıkıntısı ve suçluluk uyandırıyordu İlhan'ın içinde önceleri. Sonra bezmiş, karısından tiksinmeye başlamıştı. Geri kalan yirmi yılı Revan'dan kaçmakla, maddi manevi olabildiğince uzak kalmakla geçirmişti. Sayısız kadın

tanımış, kibar fahişelerden sıkılgan kızlara, özgür iş kadınlarından etli butlu dullara, dağcılardan dalgıçlara, zencisinden kuzeylisine, uvertüründen assolistine, yığınla ama hep sığ, kısa süreli ilişkileri olmuştu. Duygu yoksunu, birkaç günlük gelip geçici serüvenler. Sonra apansız Renginur çıkmıştı karşısına. İçinde yaşadığı sisi aydınlatmış, elini uzatıp güneşe çıkarmıştı onu. Aşk, yıllar yılı İlhan'ın içinde bir yerlerde beklemişti anlaşılan. Biraz zaman almıştı hiçbir zaman umut kesmediği aşka ulaşmak, ama olsun.

Yirmi yedi yıllık evliliğini bu aşk yüzünden, bu biçimde bitirmekten suçluluk duymuyor muydu? Boşanma davası açtığında Revan sormuştu bu soruyu İlhan'a. Kendi kendine kaldığında hiç mi vicdan azabı çekmiyordu? Hayır! Revan'a, sevmediği, itici ve dayanılmaz bulduğu o kadına niye katlanacaktı ki? Birden amansız bir yorgunluk duyarak, dehşetle, Tanrım, onca yıl nasıl dayandım? diye düşündü.

"Seni incitecek hiçbir şey yapmadım ben," demişti karısı. "Seni aldatmadım, kırmadım. Beni önüne gelenle aldatmana, küçük düşürmene, bana kötü davranmana razı oldum. Gene de isteklerine cevap verememiş olabilirim. Ama o kadar hızlı biçimde yükseldin ki durmadan değişen beklentilerini izlemekte zorlandım. Sen evlendiğim adamdan başka biri oldun ve benim hayatımı çöle çevirdin!"

Basitliğin, mide bulandırıcı kör bir duygusallığın egemen olduğu o dar hayat alanı içinde düşünüldüğünde haklıydı Revan. Bazen, kendisi bile o kadar yıl boyunca kendini başka bir insan gibi görüp yaşamış ve

göstermiş oluşuna şaşıyordu gerçekten. Belki de başkalarının varsaydığı İlhan Sacit'le gerçekte olduğu insan arasındaki ortalama göstergelerden yaratılmış biriydi. Soğukkanlı, biraz acımasız, bir duygu adamı olmaktan çok görev adamı.

Gençliğinde kendisi gibi adamları 'egemen sınıflarla uzlaşmış' olarak tanımlardı. Hızlı devrimci değilse de o zamanlar kendini sola yakın bulurdu. Sosyalizmi, düşünsel planda, dünyayı kavrama ve değerlendirme aracı olarak kabul etmişti ve hâlâ da öyle düşünüyordu. Ama ancak kendisine açıklayabileceği rastlantı ve zorunluluklar sonucu, onun yerinde olan her insanın yapabileceklerini yapmak durumunda kalmıştı. Henüz yirmili yaşlarındayken, şiddeti dışlayan en aklı başında insanların, hatta aydınların bile, toplumu dönüştürme amaçları doğrultusunda geliştirmeye çalıştıkları proje, örgütlenme ve mücadele çabalarının yenilgiye uğratılıp çökertildiğini, yerle bir edilip ezildiğini görmüştü. Tekrarlanıp duran bir biçimde hem de. Bu durum birçok arkadaşı gibi onu da kişisel başarı ve iktidarın daha olanaklı ve kolay olduğu kavrayışına götürmüştü. Böylece, kendi adına savaş vermeye başlamış, kendi yolunda ilerlerken düşmemeye, yutulmamaya gayret etmiş, beklenmedik olaylara, gelişmelere, kötülük ve kalleşliklere karşı her an tetikte, hazır durmuştu.

Sıfırdan başlamıştı. Babasından kalan toprakları satıp sermaye yapmış, bölgede arsa karşılığı yazlıklar yapıp satarak ilk birikimini sağlamıştı. Sonra Ankara'da, ardından İstanbul'da apartman daireleri yapıp

pazarlamıştı. Büyük bir şirketin ortağı olmayı başarınca da, çalışkanlığı, tuttuğunu koparma yeteneğiyle şirkete büyük katkı sağlamıştı. Onun gayretiyle otoyol, viyadük gibi işlerle Arap ülkeleri ve eski Türk cumhuriyetlerinde birçok inşaata imza atmışlardı. Böylece kısa sürede öne geçmiş, adı duyulmaya başlanınca da kendi şirketini kurup bağımsız çalışmaya başlamıştı. İstanbul ve İzmir'de iki uluslararası büyük otel inşaatının ardından turizm işine girişmişti. Bu hızlı yükseliş grafiği kendisini bile şaşırtmıştı.

İş hayatına atıldıktan sonra siyasetle doğrudan ilgilenmemişti. Ama büyük devlet ihalelerine katılan bir işadamı olarak, özellikle seksen darbesi sonrası yıldızı parlayan liberal sağ iktidara yakın durmayı çıkarlarına uygun bulmuştu. Bu tutumunun iş hacmini bu kadar büyütmede, bugünkü durumuna gelmesinde önemli katkısı olduğunu yadsımıyordu. Kimilerinin usulsüzlük, yolsuzluk olarak adlandırabilecekleri işleyişin dışında kalmaya sistem kesinlikle izin vermiyordu ne yazık ki. Ağzını havaya açıyordun o zaman. Bu olguya dışardan bakan biri –bir gözlemci– olarak kendi yüzü de ekşiyordu şimdi. Ama hiçbir suçluluk duymuyordu.

Bir zamanlar kırk yedili olmakla gururlanırdı. Çocukluktu tabii. Saflık, kuşluk günleriydi onlar. O günden bugüne çok değişmişti her şey. Artık övünülecek bir yanı kalmamıştı doğum tarihinin. Seksen öncesindeki toplumsal cinnet günlerinde boşu boşuna canlar yanmış ya da gitmişti. O umutsuz kavgada kaybettiği en yetenekli arkadaşları için üzülmüş, cenazelerinde

yürümüş, sol yumruğunu havaya kaldırarak bağırmış ama yine de onların eylemlerinin yanlışlığını yüreğinde duymuştu. Yaşasalardı bugün nerede olacaklarını da az çok biliyordu. Tufandan sağ çıkanların çoğu 'dönekler' olarak adlandırılıyordu şimdi. Döneklik kurumlaşmıştı aslında. Patronlarının ağzıyla o zamanki bağımsızlıkçı hareketi küçümseyenler, eski devrimcilere küfürler yağdıranlar, liberalizmin en keskin savunucusu kesilenler, deneyimlerini sağcı partilerin milletvekili koltuklarında değerlendirenler, dincilere çağdaş ermiş numaraları çekenler, Boğaz'daki yalılarında ülkeyi satma pazarlıklarına oturanlar vardı aralarında. Küreselleşmeye övgüler düzüyorlardı bunlar. Sol düşünceye modası geçmiş, geri kalmış –ki daha çok öyleydi tabii– 'dinozorca' bir düşünme biçimi olarak alayla bakıyorlardı.

Bir de bütün bunlardan dersler çıkarmış ya da hiç çıkaramamış olarak, inançlarından ödün vermeden kendi çaplarında bir mücadeleyi, kör değneğini bellemiş gibi yürütenler ya da köşelerinde onurlu, sessizce yaşlananlar vardı elbette. Onların adlarına daha çok toplu dilekçe, kınama ya da uyarma bildirilerinde, basın bültenlerinde, açlık ya da cezaevi eylemi yapanlara destek kampanyalarında rastlanıyordu. Hiç şansları yoktu artık. Partileşmiş olanlar bile her seçimde yüzde birin altında ya da o civarda oy alıyorlardı halktan. Halk dediğin neydi ki zaten! Çocukluktan kurtulamamış, cahil, iki torba fasulyeye kanmaya hazır bir yığın! Kaldı ki onlar bile görüyorlardı solun nefesinin kesilip işinin bittiğini, eski hastalıklardan kurtulup bütünleş-

mek yerine, parçalanıp dağılmayı, birbirini yemeyi sürdürdüğünü. Esneklik, yeni durumlara uyma kıvraklığı da yoktu solun söylemlerinde ayrıca. Politikaları ve taraftarlarıyla iyice kemikleşmişti.

İlhan'ın kuşağının acıklı serüveniydi bu. Görmek, anlamak, bilmek ve inanmak, sonra istemek ama bir türlü yapamamak, beceremememek. Bütün iç ve dış dengeleri bozan bu aptallıklardan kurtulmak için bazıları geri dönebilirdi. Herkes ölünceye kadar nefer olacak değildi ya. İlhan da öyle yapmıştı sonuçta. Kasap dükkânına giden yolda koyunlar sürüden ayrılabilirdi doğal olarak. Sonuçta her biri kendi bacağından asılmayacaklar mıydı?

Bunun kolay olduğunu kimse söyleyemez, diye düşündü. Durduğu yerde yüzünün, bedeninin kendini olumlayan bir biçim aldığını fark ederek. İlhan için de zor olmuştu. Bir süre boşlukta asılı kalmış, *normal*'e dönmek için epey zaman harcamıştı. Sonra, gerçek değişim sürecinde sanal ve gerçek varlıkları birbirine karışmıştı olasılıkla, nasıl olduğunu anlamadan. Sezinlediği, yeniden bir başkasına dönüştüğüydü. Pek iyi tanımadığı bu yeni İlhan Sacit, bir süre, garip bir biçimde onun ağırlıklarını taşıyan, acı çeken ruhu, vicdanı olmuştu. Ama –evet bunu itiraftan kaçınmıyor artık– zamanla onun da yüreği kireçlenmiş, taşlaşmıştı. Daha kötüsü de vardı tabii. Zamanla, kaçınılmazlığını öngöremediği biçimde, bedeni de kendine kapanıp bu taşlaşmaya uygun bir zemin oluşturmuştu. Birikim ve inançlarıyla, başkalarıyla ve hatta en yakınlarıyla arasına ördüğü duvarları fark ettiğinde ellisine merdiven dayamıştı.

Değişim yılları, tonlarca ağırlığın altına girdiği, sıradan bir inşaat şirketinden şirketler topluluğuna, yetenekli çalışkan bir mühendisten işadamına dönüştüğü dönemi kapsıyordu. İnsanın ne kadar az şeyle mutlu olabileceği göz önüne alındığında boşa akmış yıllardı belki de onlar. Şu kesin ama: O süre boyunca umutsuz bir gezgin, yurtsuz bir yolcu gibi bezgin uyanmıştı sabahları. İnsanların onu nasıl gördüklerini merak etmiş, paranın kirinin ve gücün karşı konulmaz kötücüllüğünün yüzüne, duruşuna yansıyıp yansımadığına bakmıştı aynalarda. Kimi durumlarda ondan beklenen tepkiler yerine hoşgörülü ve zararsız bir görünüm sunmaya gayret etmiş, sonra bunun teslimiyet ve tükeniş olarak algılandığını sezip vazgeçmişti. Çünkü iktidar, ezen ezilen ilişkisine dayalı olarak olanaklıydı ancak. Gene de insan bu süreçlerden geçerek bir yerlere, belli düşüncelere, kısaca yaşama bilgeliğine ulaşıyordu işte. Kimileri bu düşünceyi yadırgayabilir, yaşamın dümdüz bir çizgide ilerleyip biten bir yolculuk olduğunu sanabilirlerdi. Oysa dünya hızla dönüyordu ve hayat yalnızca kendini geliştirip dönüştürerek cesaretle üzerine gidenlere gülüyordu. İlhan Sacit Sezer'in başarı sırrı buydu. Değişen durumlara uyum sağlamak, bütün iniş çıkışlara karşın, istemekten, düş kurmaktan ve umut etmekten hiçbir zaman vazgeçmemek.

Terasa çıktı. Koyu mavi sabah havası serin, sağaltıcıydı. Teninde yumuşak, tuzlu, avutucu bir dokunuştu. Bu güzel eylül sabahında yaşamanın yalın iyiliğini iliklerinde duyarak denize doğru baktı. Hafif pusla tüllenmiş görüntü her zamanki gibi –ama gene de her gün bir

başkadır– masalsı güzellikteydi. Güneş altın pırıltılarını koyu mavi suya serperek ufuk çizgisine doğru uzaklaşıyor, orada gökyüzünün parlak maviliğine lacivert, zeytin, leylak renkleri serperek bulutların arasmdan görkemli, kızıl bir leke halinde yükseliyordu.

Plajdaki renkli şemsiyeler şafağın rengine bulanmış, kumsalı mor siluetler halinde benekliyorlardı. Bir otel görevlisi elindeki araçla kumu düzeltip temizliyordu, uykulu, ağır. Otel; geriye doğru, üç katlı, büyükçe, yayvan bir ana binayla, plajdan alçak bir setle yükselen geniş bahçedeki çim ve çiçek öbekleri arasına dağılmış otuz kadar bağımsız evcikten oluşuyordu. Plaja bakan cephedeki geniş, taş döşeli zeminde yüzme havuzu, değişik yükselti ve uzantılarla restoran, cafe-bar, animasyon alanı gibi bölümler vardı. Bu kompleksten biraz uzakta, ağaçlarla, bitkilerle otelden bir ölçüde ayrılmış ve gene plajdan geriye doğru uzanan bir kesimde ise İlhan'ın kendisi için yaptırdığı görkemli villayla konuklar için ayrılmış daha küçük iki villa vardı. Otel yönetimiyle kendisi ilgilenmemekle birlikte her şey kontrolü altındaydı. Yazlarını 'İlsa İnşaat ve Turizm' şirketler grubunun işlerini buradan yöneterek geçirmeye çalışıyor, ancak özel durumlarda bir-iki günlük İstanbul, İzmir gidip gelişleri oluyordu. Dört yıl önce, bu duru, ışıltılı havanın ortasında, çocukluğunun geçtiği bu güzel kıyıda kurduğu tesis, kendi eliyle yarattığı bu cennet, onun en sevdiği ortamdı.

Akşamı hatırladı. Birden heyecanlandı. Bu geceki kutlamanın hazırlıklarını bir hafta önceden başlatmıştı. Havuz başında, doğal olarak otel müşterilerinin de ka-

tılabilecekleri bir şenlik olacaktı bu. Oğlu, Yalım bebek, geçen yıl bugün, 22 Eylül'de doğmuştu. Bugün her taraf çiçekler, mumlar, oyuncaklar ve balonlarla süslenecekti. Üstünde oğlanın fotoğrafı olan kocaman bir pasta yapılıyordu. Canlı müzik için bir orkestra, bir Türk müziği şarkıcısı, ilk kasedini çıkarmış popçu bir oğlan –ibne– ve dans grubu katılacaktı geceye. Erken saatte de küçüğün hoşuna gidecek kukla gösterisi vardı. Ama en önemlisi tam gece yarısına denk gelen havai fişek gösterisi olacaktı. Alışılmış şeylerdi bunlar bir bakıma ama Renginur'la epey düşündükleri halde yeni, ilginç bir şey bulamamışlardı.

Gülcan'a bir daha telefon edecektim dün, unuttum, diye düşündü. Bugün ilk işim o olmalı. O yıllardan bu yana kasabada yaşamakta olan kız kardeşini birkaç gün önce bu geceki kutlamaya çağırmış ama gelemeyeceği cevabını almıştı. Oğlunun ölümünden beri, bir yıla yakın zamandır evden pek az çıkıyor, çalgılı toplantılara kesinlikle katılmıyordu. Birdenbire yaşlanmıştı üzüntüden o güzel kadın. İntihar edercesine de içki içiyordu. Şoförü göndermek yerine onu kendisi gidip almalıydı. Güzelsu, kasaba yirmi kilometrelik yol, akşamüstü gider alırın onu, kıramaz beni, diye düşündü. Bana hayır diyemez. Kocası, o sefil yaratık da gelir miydi acaba? Yok, hiç sanmıyordu. İstenmeyen, ayakaltına sokulduğunda tekmelenen adi bir köpekmiş gibi tiksiniyordu ondan İlhan.

Biraz yürümek ve koşmak üzere spor giysilerini, ayakkabılarını giydi. Saatine baktı, yediye geliyordu. Alt kata inip mutfağa girdi. Su içti. Dün akşam geç va-

kit kardeşi Armağan'ın karısı Figen de gelmişti ama henüz görüşmemişlerdi. Hayat dolu, sevimli, akıllı bir kadmdı. Özel bir lisede İngilizce öğretmeni ve yöneticiydi. Fotoğraf çeker, bütün sanat dallarıyla yakından ilgilenir, çok kitap okurdu. Armağan ise bilim adamıydı. Bir gazetede arada bir köşe yazıları da yayımlanan –hâlâ– sosyalist düşünceye bağlı tanınmış bir ekonomi profesörü. Nitelikli insanlardı karı koca ikisi de ama yazık ki mutlu olamamışlardı. Armağan'ın bütün açık görüşlülüğüne karşın kendisi için yürürlüğe sokamadığı ya da derinliğine değiştirip kafasından atamadığı birtakım değer ölçütleri ve tutuklukları vardı çünkü. Babasmdan gördüğü ya da devraldığı o erkeksi katılık, içe dönük ve öncelikle kendisini tüketen kapalılık karısıyla ilişkilerini aşırı derecede zedelemişti.

Bir de, hiç gereği yokken, bu yılın başlarmda, üniversitedeki görevinden ayrılarak sosyal demokrat bir partiden milletvekili adayı olmuş, nisan ayındaki seçimler öncesi, doğduğu bölgeyi karış karış dolaşarak kendini seçmene tanıtmak için çabalayıp durmuştu. Toplantılara katılmış, davul zurna sesleri arasında nutuklar atmış, köy sofralarında pide yiyip, yüzüne kurban kanları sürmüştü. Tiyatroydu, diye düşündü. Böyle şeyler yapabileceğini sanmazdım, ama yaptı, zorlanarak da olsa yaptı. Çok umut vermişlerdi ona, ne var ki son anda merkez yoklamasıyla önüne iki aday getirmişler, adamı hasta etmişlerdi. Her neyse, bütün emekler ve umutlar boşa çıkmış, partisi barajı bile aşamamıştı sonuçta. Nasıl aşacaktı ki! Neyse, bu gereksiz serüven Armağan'ın ülserini azdırmaktan, İstanbul'da

aylarca yalnız kalan Figen'le aralarını daha da açmaktan ve iç dünyasını –büsbütün– altüst edip neye, kime, neden, belirsiz; gizli öfkelerini azdırmaktan başka işe yaramamıştı. İlhan, içine düştüğü bunalımı atlatıp kendini toparlaması için otele, yanma çağırmıştı onu. Temmuz başından beri, iki buçuk aya yakın zamandır burada kalıyordu. Figen'le Armağan'ın böyle küçük bir ayrılık denemesi yapmalarında yarar olabileceğini de düşünmemiş değildi İlhan tabii. Figen işi dolayısıyla İstanbul'dan ayrılamadığı için görünürde koşulların zorladığı bir ayrılık olmuştu bu ama işe yaramıştı. Biraz daha sakin, yatışmış görünüyordu kardeşi.

Bahçeye çıktı. Tempolu adımlarla, dimdik karayolu çıkışma doğru yürüdü. Bir an başını kaldırıp gökyüzünün eşsiz duruluğuna yumuşacık puslu lacivertler, morlar ve koyu kadife yumuşaklığında mavilerle eğriler çizen dağlara baktı. İçi belli belirsiz bir mutluluk ürpertisiyle titredi. Geçmiş uzun ve başlangıcını pek net göremeyeceği kadar loştu. Gelecek ise önünde, eylül güneşinin serin aydınlığında pırıl pırıl uzanıyordu. Davrandı, uzun adımlarla koşmaya başladı.

08:30

Revan, telefonu bilinçsiz bir korunma güdüsüyle ya da duyduğu sözcükleri yok etmek istermiş gibi çabucak yerine bıraktı. Kalp atışları göğüs kafesini zorlayacak kadar hızlanmış, komodinin yanında, ayakta dikili kalakaldı. Kısa konuşmanın son sözleri zihninde yankılanarak uzuyordu. *Bu gece... Bu gece...*

Güneş çoktan yükselmişti. Tül perdenin arasından sızan bir ışık demeti odanın ortasında asılı duruyordu ve havada, erken sonbaharın nemli serinliğine karışan hafif bir parfüm kokusu vardı. Sırtında, yüzünde, saçlarının dibinde soğuyan terle ürperdi. Solundaki tuvalet aynasında, dağınık yatağın gülkurusu örtüsünün ve masa üstünde duran kozmetik şişelerinin arasından kendi yüzünün yansısını gördü. Bembeyazdı, avurtları çökmüş, gözleri belermişti. Aynanın görüş alanından çıkmak için küçük bir adım atarken kendi beden kokusunu duydu. Küflü, kalık, bulanık bir koku. Başı döndü, içinden gelen keskin ağlama isteğini art arda yutkunarak geçiştirmeye çalıştı.

Hole çıktı, ağırlıksız, sanki bir uçurumdan aşağı itilmek üzereymiş gibi, boşalmış, sarsak banyoya yürüdü. Sokaktan ne sattığı anlaşılmayan bir satıcının bağırtısı geliyordu; eskici belki, ya da patatesçi. Musluğu açıp

suyu ılıştırdı, duşun altına girdi. Ilık suyun, içindeki titremeyi yatıştırmasını bekledi.

Fikran'm kendince önemli bulduğu bir şeyi iletirken uzak ve buyurgan bir tona bürünen tanıdık sesine, o buz gibi sese cevap vermemişti. Kapalı, önceden tasarlanmış olsalar da soğukluğu kulaklarını yakan o sözcüklere cevap verme durumunda değildi. Duymuş, anlamış ve susmuştu. Yanlış bir şey söyleyerek, şifreleri bozmaktan, herhangi bir mesaj iletmek ya da söyleneni onaylamış olma riskine girmekten kaçınmıştı. Kimseden bir şey istemiyordu, yalnızca dinlenmiş ve sessiz kalmıştı. Şu aşamada söylenecek bir şey yoktu. Hiçbir şey bilmediği, bilmediği bir şey için de evet ya da hayır demesi söz konusu olmadığından, beklenemezdi de zaten.

Revan için, *bu gece*'nin anlamı, bu gece olabilecek olandan sonra, o şey olup bittikten sonra, hayatının nasıl bir biçim alacağı, içinde bulundukları karmaşanın nasıl düzene konulacağıydı. O şey yalnızca girişim olarak kalırsa ardmdan nelerin geleceğini önceden tasarlamak çok zordu. Emin olduğu şey, kimin, kimin için ne hissettiği, kimin suçlu kimin suçsuz, hangisinin haklı ya da haksız ve ne olursa olsun otuz yıla yaklaşan bir birlikteliğin nasıl bitirileceği yolundaki yıpratıcı, aşağılayıcı tartışmaların kesinkes son bulacağıydı. Öte yandan bunun, kayıtsızlık ve kabalığın, haksızlığa uğramanın yarattığı zehirli öfkenin ve en önemlisi hiçbir zaman yeterince sevilmemiş olduğunu anlamanm getirdiği yıkımı azaltıp azaltmayacağı belirsizdi. Çünkü içinin ağısından arınmak, iyileşmek zaman alacaktı. Hem

yüreğinde öfkeden daha karmaşık, anlaşılmaz ve güçlü duygular da vardı. Yıllar boyu yadsınarak ya da göz yumularak biriktirilmiş ağır bir tortu. Bu öldürücü karışımın içindekileri ayrıştırmak için sabırlı, yürekli olmak ve çok gerilere dönmek gerekiyordu. Bu ise hem yorucu hem de sonuçta yüz yüze geleceği gerçeği değiştirmeye katkısı olmayacak bir çabaydı. Yeni durumlar için çözüm üretmek zorundaydı şimdi. Yaşanan, yaşanıp geçmiş, geride kalmıştı. O geçmiş kendi iradesiyle oluşturduğu bir süreç de değildi zaten. Bütün dönemeçlerine uyum sağlamaya çalıştığı dar, uçurumlarla dolu bir yoldu.

Kurulanıp saçına biçim verdi. Yüzüne krem sürdü. Kendini yüreklendirmek ister gibi hafifçe boyandı. Ama elleri sakar, titrek ve beceriksizdi bu sabah. Sakin olmalıyım, herhangi bir gün işte, diye düşündü. Ama öyle değildi. Hayır, değildi. Önemli bir gündü bu ve Revan, her zamankinden daha güçsüz, daha korkak ve kuruntuluydu. "Hiçbir şey bilmek istemiyorum," demişti Fikran'a en baştan. "Beni bu olayın dışında tut!" "Bilmiyorsun ve dışındasın zaten," demişti ablası. Dışındaydı da ne diye telefon etmişti öyleyse? Zevzekliğinden! Tanıyordu onu, avcunun içi gibi biliyordu. Şu var ki kafasına koyduğu şeyi yapar ve şöyle ya da böyle beklediği sona ulaşırdı.

Evde kalmak, saatleri sayarak geceyi beklemek kolay olmayacaktı. Daha şimdiden her dakika o kadar uzundu ki istemese de olup biteni sorgulamak, anımsamak ve düşünmek zorunda kalacaktı. Öğleye kadar gazetelere göz atıp sonra oyalanmak için kuaföre, yüzme

havuzuna ya da bir alışveriş merkezine gitmek daha uygundu. Düşündü. Bu sıcakta kuaför koltuğunda beklemek, aynada kaygılı yüzüne bakıp durmak, kafasını boyalara, fırçalara, gürültülü makinelere teslim etmek sinirlerini büsbütün gerecekti. Havuza gidip güneşte yatmayı da çekmiyordu canı. Yazlıkta yeterinden fazla güneşlenmiş, derisi kösele gibi olmuş, yanık teniyle açık renk saçları uyumsuz bir hal almıştı. Alışveriş merkezinde kahve içip bir şeyler yedikten sonra vitrinlere bakarak ya da sinemaya girerek zaman öldürmek daha iyi olacaktı. Zaten bir de mide korsesi alması gerekiyordu. Etek ve pantolonların bel hizasından pırtlayıp taşan yağlarını toparlayacak iyi bir şey. Eskisi iyice gevşemişti.

Çabucak kahve yaptı. Gidip kapıya bırakılmış gazeteleri aldı. Elinde fincanıyla gelip koltuğuna oturdu. Bir pop şarkıcısı tanınmış bir işadamıyla evleniyordu. Ünlü bir film yıldızının kocası bir sosyete güzeliyle yanak yanağa dans ederken objektiflere yakalanmıştı. IMF'den dört milyar dolarlık kredi diliminin ikincisi geliyordu. Üç çocuklu bir kadın âşığıyla bir olup, soygun süsü vererek, kocasını boğmuştu. İki falcının rekabeti canlı yayında birinin ötekini tokatlamasıyla yeni bir boyuta taşınmıştı. Depremzedelerin çoğunun kalacak yer ve çadır sorunları bütünüyle çözülememişti ve devletin ilgisizliğini protesto etmek için karayolunu trafiğe kapatmışlardı. Polis bordro eylemi yapan memurların üzerine azılı köpekler salmış, trafik iki günde kırk iki can almıştı. Karısı tarafından evden kovulan bir adam 'erkek sığınma evi' açmak için kolları sıva-

mış, bir şempanzeye konuşma öğretilmişti. Amerika'da piyasaya sürülen yeni gençleştirici haplar mucizeler yaratıyordu ve Saddam gene dünyaya meydan okumuştu. Revan, gazeteleri bezginlikle elinden attı.

Bir sigara yaktı. İçindeki o bildik, büyük kaygı hâlâ yerli yerindeydi. Kulakları uğulduyor, avuçları terliyordu. Şu gençlik haplarını soruşturmalı, daha iyi görünmesini sağlayabileceklerse elde etmeye çalışmalıydı. Mucize, öyle mi? Olacak şey değil ya, yeniden yirmi yaşma dönebilse hayatını başka türlü yaşamak elinden gelir miydi acaba? Şu ünlü dedikleri saçma sapan karılar güzel ya da yetenekli doğmuş olma şanslarını iyi kullananlardı yalnızca. Revan ise kurbanlar grubundandı. Yitikler soyundan. Toplumsal bir varlığı olamamıştı hiçbir zaman. Olsaydı güçlü olurdum, diye düşündü. Onlar güçlü ve özgürdüler. Keyifli ayrıcalıkları içinde her yaptıkları hoş görülüyordu. Ama şimdilik, evet şimdilik! Günün birinde onlar da korkunç mutsuzluklar içine düşecekler, kendilerinden tiksinerek bunalımlar içinde tek başlarına kalacaklardı herhalde. Hayat o kadar kolay değildi, elbet onlara da kötü oyunlar oynayacaktı. Şimdi her şeye sahiptiler ama yarın? İşte bir depremle, –karşı duvardaki ince çatlağa baktı– neler, ne insanlar, ne umutlar gitmişti.

Gözlerini büyük salonda gezdirdi. Tıklım tıkış eşya doluydu. Bir zamanlar severek aldığı, eskici ve antikacılardan pahalıya topladığı nesnelere şöyle bir göz attı içi daralarak. Viyana aynalı konsol ve yemek masası, yaldızlı avizeler, başlıkları sim işlemeli Çin vazosu abajurlar, karşı karşıya konulmuş iki eski Chesterfield deri

kanepe ve modası çoktan geçmiş büyük cam sehpa. Dar uzun bir dolapta gümüşler, maşrapalar, yurtdışı gezilerden getirilmiş tepsiler ve çay takımları vardı. Büyük pencerenin önünde –şimdi birinde oturmakta olduğu– kol yerlerinin havı dökülmüş, saks mavi kadife döşemeli iki fiskos koltukla, gazetelik olarak kullanılan eski hamur teknesi de Fikran'm zevkinin eseriydi ve acilen atılmaları gerektiğine karar verdikleri halde, olayların yoğunluğu yüzünden, hâlâ yerlerinde durmaktaydılar. Mermer şöminenin üstünde gaz lambaları, ucuz porselen biblolar, minik enfiye kutularıyla kristal şekerlik ve küçük şişeler –temizlikçi kadın tarafından– karmakarışık sıralanmıştı. Kapıya yakın duvarda hiçbiri okunmamış tek tip ciltli kitap ve ansiklopedilerin bulunduğu kiraz ağacı kitaplıksa içeriyi iyice daraltıp daha da boğucu hale getiriyordu.

Bir zamanlar bütün bunları hevesle, sahip olmanın yoğun sevincini duyarak satın almıştı. Onları sevmiş, varlıklarından mutluluk duymuştu. Şimdi ise hepsi ağır, çirkin ve gereksiz görünüyorlardı gözüne. Televizyonda bir şairin evini görmüştü. Adam bütün eşyasını atmış, bir kilim, bir koltuk bırakmıştı koskoca salonunda. Masa, sehpa, kitaplık, hiçbir şey! Birkaç kitabıyla telefonu yerde duruyordu. Perde bile yoktu penceresinde. Bu kadarı da olmazdı tabii ama gene de imrenmişti Revan. O ne ferahlık, ne özgürlüktü öyle!

Kalamış'taki bu daireye darlıktan bolluğa atladıkları, İlhan'ın iş hayatındaki yükselişinin hız kazandığı dönemde taşınmışlardı. Ne umutlarla, ne büyük sevinçlerle. Sonra zenginler gibi yaşamaya, giyinmeye,

gezmeye özendikleri o günlerde pek heveslenmişlerdi bu lenduha gibi mobilyalarla antika olduğunu sandıkları bir yığın bok püsürü eve doldurmaya. Serbest ekonomik düzene geçildiği, vitrinlerin birdenbire göz alıcı, çekici, pırıltılı eşyayla dolduğu yıllardı. Her şeyin çok hızlı eskidiği, bir aydan ötekine değişen modalara yetişilmez olduğu günler. Daire de üç yıla kalmadan eskimiş gibi olmuştu nedense. O, titizlikle seçtikleri banyo ve mutfak seramikleri, küvet, musluklar, kapılar, yer döşemeleri anlaşılmaz biçimde demode oluvermiş, kartonpiyerler, dolaplar, halılar, ucuz, köhne, zevksiz bir görünüm almışlardı. Şu da vardı tabii; İtalyan mutfaklar, mobilyalar, ithal döşemelikler, a'dan z'ye değişen malzemelerle birlikte alım güçleri ve içine girdikleri çevre de değişmiş, herkes gibi onların da görgüleri, zevkleri gelişmişti.

Kanlıca'da, –İlhan'm yaptığı– yemyeşil bir site içinde, denize bakan geniş, çok gelişmiş güvenlik sistemleri ile donatılmış *ultra modern* villaya taşındıklarında, bu eski evden, müzayededen kıran kırana kapılmış bir Ayvazovski –*Denizde Fırtına*– ve imzasız olmakla birlikte çok değerli olduğu söylenen iki peyzaj götürmüştü yalnızca. Gel gelelim, o züppe iç mimarla İlhan birlik olmuşlar, resimleri salona asmak istememişlerdi. Hepsi sahteydi onlara göre. Revan bazı aile fotoğraflarını da büyüttürmüştü evin değişik yerleri için. İlhan'la nikâhta, yazlıkta, ya da Paris'te Eiffel Kulesi önünde çekilmiş birkaç resim örneğin. Bir de babasının gençlik fotoğrafı vardı ki asker giysileriyle çok hoş görünüyor ve biraz Revan'a benziyordu. Hiç ol-

mazsa onu salona asalım diye diretmişti. Ama İlhan kendi anı fotoğraflarının ancak yatak odaları koridoruna asılmasına izin vermiş, babasınınkinin sergilenmesine ise hiç gerek görmediğini söylemişti.

"Ayol herkes paşa dedelerinin resmini asıyor evine şimdi!" demişti Revan.

"Ama senin baban paşa değil, astsubaydı," demişti, 'büyük işadamı' İlhan Sacit.

Böyle bir adamla yaşamıştı işte. Tam yirmi yedi yıl. Karısını her an kıran, küçümseyen, ailesini, her şeyini hor gören bir adamla. Peki ya o, kendisi neydi?

Senin aslını bilmeyen mi var, diye söylendi, elleri sinirden titreyerek kahvesini sehpaya bırakırken. Sen, bir bahçıvan oğlu değil misin? Senin baban takunyalarla büyüyen bir köylü, anan da hangi delikten çıktığı belli olmayan bir karı değil mi? Ne aile ama! Senin o beş vakit namazında amca oğlun kendi –üvey– kızını beceren bir soysuz değil mi? Kardeşin komünist, kız kardeşin alkolik değil mi? Pislikler! Parayla adam olunmuyor işte, değişen bir şey yok. Altmışına merdiven dayamışken kapıcı kızı bir sürtüğe kapılıp hayatımızı sikinin keyfine yıktın allahsız! Nasıl keyifse o da! Fikran, ilaçlarla düzüyordur kızı diyordu ya, e yani, başka nasıl olabilir ki? Hem ne fark eder? O orospunun derdi o mu sanki?

Tanrım ne aptallık, diye söylendi. O velet onun olamaz!

Bir de, her köşesinde emeği, anıları olan, o güzelim villayı beğenmemiş haspam da, "Başka bir kadının gölgesi dolaşan evde oturamam," diye nazlanmış. Dolaşa-

cak tabii, hem de senin boynuna dolaşacak gölgem! diye söylendi. Böcekli bodrum katlarından çıkıp gelen biri için ne kibarlık! Piçi karnında, karnı burnundayken, kraliçeler gibi özel arabalarla, şoförlerle gelip gitmişti siteye o karı hiç utanmadan! Eski komşusu anlatmıştı Revan'a. Kızın anası da gelmiş oraya, o kapıcı karısı da mayolar giyinip havuz başında fiyaka yapmış! Pencerelere biber kurutmaları asmaya da kalkışmıştır Allah bilir. Ah İlhan Sacit, sen bu hallere düşecek adam mıydın? Bu kadar aptal mıydın? O kaltak öyle istiyor diye Yeniköy'de bir yalı almış, temelden çatıya Avrupa malzemeyle yenileniyormuş. Orada oturacaklarmış bitince. Geçen yıl da Alsancak'ta bahçeli ev almış şıllığa, ailesini oturtmuş içine. Ama otuz yıllık karısının iki dairesini de boşanma pazarlığına katıyor, onları ben almıştım sana diye! Kan kusasın inşallah, ahlaksız!

Sinirlenmeme yazık, diye düşündü, titreyen ellerine bakarak. Bırak artık belasını bulsun, tamam, koyver gitsin gideceği yere kadar. Herkes ölümüne kendi ayaklarıyla gider! Bunu bana sen söylemiştin İlhan Sacit Efendi, unuttun mu!

Fikran, Çeşme'de yazlıktaydı. On gün olmuştu gideli. O yanında olmasa, yol yordam bilmese İlhan onu asfalt gibi ezip geçecek, durumu çok daha vahim olacaktı kuşkusuz. Ablacığı en zor günlerinde ona destek olmuş, İlhan Sacit'i yola getirmeye çalışmak için, yalvarmak dahil, her yolu denemişti. İlhan sevmezdi Fikran'ı, bencil, soysuz bir gururla şişinen ama bayağı, çıkarcı ve paragöz biri olarak görürdü. Tamam, haklı olduğu yanlar yok değildi. Zevksizliği, boş konuşması,

kızdığı zamanlardaki o kavgacı, çaçaron mahalle karısı tavrı. Ama zor bir hayatı olmuştu kızın. Onu yırtıcı, küfürbaz ve isyankâr yapan yaşadıklarıydı.

Onlar Boğaz'daki villaya taşındıklarında, mülkiyeti Revan'a ait olan Kalamış'taki bu eve Fikran'la küçük kızı gelip yerleşmişlerdi. O sıralar kocası yeni ölmüş, Kadıköy'de kiralık, rutubetli bir bodrum katında, genç yaşında, beş parasız dul kalmıştı Fikran. Mecit'in sarhoşken elektriğe kapılıp inşaatın dördüncü katından düşüp ölmesi özellikle İlhan için büyük sorun yaratmıştı ama Fikran için kurtuluş olmuştu. Adam ipsiz sapsız, işe yaramaz biriydi ne de olsa. İlhan'ın inşaatlarında gel git ayak işlerinde çalışıyor, işçilere göz kulak oluyordu. Kendi kazandığı yetmediği gibi Fikran'ın deterjan pazarlama işinden kapı kapı dolaşarak kazandığı üç kuruşu da elinden almak için yapmadığını bırakmıyor, at yarışlarında ya da kahve köşelerinde çanak oynayarak tez elden tüketiyordu. Bazen ölüm temizlik oluyor, diye düşündü soğukkanlı bir biçimde.

Fikran, şirketten aldığı tazminatla küçük bir dükkân alıp çorapçı açmış, bir yıla kalmadan da batırmıştı. Batırmış ya da dükkânda beklemekten sıkılıp, yatırdığından fazlasına devretmişti. Artık orası biraz karışıktı. –İlhan'a göre.– Ama kocasının ablası için yaptıklarını, ona kol kanat gerişini de yadsıyamazdı Revan. Şirkette işçi göstermiş, sigorta primlerini ödemiş, az da olsa aylık ödemişti yıllarca. –Emekliliğe hak kazanmasını sağlamıştı o aylık sonra.– Eniştesine tapıyordu o günlerde ablası. Revan da hiçbir zaman parasız bırakmamıştı onu. Üç-beş eline ne geçerse verir, çantasından, dolabından gizlice aşırdıkla-

rına da ses çıkarmazdı. Rahat yaşasın, yoksunluk çekmesin diye. Kocasından kurtulduktan sonra saçı başı, giyimi düzelmiş, zevkleri oldukça incelmişti Fikran'ın. Kumru'yu özel okula vermişler, okul taksitlerini de İlhan'a ödetmişlerdi. Helal olsun, iyi ki öyle yaptık, diye düşündü, el karıları yiyeceğine! Birkaç yıl önce –İlhan pek oralı olmayınca– Revan, Kumru'yu kendi nüfusuna geçirip evlat edinmişti. Kız Amerika'da okuyordu şimdi ve orada kalıp kalamayacağı kuşkuluydu, para sorunu yüzünden. Silkeleyivermişti hepsini İlhan. "E, o da artık sizin bileceğiniz iş," demişti. "Beş yıldır okuyor, benden bu kadar!"

Sevgilisinin gebeliği ortaya çıkıp da ele güne rezil oldukları ve İlhan'm boşanma davası açarak kendisini evden gitmeye zorladığı günden beri, Revan, Fikran'la birlikte bu eski evde oturuyordu. Düşündüğünde inanılmaz geliyordu onca rahat ve şaşaanın ardından kendini on beş yıl sonra yeniden bu köhne daireye, ablasına sığınmış bulması. Bu evi elden geçirmek, bütün bu eşyayı ayıklamak, yalın, özgün bir biçimde yenileyip döşemek istiyordu. Ama çok para gerekiyordu bunun için. Boşanma sırasında suçlu taraf olduğu halde çok cimri davranmıştı İlhan. Çeşme'deki yazlıktan başka hiçbir şey, asıl önemlisi nakit para vermemişti ona. Avukatla anlaşmış olduğu, adamın ikili oynadığı gün gibi ortadaydı. Zaten Fikran, gidişi görünce adamı azlettirmişti Revan'a. Aslında onun ölçüsüzlüğü yüzünden inatlaşmışlardı İlhan'la. Sonuçta güçlü olan kazanıyordu ve eğer önü kesilmezse bir yolunu bulacaktı hain herif işi böylece kapatmanın.

Yeni avukat, dünyanın parasını istemişti. Adamlar tutulacak, araştırmalar yapılıp İlhan Sacit'in malvarlığı saptanacak, uğradığı haksızlık sonucu Revan'ın maddi manevi durumunun bozulduğuna ilişkin raporlar alınacak, tanıklar bulunacak ve birtakım yerlere rüşvetler, hediyeler dağıtılacaktı. Masraf çok, dava zordu. (Sözde) Revan, Fikran'm ısrarıyla Etiler'deki dairesini satmak zorunda kalmıştı ne yazık ki. Üç ay beklenişler, satılmayınca içinde oturana değerinden aşağı vermek zorunda kalmışlardı. İstememişti aslında ama, "Başka yolu yok," demişti Fikran. "Mecburuz. İlerde daha iyisini alırsın. Çapraşık bir dava bu... görmüyor musun, güme gidiyoruz!"

Böyle konuşmuş, böyle kandırmıştı onu evini satmaya. Oysa avukat filan hepsi fos çıkmıştı! Ne yapalım, diye düşündü, ne yapalım...

Birden gelen kalp çarpıntısıyla bitkin, koltuğun arkalığına yaslandı. Olabilecekleri düşündükçe paniğe kapılıyordu. Kafasından bin bir türlü terslik geçti. Tanrım, diye söylendi, Tanrım yardmı et! Aına Tanrı var mıydı? Ne kadar isterse istesin, -kendisinden yüz çevirdiği için olmalı- eskiden kafasında canlandırdığı gibi göremiyor, düşünemiyordu Tanrı'yı artık. Sehpanın üstündeki tozda parmak izleri vardı. Bugün temizlik günüydü ama dün o geri zekâlı gündelikçi kadına telefon edip gelmemesini söylemişti. Onunla uğraşacak halde değildi. Kafası bu kadar dolu ve böyle heyecanlar içindeyken.

Elindeki sigarayı küllüğe hınçla bastırarak ezdi. Önündeki soğumuş kahveyi bir dikişte içti. Bir atsine-

ğinin uzak vızıltısını çoğaltan sessizliği dinledi. Bu akışa nasıl kapıldığını bir türlü anlayamıyordu. Düşündüğünde her şey kendiliğinden gelişmiş, bir rüzgâr onu önüne katıp sürüklemiş gibi geliyordu. Sehpanın üstündeki ayaklarına baktı. Çirkin görünüyorlardı. Parmakları ilk gençliğinde giydiği ucuz ayakkabılar yüzünden biçimsizleşmiş, birbirinin üstüne binmişti. İlhan Sacit tiksinerek bakardı onlara. "Tuhaf deniz hayvanlarına benziyorlar," demişti bir seferinde. O günü mahvetmiş, Revan'ı ağlatmıştı. İncelik yoktu onda, pat diye söyleyiverirdi aklından geçeni zaten.

Ayaklarını yere indirdi. Başı dönüyor, içi eziliyordu. Çevresine baktı. Cam bir vazonun içindeki plastik laleler renklerini yitirmişler, nesneler belli sınırlarının dışına taşıp bulanıklaşmışlardı. Bu işe nasıl izin verdim? diye düşündü yeniden. İzin mi? Ne izni? Kendisinin olan, kendi kurgu alanında oluşmuş özgün hiçbir düşünce oluşmamıştı ki kafasında nicedir. Birtakım görüntülerin ve kendi doğrularının silik yansıları vardı yalnızca. Ama bunların ona ait olduklarından bile bütünüyle emin olamıyordu. Olması ve yapılması gerekenle neyin ne olduğunun yorumunu öyle uzun süredir başkalarına bırakmıştı ki, parçaların, kişilerin, olayların birbirleriyle ilişkilerini, bu ilişkilerden ortaya çıkan ya da çıkabilecek olası sonuçları neredeyse göremez olmuştu.

Kendisini bir an, tehlikeli, sonunu bilmediği büyük bir oyunun içine zorla itilmiş küçük, önemsiz bir oyuncu gibi hissetti. Oyun kendisi üzerine kurulduğu halde sahnede yalnızca bir an görünüp kaybolacak bir

figür. Acaba? diye düşündü, acaba öyle mi olacak, yoksa kabak başıma mı patlayacak?

"Güçlü olan biziz," demişti Fikran yola çıkarken. "Yeter ki sen sakin ve kararlı ol. Duygularına kapılıp kendini bozma! Ben çürük tahtaya basmam. İki aydır uğraşıyorum. Göreceksin her şey iyi gidecek." Göreceğiz, diye söylendi. Göreceğiz bakalım! Bir an Fikran'ı jandarmalar arasında, elleri kelepçeli, yüzünü montuyla gizlemiş, itilip kakılarak yürürken görür gibi oldu. İçinden kopan çığlığı bastırmak istercesine elini ağzına kapattı. Kimseyle konuşmadım ben, kimseyi görmedim, bilmiyorum, duymadım'lar geçti aklından...

Midesi yanıyordu. Kalkıp mutfağa gitti. Bir şişe soda alıp mutfak masasmm başına çöktü. Masanın üstündeki ellerine baktı. Birini kaldırıp ötekine dokundu. Tanışlık yoktu bu dokunuşta, yakınlık yoktu. Kendine bile sevgiyle, sıcaklıkla dokunamıyordu artık. Birden, belli belirsiz bir sızıyla kendi kendisiyle bağlarını sonsuza kadar koparmış olduğunu hissetti. "Ben..." dedi, yüksek sesle, "yani ben..." Arkasını getiremedi. O kadar uzun yıllar 'biz' demeye ve 'biz' düşünmeye alışmıştı ki 'ben'in kim olduğunu unutmuştu. Oysa İlhan Sacit her zaman 'ben' olmuştu. Sonra da kendi yaşamını 'biz'in öteki yarısına sormadan gönlünce kullanmaya karar vermiş, Revan'a kapatmıştı. Düpedüz o 'biz'den kovmuş, kapı dışarı etmişti işte canım! Yeniden eline baktı, parmaklarını oynattı. Söz dinliyor, verdiği buyruğu yerine getiriyorlardı. Ama soğuk ve yalnızdılar. Tıpkı kendisi gibi aptal ve yalnız...

Aslında çok yorgunum, diye düşündü. Yorgunken bu tür saçma sapan duygulara kapılıyor işte insan. Ne diye aptal olacakmışım ki? Ama yalnızlık? O doğru işte. Üstelik bu eski yalnızlığımdan çok daha koyu, nerdeyse bulamaç gibi bir şey...

Evet, öyleydi, çünkü bir zamanlar fanteziler kurarak, gizlice özlediği yalnızlıkların sevinç ve zevklerini taşıyan sahici bir yalnızlık değildi şimdi içine düştüğü. Daha genç olduğu yıllarda, kocasının kendisini her fırsatta aldattığını anladığında onu terk etmeyi, özgür olmayı, yeni birini –birilerini– ateşli bir biçimde sevmeyi hayal etmişti. Sevmeyi de değil belki, başka erkeklerle sevişmeyi, birinden ötekine kuralsız, utanmasız dolaşmayı. Aşağılanmayı, yerlerde sürünmeyi, çamurlar içinde yuvarlanarak etin zevklerini doyasıya tatmayı. Çığlık çığlığa ve sonuna kadar. Sevmeyi değil, hayır, elbette aşk değildi istediği. O erkeklerin hepsine birer zevk nesnesi imişler gibi umursamazca, arsızca ve sınırsız bir düşkünlük ateşiyle yaklaşmayı özlemişti yalnızca...

Bedeninin acıyla kaskatı kesildiğini fark etti. Ellerini ateş gibi yanan, zonklayan şakaklarına bastırdı. Sabırla, üzüntülerle, ödünler ve suçluluk duygularıyla kurulmuş bir düzen, ömür boyu bağlandığı adamın umulmadık özgürlük patlamasıyla bir anda tuzla buz olmuş, kendisini hiç öngöremediği bir biçimde, dışarı çıkıp çıkamayacağını bilmediği bir hapishaneye kapatmıştı.

Kapının ziliyle irkildi. Bu saatte kapıcı olamazdı. Bir an yüreği oynadı. Yeni soygun yöntemleri geliştirmiş-

lerdi. Evde kimse var mı diye kapıyı çalıp deniyorlardı. Açılmazsa, bir yerlerden girmeye çalışıyorlar, kapı açılırsa pazarlamacı rolü oynuyorlardı. Zil bir daha çaldı. Çıplak ayakla ses çıkarmadan gidip göz deliğinden baktı. Tanımadığı, uzun yüzlü bir delikanlıydı. Sessiz kalması doğru olmayacaktı.

"Kim o?" diye sordu korkuyla.

"Açar mısınız bir dakika?"

"Ne istiyorsunuz?"

"Su arıtma sistemleri..."

"İlgilenmiyorum," diye kesti, "hiç ilgilenmiyorum."

Merdivenden inen ayak seslerini duydu. Apartman kapısında 'Satıcılar Giremez' yazılı olduğu halde zillere rasgele basıp gelişigüzel giriyorlardı. Sessizliği duydu. Bluzunun yakasını sallayarak yüzünü basan ateşi söndürmeye çalıştı. Gidip balkon kapısını açtı. Fikran'ın tozlu resimleri duvara dayanmış duruyorlardı bir kıyıda. Hafif bir alayla dudak büktü. İğrenç, diye söylendi, bunları hemen atmalı...

Geçen yıl, resim kurslarına yazılmış, kurs öğretmeni tarafından sözde, keşfedilmemiş bir yetenek olduğuna inandırıldığı için de aylar boyu coşkuyla resim yapmıştı Fikran. Bunlara, gerilmiş bez parçaları üzerine resme benzemeyecek biçimde sürüp sürüştürülmüş boyalar ve ne olduğu anlaşılmayan tuhaf biçimlerden oluşmuş bu şeylere ne kadar resim denirdi acaba? Öyle çirkin, öyle uyduruk işler çıkmıştı ki ortaya, sonunda Fikran kendisi bile yılgınlığa kapılıp vazgeçmişti.

Benzer uğraşları Revan da denememiş değildi. Tahta eşya boyama ve çiçek düzenleme kurslarına gitmişti bir ara. Sonra İlhan'm zoruyla yardım derneklerine üye olmuş, gene onun iteklemesiyle Papatya'lara katılmış, ama aradığını hiçbir yerde bulamadığı için iç sıkıntısı giderek koyulmuştu.

"Ne aradığını biliyor musun ki sen?" diyordu İlhan, bezginlikle. "Sosyal bir varlık ol. Kendine ait bir uğraşın, çevren olsun istiyorum ben!"

"Var zaten. Ama sen benden kurtulmak, başmdan def etmek istiyorsun..."

"Tamam, ne halt edersen et! Umurumda değil, tamam mı?"

"Ne zaman umurunda oldum ki zaten!"

Evlendiği adam, yıllar boyunca kendisi olma iradesini o derece bastırmıştı ki Revan varlığını kocasının varoluşunun doğal bir uzantısı olarak kabul etme yanlışına düşmüştü. Aslında çevresindeki bütün evlilikler zamanla, kadının erkeğin sürgün vermiş bir dalma dönüştüğü birlikteliklerdi. Bir noktadan sonra dal, gövdeden kopmanın sonu olacağını biliyor ve bütün rüzgârlara dayanmaya çalışıyordu. Bu arada düş kırıklıkları kendine dönük bir acıma duygusuna dönüşüyor, nefretler, öfkeler biriktiriliyordu karşılıklı.

İnsan yanlış yerden hayata başlamışsa, neyi tutsa elinde kalıyordu.

İlhan Sacit'le, onun genç bir mühendis olarak çalıştığı büyük bir inşaat şirketine telefon santral görevlisi

olarak girdiğinde, 1972 kışında tanışmışlardı. Revan babasının görevi nedeniyle bulundukları ilde kız enstitüsünü bitirmiş, İstanbul'a göçtükten sonraki üç yıl boyunca evde, mahalle terzisi olan annesine yardım ederek vakit geçirmişti. Şirkete, uzak bir akrabanın yardımıyla yerleştirilmişti. Hem paraya ihtiyaçları vardı, hem de çalışma hayatının alt sınıftan bir kızın daha iyi bir evlilik yapma şansını artıracağını düşünüyorlardı.

Maltepe'de, üst katında ev sahibinin yaşadığı iki katlı, önü bakımsız bir bahçeye bakan daracık bir evde oturuyorlardı. Babasının aralıksız içtiği sigaramn yeğnilmiş ağır havasma karışan bayat ekmek ve soğan kokularının küçük, basık odaları doldurduğu bir ev. Astımı olan annesini öksürüklere boğan sigara dumanı yüzünden karı koca ikide bir atışırlardı. O yoğun yoksulluk kokusu dışında karanlık, hamamböcekleriyle dolu mutfakta aceleyle pişen yemeklere sık sık bulaşan gaz kokusu ve evin her yanma dağılan toplu iğne, iplik ve kumaş parçaları da sürekli kavgalarının başlıca konuları arasmdaydı. Birbirlerinden, ama asıl hayattan duydukları bezginliği bu türden yakınmalarla dışa vuruyorlardı belki de. Kimsenin hoşnut ve mutlu olmadığı bir evde yaşadığı için bahtsız olduğunu düşünürdü Revan. Ruh hali bir andan ötekine değişen, huzursuz, sinirlenmek için buluttan nem kapan babası –evde– her akşam içerdi ama pek sarhoş olduğunu görmemişlerdi. İçki onu kuşkucu, kaderci biri yapmıştı; ya da tam tersi, öyle biri olduğu için içiyordu. Uzun yıllar erken emekliliğini beklemiş, sonrasında girişeceği işleri –minibüs ya da taksi almak, bakkal dükkânı

açmak, sabun tozu üretmek– hayal edip projeler kurmuş biri olarak İstanbul'a göçmüş, ama kısa sürede büyük bir düş yıkımına uğramıştı. Emekli ikramiyesi hızla erimiş, kahve köşelerinde pineklemek, alışveriş için akşam pazarlarını beklemek ve ev sahibiyle takışmak dışında varlık gösteremez biri haline gelmişti. Orta boyda, güdük, kalas gibi kalın ama güçlü bir beden yapısı vardı. İki kadeh içtikten sonra evdekilerin bir bakış ya da el hareketini abartıp büyütür, hır çıkarıp sorgulamalara girişirdi. Annesi onun, herkesin karşısında hazır olda durmasını bekleme huyunun mesleğinden kalma bir alışkanlık olduğunu söylerdi. Yalnız, umutsuz ve uyumsuzdu.

Bu ortamdan kaçıp kurtulma çabalarının boşunalığı yüzünden Revan akşamları eve dönmek istemez, büro kapanana kadar kendine bir yığın iş uydurarak kalemde oyalanır, yemeği bir elma, bir kâse yoğurt ya da bir dilim ekmekle geçiştirerek uzak semtleri dolaşan en son servisi beklerdi. Yol uzun sürer, Revan uyur uyanır, hayallere dalardı.

Gençliğe adım attığı yıllarda, bir yığın tersliğe karşın mutlu evliliklerle biten büyük aşkların anlatıldığı fotoroman ve yerli film duyarlıklarına şartlanmış olarak ansızın çıkıp gelecek prensini beklemiş, bu arada sokak komşularının lisede okuyan dağınık saçlı, sivilceli oğlu dışında kimse ilgisini çekmemişti. Yoğun, açığa vurabildiği bir ilgi değildi bu. Dayanaksız bir umut, oyalayıcı bir sevilme arzusu, cinsel heyecanlarının yöneldiği bulanık bir hayaldi. O cılız oğlanı düşleyerek karanlık yatağında kollarını emmiş, karşılıksız aşkına

şiirler yazmış, şarkı sözleri ezberlemiş, yürek çarpıntıları içinde yol gözlemişti. Çocuğun Revan'ın ilgisini fark etmemiş ya da etmişse de hiç umursamamış olduğuysa kesindi. Revan onu ne zaman karşısında görse dili tutulup ayakları dolaşır, surat asarak kaldırım değiştirirdi. Gururluydu, küçük düşmekten, alay konusu olmaktan ölesiye korkuyordu. Beğendiği genç erkekler karşısında bile katı, uzak, soğuk bir tavır takınıyordu elinde olmadan. Eğer biri onu çok ama çok istiyorsa, önce güvenini kazanmak, incitmeden, güzel sözlerle yaklaşıp direncini kırmaktan başka seçeneği yoktu. Ancak o zaman, evet ancak böyle, o erkeği yakıp kavuracak *bir ateş topu gibi* onun avuçlarına düşebilirdi. Bir romanda okuduğu gibi, *külleri kazıp içinde yanan koru ortaya çıkaracak erkeği* arıyordu o. Fikran, "Seninki kuru gurur," derdi, "hiçbir işe yaramaz bu. Erkeğe cesaret vereceksin ki yaklaşsın sana!" Fikran, gözü pekti ama seçici olamıyordu. Çocuksu bir aylaklık, neşeli, dizginlenemez bir telaş içinde yaşıyordu. Fizik yapısından ötürü seçme şansı olmadığı yolunda içgüdüsel bir sezgiye de sahipti belki. Önce bir terzi çırağı, ardından evli bir garsonla gezmiş, ikisi de çarçabuk başlarından savmışlardı onu. Bir mağazada tezgâhtarlık yapıyor, geç kaldığı akşamlar bin türlü mazeret uydurarak evdekileri –inandırmasa da– yatıştırmayı beceriyordu.

Babasının genlerini devralmış iri kemikli, kalın yapılı Fikran'a karşılık Revan annesine çekmişti. Pek güzel olmamakla birlikte dikkat çekici bir genç kızdı. Omuzlarına dökülen düz siyah saçlar, uzunca bir yüz, çıkık elmacıkkemikleri, renkli, diri, ince sayılacak du-

daklar, hafif çatık kalınca kaşlar ve dikkatli, yoğun bakışlı iri kahverengi gözler. Bedeni ölçülü, ince ve biçimliydi. Yürüyüşünde, duruşunda ağırbaşlı bir canlılık vardı.

Bir akşam, İlhan, Revan'ı bir parça margarini ekmeğine katık ederken yakaladı büroda. Okşayıcı sözlerle yakınlık gösterdi. Sonra arada bir santrala uğramaya, hatırını sorup şakalaşmaya başladı. Bahçeden kopardığı bir çiçekle, bir paket çikolata ya da öğle yemeğinden sakladığı bir meyveyle kapıda görünür,

"Söyle bakalım, karakoncolos ne demek?" diye sorardı.

"A, hiç duymadım İlhan Bey!" derdi Revan.

"Sıfır puan. Peki ferahfeza?"

"Bir makam, evet makam..."

"Doğru, ödülünüz bir mandalina! Peki benim İzmir telefonum bağlanmadı mı daha?"

"İnanın, beş dakikada bir arıyorum. Şehirlerarası çok yoğun..."

"Okey... Aramaya devam."

Baharda, bir akşam bildiği küçük bir balıkçı lokantasına yemeğe davet etti onu İlhan. Genç adama yoğun ilgi duymasına karşın, çekindi Revan, gitmek istemedi önce.

"Kaç yaşmdasm Revan Hanım?" diye sordu İlhan Sacit.

"Yirmi bir..."

"Yeterince büyümüşsün bence. Tanıdığın, aynı yerde çalıştığın iyi bir insan seni yemeğe davet edebilir artık, öyle değil mi?"

"Bilmem ki... Evet, tabii," dedi Revan. "Ama evdekiler merak ederler belki..."

"Evde telefon varsa haber verebilirsin..."

"Yok..."

"Pekâlâ. Çok geç kalmayız. Eve ben bırakırım seni. İşte gördün mü, çekinecek bir şey yok..."

Ellerini iki yana açarak, silahsızmış da kendisinden ona hiçbir zarar gelemezmiş gibi söylemişti bu sözleri. Sevimliydi. İçtenlikli, güven verici.

Yumuşak, sakin bir ilkyaz akşamıydı. Revan şaşkındı biraz. İlhan Sacit'in ilgisini ciddiye almamış, şakacı bir proje şefinin telefoncu kızla iyi ilişki kurma çabası olarak değerlendirmişti. Ama o garsona, "Hanımefendi sade gazoz içecek," dediğinde hayatında ilk kez kendisi ve herhangi biri değil, yemeğe davet edilebilecek kadar özgür ve olgun bir kız olduğu duygusunu yaşadı. Yüreklendirdi bu duygu onu. Elbette, başına gelebilecek her şeyin sorumluluğunu üstlenecek, altından kalkabilecek güzel, olgun, çalışıp para kazanan bir genç kızdı. Üstelik bu yakışıklı mühendisin gözüne bakıp duran bir sürü sekreter kız varken şirkette, o kendisine ilgi duyuyordu.

Genç adamın gülüşü, çatalı tutuşu, sigarasını küllüğe bırakırken yüzüne bir an, içini okumak istermiş gibi bakışı her şeyi olabilir kılıyordu ve bu Revan'a hayatının sınırlarını genişletme, yaşadığı çorak topraktan bilmediği ama keşfetmeye değer bir ülkeye kanat açma arzusu veriyordu. Gene de o böyle kendisini gözlerken ellerini nereye koyacağını, konuşurken ne yöne bakacağını bilemiyordu bir türlü. "Erkeklerin gözleri-

ne bakacaksın," derdi Fikran, "dosdoğru gözünün içine!" Ama kolay mıydı?

"Bir İstanbul kızı olarak şaşılacak derecede çekingensin," dedi İlhan.

"Amasya'da büyüdüm ben," dedi Revan. "Üç yıl oldu buraya geleli."

"Bak, açık konuşacağım, bir süredir çok ilgiliyim seninle. Daha yakından tanımak istiyorum..."

"İlginize teşekkür ederim," dedi Revan alçakgönüllü bir gülümsemeyle.

"Sadeliğin, işini gayretle ve severek yapışın hoşuma gidiyor. Kendinden söz et bana, neleri seversin, hangi müziği, ne tür kitapları ya da filmleri? Sonra gelecekle ilgili hayallerin neler?"

"Ne söyleyeyim bilmiyorum ki," dedi Revan. "Babam biraz, nasıl desem, tutucudur. Koroya ve tiyatro grubuna girmeme izin vermemişti okuldayken. Romantik filmleri ve kitapları severim. Müziği de tabii ama... evde yalnız radyomuz var ve babam emekli olalı beri başından kalkmıyor. Dikiş, pasta ve yemek yapmaktan da hoşlanırım."

Cesareti kırılmış gibi birden sustu. İlhan Sacit'in gözlerinde acımayla karışık bir düş kırıklığı vardı sanki. Bir olmazlık duygusuyla bungun, denize çevirdi bakışlarını Revan.

"Biz kendi halinde, orta halli bir aileyiz," dedi sonra, yenilgisinin üstüne giderek. "Aileme katkıda bulunmak için çalışıyorum. Çünkü annem yaşlanıyor ve gözleri biraz bozuldu. Konfeksiyonlar başlayalı müşterisi de epey azaldı zaten..."

"Çok açık sözlüsün, bu iyi bir özellik," dedi İlhan. "Olduğundan başka görünmeye çalışanları sevmem. Peki bir amacın, yapmak ya da olmak istediğin bir şey yok mu hayatta?.."

"Çalışıyorum," dedi Revan. "Para biriktiriyorum. Gelecek yıl sekreterlik ve daktilo kurslarına gitmeyi düşünüyorum. Ayrıca anne olmak da isterim tabii, çocukları çok seviyorum. Bir yuva kurmak, mutlu olmak..." Sustu. Sonra edilgen bir uzaklık duygusuyla, "Herkes ister bunu öyle değil mi?" diye ekledi.

"Elbette ister. Zamanı gelince. Daha çok gençsin."

"Evet. Biraz da siz anlatın, eğer içinizden gelirse..."

Birçok şey anlatmıştı ona İlhan Sacit.

Ege'de, kar yağmayan, arkasım dağlara vermiş bir sahil kasabasında, Güzelsu'da doğmuş, çocukluğu da orada geçmişti. Ortaokul ve liseyi İstanbul'da kolejde okumuş, sonra da üniversiteyi bitirmişti. Yüksek lisansını yaparken bir şirkette çalışmaya başlamış, sonra da bu işe girmişti. Babası toprak adamıydı. Tarımla uğraşıyordu. Annesini erken kaybetmişti.

"Nasıl bir çocuktunuz kim bilir!" dedi Revan, gülerek.

"Biraz yaramazdım. İyi yüzerdim. Futbola ve sinemaya çok meraklıydım, hâlâ öyleyim. Film seyredebilmek için evden gizli, sinemada gazoz bile sattım. On bir yaşında kamyon kullanmaya kalkışıp elektrik direğine bindirdim. Tam bir serseri adayıydım yani. Bu yüzden yatılı okula verdiler beni. Başlarından savdılar."

Dört kardeştiler. Bir küçüğü Armağan, uslu akıllı bir oğlandı ve bitirdiği üniversitede asistantı. Kız kar-

deşi Gülcan ev kızıydı. En küçükleri Bertan ise henüz on altı yaşındaydı. Ortaokuldan sonra okumamıştı. Babasının işlerine yardımcı oluyordu.

"Babam hasta," dedi. "Kanser. Bir yıla kalmadan öleceğini söylüyor doktorlar. Ama ölümüne kendi ayaklarıyla gitti. Herkes ölümüne kendi ayaklarıyla gider Revan..."

"Nasıl yani?" diye sordu Revan. "Doğru gelmiyor bana bu söylediğiniz..."

"Ne kadar çok konuştum," diye sözü değiştirdi İlhan. "Hay Allah, kimseye anlatmadığım şeyleri anlatıyorum sana!" Bir süre sustu, dalgın bekledi. "Neden biliyor musun?" diye sordu. Revan ona dikkatle bakarak bekledi.

"Aile terbiyesi almış, temiz bir kız arkadaş, tabii işyerinde ast üst ilişkisini koruyacak ve dedikodulara meydan vermeyecek olgunluktaysa, herhangi bir erkek arkadaştan daha yakın olabilir insana. Karşı cinslerin arkadaşlığı her zaman daha güvenilir gelmiştir bana. Küçük hesaplar için satmaz insanı kadınlar. Kadınları severim."

Gülerken beyaz, düzgün dişleri görünüyor, elini şarap bardağına uzatırken belli belirsiz hoş bir koku yayılıyordu bedeninden. O kadar canlı, öylesine sevimliydi ki onunla birlikte olduğu bu gecenin hayatının en güzel gecesi olduğunu düşündü Revan. Coşkuyla doldu içi, sevinçle. Gel, derse, onunla neden gitmeyecekti? Ne olacaktı yani? Yitireceği, geride bırakacağı ne vardı?

"Çok kız arkadaşınız olmuştur sanırım," dedi.

"Yo, çok değil..."

"Peki, kadınların daha iyi arkadaşlar olduklarını nereden biliyorsunuz?"

"Öyle olmasını arzu ediyorum belki de," dedi İlhan. "Aslında kızlar aşkı arkadaşlığa tercih ediyorlar. Evlenmek, çocuk sahibi olmak için çok aceleci davranıyorlar. Erkekleri bir tür sigorta, hayat garantisi gibi görmek istiyorlar. Sen hiç âşık oldun mu Revan?"

"Hayır," dedi Revan kızararak.

İlhan'ın söylediklerini hem alışılmadık hem de önemli bulmuştu.

"Bir genç kızın erkeklerle arkadaşlık yapmasını toplum yadırgıyor," dedi. "Adı kötüye çıkıyor. Üstelik erkekler de böyle düşünüyor. Onurunu, namusunu korumak zorunda olan bir kız ne yapabilir ki?"

"Haklısın. Toplum ve kafalardaki namus kavramı çok geri. Ama bunlar değişecek zamanla. Değiştireceğiz."

İnanmadan baktı ona Revan. Önce böyle konuşurlar, sonra kızları ortada bırakıverirler, diye düşündü. Gecikme nedenini babasına açıklamak için mazeret bulma çabası içinde hafif bir tedirginlik yaratsa da, kendinden beklemediği ölçüde rahat olduğunu hissediyordu. Okumuş, kültürlü, güzel konuşan bir erkek –yalan olsa bile– dostluk gösteriyordu kendisine ve bu reddedilmesi olanaksız bir ilgiydi. Böyle biriyle karşılaşmamıştı ki hiç. Bu başlangıç mutlu bir evliliğe giden yolun ilk gecesi neden olmasındı? Elleri çok güzel, diye düşündü –iyi anımsıyor şimdi–, temiz, biçimli ve bedenine gereken irilikte.

"Peki ama nasıl?" diye sordu Revan. "Çok zor."

"Akılla, mantıkla, cesaretle. Köhne, eski olanı reddedeceğiz, yeni, özgürleştirici düşünceye açık olacağız."

Bu gecenin ayrıntılarını biriktirmek ve sonra yeniden anımsamak için belleğinde tutmak istiyordu Revan. Denize düşen ışıklar, uzaktan geçen bir motorun patırtısı, tahta masanın üstündeki bardakta kır çiçekleri. Hafiften duyulan bir alaturka müzik. İlhan Sacit'in gevşemiş kravatından görünen güneş yanığı teni, şakağında seğiren bir damar, dürüstlük dolu ela gözleri, kol ağızlarından görünen sarımsı, parıldayan tüyler. Suyun şıpırtısı ve tuzlu kokusu! Bütün bunlar gerçekten hayal edemeyeceği kadar eşsiz, yeni şeylerdi.

Tabağındaki balığı didiklerken, kendisini izleyen İlhan Sacit'e bir an başını kaldırarak gülümsedi. Minnet dolu bir gülüştü bu. Bu minneti ve aynı zamanda kızın kararlılığını sezmiş bir bakışla karşılık verdi genç adam ona.

Yüreği sıkıştı Revan'ın. Bu tür öykülere dışardan bakmıştı hep. Kendisi gibi biri için büyük, gerçek bir aşk düşünmek erişemeyeceği yere göz dikmek gibi geliyordu ona epey zamandır. Ama umudunu kaybetmeden bekliyordu elbette. İşte şimdi bekleme odasının kapısı açılmış, içeriye biri girmişti.

Bir hafta sonra ormana pikniğe gittiler. Yoldan geçen birine baş başa fotoğraflarını çektirdiler. O fotoğrafta tahta bir bankta oturuyorlar. Revan iri yakalı be-

yaz bir bluz ve balıkçı pantolon giymiş. –O yıl modaydı bu pantolonlar, kendisi dikmişti.– Bilekleri epey açıkta bırakan, yan dikişi yırtmaçlı, dar, koyu renk bir pantolon. Lacivert, kahverengi ya da mor, anımsayamıyordu şimdi. Yüzleri birbirlerine dönük, gülümsüyorlar fotoğrafta. İkisi de çok genç. –Artık inanılmayacak kadar genç.– Ağaçların altındalar. İlhan'ın yüzüne yaprakların gölgesi düşmüş. Revan çok şirin... Saçları omuzlarında. Gülüşünde taptaze, umut dolu bir güzellik var. Kolları bankın arkasına doğru bükülü, birbirlerinin omuzlarına atılmış.

Telefon çahyordu. Bakmayacağım, dedi Revan. Kim bilir kim? Konuşacak halde değilim. Telefon bir daha çaldı, sonra telesekreterde Sevim'in sesini duydu. Öğleden sonraki konken partisine gelip gelmeyeceğini sormak için aramıştı. Sezonu açmışlardı. En yakın arkadaşıydı Sevim. Birkaç yıl önce kocasından boşanmış, iki çocuğu da evden çekip gidince yalnız kalmıştı. Artık yemek pişireceği, üzüleceği, bakacağı kimsesi kalmadığı için çok mutluydu. Kendi hayatını yaşıyordu doya doya. Böyle söylüyordu daha doğrusu ama ona inanmıyordu Revan. Yalnızdı, çok yalnız.

Yeniden salona geçip denizi gören pencerenin önüne geldi, camı açıp oturdu. Güneş yükselmiş olmasına rağmen hava pek sıcak olmayacaktı bugün. Denizden gelen esinti serinlik getiriyordu. Bu eve taşındıklarında –gençti o zaman, on altı yıl geçmişti aradan– güzel bir park olan kıyı şimdi yat limanıydı. Bulunduğu noktadan yan yana, oldukça sıkışık düzende sıralı yatlara

baktı. Ne zamandır bakıyordu bu pencereden ama nedense şimdi dikkatini çekmişlerdi; ne kadar çoktular, nasıl da çoğalmışlardı geçen zamanda. Her biri kim bilir kaç milyon dolarlık bu teknelere, kaldırım kıyısını silme doldurmuş şu son model lüks arabalara sahip olabilenler sanıldığından çok fazlaydı demek. Böyle şeylere pek aklı ermezdi, yoksa parasız kaldığım için mi fark ediyorum şimdi, diye düşündü. Bu yüzden mi aklım erdi? Çünkü yukardan bakılınca apaçık görülüyor işte durum.

İlhan'm yatı yoktu. Gerektiğinde kiralamayı yeğliyordu. Bu yatların sahipleri İlhan'dan da büyüktüler belki de. Onlar da karılarını başlarından atıp –ya da atmadan– paralarını sürtük karılara mı yediriyorlardı acaba? Zenginlik elbette saygı duyulacak bir şeydi, kim istemezdi ki. Herkes aynı olacak da değildi. Toplumda zengin de olacaktı yoksul da. Fakat bu kadar para bu kadar keyif varken, ne diye durmadan parasızlıktan, milletin yoksullaştığından söz ediliyordu? Bir kısım insanlar fazla ürüyor da ondan tabii, diye düşündü. En cahil, en işe yaramaz insanlar durmadan çocuk yapıyorlar ve yoksullaşıyorlar. Üstelik o çocukları serseri, hırsız, anarşist olsun diye sokağa atıyorlar. Mahallede soyulmadık neredeyse bir bizim ev kaldı! Demir kapılar, çifte kilitler yaptırmıştı ama gene de korkuyordu geceleri. Çünkü iğne deliğinden giriyorlardı. Evlerin çoğu güpegündüz soyulmuştu. Polis seyirci, devlet âciz kalıyordu. Dünyada çok fazla sefil insan vardı çünkü. Böcekler gibi yaşayan bir sürü gereksiz asalak.

Kendi kendine konuşuyordu tabii. Başkalarının yanında bu tür yorumlar yapmak doğru değildi. Ayrıca kimse yarın ne olacağını bilemezdi. Suçlu aramak da gereksizdi. Hayat adil değildi o kadar. Hiçbir zaman da olmamıştı. Olamazdı. Boyutları büyümüş çarpık çurpuk bir dünyada hissetti kendini birden. Bu mantıksız, saçma, akıl almaz dünyanın yaratıcısı kimdi acaba? Duvarları, bölmeleri, donanımı öyle ayarlanmıştı ki bazı insanların istedikleri her şey, görebilecekleri, kolayca uzanabilecekleri bir yerlere konulmuş, öteki bazılarından ise saklanmıştı. O sinik, kafasız insan yığınları paylarını istemeyi, haklarının tanınma yollarını bilmiyorlardı da ondan herhalde. Onlardan olmayacaktı. Sonuna kadar gideceğim, diye düşündü. Kopara kopara alacağım o adamdan payımı. Korkacak ne vardı! Ya şöyle, ya böyle!

Derin bir soluk aldı. Bazen nasıl oluyorsa, birdenbire hem o an hem de geçmişteki kimi olgular birbiriyle ilintili olarak harita gibi açılıveriyordu insanın önünde işte. Demek ki aslında insan her şeyi toplayıp saklıyor ve sonra bir gün –bir uyanma anında– akıl onları bir araya getirip bütünleştirerek bir bakışta –ayna gibi– her şeyi görebiliyordu.

Şöyle özetlenebilirdi durum: İlhan da elini uzatıp yorulmadan almıştı alacağını. Bugünkü krallığını fazla zorlanmadan, böyle yaratmıştı. Yalnızca on beş yılda hem de. Revan da onu elbette desteklemiş, başarmak için yeterli iradeden fazlasını göstermiş olan kocasının başarılarından mutlu olmuştu. Özveride bulunmuş olmaktan, sabrından pişmanlık da duymuyordu şimdi.

İnanılması güç ve bağışlanmaz olan şey, bütün bu kazanılanların ta sonunda ortak hayatlarını bozguna çevirmesiydi.

Birlikte yola çıktıklarında, İlhan, hayalci, tutkulu, alçakgönüllü ve inançlıydı. Hiç kuşkusuz bu ülkede insan gibi yaşamak için yetersiz, hiç işe yaramaz, dahası aptalca şeylerdi bunlar. Ama Revan o zamanlar bunu öğrenmemişti henüz ve İlhan'm söylediklerine az çok inanmıştı. –Çarçabuk unutmuştu o da başka, hayat unutturmuştu.– Tanıştıkları, seviştikleri günlerde tertemizdi İlhan. Ülkeyi yönetenlerin gerçekleri yalana çevirdiklerini, kalkınma ve toplumu değiştirme vaatleriyle halkı daha yoksul ve çaresiz hale düşürdüklerini anlatıyordu. İktidarlar demokrasi ve özgürlük nutukları atmışlardı ama korkunç bir baskı uygulayarak demokrasi ve özgürlükleri yok etmişlerdi. O günlerde bu tür sözler biraz korkutuyordu Revan'ı. Çünkü bunları bağıra bağıra söyleyen bütün solcuları toplayıp içeri tıkmışlardı.

"Yani sen soygun yapan, adam kaçırıp öldüren anarşistleri mi destekliyorsun?" diye sormuştu Revan bir gün İlhan'a.

"Ben halk çocuğuyum. Bu kafaları, bu düzeni değiştirmek gerektiğini söylüyorum. Anarşi sorunları çözmez. Asıl görev insan vicdanındaki adalet duygusuyla örtüşecek, insanı mutlu edecek gerçek özgürlük için toplumun örgütlenmesini, sesini yükseltmesini sağlamak. Anlıyor musun?"

"Nasıl yani?"

"Biz mademki gerçekleri biliyoruz, herkesin bilmesi, öğrenmesi için çaba sarf edeceğiz."

"Babam solcuların komünist olduklarını düşünüyor. Onlardan nefret ediyor."

"Birçok insan hayatı olduğu gibi kabul eder ve köstebek gibi saklanıp tepkisizce seyreder. Oysa bugün içinde yaşadığımız düzen sahtekârlık ve sömürü üzerine kurulmuştur, insanlık bu yüzden acı çekiyor."

Nereden nereye! Böyle bir İlhan'dı o zamanki. Lafla peynir gemisi yürütmeye çalışan bir devrimci. Şimdi ise karısının onca yıllık emeğini yok sayıyordu. İnsan ne kadar değişiyordu...

Ağzında kötü bir tat vardı. Başının tepesi durgun, bulanık bir suyla doluydu sanki. O yana bu yana eğildiğinde kulaklarına doğru akan, beyninin derinliklerine sızarken gizli bir günah duygusu gibi hafifçe kıpırdanan kokuşuk, yoğun bir sıvı. Revan, pencereden Adalar'a doğru baktı. Güneşin göz kamaştırıcı parlaklığı altında erimiş gibi ama her zamanki güzelliği içindeydi görünüm. Denizden puslu bir buğu yayılıyor, dingin maviliği birkaç balıkçı teknesiyle kayıklar süslüyordu. Ne günler, ne geceler geçirmişlerdi bu görünüme bakarak. Konuklar ağırlamış, eğlenmiş, üzülmüş, sevinmişlerdi. Ne kadar çabuk geçti yıllar, diye düşündü. Yaşadıklarının hepsi bir günde yaşanmış gibi. Kovaları, çiçekleriyle gelip yolun karşı köşesine yerleşen çiçekçi kadını izledi bir süre. Rengârenk kasımpatıları, güller, ebruli karanfiller satıyordu. Birbiriyle ilintisi yokmuş gibi görünen bir sürü an, imge belirdi gözünün önünde.

Sıcak bir öğle üzeri, Bostancı'da tren yolunun kıyısındaki bir mahalle muhtarlığı, üzerine masa muşambası örtülmüş bir cesedin başına toplanmış insanlar. Berrak bir kadın sesinden istasyon kahvesine yayılan acıklı bir şarkı, bluzunun üst düğme iliğine sokulmuş sarı bir papatya, karanlık merdivenler, kalp çarpıntıları, bir kapı, mavimsi bir ışık içinde yüzen bir oda, kirli bir yatak. "Burada mı yaşıyorsun?" Üstüne kapanmış bir beden, ateşli ama acemi öpücükler. Aşırı nezaket. Sabır. Dışarda trenler makas değiştiriyorlar. Gıcırtılar. Eller. "Armağan gelmeden çıkmalıyız..." Bakışlar. Bir çocuk ağlıyor uzaklarda. Eller sıcak, esnek ve ince. Fren sesi. Soluk mavi duvarlar, tavandan sarkan çıplak bir ampul. Balkon kapısından görünen bir çamaşır ipi, ipe asılı erkek çorapları. Arzunun yararsızlığı. Tuvalet musluğuna takılmış kırmızı bir hortumun ucunda sallanan duş. Kokuşmuş bir havlu. Gözler. Boynun yana eğik suçlu duruşu. "Heyecandan inan.." Tahta bir dolabın altında burunları kalkık ayakkabılar. "Bir dahaki sefere daha güzel olacak Revan..." Camları zangırdatarak geçen bir belediye otobüsü. Sonra yine merdivenler, yine karanlık... Çiçekçi kadın yorgun güller satıyor kaldırımda. "Hangi çiçeği seversin?" "Sarı gülleri."

İlhan'm, Revan'm ailesiyle tanışmak için evlerine geldiği günden kalma güller.

"A, ama neden kırmızı değil bunlar?" diye sormuştu Fikran damat adayına.

"Çünkü Revan sarı gülleri seviyor," demişti İlhan.

"Ay, hiç bilmiyordum! Alışılmamış bir şey. Sarı sarartır derler de," demişti ablası gözlerini süzerek.

İlhan bu sözleri yanıtlanmaya değer bulmamıştı. Revan ise sıkılmıştı Fikran'ın o bilmiş halinden. Sonra İlhan'a bakışından, çay bardağını alırken –kazayla– eline dokunmasından, güllerden birini alıp saçına takarak cilvelenmesinden.

İlhan Sacit söze bir türlü girememiş, kem küm edip terlemiş, sonunda babası duruma egemen olarak sorguya çekmişti onu. Kimdi, neciydi, ne kadar kazanıyordu, anası babası yok muydu? Amacı neydi? Kızlarını ne fedakârlıklarla büyütmüşlerdi. Namusuyla da evlendireceklerdi. Annesi, ezik ve sessiz, elleri kucağında oturmuş, gözlerini radyoya dikerek heyecanını gizlemeye çalışmıştı.

"Revan için ben de her şeyin en iyisini isterim," demişti İlhan. "Ama evlilik için acele etmeye gerek yok. Birbirimizi iyice tanıyalım. Ayrıca şu aralar işimi düzene koymaya çalışıyorum."

"O zaman bir nişan yapar, durumu resmileştirirsiniz delikanlı..."

"Biz Revan'la karar vereceğiz efendim..."

Ertesi gün İlhan, Fikran'ı iğrenç bulduğunu söylemişti Revan'a. Aynen şöyle demişti:

"Ne tuhaf bir ablan var. Şaşırttı beni. Normal biri mi hasta mı pek anlayamadım. Beni ayartmaya çalışıyordu sanki. Fark etmedin mi? O at suratıyla çok gülünçtü yani..."

"Bir insanı fiziği yüzünden bu şekilde aşağılamak çirkin bir şey," demişti Revan. "O benim ablam. Evet

biraz delidoludur ama senin daha hoşgörülü olmanı beklerdim."

"Bence manyak o!"

"Hayır, çok akıllıdır."

"Baban da çok aceleci, öyle değil mi? Bak canım ben öyle paldır küldür evlenemem, tamam mı?"

"Sen bilirsin, nasıl istersen. Evlenme fikri senindi!"

"Düşünelim dedim, hemen yarın gidip evlenelim demedim değil mi?"

Tartışmışlar, birbirlerine küsmüşlerdi.

On beş gün boyunca Revan, onur kırıklığı içinde, ailesi yüzünden terk edilmiş olduğunu düşünerek acı çekti. Aldatılmış insanlara özgü tasalı, dalgın ve inatçı bir yüzle dolaştı. İlhan Sacit santrala uğramaz, arayıp sormaz olmuştu. Telefon bağladığında duyuyordu onun sesini. "Ha, evet bağla." "Daha sonra." "Yok de." "Ben onu ararım..." gibi komutlar verirken. Revan, kaçanın ardından koşacak değildi. Aşk acısı, özlem de yoktu içinde. Yaptığı saygısızlıktan, kendisini düşürdüğü durumdan dolayı kızgındı İlhan'a yalnızca. Sonra bir gün onun şirketten ayrılmış olduğunu duydu. Neden bilinmez ama üstünden bir yük kalkmış gibi ferahladı. Demek onu sevmiyorum, diye düşündü. Sevseydim çok kötü olurdum. Onunla bir kez –yarım yamalak– birlikte olmuşlardı ama sevişmekten pek zevk almamıştı. Fazla ağır ve yumuşaktı. Öyle ki Revan sevişmeye yoğunlaşamamıştı bir türlü. Deneyimi yoktu ama sezgisi vardı. Ayrıca daha ne olup bittiğini anlayamadan, ilk öpüşmede boşalmış, sonra beceriksiz, sıkıntılı,

terler içinde bir şeyler yapmaya uğraşıp durmuştu. İyi ki de öyle olmuştu. Üzülecek, korkacak bir şey, herhangi bir kayıp yoktu ortada. Aşk, mutluluk, güzel gelecek... bunlar ancak laf olsun diye konuşulan şeylerdi. Ağızdan çıkan seslerdi. Bunu bile yapmamıştı üstelik İlhan. Sevdiğini bile söylememişti bir kere olsun!

Bir ay kadar sonra, öfkesi henüz yatışmamışken, İlhan telefon etti. Aramaya zaman bulamadığını söylüyordu. Kız kardeşinin düğünü için kasabaya gitmiş, babasıyla bir süre kalmıştı. Bir şirkete ortak olmuştu. Çok çalışıyordu. Revan'ı üzmemiş olmayı diliyordu. İşlerini biraz olsun rayına oturttuktan sonra onu ziyarete gelecekti.

Revan o soğuk konuşmayı unuttu ve tam bir yıl boyunca İlhan'ı görmedi. Beni terk etmesinin nedeni ailemi beğenmemesi ve benim sessiz, uysal, tertemiz, kendi halinde biri oluşumdu, diye düşündü. Ama Beyoğlu'ndaki bir muhallebi salonunda yeniden karşılaştığımızda aynı nedenle, benimle evlenebileceğine karar verdi. İşine yönelteceği enerjiyi çalıp ayağına takılmayacak, onu iyi kötü temsil edecek, kafa tutmadan çocuklarını bakıp büyütecek, evini temiz tutarak cinsel gereksinimini karşılayacak birini istiyordu. Zaman harcamadan, yorulmadan, kolayca yönetilecek bir kadın. O gün için ben bu modele tıpatıp uyuyordum.

Gelinliği; yakası V biçimi açılmış, kısa kollu, etek boyu ayak bileklerini gösterecek uzunlukta ve bedenini hafifçe saran sade bir modeldi ve mat satenden yapılmıştı. Tepeye topladığı saçlarının çevresinden dola-

şan kısa duvak omuzlarına tül gölgeleri serpiyordu. Dirseklerine kadar çıkan beyaz eldivenler giymişti ve elinde bir demet inciçiçeği vardı. Güzel bir gelin olmuştu. Şimdi yalnızca fotoğraflarda kalmış olan ve bugünkü Revan'la uzak yakın hiç ilişkisi olmayan bir gelin. Bir aptallık anıtı gibi dikilmişti kendisinden daha çok hayranlık uyandıran kocasının yanında. Genç, iyi eğitim görmüş, geleceği parlak, yakışıklı ve hoş bir adam. Hem zarif hem oturaklı, hem hırslı hem şakacı, hem sevecen hem yetkin. Dört dörtlük biri.

Nikâh şekerleri, simli küçük tül kesecikler içinde sunulmuştu. İki badem bir çikolata. Geri kalan her şey İlhan'ın planladığı gibi gelişmişti.

Bir ev tutulmuş. Gerektiği kadar eşya konmuş içine – İlhan tarafından. Düğün yok. Nikâhta Revan'm annesi babası, Fikran ve İlhan'm kardeşleri var. Babaları birkaç ay önce ölmüş. Gülcan, film yıldızı pozları içinde. Erkek tarafının mağrur anası rolünü oynuyor. Güzel ve bilgiç; ve beş aylık gebe. Ya o aptal, geri kalmış, pisbıyık kocasına ne demeli! Armağan sessiz, sıkılmış, hoşnutsuz. Neyi beğenmiyorlar? Bertan çoşkulu, çocuk. Fotoğraflar çekiliyor. Gülümseyin! Sonra yemek yeniyor otelin restoranında. Bir şişe şampanya patlatılıyor. İki gece kalacaklar otelde. Balayı için zaman yok. Gerek de yok. Babası, heyecanlı. "Bir oğul kazandım," diyor, ayrılırken. Annesinin gözleri yaşlı. Fikran fuşya rengi takımı içinde çok mu rüküş? Herkes mutluluklar diliyor. Mutlu olmamak için hiçbir neden yok artık.

"Oda numaramız kaç?" Meyve ve şarap. Otel yönetiminin yeni evlilere ikramı.

Genç kocanın yaklaşımı dikkatli ve *mesafeli*. Âşıkmış gibi davranmıyor, ki değil zaten. Tutku yok. Gerçekten var olup olmadığını anlamak istermiş gibi önce kulağına, burnuna dokunuyor karısının. Şakalaşmaya çalışıyormuş gibi küçük öpücükler konduruyor dudaklarına. "Mutlu musun?" "Evet, çok mutluyum." "Yorgun olmalısın." "Evet, biraz." Revan dümdüz yatıyor. Bacakları sımsıkı kapalı. Ne yapması gerektiğinin söylenmesini bekliyor. Ama İlhan onun ırzına nasıl geçeceğini bilemiyormuş ya da hiç cesareti yokmuş gibi oyalanıp duruyor. Çok yorgunlar, uyumaya çalışmaları daha iyi olacak öyle değil mi? Hiç aceleleri yok öyle değil mi? Evet, öyle. "Bu geceyi başka türlü mü düşünmüştün?" "Hayır, bilmiyorum..."

Kısacık kucaklaşıyorlar ve büyük yatağın iki ucunda uyuyorlar.

Sabaha yakın, uykulu ama dostça kendine çekiyor İlhan onu. Geceliğini çıkarıyor. Öpüyor yüzünü, bedenini. Her şeyi şefkatli, sabırlı bir kararlılıkla ama hiç konuşmadan yapıyor. Yine de inatçı ve kışkırtıcı. Sonra biraz haz, biraz acı ve hafif bir hüzün.

Tören bitiyor.

İlhan'la ilk birkaç yıldan sonra giderek seyrekleşip yavanlaşan, kısa, yalınkat, alışıldık cinsel yakınlaşma anlarında bazen, eski, köhnemiş bir merdivenden gıcırtılarla ağır ağır yukarı çıktığını ve birden aşağı yuvarlandığını görürdü Revan. Ya da buz gibi kaygan ama esnek bir yüzeyde kaya düşe, bata çıka yürüdüğünü ve beklenmedik anda önüne çıkan duvara çarpıp cam bir

heykel gibi paramparça olduğunu. Sonra uykuya dalan kocasının düzensiz soluklarıyla baş başa kalıp da düzenli ve yasal sahip olunmuşluğun yarattığı o belli belirsiz huzur duygusuyla gerginlik dolu bir hoşnutsuzluk arasında gidip gelmeye başladığında, adım koyamadığı bir eksiklikle, olumlanmış olsa da aldatılmış, baştan savılmış hissederdi kendini. Varlığının sınırsız bir isyan duygusuyla dolduğu ve ruhunun, bedeninin kirli ve karanlık köşelerini didikleyip açığa çıkarmak için uç noktada hayaller yarattığı anlardı bunlar. Ama soluğunu kesen görüntülerle dokunmuş o anlarda bile pervasız isteklerinin gerçeğe dönüşmesinin önündeki engellerin farkında olurdu. Hayallerinin oburluğundan ve içindeki yıkım duygusunun gücünden ürküyordu çünkü. Bu yüzden belki de, başka bir erkekle akıllı uslu ve gizlice korunan bir ilişki kurmak için bile gereken cesareti bulamamıştı kendinde. Bu eğlenceli olabilirdi ama kendisi olmak istediği kadının yalnızca gülünç ve acıklı bir kopyası olmaktan öteye gidemezdi.

Sırtı, şakakları zonkluyordu. Ayağa kalktı. Önü açılmış açık menekşe rengi saten sabahlığının içinde aynı tonda dantelli bir külot vardı yalnızca. Kuşağını bağlarken, hiç sevmedim onu aslında, diye söylendi. Şimdi daha iyi anlıyorum ki tutkuyla sevemedim. İlk gecemizde sezmiştim bana yürekten bağlanmadığını ve hiçbir zaman bağlanamayacağını. O zaman söz vermiştim kendime, tutkusunu yansıtan bir zayıflık, sevgisini gösteren bir işaret almadan ona teslim olmayaca-

ğıma dair... Bir an küçücük bir kuşku duyar gibi oldu sözünü tutmuş olduğundan ama üstünde durmaya gerek yoktu artık. Her şey bitmişti ve geçmiş, geçmişte kalmıştı. Şimdi yeniden o günlere dönmektense her şeyi göze almaya, her türlü acıyı çekmeye hazırdı. Yeter ki kefareti ödensin kendisine yapılanların. Ödesin hakkını ve ne halt ederse etsin İlhan. Hoş artık çok geçti. Hiçbir şey yapmaya zamanı kalmamıştı. Çok geçti. Hayır, henüz vakit vardı. Belki de yoktu...

Yatak odasına geçip aceleyle giyinmeye koyuldu. Çantasını kontrol etti, arabasının anahtarları, kredi kartları, cüzdanı, sigarası. Acımasız adam kredi kartlarını da iptal ettirmişti. Geçersiz 'gold' kartlarda geçersiz biriydi artık: Revan Sezer. Yirmi yedi yıldır bu adı taşıyordu ve baba adından öylesine uzaklaşmıştı ki hiçbir zaman 'Dinç' olmamış duyuyordu kendini. Sezer'i benimsemiş, sevmişti. Kartları çıkarıp yatağın üstüne fırlattı. Kartlar geçersiz de olsa hâlâ Sezer'di ama. Öyle de kalacaktı. –İnşallah!– Acıklı olan, bu ad dışında kimliği olmamış olmasıydı. Uzun süre, bir adamın adıyla birlikte onun geçmişine, geleceğine, kaderine, her şeyine sahip olduğunu sanmıştı. Ne yanılgı!

Aynaya baktı. Kahroldu. Eski Revan'm karikatürü duruyordu orada. Ne genç ne de önemli ve varlıklı biriydi artık. Kalçaları genişleyip pörsümüş, beli kalınlaşmış, göğüsleri boşalmıştı. Gözleri de küçülmüştü, sarkmış gözkapaklarının altından boş boş bakıyorlardı. Dişleri sararmış, dişetleri çekilmeye başlamıştı. Ya ağzının kıyısındaki kırışıklıklar? İyi kötü güldüğü günlerden kalan çizgiler? Yüzünde hınç ve üzüngten

başka duygu yoktu artık ve... saçlarının boyası da gelmişti. Güzellik salonuna gitmeliyim, hemen, diye düşündü. Randevu alayım. Telefona yürüdü. Bir an durdu. Bugün elde edebileceklerinin, cilt bakımları, yosunlar, boyalar, masajlar, lazerler, dolgunlaştırıcı iğneler ve neyse nelerin önemi var mıydı? Yoktu. Hiçbiri ona bir değer katamaz, gereksindiği iç huzurunu sağlayamazdı. Dışıyla birlikte içini de değiştirmeli, yüreğini havalandırıp onarmalıydı ki bir işe yarasın.

Kırk sekiz yaşmdaydı daha. Yaşıtı olan starlar hâlâ genç kız gibi dolaşıyorlardı ortalıkta. Demek ki gençlik –güzellik biliminin olanaklarından yararlanmakla birlikte– kadınlığıyla barışmış olmayı gerektiriyordu. Her evlenen kadın birtakım badirelerden geçiyordu sonuçta. Ölümüne kendi ayaklarıyla gitmenin ne âlemi vardı? Yaşamaya yeniden başlamalıydı var gücüyle. Kuşkusuz İlhan Sacit'in boşadığı, başından attığı eski karı olarak bir süre konuşulacaktı ama sonra başka birileri aynı duruma düşecek ve kendisi çabucak unutulacaktı.

Acaba? Evet, acaba öyle mi olacaktı? Şu iş sorunsuz biterse, "Tereyağından kıl çeker gibi," demişti Fikran, belki de kuşkulu bir dul olarak daha uzun zaman konuşulacaktı. Bir an ürperdi. Bunun benimle ilgisi olmayacak, dedi sonra. Bu iş Fikran'ın ve o da İlhan'm sandığı kadar aptal değil, tam tersine! Haydi Revan, yürekli ol kızım...

Eğer yenilgiyi kabul edip sessizce –tespihböceği gibi– kabuğuna çekilirse, bundan sonrasında hiç anne olamamış, kendi parasım kazanamamış, dil öğrenmemiş,

içki içip dans ederek dağıtmamış –yok, bunu birkaç kez yapmıştı, İlhan'ın önemsediği insanların arasında hem de, neyse–, kocasından başka erkek tanımamış, sevip âşık olmamış kupkuru bir kadın olarak ölüp gidecekti. Şu o kadar sözü edilen, dünyanın merkezine oturtulan cinsel hazları kıyısından köşesinden olsun yaşamamış, hiç grup seks yapamamış, Güney Afrika ve Çin'i görmemiş eski, yorgun bir kadın olarak. Donuk bir aydınlıkta bir an bunu gördü Revan. Hayır, olmaz! diye düşündü. Kesinlikle olmaz! Ne diye koyverdim ki kendimi böyle? Biraz cilalasınlar beni, moralim düzelir hiç değilse. Saçlarını ateş kızılına boyatacaktı. Ne kızılı canım, o havalı son moda kırmızıya...

Daire kapısını çekti. Üç ayrı kilidi dikkatle, çifter çifter çevirdi. Merdivenleri telaşla indi. Yolun kıyısına park ettiği arabasına doğru yürürken bu dört yıllık külüstürü ilk fırsatta değiştirmeye karar verdi. Belki bir Alfa Romeo, çift kapılı, kuzgun siyahı. Cep telefonundan güzellik merkezini arayıp randevu aldı. Sümsük karı seni! diye payladı kendini. Pes etmeyecekti. Para işi çözülür çözülmez yağlarını aldırmalı, yüzünü gerdirmeliydi. Ayak parmaklarını kırdırıp düzelttirenleri duymuştu. Evet, buna katlanmak gerekecekti. Sonra göğüslerine hafif silikon desteği de harika olurdu. Gözünü aç, dedi, karılar paraya kıyıp manken gibi oluyorlar. Allah kahretsin, taş altında kurbağa gibi yaşadın yıllar yılı! Belki genç bir sevgili de bulurdu kendine. Fikran bile becermişti bunu. Görmemişti herifi ama iyi düzüldüğü belliydi. Etekleri zil çalıyordu çünkü. "Fikran bile," dedi üstüne basarak, "...buluyor

da ben mi bulamayacağım!" Bütün paralı eski karılar böyle yapıyordu, kocadan aldıklarını jigololarına yediriyorlardı. Parayla marayla, önemi yoktu. Kayalıklara bindirmişse de gemi henüz batmamıştı ya.

Motoru çalıştırdı. Kocasının bir tartışma sırasında söylediklerini anımsadı.

"Tek çaban beni de sıradanlaştırmak, zevklerimi ucuzlatmaya, hayatımı daraltmaya çalışmak oldu! O kadar tembeldin ki en kolayı buydu senin için...".

"Hangi zevkler, neden bahsediyorsun, o ucuz orospuları ben mi buldum sana? Hem o karı aramıza girmeden önce aklına bile gelmiyordu böyle şeyler!"

"Konuşma! Ne ilgisi var! Aramızdaki en büyük engel her zaman sendin!"

Öyle mi? diye söylendi Revan. Bendim demek ha! Peki ama bunun doğrulanması ya da yanlışlığının ortaya çıkması için gereken ve geçen zaman neden bu kadar uzun oldu? Pekâlâ İlhan Sacit, ödeşeceğiz arkadaşım!

Radyoyu açtı, *Türkiye'nin öpüşme noktasında Madonna'dan...*

Kontağı çevirip gazı kökledi...

10:00

Armağan'la Figen, konuk olarak kaldıkları villadan çıkıp çiçek öbeklerinin arasındaki çakıl döşeli yoldan geçerek İlhan Sacit'in villasına doğru yürüdüler. Armağan öndeydi. Şortu bolarmıştı, üstünden dökülüyormuş gibi görünüyordu.

"Çok zayıflamışsın hayatım," dedi Figen arkasından. "Bacakların değnek gibi olmuş. Sırtın da iyice kamburlaşmış. Evden uzak olmak yaramamış sana..."

"Sabah sabah, ne kadar şefkatlisin..." dedi Armağan.

"Gerçeği söylüyorum..."

Armağan, geriye dönüp bir an Figen'e baktı. Aceleci adımlarla yürümeyi sürdürdü. Sıskalaşmış, kamburu çıkmıştı demek! Ama Figen kendine iyi bakmıştı doğrusu. Saçını kestirmiş, hafif güneş yanığı röfleler attırmış, biraz da kilo vermişti. Olduğundan genç görünüyordu şimdi. Yirmilik bir genç kız gibi hoppaca giyinmişti üstelik. Dolgun göğüslerini iri birer deniz kabuğu gibi sarıp taşıran bikini sutyeni beyazdı ve kalçalarını örtmek için bağladığı desenli şifonun altından mayosunun donu belli oluyordu.

"Kahvaltıya böyle mi gideceksin?" diye sormak istemişti Armağan, dışarı çıkmadan az önce, onun kılığını gördüğünde; ama tutmuştu kendini. Ne söyleyeceğini biliyordu. "Sakıncası mı var hayatım! Kahvaltıdan sonra denize gideceğim..." Geldiği sabah gerginlik yaratmaya gerek yoktu. Boş ver, diye düşündü. Yaşına uygun, derli toplu giyinsin istiyorum, o kadar.

İlhan, Renginur ve küçük Yalım, geniş verandaya kurulmuş kahvaltı sofrasındaydılar. Deniz salona açılan geniş pencerenin camlarına yansıyordu. Bebek mama sandalyesinde, köpek Beyaz da bütün efendiliği ve görkemiyle İlhan'ın ayağının dibinde oturuyorlardı. Selamlaştılar. Figen, Renginur'la öpüştü.

"Bu ne güzellik kızım," dedi İlhan, kollarını açarak. "Yalnızlık sana yaramış mı ne? Gel bakayım buraya..."

"Biraz inceldim, iyi oldu," dedi Figen, İlhan'la kucaklaşıp onun omuz boşluğundan Armağan'a kırık bir bakış atarken. "Yeniden burda, sizlerle olmak ne hoş! Ah, çok özlemişim!"

Bana böyle sarılmadı dün akşam, diye düşündü Armağan. Ben ona sarılayım diye bekledi ve ben de sarılamadım nedense. El sıkışıp, bedenleri birbirine değmeden üstünkörü yanaklarını birbirlerine değdirmişlerdi. İki aydır ayrı olan bir karı koca için soğuk, gergin bir karşılaşmaydı. 'Ne var ne yok' yollu birkaç soruyla biraz oyalamp yatıp uyumuşlardı sonra. Ayrı odalarda. –Bir yıldır ayrı yatıyorlardı.–

Figen bebeği, butlarını hoyratça sıkarak sevdi. "Yerim senin ayaklarını ben, böyle ham yaparım, ham..." Renginur, ağlamaya başlayan oğlunu kucağına aldı.

"Ürktü, "diye açıkladı. "Yabancıladı..."

Hep birlikte oturdular. Bir garson kız çay servisi yapıyordu.

"Daha erken gelmeliydin," dedi İlhan. "Yazın sonu geldi neredeyse..."

"Sınavlar, kayıtlar, bir sürü iş," dedi Figen. "Hayatımı kazanmak zorundayım." Başını Armağan'dan yana çevirerek güldü.. "Üstelik kocam da işsiz. Milletvekili karısı olup emekliye ayrılmayı, rahata ermeyi hayal ediyordum ama... ne yapalım, kader!"

"Bu kadar heveslendiğinden haberim yoktu," dedi Armağan alaycı bir sesle ve Figen'e bakmadan. Ekmeğine bal sürüyordu.

"Şaka yapıyordum," dedi Figen. "Doğrusu hiç heveslenmedim, sonucu biliyordum çünkü." Ciddileşmişti.

"Nerden biliyordun, ne biliyordun?" diye terslendi Armağan, ekmek dilimiinden süzülen ballar eline akarken. Figen'e düşmanca baktı. "Ben olayın içindeyken bilmiyorum, sen her şeyin ıcığını cıcığını biliyorsun. Hayret!"

"Şekerim, sen bilim adamısın, siyasete, o ortamda dönen dolaplara, oyunlara ayak uyduramazsın," dedi Figen, aşağıdan alarak, "seçilmiş olsaydın bile rahatımız, huzurumuz olmayacaktı..."

"Birbirinizi özlemediniz mi siz Allah aşkına? Hadi boş verin bunları şimdi, olmuş bitmiş, aylar geçmiş üstünden artık," diye atıldı İlhan. Kardeşine baktı. "Gelecek sefere inşallah!" dedi. "Daha önümüzde ne seçimler var. Bu koalisyon üç yıl bile sürmez."

"Söyledim sana, biliyorsun," dedi Armağan. "Aktif politikayla ilgimi büsbütün kesmeye karar verdim."

Birkaç yıl önce, bir grup arkadaşıyla birlikte, sorumlu ve duyarlı insanlarla sivil toplum örgütlerini bir araya getirerek sol düşünceyi toparlayacak bir inisiyatif hareketi başlatmışlar, temiz siyaset, özgürlükçü demokrasi, öz kaynaklara dayalı ulusal kalkınma ve hukukun üstünlüğü temelinde geniş katılımlı toplantılar yaparak azımsanmayacak sayıda taraftar toplamışlardı. Amaç, ilk aşamada yeni bir siyasi oluşum ya da parti değil, toplu bir karşı duruşla taze, yenilikçi siyaset modelleri üretmek, ülke yönetiminde dönüştürücü, giderek yaptırımcı bir rol oynamaktı. İleriye dönük hedef ise partileşip yönetime aday olmaktı.

Bu oluşum, işlevsel açıdan medyanın ilgi alanı dışında kalmış olmakla birlikte, hareketin önderlerinden olan Armağan, birden dikkatleri üzerine toplamış, iyi resim veren, güzel konuşan, sözünü sakınmayan, heyecanlı, parlak bir toplumbilimci olarak sık sık, televizyonlardaki açıkoturum ve tartışmalara çağrılır olmuştu. Sunucular ya da tartışmaya katılan kavgacı, kokuşmuş siyasilerce sözlerinin en olmadık yerde kesilmesine, –izlenme kaygısıyla– konunun sulandırılıp, işin dincilerin, hatta mankenlerin görüşlerinin de alınması boyutuna vardırılmasına karşın doğruları en geniş kitleye aktarma isteğiyle her çağrıya koşmuş, sonunda –düşüncelerini olmasa bile– yüzünü herkesin tanıdığı, önemsenen biri olmuştu. Bu süreç içinde hareket; görüş ayrılıkları, ilgisizlik ve kişisel hırslarla dağılmaya

yüz tutmuş, Armağan aşağı gidişi önlemeye çabalarken epey yıpranmıştı. Sosyal demokrat bir partinin milletvekili adaylık önerisini kabul edişi bu umutsuzluk sonrasına denk gelmişti. Ne var ki adaylık girişimi daha da büyük bir düş kırıklığıyla sonuçlanmıştı.

"Renginur, oğlun çok tatlı," dedi Figen, bebeğe bakarak. "Ama senden çok enişteme benziyor. Yürümeye başladı mı?"

"Sıralıyor ve sabırsızlanıyor," dedi Renginur. "Uzun sürmez."

İlhan, gözleri kapanmaya başlayan bebeğin yüzüne eğilmiş olan Renginur'un zarif ensesine hoşnutlukla, sevecen bakışlarla baktı.

"Tatlım; uykusu geldi galiba, onu içeri ver istersen de uyutsunlar," dedi.

"Uykusu yok, keyif yapıyor. Çok huzurlu şu an," dedi Renginur. Başını kaldırıp bir an masadakilere gururla gülümsedi. Sonra yeniden çocuğuna eğildi. Kirpikleri yanağını gölgeleyip titreşti. Pembe, yumuşacık bir ağzı, çok güzel dişleri, ıhlamur yeşili irice, hafif çekik gözleri ve hareketli incecik elleri vardı. Boyasızdı. Kumral saçlarını küçük kadifemsi kulaklarını açıkta bırakacak biçimde, gelişigüzel arkada toplamıştı. Bedeni esnek, ince ama dolgundu.

Akıllı ve uyanık bir kadın bu Renginur, diye düşündü Armağan. Boşboğaz da değil. İki aydır birlikteydiler, çiğ bir hareketini görmemişti. İçtenlikli, saygılı davranıyordu kendisine. Oturup yüzeysel sohbetler yapmışlardı. Açık sözlüydü. "Müzikten anlamıyorum," demişti geçen akşam. "Yeterli bilgim yok. Ölçüm, hoşlanmak ya

da hoşlanmamak gibi duygusal tepkiler. Zamanla gelişirim belki." Çıktığı yer göz önüne alınırsa kararlı bir özgüven geliştirebilmiş olması ilgi çekiciydi.

Revan'a, o 'aptal yenge'ye hiçbir zaman yakınlık duyamamıştı. Kişiliksiz, tuhaf, dar görüşlü bir kadındı. Özellikle gençlik yıllarında, evine her gidişinde bir daha gitmeme isteği uyandıran bir soğuklukla karşılamıştı Armağan'ı. Rahatsız oluyormuş, özel hayatına girilmiş gibi. Ama rahatsızlığının asıl nedeni, –yirmi beş yıl önce– kız kardeşi Fikran'ı kendisine yamama çabasının boşa çıkmış olmasıydı.

Nefretle hatırladı. İlhan'lara her gidişinde Fikran'ı orada buluyor, abla kardeşin kendisine şirin görünme numaralarına, şaka yollu evlilik anıştırmalarına katlanmak zorunda kalıyordu. Sonra bir gece Fikran, yaka bağır açık yattığı odaya gelmiş, ona âşık olduğunu söylemişti. "Benden istediğin her şeyi yaparım, her şeyi," diyordu kız. "Al beni, göster ne yapacağını!" Saldırıya uğramış, odasına azılı bir haydut girmiş gibi korkmuştu Armağan. Geri geri pencereye yürümüş, gerekirse aşağı atlamayı bile düşünmüş, "Kendine gel, topla kendini," diye durmadan tekrarlayarak çılgın kızı yatıştırmaya uğraşmıştı. Fikran yere oturup umutsuzca ağlamaya başlayınca da, "Olabilir, bir sinir krizi, geçer şimdi... biz akrabayız, ben başkasını seviyorum, " sözleriyle avutup güçlükle başından savmıştı. Bu çirkin olaydan kimseye söz etmemişti kuşkusuz. Ama İlhan, kızı yanında çalışan biriyle evlendirinceye kadar, bir yıla yakın süre, rastlaşma korkusuyla o eve gitmekten kaçınmış, ağabeyiyle dışarda ya da işyerinde görüşmeyi yeğlemişti.

İlhan'a baktı. Yüzü aydınlık, ferahtı. Elini gözlerine siper ederek oyunlar yapıyor, oğlunu güldürüyordu. Çocuk yeni çıkmakta olan iki ön dişini göstererek sevinçli sesler çıkarıyor, kollarını babasma doğru heyecanla sallıyordu. Bu bebecik neler görecek kim bilir, diye düşündü. Genç bir adam olduğunda –olabilirse– dünya nasıl bir yer olacak?

Şu son kırk yılda hayal edilemez değişiklikler olmuştu. Çocukken resimli dergilerde ve çizgi romanlarda masal gibi okuduğu birçok şey gerçekleşmişti. Uzay gemisi ve kalkanları, uydular, dünyayı kocaman bir köye çeviren iletişim ağları, hız, gezegenlere yolculuk. O uzun bacaklı, parlak huni biçimi sutyenler giymiş çizmeli kadınlar çizgi serüvenlerden çıkmış, popçu olarak uzaydan dünyaya inmişlerdi. Her neyse, değişim katsayısı hesaplanamaz bir biçimde artmıştı. Bu çocuk kesinlikle babasının ve amcasının çocukluklarına hiç benzemeyen bir dünyada büyüyecekti. Bambaşka bir çocuk olarak. Bir zamanlar çocukluk olabildiğince sıradan, mümkün ve olağandı, diye düşündü. Olağanüstü olan, dolunayda uluyan köpekler, karınca yuvaları, tabutların üstüne örtülen yeşil örtüler, çiçek ve bitki adları, arıların petekte kalmış iğneleri, yılanlar, çiçek açmış badem ağaçları ve mavimsi mor dağlardı.

Armağan, tozlu giysiler içindeki tam büyümemiş bir oğlan çocuğunun, ağzında nar tadı ve kucağında bir sepet kestaneyle babasınm sürdüğü kamyonetin şoför mahallinde oturduğunu gördü. Ön camda yağmurdan kalmış damlacıklar ve dışarda kasabayı kucaklayan kocaman bir gökkuşağı vardı.

Renginur bebeği alıp kalktı. Salona açılan kapıda bekleyen bakıcı kadına verdi. Askılı, bordo üstüne çiçekli pamukludan, üstü bedenine oturan, evaze eteği mini boy, çok sade bir giysi vardı üstünde. Ayaklarındaki kısa topuklu, sedefsi pembe, ince şeritli sandaletler giysisine uyumlu, şıktı. O uzun, sağlıklı, biraz kalınca ama çok biçimli bronz bacaklarının üstünde hafifçe yaylanarak bir an sofradakilere döndü.

"Babam çok rahatsız," dedi. "Annem kötü bir gece geçirdiğini söylüyor. Ona bir bakmalıyım. Sonra görüşürüz." İlhan'a döndü, rica eder gibi, "Doktorla konuşmamız gerekiyor..." diye uyardı.

"Kahvaltıdan sonra görürüm onu tatlım," dedi İlhan. "Ne gerekiyorsa yapacağız, merak etme." Renginur eve girdi.

"Kanser," dedi İlhan, Figen'e bakarak. "Yapılacak bir şey yok. Hastaneden çıkardık, buraya getirdik. Yatağında ölümü bekleyecek."

"Geçmiş olsun, umarım çok acı çekmez, zor," dedi Figen, kibarca.

Armağan onun giyimini bir kez daha yadırgadı. Ölü evi için çok abartılıydı. Ama yok, henüz ölü evi sayılmazdı. Adam daha ölmemişti bir kere. İkincisi, bir turistik oteldeydiler ve karısı güneşlenip denize girmek, dinlenmek, kocasıyla birlikte olmak –eh hadi öyle olsun– için gelmişti. Zevkli bir kadındı aslında Figen. Birlikte yaşadıkları yirmi iki yılda fazla değişmemişti. Biraz yaşlanmış olsa da çocuksu kalmıştı. Orta boylu, güzel bacaklı bir kadındı. Cesur yüz hatları, hafif kemikli soylu bir burnu vardı. İnandıklarından

ödün vermemekle birlikte kavgacı da sayılmazdı. Menopoza girdi, ya da girmek üzere diye düşündü. Kaç yaşındaydı? Kırk dört, kırk beş? Tam bilemiyordu, her yıl bir eksiliyordu çünkü! Bu çenebazlık, bu gençlik taslamalar, asilikler, yaşdönümü belirtileri olabilirdi.

"Gülcan'ı da görmek istiyorum," dedi Figen. "Bir ara kasabaya inip ona uğrayalım olur mu Armağan?"

"Bu gece buraya gelecek herhalde," dedi Armağan.

"Ben gidip alacağım onu," dedi İlhan. "Akşam görüşürsünüz. Bu gece oğlumuzun yaşını kutlayacağız. Yoksa Armağan söylemedi mi sana?"

"Konuşmaya pek fırsatımız olmadı, geç ve yorgun geldim," dedi Figen. "Ne güzel sürpriz!"

"Güzel bir gece olacak," dedi İlhan neşeyle. Sonra birden yüzü gölgelendi. "Ya, çocuklar, bir rüya gördüm sabaha karşı... etkisinden kurtulamadını. Rüyalardan anlar mısın Figen?"

"Anlat bakalım İlhan Abi, bir şeyler uydururum," dedi Figen.

"Saçmalamayın yahu!" dedi Armağan.

"Annemi gördüm. Beni ziyarete gelmişti..."

"Güzel. Bir haber alacaksın, ağabey, ya da biri gelecek. Ölü görmek diri getirir derler..."

"Bastığım yer kanlıydı," dedi İlhan.

"Aa, kan rüyayı bozar!" dedi Figen, şakacı bir bilmişlikle.

"Allah aşkına Figen, yeter!" dedi Armağan.

"Tamam. Gülcan nasıl, ne durumda?" diye sordu Figen.

"Kötü," dedi İlhan. "Çok kötü..."

Bir suskunluk oldu.

"Siz kahvaltınızı edin, rahatınıza bakın, benim epey işim var bugün," diyerek ayağa kalktı İlhan. "Öğle yemeğini saat ikiye doğru yiyeceğiz. Akşama da hazır olun tamam mı? Rumbalar, çaçalar yapacağız ona göre!" Rahat, uzun adımlarla çimenliğin ortasındaki ayak taşlarına basarak uzaklaştı.

"Aşkın gücü," dedi Figen. "Kırkında görünüyor." Ekmek sepetinden kendisine en uygun türü seçmeye çalışıyordu. Çavdarlıda karar kıldı.

Benim ondan yaşlı göründüğümü düşünüyor, diye geçirdi içinden Armağan. Figen'e baktı. Mutlu görünüyordu. Burayı seviyordu ve öteden beri, İlhan'la birlikte olmaktan, ona şen şakrak görünmekten zevk alırdı.

İlhan da severdi Figen'i. Hoş ve sevimli bulur, Armağan'm vakit bulup toprak altından çıkarmayı beceremediği bir hazineymiş gibi değerli sayardı. Abartılı bir değerdi bu tabii. İnsan kendisine ait olmayan, geceleri açık ağzıyla uyurken, sabahları yıkanmamış yüzü, saçaklı saçlarıyla suratsız ortalıkta dolaşırken görmediği kadmları güzel, tatlı ve çekici bulabilirdi. Kendisinin de bu biçimde dışardan bakarak hoşlandığı bir sürü kadın olmuştu. Kadınların ev dışında ve başka erkeklerin yanında hem hissettikleri hem de uyandırmaya çalıştıkları dişilik duygusunu iyi tanıyordu. Var olma biçimlerinin temel dayanağı olan o sözde sevecenliği, yüce gönüllülüğü, erkeğe egemen olma tutkularım gizleyen tehlikeli oyunbazlıklarını gözlemişti, tanıyordu.

Armağan, bu çerçevede kadınlardan zarar gördüğünü ya da bir biçimde sevgi-nefret çelişkisi içine düşmüş olduğunu söyleyemezdi. Korunma reflekslerinin gelişmiş olması ve gerektiğinde kayıtsız görünmeyi becerebilmesi onu bütün erkeksi yenilgi ve yaralanmalardan korumuştu. Öte yandan –feministlerin bütün bağırtılarına karşın– kadınlar yüzünden hayatı kaymış erkekler giderek ve acıklı biçimde artıyordu.

İlhan'ı al, diye düşündü. Kendinden otuz yaş küçük, kızı yaşında bir kadınla neden birlikte oluyor ve üstelik ona bir de evlilik dışı çocuk doğurtuyor? Bu ne biçim aşk, ne kadar sürecek? Ya Renginur? Parasmdan, malından mülkünden başka ne var İlhan'dan alacağı? Bu adam, bu gencecik kadının er geç başına açacağı dertleri, üzüntüleri neden göremiyor? Aslında biz erkekler, ana kucağının sıcaklığını özlemekten bir türlü kurtulamayan saf yaratıklarız çünkü. Bizi kolayca baştan çıkaranın üstünlük ve değerine değil, salgı bezlerinin kör, acımasız, bozguncu gücüne boyun eğmekten kurtulamıyoruz. Erkek olmanın –kuşkulu– yetkinliğine tutunup, kurnazlığın, üçkâğıtçılığın, süsün püsün önünde çabucak yenilip yere seriliyoruz. Zavallı İlhan bunun tipik bir örneği işte.

Renginur'un, bir –parça– derinliği, gönül zenginliği olduğu varsayılsa bile aralarındaki kuşak ve kültür farkı kısa süre içinde sorunlar yaratacaktı. Hoş, İlhan da birçok bakımdan giderek yozlaşıp duyarsızlaşmış, paranın iktidarına yenilmiş biri olarak kabul edilebilirdi. Armağan elbette seviyordu onu, ama sevgisi her şeyini hoş görmeye yetmiyordu. Ayrıca tekil, ayrıksı bir

olgu olarak bakmıyordu ağabeyine. Bütüncül çözülmenin küçücük bir parçasıydı o.

"Bu ilişkinin fazla uzun süreceğini ummuyordum ama iki yıldır sürüyor," dedi Figen'e, "nasıl bir dayanağı var sence bunun?"

"Mantık aramak yanlış," dedi Figen. "Ama ağabeyinin tutkusu gençliğe, geriye dönmeye duyulan derin ve kalıcı bir özlem olabilir."

"Cinsellikle harmanlanmış bir duygusallıkla kendi kendini baştan çıkarıp kanlı canlı var olma arzusu yani..." dedi Armağan.

"Yalın cinsellik çabuk tüketilen bir şey," dedi Figen. "İlhan abim bu süreci uzun yaşayıp epeyce yorulmuştu. Daha derin bir şey bu. Hem bir de çocuk var şimdi."

"Renginur'un İlhan'a âşık olduğunu hiç mi hiç sanmıyorum..." dedi Armağan.

"Ben de. O, gençliğinin, güzelliğinin abartılı yansımasını görüyor olgun bir erkeğin gözlerinde. Ayrıca şefkat, güven ve en önemlisi zenginlikle büyülenmiş durumda..."

"Hayırlısı olsun, ne diye çene yoruyoruz ki?"

"Mutlu oldukları kesin," dedi Figen. "Ne olursa olsun sevme enerjisine sahip olmak müthiş bir şey... çok müthiş!"

"Ne kadar etkilemişler seni böyle hayret!" dedi Armağan. Sinirlenmişti. "Müthişmiş!"

"Çok saldırgansın, ne var bunda, üstelik de sen açtın konuyu!" dedi Figen. "Ağabeyinin mutlu olması seni sevindirmiyor mu? Yoksa kıskanıyor musun onu ha?"

"Saçmalama! Kıskanan sen olmayasın? Renginur geldi, pabucun dama atıldı..."

"Aaaa! Terbiyesizlik ediyorsun ama Armağan!"

"Midem ağrıyor ve üstüme geliyorsun! İlhan'ın karıları..."

Garson kız elinde kahve ibriğiyle mutfak tarafından geliyordu.

"Hişt, yavaş, yalnız değiliz, sakin ol!" dedi Figen.

İlhan'm Revan dışındaki kadınları, çoğunlukla bir gecelik –bilemedin iki– kadınlar olmuştu hep. Onların bazılarını görmüştü Armağan. İş ilişkisi içinde bulunduğu mimar, avukat, tasarımcı ve benzeri tutarlı, erdemli görünen sıradan kadınlardı. Ötekileri arada bir –yeri geldiğinde– İlhan anlatmıştı. Cinselliği öne çıkan, genç, canlı, yuvarlakları düzgün, ışıltılı yatak arkadaşlarıydılar. İşadamlarına hizmet veren, manken, fotomodel, şarkıcı, dansöz... Parayla, hediyelerle, yat ya da yurtdışı gezileriyle satın alınarak düzülen karılar. Sözde espriden hoşlanan, incelikli, boş kafalı ve rahatlatıcı kızlar. Onlardan söz ederken, "Eh, profesyonellerden zarar gelmez insana oğlum. Onlar işlerini yaparlar ve adamın boynuna asılıp hayatını karartmazlar," diyordu ağabeyi. Ama ellisinden sonra başka şeyler söylemeye başlamıştı: "Bıkıyor insan be Armağan, çok anlamsız hale gelmeye başlıyor her şey. Sürekli daha güzelini, daha ateşlisini, daha bilmem nesini aramaya başlıyorsun, sonu yok. Bir ara gördüğüm her kadının üstüne atlama noktasına geldim inanır mısın? Bilinmedik, umulmadık bir şey çıkıverir belki ete-

ğinin altından diye. Nedir o, bilmiyorum oysa. Belki de oturup insanca konuşabileceğim, insan gibi bir kadın istiyorum." Bu aşamada Renginur'a rastlamıştı neyse ki... Evet, neyse de, İlhan'la Renginur'un dişe dokunur, anlamlı bir konu üzerinde konuştuklarını, fikir üretip tartıştıklarını duymamıştı şimdiye kadar Armağan.

İlhan'm uzun uzun, ciddiyetle söyleşmekten zevk aldığı tek kadın belki de Figen'di. Bir araya geldiklerinde –ki pek de sık olmazdı bu– sanattan, kitaplardan, filmlerden konuşurlar, daha çok da Figen anlatırdı. İhan ilgiyle dinlerdi onu. İstemeden ayrı düştüğüne inandığı kültürel zevklerin özlemini tazeler gibi. Ama asıl, sanat ortamını yakından izliyor ve ne olup bittiğini biliyormuş izlenimi bırakmak istediği insanların yanında kullanmak üzere –kısa yoldan– bilgilenmek için. Figen'e zekice sorular sorar, özet yanıtlar beklerdi.

Peki bu adam ününü hak ediyor mu ne dersin? / Ben daha göremedim ama neydi o kadının son filminin adı?/ İkinci yeniden sonra doğru dürüst bir şair çıkmadığını düşünüyorum ben, ya sen?/ Peki kimler var? benzeri şeyler...

Figen, İlhan'ın biraz sanat koklamasına yardımcı olmaktan hoşnut, konuşur da konuşurdu artık. Karısının nitelikli, sıra dışı bir kadın olduğunu yadsımıyordu Armağan, en azından onları dinlerken. Ama bazen herkesi unuturlar ve laf kıtlığında asmalar budayıp öyle uzatırlardı ki Armağan sıkılır, söze karışırdı ister istemez.

"Şairlerini yıllarca hapislerde tutmuş bu ülkede..."

"Siyaset konuşmayalım gözünü seveyim," derdi İlhan, hemen atılıp.

Aldırmaz, onu duymamış gibi sürdürürdü Armağan:

"Sanatı siyasetin dışında tutabilir misin? Kültürel geri kalmışlığın amansızca yaşandığı bu ülkede, denetimsiz sözde kültürün aşırı üretimi, tüketim ekonomisinin koşulları içinde bile ürün fazlalığı yaratmaya başlamadı mı? Gücünün sınırına gelmiş halk sanat piyasasının spekülatif işleyişine nasıl uyum sağlayacak? Aldatılarak değil mi?"

İlhan, kardeşinin söyledikleri bayatlamış, kullanımdan kalkmış, duymaktan bezdiği sözlermiş gibi dinler, sabrı zorlanıyormuş gibi bir an önce susmasını beklerdi.

"Bu ortam içinde gerçek sanatçı engellenmiş, köşeye sıkıştırılmış olmuyor mu? Peki bu insanlar nasıl direnecek? Ya yok olmak ya da yozlaşmak zorunda kalacaklar, değil mi?"

"Bir dakika, boş ver, konuşuruz canım," diye parmağını kaldırıp izin isterdi İlhan ve "birkaç tablo almak istiyorum da," diye keserdi Armağan'ın sözünü. Figen'e dönerdi: "Kimleri önerirsin bana?" "Dur bir düşüneyim," derdi Figen, büyük sanat danışmanı edasıyla burnunu havaya kaldırarak. Gözleri pırıl pırıl, yüzü uygun havayı bulup açmış bir manolya gibi.

Armağan arkasına yaslanırdı o zaman. Yorgun, başı ateşli, hafifçe terlemiş. Kendini bir vuruşta budanmış, harcanmış hissederek.

O ikisi, kendilerinde eksik olanı görkemli bir yanılsama ortamında bir araya getirmeye çalışıyorlarmış gibi gelirdi Armağan'a. İlhan, aslında istemediği dönülmez bir yola girmiş de kıstırıldığı yerden geride bıraktıklarına şöyle bir göz atmaya çalışıyormuş ve Figen de paranın, gücün sınırsız olanaklarının bir geceliğine bile olsa emrine sunulmuş olduğu duygusunu yaşayarak. Neşeli, sportif, cömert, hayat dolu, güzelden anlayan, seçkin kayınbiraderinin yanında, anlaşılmış olmanın sevinciyle coşar, sezdiklerini, düşündüklerini Armağan'ı şaşırtan sınırsız bir bilgiçlikle ortaya dökerdi.

Eksiksiz bir zenginlik ve incelikle denize karşı kurulmuş yaz sofraları daha uygun bir ortam oluştururdu bu alışverişe. Günün gerçekçi, acımasız parlak ışığı solgunlaşıp yerini gerçekliği az çok kuşkulu, gölgeler içine gizlenmiş, gizemli bir dünyaya bıraktığında hep birlikte sofraya otururlardı. Her türlü rüyayı, büyüyü, bin bir olasılığı içinde barındıran o akşam saatlerinden gece yarısına uzanan zaman diliminde, şarap kadehlerini incecik tınlamalarla birbirine değdirip, sözcükleri –işte buna içilir– birbirlerinin ağzından kapmaya çalışırlarken, onları dinlemekten çok izlerdi Armağan. İncelikli bir soruya Figen'den beklenmedik dolulukta bir yanıt geldiğinde İlhan'ın gözlerinde belli belirsiz yanıp sönen ışığı ya da tartışmanın sonunda tatlı –sanki hafif bir cinsellik de içeriyormuş tadında– bir yakınlıkla bir an sessiz bekleyerek birbirlerine bakışlarını, karısının o uzatılmış, "İlhan Abiiii!" deyişlerindeki örtülü cilveyi ilgiyle gözlerdi. Ve sonra onların uzlaşıp gülüştükleri, tokalaştıkları ya da kollarını birbirlerinin omzuna at-

tıkları anlardaki mutlu, doygun, huzurlu yüzlerini gördüğü anlarda; pişmanlıkla karışık bir gururla, varlığını, derinliğini değerlendiremediği bir kadmla yaşıyor olmanın yoğun ezikliğini duyardı.

Öyle akşamlarda, Revan, konuşmalardan sıkılmış, kıskançlıktan gerilmiş ve çoktan gidip yatmış olurdu. Armağan'sa oturur kalırdı orda ve onları duymaz olurdu bir saatten sonra. Yaz gecesinin sıcağını öven gece böceklerinin dokunaklı sesleri ona, bir yerlerden bir yerlere giden karanlık yollardaki ıssızlığı, kasaba otellerinin soğuk yataklarını, yalnızlıkları, telgraf direklerinin sabırlı hüznünü, bir insanla bir başka insan arasındaki uzaklığı hatırlatırdı.

O noktada, hızla geriye geriye kayar, ilkokul öğretmeninin sarı, ondülalı saçlarına, tırnak *muayene*lerine, yenmiş parmak uçlarına sürülen acı biberlere kadar inerdi. Bahçesinden yazlık sinemanın perdesi görünen yaşlı komşu kadına, duvarın üstünden perdeye bakma karşılığında, İlhan'la birlikte su taşıyor olurlardı çeşmeden. Panayırdaki yayvan çadırın içinde sergilenen Deniz Kızı Çeçilya'nm pullu kumaştan yapılmış kuyruğuna kıs kıs gülerler, 'Dünyanın En Büyük Yılanı'nın neden hep uyuduğunu merak ederlerdi. Çocukluğun kış sabahlarında bulurdu kendini Armağan birden. Annesi saçlarını karıştırarak uyandırırdı onu gene. Çay suyu kaynıyor olurdu mutfakta camları buğulayarak. Prina sabunu ve lodos kokardı kaldırımlar. Sınıflarsa kara önlük, mazot, çiş ve ekşimiş öğrenci teri. Bir saatin sessizliği vuruşunu dinleyerek elişi kâğıtları

yapıştırırdı defterlere. Gökyüzünü mor yapardı. Gök mavidir Armağan. Ama öğretmenim, ya geceyse?

Figen'in sesi gelirdi kulağına sonra yeniden:

"Postmodernite, aynı süreçte hem eskiyen değerlerin yadsınması hem de onların yeniden yapılandırılması olarak kabul ediliyor ağabey..."

"Anlamıyorum Figen, kusura bakma canım, hiç anlamıyorum..."

"Bak şöyle; çözülenlerin toparlanması ve yeniyle... şey, yani... Armağan, niye öyle bakıyorsun bana?"

"Hiç. Seni izli... dinliyorum..."

Figen'i İlhan'dan kıskanmıyordu, hayır. En azından karısı olarak. Çünkü o ikisinin yakınlıkları, ten zevklerinin kesinlikle başaramayacağı çok daha derin bir içerik taşıyordu.

Sofradan kalkıp da odalarına çekildiklerinde Figen'le sevişmek için yoğun bir istek duyardı Armağan. Bu isteği yaratan duygunun, karısıyla ağabeyinin arasındaki gizemli yakınlıktan duyduğu anlık bir ateşlenme olduğunu düşünmüştü önceleri. Ama tek başına bu değildi. Onları söyleşirlerken izlediğinde tanımadığı çok çekici bir kadınla karşılaşıyordu. Bu çekicilik Figen'in dış görünüşünden değil, daha etkin bir biçimde bilinmeyen oluşundan doğuyordu ve Armağan, tanıdığını sandığı o bedenin içindeki kadını keşfetmek, öğrenmek, en gizli yerlerine girip ne olduğunu iyice anlamak arzusu duyuyordu.

Demek ki, arzuyu sürekli kılmak yabancılık gerektiriyor, görüşüne varmıştı zamanla. Ama burda da bir

başka çelişki vardı. Yabancılık gizlenme ve gizem gerektirdiğinden ruhsal bütünleşmeye engeldi.

Gündelik hayatlarındaki tekdüze, yıllanmış birliktelik, zaten biliyor olmanın getirdiği isteksizlikle birbirlerine duydukları arzuyu köreltmişti. Boşuna, yorucu bir çaba gibi görünmeye başlamıştı ikisine de o içli dışlı yakınlık. Kopmaz biçimde bağlanmış, bütün bir ömür için sözleşmiş olmanın kurak çölünde, bir tür zorunlu kan kardeşliği ya da akrabalık halini almıştı. Böylece çekiciliklerini, baştan çıkma ve çıkarma güçleriyle, bilme tutkularını yitirerek birbirlerinden uzaklaşmışlardı. Artık, Figen ve Armağan olarak ayrı ayrı varoluşlarının ördüğü kalın yabancılık duvarını yıkmadan birliğe ulaşmalarının olanağı yoktu. Bu durumda bir ruh birlikteliğinden söz edilemezdi elbette. Çok düşünmüştü –artık düşünmüyordu oluruna bırakmıştı–, içinden çıkılacak gibi değildi sorun ve kadın ya da erkek olmakla hem ilgili hem de değildi. Temelde, varoluşsal bir çelişkiydi bu.

Hatırladı. Bir erkeğe dönüşmenin ilk aşamasında bahçede, sundurmanın altına konmuş pirinç karyolada İlhan'la birlikte yatıyorlar, pipileri sargılar içinde. Parmakları kınalanmış, yastıklarının altında armağanlar... Babası birer saat takmış onlara. Annesi ise, kasabada yeni açılan 'pasaj'dan Armağan'ın çalmayı kendi kendine öğrendiği ve uzun yıllar özenle sakladığı bir ağız armonikası almış. Erkek olmak, fosforlu bir kol saatine ve pırıl pırıl bir mızıkaya sahip olabilmektir sanıyor Armağan. Ama asıl, kıran kırana dövüşmeyi, ağ-

lamamayı, acımamayı öğrenmektir. Kandan korkmamak, kaya gibi sert, kayıtsız, yenilmez olmak.

Entariler çıkıyor, sargılar çözülüyor. İlk kırlangıçlar geliyor. Yaz sebzeleri ekiliyor. Sınıflar bağrış çığrış dolup boşalıyor. Sapanla kuş vuranlardan, avcılardan ve birbirlerine çüklerini gösteren çocuklardan hoşlanmıyor Armağan. Leylekler caminin saçağında yuva kuruyorlar ve makineli tüfek sesleri çıkararak gagalarını takırdatıyorlar... Annesi, yumruk yediği için kanayan burnundaki kurumuş kanları temizliyor. Önlüğünün sökük kolunu dikiyor. Herkesin ve annesinin ondan beklediği büyük bir şey var. Erkeklik. Erkekçe davranmak. Hanım evladı, muhallebi çocuğu olmamak. Armağan içindeki erkeği keşfetmeye uğraşıyor bin güçlükle.

"Yeter, karıştı artık," dedi Figen. Armağan'ın çay fincanının içinde döndürüp durduğu kaşığı alıp tabağa bırakarak. Tırnaklarına koyu kırmızı oje sürmüştü.

"Az önce söylediklerime aldırma," dedi Armağan. "Kafam çok karışık. Bilmiyorum, nasıl olacak?"

"Neden söz ediyorsun?"

"Özel bir üniversiteden hocalık önerisi geldi. Sanırım kabul edeceğim..."

"Hayırlısı olsun," dedi Figen kısaca.

Renginur, bahçeden geçiyordu, öteden el sallayarak seslendi.

"Denize gidiyorum, bir isteğiniz var mı?" Tek parça, yılan derisi desenli parlak, yeşilli bir mayo giymişti. Çok çekiciydi.

"Teşekkürler canım, birazdan biz de gideceğiz," dedi Figen.

"Babası orda ölüyor, bunlar şenlik yapıyorlar," dedi Armağan, camlı kapıdan yana bakarak. "Bütün aile, kızın anası, dayısı, halası hepsi burda ama hastaya bakmak için kavgaya tutuşuyorlar..."

"Çok bilgilendim, sağ ol. Ben görmeyeli epey dedikoducu olmuşsun Armağan!"

"Şunların arasında üç gün yaşa sen de görürsün!"

"Ülkenin bir yerlerindeki töreye göre, aile bireyleri tarafından ortalık yerde kıtır kıtır kesilmeyi gerektiren bir cesaret, bu tabloda alışveriş durumuna girmiş görünüyor," dedi Figen. "Dünya nasıl da değişiyor! Neyse, çaymı bitir de kalkalım hadi..."

Karı koca, deniz kıyısındaki kumsaldaydılar. Yan yana iki şezlonga uzanmışlardı. Hava sıcak ve durgundu. Havuzun olduğu yönden neşeli çocuk çığlıkları geliyordu. Parfüm, güneş losyonu, çıplak ten ve yanık şeker karışımından oluşmuş bir koku, denizin belli belirsiz esintisiyle arada bir burunlarına çalman iyot kokusunu çabucak bastırıyordu.

"Filiz de gelmeliydi," dedi Armağan. Nerden çıktı şimdi o oğlanla Kaş'a gitmek? Neydi onun adı? Murat değil mi?"

"Hayır o bitti. Bu yeni arkadaşı."

"Ne çabuk bitti yahu! Peki bu neyin nesiymiş? Sen gördün mü?"

"Evet, tabii. Eve geliyorlar, ortalığı dağıtıp, bağırtarak müzik dinliyorlar. Piyanoyu akort ettirdiler, oğlan

konservatuvarı bitirmiş, saçlı sakallı bir delikanlı. Caz piyanisti olmaya çalışıyor, besteler de yapıyormuş. Haftada iki kez bir cazbarda çalacakmış bu kış. Ekip oluşturmak için bizimkini caz şarkıcısı yapmaya uğraşıyor."

"Allah Allah! Ne zaman oldu bütün bunlar? Niye benim haberim olmuyor?"

"Bir aylık iş. Aslında benim de son dakikada haberim oluyor." Bekledi. "Telefonda bile çok az konuşabildik seninle zaten. Hep ben aradını üstelik. Şu iki ayda bir kez olsun aramadın beni. Hiç ilgilenmedin. Bu nasıl bir..."

Sustu. Sırtını şezlongun arkalığına dayayıp gözlerini yumdu. Yüzünde, düşen bir yaprağın suda yarattığı halkalanmalara benzer bir ürperme vardı. Kuşkulu, yorgun, acıklı bir bozulma.

"Biliyorsun, ben telefonun zorunlu haller için kullanılmasından yanayımdır," dedi. Armağan.

"Anlamıyorum," dedi Figen. "İnsanca... bir sıcak söz, bir hatır sorma, ne bileyim..." Sesi titredi. Ağlamamak için sustu.

Yakınlarının –ve arkadaşlarının– kendisine duyduğu sevgiye bir türlü onların beklediği biçimde karşılık verememenin sıkıntısını, suçluluğunu duyardı Armağan sık sık. Onları sevmediği, ya da sevgiyi göstermenin kadınlara özgü bir zayıflık olduğu inancıyla değil. Birinin –kim olursa olsun– ondan ilgi ve sevgi bekler konumda bulunması onda altından kalkamayacağı bir sorumluluk almaya zorlanıyormuş tedirginliği yarattığı için. Sevginin hemen hiç dışa vurulmadığı, saklı gizli yaşandığı bir ortamda büyümüştü ve iç dünyasını

dışa vurma kolaylığı edinmemişti. Önceleri duygularını tam olarak dile getirmeyi beceremeyeceği korkusuyla çekingen davranıyordu. Sonra gitgide, savunmaya yönelik kapalılığın insana gizemli bir üstünlük kazandırdığı yolunda bir kanıya varmıştı – farkında olmadan. Kimilerinin soğukluk, bencillik olarak adlandırabilecekleri bu sakınım, insanı ezilmekten ve kişiliğini kaymalara uğratan duygusallıklardan koruyan bir kalkandı. Sevgi verdiğiniz cömertlikte size geri dönen bir duygu değildi çünkü.

Figen'in bir cevap bekler gibi kendisine dikilmiş gözlerine baktı. Başını çevirdi. Herhangi bir mazeret belirtmeyecekti. Figen, sözcüklere bağımlıydı. Büyülüyordu onu sözcükler... Birkaç güzel sözcükle çabucak mutlu olabilirdi. Karşısındakinin gerçekte ne hissettiği, ne durumda olduğuyla ise pek ilgilenmiyordu. Söyleyeceğim sözü içimde, yüreğimde hissetmeliyim ki dışa taşsın, diye düşündü. Ben içten, dürüst bir insanım, rol yapamam. Kişiliğimi koruma içgüdüm Figen tarafından eksiklik olarak algılanıyorsa ne yapabilirim ki?

Armağan, evlenmeden önceki günlerde, anne babasının, çevresindeki insanların, arkadaşlarının evlilikleri üzerine düşünmüş, gözlemler yapmıştı ve özellikle şunu fark etmişti: Evlilikte; kendini ötekinden esirgeyen ipleri ele geçiriyor, duruma hâkim oluyordu. Önemli olan karşı tarafı kopmayacak bağlarla bağlı olunduğuna ve –bir biçimde– sevildiğine inandırabilmekti. Sonra, açığa vurulmasa da, aşkının karşılıksız kalmadığına inanan –ya da bağları koparacak gücü kendinde bulamayan– tarafa, arada bir birkaç kırıntı atmak yeterli olu-

yordu. Sevgisini sarıp paketleyerek gözden uzak tutan, gerektiğinde küçük işaretlerle paketin orda, çekmecede durduğunu hissettiren insanlar, genel olarak ikili ilişkilerde daha başarılıydılar. Hatta, o sanal paket artık var olmadığında bile... Böyle erkeklerle –ender olarak da kadınlarla– yaşayanlar 'ötekine' umarsızca âşık olmayı ölene dek sürdürüyorlar, yılmaz bir bağlılık ve amansız bir umutla küçücük bir gülümseme, bir teşekkür, öylesine bir gönül alma ve sonunda –her zaman olduğu gibi– düşkünlük günlerinin de biricik sevgilisi ve can dostu olduklarını kanıtlamak için sabırla bekliyorlardı. Bir köle-efendi mantığı içinde de olsa, başarılı sayılacak evliliklerdi bunlar. Otuz, kırk, elli yıl sürebiliyorlardı. Bu temele oturmayan, sürekli bir kişilik ve egemenlik savaşına sahne olan birlikteliklerse çabucak dağılıyor, yollar ayrılıyordu.

Bu gerçek ürkütmüştü Armağan'ı. Figen'i tanıyıncaya kadar –birkaç flört ve yurtdışında tanıdığı Fransız kızıyla (kızın bütün çabasına karşın) bir türlü derinleşemeyen kısa sayılacak arkadaşlığı dışında– kadınlarla yakın ilişki kuramamış ve evlenmeyi aklına getirmemişti. Birini sevip evlense bile, bütün karşı koyuşlarına rağmen, o iki temel olgu kendi evliliğinde de yaşanacaktı nasıl olsa. Elbette, katı bir duygusuzluk ve sevgisizlikle hesaplı kitaplı değil! Hayır! Tam tersine. Egemenlik ilişkisinin tehlikeli dolambaçlarında, bilmeyle unutma, kabullenmeyle yadsıma, ileri atılma ve geri çekilmelerle aşama aşama, düşe kalka, deneme yanılma yoluyla. Ortak yaşam ve sevgi ilişkilerinin doğası buydu ne yazık ki!

Sonra –ve nasıl olduysa– evlenmişti. Evliliği o iki türe de girmeyen, gözlem ve öngörülerinin dışında yol alan çetrefilli, zor bir evlilik olmuştu üstelik. Bundan böyle yürüyüp yürümeyeceği ise belirsizdi. Belirsizlik durumu Armağan'da tanımlayamadığı ama acıtan, sabırsızlığa, telaşa benzer bir korku uyandırırdı. Bir suç işlemiş, karanlıkta ayağı takılıp düşmüş gibi şaşkın, rahatsız hissetti kendini birden. Oysa bildik bir tedirginlikti bu. Hayatında kayıpların, bitişlerin ya da umutsuz başlangıçların yaşanacağı dönemlerde hissettiği bir duygu.

On üç yaşının yazını da belirsizlikler içinde, giderek çoğalan ve sonunda kaygıya dönüşen bu tatsız duyguyla geçirmişti. O sonbahar İzmir'e yatılı okula gidecekti. Ama sevindirmiyordu bu onu. Tersine, yoğun bir hüzün duyuyordu. Yasak ve günah olan bir şey yapmaktaydı istemeden ve öyle güçlü bir biçimde istiyordu ki bunu, bedeni karşı duramıyordu. Kendine dargındı. Üstelik herkes de dargınmış sanıyordu. Ama en çok, yumuşak, soğukkanlı ve biraz da cam sıkılır gibi görünen annesi. Kendini ona bağışlatmadan gitmek, evden ayrılmak istemiyordu bu yüzden. O sıcak eylül günü kendisini İzmir'e götürecek otobüse bu duygularla binmişti.

Armağan, bir öğle sonrası, boyu birden uzamış bir oğlanın yakası kaskatı, manşetleri kirli bir gömlek ve ütüsüz kahverengi takım elbise içinde okulun kocaman bahçesinde tek başına dolaştığını gördü. Yüz yetmiş sekiz Armağan. Kendisini yaralamak, evire çevire

yoklayıp sınayarak arkadaş olmak için çevresinde dolaşan oğlanların türlü saldırılarını bezgin bir kibarlıkla savuşturan, soğuk, sessiz, küçümser biri. Ötekilere göre karmaşık, tatsız, çileden çıkarıcı. Suyun başındaydı. Küçük havuzun durgun yüzeyi yapraklarla kaplıydı. Ekim başının telaşlı sinek vızıltılarına yakınlardaki caddeden geçen araçların homurtuları karışıyordu. Bu bir an. İnsanın yalnızlığını ve kendi kendine yetmek zorunda olduğunu kesin olarak anladığı anlardan ilki.

Arkadaşları olmuştu kuşkusuz sonradan. Sevmedikleri. Sevdiklerinden ise umutsuz bir çekingenlikle uzak duracaktı hep.

Havasız yatakhaneler. Tavuk boynuyla yapılmış iğrenç nohutlar. Çocukların çoğu parasız yatılı. Ayrım yok. Sucuk, reçel koyuyor annesi çantasına evci çıkışlarında. Hemen çalıyorlar azılı oğlanlar dolabından. Bir küçük teneke zeytini bir gecede yiyip bitiriyorlar. İyiliğe, kardeşliğe, birliğe karşı değil, enayiliğe, alamadığı bir şeyi vermeye, ikiyüzlülüğe, birisini olduğunca kabul etme ve zıddıyla uzlaşma zorunluluğuna tepkili. Biçimi, rengi olmayan su gibi akışkan bir şey bu. İlkesizlik. Oysa benzerlerden biri değil, kendi olmak istiyor Armağan.

İçinde bir canavar yaşıyor. Kocaman. Ağzından salyalar akıtıyor. Tanrı'nın bulunduğu yeri ınerak ediyor. Yasak ve günah kitaplara bakıyor. Cinsel organların işlevini, sevişme *pozisyonları*nı öğreniyor. Sövgülerden, tuvalet kapılarına çizilmiş resimlerden, duvar yazılarından, küfürlerden yasak kadını ve erkekliği tanıyor.

Aşkın ne olduğunu anlıyor, ağaçlara, betonlara, sıralara adların ilk harfleriyle kazınmış oklu kalplerden. Şiir yazıyor adsız sevgiliye. Rüyalar bolluk. Rüyalar gürültülü, huzursuz, geri dönüş yolları uzun. Melankoli, koyu mor.

Yaz tatilini kasabada geçiriyor. İlhan gelmiş İstanbul'dan. Subaşındaki büyük ceviz ve karaağaçlar altında gürül gürül, berrak bir su akıyor. Şelalenin döküldüğü çukurda yüzüyorlar. Su buz gibi. Bütün yaz deniz kıyısındalar. Tahta iskeleden denize çivileme atlıyor Armağan ve kırık bir şişe dizini parçalıyor. Kan, suyun mavisinde yayılıyor. Annesinden korkuyor Armağan. O yüzüne baktığında yüzü kızarıyor, geceleri ter içinde uyanıyor. Annesinin duruşundan, sesinden, ellerini sıkan ellerinden ama asıl sessizliğinden korkunç bir şey çıkacakmış gibi geliyor ona. Ürkünç, yadırgatıcı bir şey.

Kasabanın bir yerlerinde birileri ölüyor, selalar okunuyor. Nar ve ayvalar olgunlaşıyor. Cevizlerin yeşil kabukları ellerini karartıyor. Kavaklar hışırdayarak yaprak döküyor. Belediye hoparlöründen seçmen kütükleri, çocuk felci aşısı, kurtuluş günü kutlamalarıyla –temsili milis kuvvetleri–, süttozu –parlak uzun teneke kutular– dağıtımıyla ilgili duyurular yapılıyor. Boğuntu.

Armağan o günlerde hep bir şey düşünüyor, başka bir şey yapıyor. Söyledikleri hissettikleri olamıyor ya da gerçek, doğru ve kaçınılmaz olarak hissettikleri aslında hissetmemesi gereken şeyler oluyor.

Bunları anlatamamıştı Figen'e. Sinop'ta –balayında– deniz kıyısında yan yana yatarlarken. "Armağan, çocukluğunu anlat bana n'olur. Hadi Armağan!" Anlatılacak bir şey olmadığı ve o sırada çok mutlu olduğu için anlatamamıştı Armağan. Leyleklerden söz etmişti yalnızca. Dizindeki kesik izini açıklamıştı. Eğer içinden gelse ve o zamanki gibi konuşabilseler şimdi anlatabilirdi belki. Ama anlamı yoktu artık. O sırada birbirlerini seviyorlar ve birbirlerine ait her şeyi çok merak ediyorlardı. O meraklar ölmüştü. Figen, yüzünü güneşe vermiş, hiçbir şeyi merak etmeden dalgın yatıyordu yanında. Sıcaktan baygınlaşmış, tatlı bir düşün içine yuvarlanmış gibi yumuşaktı hatları. Ne düşünüyordu? Teninde, güneşte parıldayan ter tanecikleri vardı. Arkasında büyük bir saksıya dikilmiş çalımsı bir bitki duruyordu ve başucundaki şemsiyenin gölgesi çıplak –hâlâ gergin– karnıyla bacaklarına dalgalı, pembemsi ışıklar düşürüyordu. Bu haliyle, bir zamanlar sevdiği ve sonra hayatının yarısını birlikte geçirdiği biri değil de, tanışmak, kalbini kazanmak durumunda olduğu yabancı bir kadınmış gibi görünüyordu.

Farklı yaradılışta ve farklı çevrelerde yetişmiş iki insandılar. Armağan ne kadar kapalı ve çekingense Figen o kadar açık, dışadönük ve cömertti. Armağan inanç ve bağlılıklarında ne kadar kararlı ve diretkense Figen o kadar esnek, savurgan ve kararsızdı. Hayatın bütün alanlarına yayılan bu temel aykırılıklar yüzünden –başlangıçta onu çok çekici bulsa da– daha sonraki yıllarda düş kırıklığına uğradığını kabul ediyordu Armağan. Onu değiştirmeye, coşkusunu dizginlemeye

çalışmış olabilirim, diye düşündü. –O da beni değiştirmeye uğraştı durdu.– Figen'in, heyecanlarını denetleyebilen, ağırbaşlı, dengeli, sakin ve kararlı bir kadın olmasını istiyordu o zamanlar. Biraz karşı koymakla birlikte kendini değiştirme yolunda adımlar atmasını beklemişti elbette. Oysa karısı sistemli –şiddetli değil– bir biçimde boşa çıkarmıştı beklentisini. Tanıştıklarında çoktan biçimlenmişti çünkü. Figen'in, yersiz, gürültücü coşkusu ve kendisinin sakin, akla yatkın ölçülülüğü... Ne uyumsuzluk! Ne büyük olanaksızlık.

Acı olan kızının da anasına benziyor olmasıydı. Şarkıcı olmaya soyunmuştu işte durup dururken. Aynı dengesizlik, aynı uçarılık! Ciddi bir eğitim gören yirmi bir yaşındaki bir insanın bu derece sorumsuz, başına buyruk davranması hangi yanlışlıktan, nerden kaynaklanıyordu böyle?

"Biz kızımızın şarkıcı olmasını istiyor muyuz?" diye sordu, Figen'den yana bakmadan. Alaycıydı sesi, inanmaz.

"Biz mi? Hangi biz?" dedi Figen ve cevap beklemeden sürdürdü: "Bana göre, sorun yok, ilgilenmiyorum artık. Ayrıca Filiz çok yetenekli ve mutlu. Biliyorsun konservatuvara girmeyi istiyordu ama sen karşı çıktın, engelledin!"

"O 'bizim' kızımız," dedi Armağan, 'bizim' sözcüğünün üstüne basarak. "Çok genç. Ne yaptığını bilmiyor, ilgilenmek zorundayız. Onu özel üniversitede okutuyorum yıllardır, çuvallar dolusu parayla. Ekonomist olsun diye, şarkıcı değil!"

"Bırak denesin. Ne istiyorsa onu olsun, şarkıcı olsun, neden olmasın, belki de olur, olanlar nasıl oluyor!" dedi Figen, hırçınlaşarak. "Ha, bir şey daha var! Tatil dönüşü oğlanla birlikte oturmak için evden ayrılmaya karar vermiş. Haberin olsun, söylemedin deme sonra!"

Armağan, bir süre susup bekledi. Başına bir balyoz yemiş gibiydi. "Başım ağrıyor," dedi sonra. "Yediklerim de ağzıma geliyor. Kahve bile içmedim oysa... Anlayamadığım... yani bu kız beni öldürmek mi istiyor yoksa deli mi?" Bekledi. "Onu vazgeçirmeliyiz," diye devam etti. "İyi bir çocuk, iyi kötü okuyor. Özgür yetiştirdik. Ziyan mı olsun, neden havlu atıyorsun hemen? Sen ne biçim annesin?"

"Gerçekçi ol, bizim doğrularımız onu ilgilendirmiyor artık," dedi Figen. "Boşuna konuşuyoruz, gidecek. Gitsin. Hayatı, erkekleri tanısın, ne istediğini öğrensin. Zaten paçasını toplamaktan bıktım. Bizi hor görüyor, bıkmış gibi davranıyor ve sinirime dokunuyor. Ne yapalım, kendi hayatı, ben onun yaşındayken..." Birden sustu.

Ben onun yaşındayken, diye düşündü Armağan... ne söylese boştu...

"Okul ücreti dışında kendi başına yaşasın diye para veremem ona," dedi Armağan, çaresizlik dolu bir sesle ama tehdit edermiş gibi. "Kendine güvenen gider... Bu adaylık işi yüzünden tükenmiş durumdayım. Ayrıca o oğlanı bir araştırmak gerekir..."

"Boşa çaba. Bak, kız çok para harcıyor ve beni umduğu kadar tırtıklayamadığı için surat ediyor aslında,"

dedi Figen. "Elbette sana güveniyor. Sen ona gereksindiğinden fazla verdin her zaman çünkü... Sevgiden söz etmiyorum tabii..."

"Ne demek şimdi bu? Ona ne kadar düşkün olduğumu bilmiyor musun?" dedi Armağan, cılız bir sesle.

"Öyle olduğunu varsayıyorum, bilmiyorum," dedi Figen. "Duygularını göstermemek için elinden geleni yapan birisin sen çünkü."

"Göstermeye gerek yok, o biliyor, sen de biliyorsun..."

Sonuçta sevgi konusunda çok sıkıştığında kullanmak zorunda kaldığı kalıp cümlelerden biriydi bu. /Beni-onu-şunu seviyor musun?/un cevabını örtülü olarak içinde taşıyan: –bilmiyor musun yani-zaten biliyorsun-bildiğinden eminim-sormaya gerek var mı-neden tersini düşünüyorsun-anlaşılmıyor mu-bildiğini sanıyordum... benzeri bir yığın cümleden biri.

"Tamam canım, tamam," dedi Figen, başını bezginlikle öte yana çevirerek gözlerini yumdu. "Bırak da biraz kestireyim..."

Armağan'm içinden, –hatır için bile olsa– birdenbire, "Bak karıcığım, biz hâlâ biziz ve ben seni seviyorum," cümlesi geçti. Bunu yüksek sesle söyleyebilse, kim bilir ne kadar şaşırır ve sevinirdi Figen. Ama bu yalandı ve ona böyle şeyler söylemeyeli o kadar uzun zaman olmuştu ki dili bağlanmıştı. Şimdi durup dururken, 'seni seviyorum' havalarına girmek, aptalca, geçici bir duygusallık, utanç verici bir ikiyüzlülük, sahte bir içtenlik gösterisi olacaktı.

"Dikkat et Figen, bu ilk günün, yanacaksın, birdenbire kavrulacaksın," dedi denetimini kaybederek. Figen, rahatsız olmuş, uygunsuz bir durumda yakalanmış gibi gözlerini açtı, bir an ona baktı. Hafifçe gülümsedi. Gülüşünde belli belirsiz bir hayret, daha çok da bilmişlik varmış gibi geldi Armağan'a. Kocasının gösterdiği yakınlığı inanılmaz, –tahmin ettiği gibi– hesaplı buluyordu besbelli. Gururu kırıldı. Artık bu kadına nasıl yaklaşacağını bilemiyor, üstelik gittikçe daha beceriksiz hissediyordu kendini. O bir canavar, diye düşündü. Daha uysal birini seçmeliydim...

Figen'le –1975 Mayısı– tanıştığında üniversitede doktorasını vermeye hazırlanan genç bir öğretim elemanıydı Armağan. Çok karışık günlerdi onlar. Ne öğrenci ne öğretmenin can güvenliğinin olduğu, sağ sol çatışmalarının iyice tırmandığı, komandoların okulları, dernekleri basıp tahrip ettiği günler.

Bu ortamda bir öğretmen arkadaşının evindeki yemek davetinde karşılaştılar. Ev oldukça kalabalıktı. Ülkede olup bitenler üzerine heyecanla konuşuluyor, hükümetin üniversite yönetimine el koyma ve sıkıyönetim tasarıları üzerinde yoğun olarak tartışılıyordu. Bu arada içkiler içiliyor, şakalar yapılıp türküler de söyleniyordu elbette. Konuşulanlar can yakıcı, kan revandı ama umutsuzluk yoktu kimsede.

O gece, yarı sarhoş bir halde eve dönüp kendini yatağa attıktan sonra, uykuya dalmadan hemen önce, Figen'i, konuk olduğu eve girdiği anda gördüğü ilk şeyi anımsadı Armağan. Kumral bir baş. Işıltılı, dalgalı

saçlar. Meraklı, gergin, kendinden emin bir yüz. Buğday ten ve canlı, geleceği istermiş gibi tutkuyla bakan açık kestane gözler. İncecik, uyumlu bir beden ve biçimli, uzun bacaklar. Gecenin kalabalığı içinde onunla birlikte olmuş, onu görmüş, duymuş, havaya uygun birkaç kelime konuşmuşlar ve birlikte türkü söyleyenlere katılmışlardı kuşkusuz ama kargaşada, bir kadın ve 'o' olarak algılamamıştı genç kadını. Ortamın doğal, güzel bir parçası saymış, dikkatle bakmamıştı bile. Fakat nedense, sonradan bir fotoğraf netliğiyle belleğinde kalmıştı kızın görüntüsü. Yeni bir şey, yeni biri gibi değil, zaten hep içindeymiş de birden canlanmış, yüze çıkmış ve ansızın farkına varmış gibi.

Sonraki günlerde, ona ulaşmak için –doğasına aykırı– olağanüstü bir cesaret göstermişti. Öğretmen arkadaşına kızdan söz etmek, kimliğini, birine bağlı olup olmadığını öğrenmek, olağan görünecek bir yakınlaşma fırsatı kollamak tam iki ayını almıştı.

Figen, İngiliz dili ve edebiyatı okumuş, daha sonra bir burs kazanarak bir yıl İngiltere'de kalmıştı. Birkaç ay önce yurda dönmüş, İngilizce öğretim yapan büyük bir lisede öğretmen olarak çalışmaya başlamıştı. Sinoplu'ydu. Babası kısa süre önce ölmüştü ve annesi emekli öğretmendi.

Bir yıldan fazla süren evlilik öncesi dönemde, orta sınıf, solcu, özgürlükçü, sanat ve edebiyatla ilgili iki genç insan arasındaki arkadaşlık ve duygusal ilişkinin bütün heyecanlarını yaşamışlardı. Cinsel özlemlerin inişli çıkışlı dalgalanmalarını, aşkın hırçınlık, sıcaklık, anlayış, kıskançlık, inatçılık, sevecenlik gibi onları hem

bir arada tutan hem de bazen karşı karşıya getiren bütün o kırılgan, gecikmiş, harika çocukluklarım...

Düşünce ve görüşleri birbirine yakındı. Her ikisi de dünyanın, ama tabii asıl ülkelerinin kötüye gidişi yüzünden üzüntü duyuyorlar, gelecek güzel günlerin ellerinden çalındığına inanıyorlardı. Kötümser değildiler ama olup bitenlerin farkındaydılar ve korkuyorlardı. Bu gidişin nasıl değişeceği ya da değiştirileceği konusundaki beklentileri ve amaçları benzeşse de ayrıntılar üzerinde heyecanla tartışıyorlar ve bundan hoşlanıyorlardı. Birbirlerine hoşgörüyle bakabiliyorlar, kendileri ya da toplumsal ruh halleri üzerine derinlemesine, zekice konuşmalar yapıyorlardı. Gençtiler, doruk noktasındaydılar. Evlilik kurumunu kıyasıya eleştiriyor, evlenmeyi henüz düşünmüyorlardı. Ama bir gün evlenmeye karar verirlerse, beraberlikleri hayatlarmm temeli olacak, birbirlerine sadık kalacak ve çocuklarını iyi yetiştirmeye özen göstereceklerdi. Bunu başaracak yetenekte olduklarına inanıyorlardı.

Bu inançlarla, güvenle başlamışlardı ama sonra ne olmuşsa olmuş, evlilikleri –yaşıtlarının pek çoğu gibi– yenilgiler ve mutsuzluklarla, üstelik mutsuzluklarının ve hayattaki yerlerinin ne olduğunu tam olarak tanımlayamama bunalımı içinde sürüp gitmişti.

Sanki o aşkın anısı canlanmış ve Figen hâlâ o tatlı, akıllı kızmış gibi bir an gerilere kaydı Armağan. Emin olmak ister gibi Figen'e kısacık bir göz attı. Uyukluyordu. Evet, o güzel baş –biraz değişmiş olsa da– hâlâ oradaydı, bir metre ötesinde. Ama nedense çok uzakta, çok yüksek bir yarın öte yakasındaymış gibi görünüyordu şimdi.

"Evlenme yıldönümümüzde seni aradım ama evde yoktun," dedi birdenbire.

"Sağ ol, eksik olma, bu da bir şey," dedi Figen.

"Aslında sen..."

"Allah aşkına... uyumaya çalışıyorum..." diye kesti Figen. Gözlerini açmamıştı bile.

Onu gündüz aramıştı Armağan. Birden aklma gelmiş, anlık bir dürtüyle aramıştı. Ama nedense zilin dördüncü çalışmda kapatmıştı telefonu ve onu bulamadığına sevinmişti açıkçası. Ne söyleyecekti ki! O akşam yeniden aramalıydım onu, diye düşündü, küsmüş! Ama Figen belirli aralarla zaten aradığı için nasıl olsa o arar, diye düşünmüş, sonra da unutmuştu. Unuttum ya da gerek duymadım, ne yapayım yani, dedi gerginleşerek.

Epeydir, çekişmelerinin boyutları, rengi değişmişti. Huzursuz da olsalar aralarında iyi kötü bir denge kurulmuştu yakın zamana kadar. Ama artık o denge bütünüyle ve anlayamadığı bir biçimde bozulmuştu. Bir zamanlar, içten ve masum, yırtıcı ama tutarlıydı aykırılıkları. Şimdi ise olgunlaşmışlardı. Kişilikleri netleşmiş, savunma yöntemleri incelmişti. Açıkça konuşmak ve yiğitçe savaşmak yerine sinsi, sinir bozucu taktikler geliştirmişlerdi. Sürekli hafifseme dolu bir suskunluk ve olur olmaz sürtüşme halindeydiler.

Az ötelerinde, genç bir turist çift kumda yan yana uzanmış, ağız ağıza konuşuyorlardı. Kadm üstsüzdü ve erkek onun sırtını okşuyordu hafif hafif.

Armağan'm yüzü yandı. Duyduğu rahatsızlıktan sinirlenerek gözlerini kırpıştırdı. Yorgunum, diye dü-

şündü, çok yorgunum. İki aylık ayrılıklarından sonra bu sabah, bir an Figen'i kucaklamak, evet yalnızca kucaklayıp göğsünde tutmak isteği duymuş ama o yer değiştirip yanından soğuk bir biçimde –sanki ona dokunmaktan ürküyormuş gibi– geçip gitmişti. Koşar adım ayrı yönlere sürükleniyoruz, bu kesin, diye düşündü yeniden, acıyla.

Figen, siyasete girmesini istememişti –aslında ona doğru dürüst sormamıştı bile, ayrıntılı konuşmamışlardı– ama Armağan aday olduğunu açıkladığında hafifser, olumsuz bir tavır takınmıştı.

"Uzak ve gereksiz şeylerin peşinde dolaşıyorsun," demişti. "Ülkeyi kurtarmak için kolları sıvadın! Güzel. Başarılar dilerim. Ama önce kendi sorunlarımızı çözmeliyiz ki kafan dinç olsun."

"Ne var, ne konuşacağız? Her şeyi abartırsın sen zaten..." demişti Armağan.

"Tamam. Sen iyiysen konuşulacak bir şey yok!" diyerek kestirip atmıştı Figen.

Hiçbir çaba göstermeden, sürekli eleştirir konumda olmak yerine sorumluluk üstlenmenin görevi olduğu bilinciyle girmişti siyasete Armağan. Ayrıca seçileceği konusunda güvence almıştı ve etkili olabileceği iyimserliğine kapılmıştı. Oysa sonuç tam bir fiyaskoydu. Seçimden sonraki günlerde, eve döndüğünde, Figen, üstüne varmaktan çekiniyormuş gibi dikkatli ve ölçülü davranmıştı ve hemen hiç konuşmamışlardı olup biteni. Armağan konuyu karısının açmasını, yenilgiden duyduğu acıyı yatıştırmak için yardımcı olmasını bek-

lemişti. Ama ne yapacağını, ne düşündüğünü bile sormamıştı Figen. Öyle kendi havasındaydı ki...

Her zamankinden daha neşeli ve canlıydı bahar aylarında.. 'Özgür olmak için' kendine küçük bir araba almış, ölüm oruçlarının sona erdirilmesi için imza toplayanlara katılmış, –Armağan isteksiz olduğundan– kendi başına konser, tiyatro ve toplantılara gitmiş, –iki arada bir derede– bir fotoğraf sergisi bile açmış ve arkadaşlarıyla buluşup eve gece yarıları gelmişti. Armağan, bu yoğun koşuşturmacaya rağmen evden hiçbir şeyin aksamadığını görmüş ve sonuç olarak Figen'in kendi başına kaldığında daha mutlu, dengeli ve huzurlu olduğuna karar vermişti. Yokluğunda, yalnız yaşamaya alışmıştı karısı. Ayağına dolaşacak bir adama ihtiyacı yoktu. Kendi dünyasında dolu dolu yaşıyor ve kocasını –kesinkes– gözden çıkarmış görünüyordu. Bu gerçek, birdenbire, bir boşluğa daha düşürmüştü Armağan'ı. Kendini evde, işsiz güçsüz, gereksiz bir adam gibi görmeye başlamış, bunalımı katmerlenmişti. İlhan'ın, "Otele gel, dinlen..." çağrısını bu duygularla kabul etmiş, karısıyla bir süre ayrı kalmanın duygularını netleştirmede yararı olabileceğini ummuştu.

Boşanmayı ilk kez buraya geldiği günlerde aklından geçirir 'gibi' olmuştu. 'Gibi', çünkü başka bir çekim merkezi, yeni bir rüya olmadıkça ayrılmanın ne yararı vardı? Yeni biriyle de aynı şeyler yaşanmayacak mıydı? Yorulmaya, bu yaşta böylesine pahalı ve köktenci bir çözümü göze almaya değer miydi? Karşılıklı kayıtsızlıkta uzlaşarak, ayrılma eşiğine varmayacak ılımlı bir tutumu benimsemek, daha kolay ve ucuz bir

yöntemdi. Figen önermedikçe boşanmayı hiç düşünmemeye, sözünü etmemeye karar vermişti böylece.

Figen aynı uyuklama konumunda, aynı domuzca umursamazlık içindeydi. Çıkıp gelmişti ama değişen bir şey yoktu. Belli ki ayrılmayı çoktan kafasına koymuştu. O söylesin, öneri ondan gelsin, düşünür, değerlendiririz, diye geçirdi içinden. Yerinde tedirgin kıpırdandı. Karşı çıkacak değildi. Kendisi için de iyi olabilirdi. Hazır Filiz de evden gidiyordu. Herkes özgür olacak, başının çaresine bakacaktı sonuçta.

Meslek hayatındaki başarı ve kariyerinin tersine, özel hayatında yenik düşmüştü. Gözden düşmüş bir sosyalist, kötü bir koca, iplenmeyen bir baba olmuştu istemeden. Elinden geleni yapmıştı oysa. Hem ülkesini ve halkını hem de tabii ki karısını, kızını, çok sevmişti. Ne yazık ki hepsi, değerbilmez, nankör çıkmışlardı. Şu temel gerçek, sevginin başkalarına sunduğun oranda sana geri dönmediği olgusu bir kez daha doğrulanmıştı dolayısıyla. Özellikle Filiz'e doğduğu günden başlayarak, kimseye göstermediği bir sevgi ve ilgi sunmuş, incinmesin, üzülmesin, hiçbir şeyin yoksunluğunu çekmesin isteyerek her dileğini anında karşılamış, onu sırtında taşıyarak tepelere tırmanmıştı. Benim böyle bir babam olsaydı çok daha başarılı bir insan olurdum, diye düşündü.

Eleştirmek için söylemiyordu, seviyordu babasını, sevmişti. Çocukken, onun babaların en çalışkanı, en külhanı, en güçlü ve akıllısı olduğunu düşünürdü. Şimdi de onu yerine koymaktan kaçınmıyordu. Hiç yoktan başlayıp önemli biri haline gelmenin nasıl bir

yetenek, inanç ve hırs gerektirdiğini biliyordu çünkü. Hiç yazılı hesap yapmaz ama o büyüklükte bir işin gelip gidenini, alacağını vereceğini kuruşu kuruşuna bilirdi örneğin. Gülcan'la Bertan'ın okul defterlerindeki toplamalara, çarpmalara bakardı kafasını göstererek: Burda, her şey burda!

Armağan, kapı eşiğinde ayakta duruyor ve görüyor: Zamanın bir noktasında, bir kırılma noktasında, mutfaktaki masanın başında oturuyor babası. Sigara içiyor tütünden sararmış parmaklarının arasında 'Bafra'ları gevşekçe tutarak. Yağmur bahçeye bakan camları sarsalıyor. Gökyüzü koyu karanlık. Annesi turşu kuruyor kavanozlardaki tuzlu suları yerlere döküp saçarak. Kabak böreği yapmış Armağan okula götürsün diye, ama içine yumurta katmayı unutmuş. Dağılmış, kendisinden hiçbir şey beklenmemesi gereken bir döneme girmiş. Ayaklarına farklı renklerde yün çoraplar ve İlhan'ın eski terliklerini giymiş. Çiçekli pazen şalvarının arkasında el büyüklüğünde bir kan lekesi var. Babası turşuluk sebzelerle boğuşan karısına bakıyor biraz tuhaf. Ne hissediyor bakarken? Üzüntü mü, sıkıntı mı, tiksinme mi? Bakışlarındaki ağırlık ne? Az ötedeki kadın mı yoksa bir şeyleri sürdürmek zorunda oluşu mu? Güçlü erkeklerin bile beklenmedik başarısızlıklar karşısında anlaşılmaz biçimde güçsüzlüğe, çaresizliğe düştüklerini hissediyor Armağan. "Git üstünü değiştir," diyor babası azarlar gibi annesine. "Kirlenmişsin!"

Sinsi bir yağmur yağıyor İzmir'e. Telefonda babasının ağlamaklı sesi. "Eve gel," diyor. "Acele gel... Annen... çok hasta..."

Armağan o an anlıyor annesinin öldüğünü.

Uzun konuşuluyor bu ölüm. Aileye yapışıp kalan bir leke biçiminde. Sonra izi yavaş yavaş silinecek. Silecek zaman. Hep böyle olur. Önce bir karmaşa, sonra acının olağanüstü sessizliği. Daha önce her yerde, sık sık kullanılan bir sözcüktü ölüm, o kadar. Ürkütücü, kesin, ama onlara uğramamış bir sözcük. Şimdi o evde uzun süre 'deniz' sözcüğü kullanılmamaya çalışılacak. 'Boğulma'da, kesinlikle... "Ağla," diyor halası, "ağla çocuğum." "Ağlayamıyorum," diyor Armağan.

Ayrıntılar kaybolmuş. Unutmak zorunluluğu yüzünden. Yalnızca o günlerin izleri kalmış. O leke, o duman moru izler dışardan fark edilmiyor. Görmek için onun yürekte olduğunu, yüreğin biçimini almış olduğunu bilmek gerek.

Sesler, kokular, koruklar, taşlık, güller, renkler, serçeler ve kargalar, ağaçlar, dereler, dondurmacılar, tenekeciler, sayacılar, evler, bahçeler eskisi gibi, hiçbir şey olmamış, anne varmış gibi. Ama yok. Şaşırtıcı bir şey bu. İnsanlar gene gülüyor, parka gidiyor, radyo çalıyor, pasta yiyorlar. Davullar çalıyor. Düğünler dernekler oluyor. Cenazeler kalkıyor hiçbir eksiklik yokmuş gibi, üzücü olan bu.

Annenin yaptığı her şeyi Gülcan yapıyor. Saçları salça kokuyor. Halası, "Belki evlenir babanız yeniden," diyor. Baba, tek başına yatıyor ve yatağını hiç toplamıyor. Cebinde küçük bir defter taşıyor artık. Kargacık burgacık yazılar ve rakamlarla dolu, sayfa uçları kıvrılıp kararmış bir hesap defteri. Dostları, evlenmesi gerektiğini söylüyorlar. Birilerinden söz ediyorlar.

Armağan İstanbul'a mektuplar yazıyor:

İlhan Ağabeyciğim, her şey bildiğin gibi. Gülcan'ın dediğine göre babam gene eve geç geliyormuş. Bazen yalnızca yatmaya, bazen sabaha karşı. Ramazanda içki sigara içmiyor, şehir kulübünde kumar oynuyormuş. Yılda bir ay. Bazen kazanıyor bazen kaybediyor, kumarda kaybettiği bir bahçeyi iki gece sonra geri kazanıyormuş. Herkes onu evlendirmeye çalışıyor ama pek niyeti yok. Kaplıcanın yakınında bir toprak aldı. Dörtgöz Binbaşı'yla ortak –kasabada ilk– seracılık işine girişiyorlar. Ben iyiyim. İngilizceyi de epey ilerlettim. Sanırım iftahara geçeceğim. Bertan uslanmıyor, kafa göz yarmaya devam... Yazın görüşmeyi sabırsızlıkla bekliyorum.

Baba, evlenmiyor. Evlenmeyecek. Gülcan da evlenip evden ayrılacak sonra ve o, en küçük oğluyla, Bertan'la yalnız kalacak.

Filiz'i hatırladı ve kimileri modası geçmiş bulsa da insan kızının evlendiğini, evden gelinliğiyle çıktığım görmek ister, neden istemesin, diye düşündü Armağan. Filiz'in –bu biçimde– evden ayrılması tatsızdı ama gençlerin bazıları böyle yaşıyorlardı. –Sonra da birbirlerinden bıkıp ayrılıyorlardı.– Bir genç kızın ailesi İstanbul'da oturuyorken kalkıp aynı şehirde bir oğlanın evine taşınması ele güne karşı da açıklanması kolay olmayan bir aşırılıktı. Tutucu değilim, anlarım, ama toplumun değer ölçülerine de özen göstersin, konuştuğumuzda böyle söyleyeceğim ona, diye düşündü. Ne zaman?

Filiz epeydir, konuşma girişimlerini, "Ya, baba şu anda çok acelem var, özür dilerim, sonra görüşürüz,"

diyerek erteliyor, püskürtüyordu. Öte yandan, tarafsız ve anlayışlı olma çabası, görüşlerini kızma rahatça açıklayıp anlatmaktan bir ölçüde alıkoyuyordu Armağan'ı. "Ben senin yaşındayken..." türü yaklaşımlar insana kendi gençliğini hatırlatması dışında işe yaramıyor ve gençlerde tepki, bıkkınlık uyandırıyordu. Beklediği, kızının onun yolundan gitmesi, onun düşüncelerinin bekçisi olması değildi elbette, deneyimlerinden yararlansın istiyordu o kadar. Bir-iki yıl öncesine kadar konuşup tartışabiliyorlardı. Filiz, onun doğrulayabileceği görüşlerine susuyor, kendini savunabileceği durumlarda ise kahramanca savunuyordu. Gene de daha çok dört bir yandan saldıran parlak, şaşırtıcı ve boş yaklaşımlar etkili oluyordu üzerinde o ayrı... Artık büsbütün değişti, bana ait hiçbir düşünce, hiçbir eylem ona güzel, yeni ve şaşırtıcı gelmiyor, diye düşündü Armağan, yılgınlık ve üzünçle.

Şaşırtıcı, evet. Çağın kilit sözcüğü buydu. Mucize! Sürekli kulaklarına, gözlerine inanamama hali. Belki de ben –ve sosyalistler– gerçeği gerçek görünecek kadar parıltılı, renkli, baştan çıkarıcı biçimde anlatamadık, gösteremedik bizden sonraki kuşağa, onları hayal kırıklığına uğrattık, diye düşündü. Sol düşünceyi; sıkıcı, tekdüze, insana ağır sorumluluklar yükleyen, baskıcı, belalı, hayale dayah ve sonuç olarak tükenip içi geçmiş bir dünya görüşü olarak görmelerinin önüne geçemedik. Oysa, kızıl yıldızlı şapkalar giymekten ve Che'nin portresiyle odalarını, tişörtlerini süslemekten –onu nostaljik bir kullanım nesnesi olarak taşımaktan– hoşlanıyorlar ve yaptıklarını sevimli bulu-

yorlar... Ne de olsa onlar için müzelik, zararsız bir görüntü bu...

Armağan, bir an düşündüklerini kızının –ve öğrencilerinin– dinlediğini hayal etti. "Kuşak farkı bizim ilişkimiz açısından belirleyici bir mazeret olamaz," dedi. "Çünkü ben sıradan bir baba değilim. Herhangi biri değilim." –Hırslandı, sinirlendi.– "Ama elbette benim kuşağımla seninki –sizinki– arasında çok fark var. Özgürlüğü savunuyorsunuz ama onun ne olduğunu bilmiyorsunuz. Çoğunuz, önünüze sürülen cicili bicili her düşünceyi, anlayışı, eylem biçimini, gerekliliğini, doğruluğunu, neye yarayacağını sorgulamadan hızla tüketmekten başka seçeneğiniz yokmuş gibi davranıyorsunuz. Kendi doğrularınız ve keşifleriniz sandığınız birçok şeyin daha önce denenmiş, aptalca yinelemeler olduğunu göremiyor, görseniz de aldanmayı yeğliyorsunuz. Peki bu kuşak, bu savrulma ve çözülme ortamından nasıl çıkacak?"

Filiz'in sesini duyar gibi oldu:

"Lütfen babacığım... Bunları daha önce de duydum senden. Özgürlük bir yanılsama, farkındayız. Özlemlerimiz, gelecekle ilgili tasarılarımız da olamıyor, çünkü kalıcılık, nesnellik yok artık. Bu dünyayı biz mi yarattık? Suçlu biz miyiz, söyle? Neye bağlanalım, neye adanalım, ne yapalım istiyorsun? Kendimizi ne için sorgulayacağız? Biz yapabileceğimizi yapıyor, günü yaşıyoruz."

Armağan, kızının yetişme çağma denk gelen apolitik ortamdan onun adına hem kaygı duymuş hem de koruma içgüdüsünün, "Böylesi daha iyi, başı belaya

gireceğine..." diyen sesine kulak tıkayamamıştı. Derinde, karanlıkta gizlemişti bu ikiyüzlü karmaşık duyguyu elbette. İçinde bir yerlerde, sızılı bir utanç gibi.

Hızlı, yüksek tonda çalınan müziği duydu. Bir cimnastik grubu barın arkasındaki platformda *step* yapmaya başlamıştı. Başlarında kaslı, tazı gibi bir bayan öğretmen vardı ve çoğu kilolu katılımcıların müziğin ritmine uyarak küçük basamaklara inip çıkmalarına kumanda ediyordu. Cimnastiğe bir diyeceği yoktu da müziğin bu kadar bağırmasına gerek var mıydı? Gürültü çağını yaşıyoruz, diye düşündü. Hüzünler, yalnızlıklar, her şey gürültüye boğuluyor. Bu yüksek *volüm*lerle aptallaşıyor insanlar! Çevresine baktı, herkes neşeli ve hoşnut görünüyordu, ondan başka rahatsız olan yoktu!

Bir an kendini çok eskimiş, çok yorgun, çok yalnız hissetti.

"Figen..." dedi, ne diyeceğini bilmeden.

Karısı kolları iki yana açık uyuyor, ya da uyuyormuş gibi duruyordu. Ses vermedi.

Bir arı vızıldayarak dolaşmaya başladı Armağan'ın başının üstünde. Eliyle kovdu. Arı bir an uzaklaşıp yeniden geldi. Turlarını arsızca sürdürüyordu. Ayağa kalktı. Bardan bir soda alıp gelecekti. Çınıenliğe doğru yürürken bacaklarındaki güçsüzlüğü hissetti. Günlerdir, dalgın bir huzursuzluk ve sinirsel bitkinlik içindeydi. Sabah tıraş olurken de boynunu kesmişti. Hiçbir şey yolunda gitmiyordu. Enerjiini yok eden bu işte, diye düşündü bara doğru yürürken. Allah kahretsin!

Bir an duraksadı. Hayır, soda yerine bira alacaktı, ne olursa olsun! Her şey bitti! diye düşündü, bilmenin ansızın gelen kesinliğiyle. Bitti, ayrılmaktan başka çaremiz yok! Neden evlendik ki biz? Nerden biliyorduk sevmeyi, ne sanıyorduk? Eğer alışıldık deyişle sevgiyse o aralarındaki –aşktı–, anısından, yerine daha iyisini kurma umudu olmayan bir düzeni iyi kötü sürüklemekten ve yorucu bir dayanma inadından başka ne kalmıştı geriye? Bitti, dedi. Kesinlikle bitti. Bir ferahlık duydu, rüzgârlı bir özgürlük duygusu esti içinde...

Tezgâhın arkasında bikinili hoş bir kız vardı. Kıvırcık siyah saçlarını bir bandana ile geriye atmış, iyice ince, kıvrak ve uzun, çikolata renkli, erotik filmlerden fırlamışa benzeyen bir dişi. Müziğe uyarak kalçasını hafifçe sallıyordu durduğu yerde. Bardağı doldururken Armağan'a ısrarlı ama ölü bakışlarla, iri dudaklarında asılı kalmış yapmacık bir gülümsemeyle baktı. Armağan birden denetleyemediği içgüdüsel bir heyecan duydu ve paniğe kapıldı. Bira bardağını kızın elinden çabucak kaptı. Tentenin altındaki masalardan birine gidip, kız arkasında kalacak biçimde oturdu. Bu yavru da İlhan'ın tezgâhından geçmiştir garanti, diye geçirdi içinden. Yok canım, Renginur vardı artık, baba olmuş, uslanmıştı. Baba, hah, baba! Baba olup da ne olacaktı yani? Benim bir karım, bir çocuğum olmamalıydı aslında, bu tipe uygun değilim, ya da taşımaya gücüm yetmedi, yük ağırdı, diye düşündü.

Şu zenci kırması kızla bir kez –yalnızca bir kez isteyebilirdi onu– yatabilirdi belki. Evli olmasaydım ta-

bii, diye düşündü, bu bir engel. Hadi canım, olur mu? Evli adamlar ne haltlar yiyorlar!

Neden korkuyorum, neden kendimi olasılıklara kapatıp yeryüzünden sıyırıp atmaya çalışıyorum acaba? diye sordu. Hâlâ yakışıklı bir adamım, kariyerim, geçinecek kadar param ve duygularım var. Sağlıklı da sayılırım. Niye bu kadar beceriksizim, neden bu derece uyumsuz ve umutsuzum?

Çalışma yaşamı boyunca fakültedeki kadın arkadaşlarının –hayır onlar fazlasıyla kartlaşmışlardı– ya da güzel öğrenci kızlarla genç bayan asistanların kadınlıklarına genellikle kayıtsız kalmış, (bir ara, biri dışında) onları yalnızca insan olarak görmüştü. Çok ender anlarda fark ederdi (bir ara fark ettirmişti biri kendini) birlikte çalıştığı ya da aile dostu kadınların cinselliklerini. O zaman aklı karışır (çok karışmıştı o ara), bu farkındalığın gözlerinden anlaşılacağı (anlamıştı o biri) telaşıyla gerginleşir, hemen özür dileme isteği uyanırdı içinde. Ama özür yerine araya ansızın anlaşılmaz bir uzaklık koyar (koyamamıştı), karşı tarafı sersemletirdi. Bir öğrencisiyle konuşuyorsa *sen*'den siz'e geçiverirdi örneğin (*siz*'den *sen*'e geçmişti, o an). Ya da asistanının başını eğdiği dosyayı aceleyle kapatıp (onu öpmüştü) çalışmayı ertelerdi. Belki de bu yüzden kibirli ve aşırı kontrollü (cesur demişti o) bir adam olarak tanınmıştı çevresinde. Kibirli filan değildi oysa. Otokontrol sistemi fazla güçlüydü. Neden? Erkek olarak sahip olması gereken özgüvenden daha mı azını geliştirebilmişti? Hiç de değil. Gereksiz yere pis, itici erkek numaraları yapan gerzeklerden nefret ettiği için

kendini ağır, kapısını kapalı tutmaya çalışıyordu (birine aralamıştı). Ben kendimi biliyorum, diye düşündü, bir an sevinç duyarak. İşte buyum ben. Gücümün, açmazlarımın farkındayım. Bir ruh doktorunun kesinlikle açığa çıkaramayacağı düzeyde hem de.

Bira bardağım başına dikti, yarıladı. Erkekler zayıf yanlarını kendilerine itiraf etmekten çekinirler, diye düşünmesini sürdürdü. Ama ben kendi bağırsaklarımı acımasızca deşiyor ve bundan korkmuyorum. Değişmek de istemem. İstesem de çok zor. Buraya kadar geldim, bundan sonrasında da onuruma katlanabilirim. Zaten kadınlar... boş ver kadınları şimdi, dedi sinirlenerek. Önümde bir hayat var. Doğru dürüst en önemlisi de, düşünce ve inançlarıma uygun ve tabii onları savunarak yaşıyorum. İçinde yaşadığım koşullarda, her ne kadar gücüm ve amaçlarım giderek törpüleniyor ve çabam boşunaymış gibi görünüyorsa da zaman beni doğrulayacak nasıl olsa...

Bira bardağının içinde minik güneş ışınları yüzüyordu. Denize doğru baktı. Uzaktan –şimdi kuma oturmuş olan– Figen'in sırtını görüyordu. Hâlâ güzeldi o sırt, ama dokunma isteği uyandırmıyordu artık Armağan'da. Kadınlarla ilişkimde gergin olmamda, cinsellikten soğumamda onun da payı var, diye düşündü öfkeyle.

Yaşı gereği –elli yaşmdaydı– 'kesildiğini' kabullenmeyi yeğlemişti ta sonunda. 'Ta'ya varmak uzun sürmüş, kolay olmamıştı kuşkusuz. Bedenin ihanetine küsüp cinsellikten vazgeçmek ağır, koyu bir mutsuzluk,

başa çıkılmaz bir ölüm duygusu ve beklenmedik zamanlarda yüze vuran öfke ve umutsuzluklarla çok sancılı bir serüvendi. O süreçte kendi içine kapanmış, evdekilerle –gündelik sorunları– konuşmayı bile en aza indirmiş, sofraya asık yüzlü, her an parlamaya hazır bir adam olarak oturup kalkmış, hatta intihar planları yapmıştı. Evden uzaklaşmak için bütün kent dışı etkinlik ve toplantı çağrılarını kabul etmiş, otel odalarında seks kanallarını izleyip kendi kendini uyararak, ya da gerçek hayatta iğrenç bulduğu fantezilerle boşalmıştı. Aşırı bir düşkünlük, sapıkça bir inattan kaynaklanmıyordu bu yaptıkları. Karısıyla yaşadığı sayısız deneme ve başarısızlıktan sonra hâlâ erkek olduğunu kendine kanıtlamak dürtüsünden ileri geliyordu. O inatçı yumuşaklığı uyandırıp canlandırmakla, yeniden kendisi olmak, yazgısını tersine çevirerek ölümü kovup uzaklaştırmak istiyordu belki. Ama bedeni, bütün organlarıyla dünyaya akarken yakıcı bir boşluk kafasının içinde çın çın ötüp duruyordu. Kısacası, her seferinde ödünsüz bir pişmanlıkla, iktidarının dışında kalan mühürlenmiş bir duygu alanının dışında kalakalmış, içeri girememişti. Tek başına, kapı önünde bulmuştu kendini hep. Kalan zamanını, gerçek cinsel hazlardan esirgenmiş bedenini fazla umursamadan, acı çekmeden, doğal güdüleriyle çatışmadan, kendini çalışmaya, politik uğraşlara vererek geçirmeye karar vermişti.

Ölene kadar değil tabii, dedi, o anki bakışının ışığıyla aniden aydınlanarak. Bir türlü, kendiliğinden bir çözüm bulunana kadar... ki bulunabilir...

Ya Figen? –Yüzükoyun kuma yatıp ayaklarını havada biribirine dolanuş kitap okuyordu.– O neler yaşamıştı o sırada? Bilmiyordu. İçlerinde, bedenlerinde olup bitenleri açmamışlardı birbirlerine. Bir tartışmada öylesine söyleniveren bir cümle: "Benden bıktın mı?" – "Git kendine bir sevgili bul ama bana surat etme Armağan!" – "Konuşmak ister misin?" – "Bir doktora gitsek!" – "Saçmalama, ben iyiyim." Ya da küçücük bir hareket, sabırsız, bezgin bir bakış. Ama oturup konuşamamışlardı. Duygularını doğru biçimde anlatamamak, sorunu sözcüklere dökmeye çalışırken fazla abartmak ya da küçümseme yanlışına düşmekten korkmuşlardı.

Ayrıca ve en önemlisi; iyi korunmadığında, saf içtenliğin en ciddi sorunları boğma tehlikesi vardı ve insanın yenemeyeceğini bildiği bir düşmana karşı sıkı ağızlı olması gerekiyordu. Sonuç olarak karşılıklı gurur, çekingenlik, bıkkınlık ve ertelemelerle öyle ağır, öyle kendiliğinden ve kaçınılmaz bir biçimde kopmuşlardı ki, engellemeye güçleri yetmemişti. Neyse, her şey bir pantomim sessizliğinde yaşandı. Oyuncuların başarısı oranında anlaşılıp sezildi ve biz bu oyunun iki izleyicisi olarak kaldık, diye düşündü.

Neden bilmiyordu, kalkıp yeniden sahile, Figen'in yanına gitti. Hastalıktan yeni kalkmış bir adamın sarsak, çekimser adımlarıyla yürüyerek. Bir elinde bira bardağı, öteki eli ağrıyormuş gibi belinde, Figen'in başucunda dikilip bekledi.

"Ne o bira mı içiyorsun?" diye sordu Figen hayretle. "Mideni delmeye mi çalışıyorsun?"

"Tamam, doktorculuk oynamayı bırak şimdi," diye kesti Armağan. "Niye öyle bakıyorsun bana?"

"Aaa, canımı sıkıyorsun ama," dedi Figen. "Hasta mısın, deli misin? Neyin var senin Allah aşkına!"

"İyi bir kavga işimize yarayabilir," dedi Armağan. "Bunalımı sona erdirir."

"Uzlaşma mı arıyorsun, savaş mı ilan ediyorsun? Dikkat et, ikisinden de zararlı çıkabilirsin!"

"Hiç sanmıyorum, kimin yenik düşeceği belli olmaz."

Figen, yavaşça kalktı. Havlusunu topladı.

"Ne o kaçıyor musun?" diye sordu Armağan saldırgan bir alayla.

"Evet, varlığım seni sinirlendiriyor ve inan ki ben de sana dayanamıyorum," dedi Figen. "Çocuk gibisin, evet tıpkı bir çocuk..."

Havuz başına doğru yürüdü. Oradaki boş bir şezlonga uzanıp kitabını –sertçe– yeniden açtı.

Çocuk mu? diye düşündü Armağan, koyverse ağlayacakmış gibi yaralı. Hiç çocuk oldum mu ben? Çöker gibi bıraktı kendini Figen'in kalktığı yere. Kumda onun sıcaklığı ve izi vardı. Aynı yere, iz üzerine uzandı. Havlusunu başına, gözlerinin üstüne örtüp keskin ışıktan korunmaya çalıştı. Çocuk öyle mi? Neydi çocukluk? Hızla giden bir tren penceresinden akan görüntüler mi? Uzun yazlar, sıcak güneşli günler, geceye taşan sokak oyunları mı? Çemberler, bilyeler, köşe kapmacalar mı?

Küçücüktü. Şenlikli bir sokak, iç içe yaşamlar hatırlıyordu. Kavgada kırılmış bir ön diş, tertemiz süpürül-

müş bir avludaki koyun bağırsaklarına konup kalkan yeşil, vızıltılı atsinekleri, komşulara götürülen aşure, lokma tabakları. Sarı burma tepsileri. Yara kabukları. Yusufçuklar, sülümancıklar... Şafağın ilk ışıklarında toprak yolda sarsılarak ilerleyen bir at arabasının yanından ağırca kayan zeytin ağaçları.

Bahçedeki eve taşınmadan önce, o küçük, dar sokakta oturuyorlardı. İki yanı, temelleri ve su basmanları taş, üstü tuğla, girişleri avluya açılan eski Rum evleriyle dolu bir sokak. Sokak sakinlerinin çoğu, değişik ülkelerden gelmiş *muhacir*lerdi. Boşnak, Arnavut, Adalı, Giritli, Yanyalı, Çingene, yetmiş iki milletten aile. Bir de herkesin saygı gösterip yardım ettiği –adı bilinmiyordu– Hoca Hanım vardı ki, mahallenin çocukları kesinlikle beş-altı yaşlarında ona gidip *rahleitedris*inden geçerlerdi. Dinsel eğitim elbette yasaktı ama buna pek eğitim denemezdi. Birkaç dua, birkaç sure öğrenilir, sonra amme cüzü, enam cüzü, tebareke gibi küçük kitaplar ve daha sonra da –olduğu kadarıyla– Kuran ezberlenirdi. İlhan da Arınağan da, birer yıl gitmişlerdi Hoca Hanım'a. Sonra, ilkokula başlaymca dini eğitimleri sona ermişti.

Malka'nın –Malike– çok güzel iki kızı vardı. Sarışın, çakır gözlü, boylu boslu alımlı kızlar. Kızların iki ayrı kocadan olduğu söylenirdi. Büyüğü bir astsubay başçavuşla evlenmişti ve küçüğü Ayten Urfa'nın Etrafı' türküsünü söylemişti Malka'nın bahçesinde yapılan düğünde. Öylesine güzel söylemişti ki sonradan kızın adı 'Urfa'nın Dağları' kalmıştı.

Çingene Firdevs'in kocası Hamdi, şamişi, şambali

yapıp satarak aileyi geçindirmeye çalışırdı. Kunduracı Behçet'in oğlu takunyacı olmuştu sonradan. Boyalı, süslü kadın takunyaları yapıp İstanbul'a gönderirdi. Kestane kebapçı Pomak İsak'ın kızları Nezahat ve Perizat da Malka'nm kızlarıyla yarışırlardı güzellikte.

Oyun arkadaşlarından en iyi aklında kalan Mozak'tı. Kafası çam kozalağına benzediği için Kozalak denirdi ona. Ama zamanla Kozalak, Kozak ve sonunda Mozak olmuştu. Mozak Orhan'ların evinin yanında bir tavla vardı. Askeriyenin atları bakılıp barındırılırdı orda. Güzel atlardı bunlar. Zengin ailelerin çocuklarına orduya bir at ya da motosiklet bağışlamaları karşılığında bulundukları yerde askerlik yapma hakkı tanınmıştı.

Kurtuluş bayramlarında bu genç süvariler kendi atlarıyla ya da motorlarıyla geçit törenine katılırlardı. Malul gaziler, kuvayı milliyeciler, belediye bandosu eşliğinde, istiklal madalyaları göğüslerinde gururla yürürler, göz yaşartırlardı. Sobacılar, sayacılar, marangozlar, demirciler, sütçüler, zeytinciler, kasaplar ve tabii çiftçiler; mısır, pamuk, tütün, üzüm, domates dolu arabalar ya da *John Deere* traktörlerle, ağır ağır halkın arasından geçerler, coşkulu alkışlarla, bravo haykırışlarıyla selamlanırlardı. Belediyenin –hurda– otobüsleri, –döküntü– çöp, kum, taş kamyonları, itfaiye araçları ve itfaiyeciler, motorize olmanın gururuyla, grapon kâğıtları, bayraklar, çiçeklerle ağır ağır ilerlerler, kasabanın futbol takımı oyuncuları sarı yeşil formalarıyla azametle yürürlerken ıslıklarla, müthiş tezahüratla karşılanırlar ve en son avcılar, açık *Jeep*'lerden sarkan, yeşilliklerle süslenmiş yabandomuzları ve ayıların kanlı ölülerini sergileyerek tö-

reni bitirirlerdi. Ama Armağan'ı en çok heyecanlandıran grup kadanaların üstünde milis kıyafetleriyle dimdik oturmuş, gözleri ileriye dikili, o karayağız, muhteşem askerlerdi.

O törenlerde duyduğu heyecan, çocukluk yıllarını geride bıraktığı sonraki dönemlerde, gençlik yıllarında da eksilmemişti. Kasabada bulunduğu her dokuz eylülde gidip izlemişti geçidi. Bütün duygu, özveri ve varoluşlarıyla –köylü, zanaatçı, yoksul her kimse– müthiş bir ölüm kalım ve bağımsızlık savaşı vermiş bu insanların ve törenlerin günümüzde artık gereksiz, geri kalmış bulunup küçümseniyor ya da önemsenmiyor olması Armağan'ı incitiyor, içinde yakıcı bir haksızlığa uğramışlık duygusu uyandırıyordu.

Doğrulup oturdu. Güneş tam tepedeydi şimdi. Ter içinde kalmıştı. Mutsuzdu. Ne çocukluğunu ne de başka şeyi düşünmek istiyordu. Sessizlik ve yalnızlığa ihtiyacı vardı. Bu akşamki şenliğe katılmak da gelmiyordu içinden. Bu acılı günlerde ufacık bir çocuğa bu kadar pahalı bir doğum günü şenliği yapmak hangi vicdana sığıyordu? Hangi akla, hangi göreneğe! Daha bir ay önce binlerce insanın canını alan korkunç bir deprem felaketi yaşanmıştı bu ülkede. Armağan, geçen hafta gidip görmüştü bölgeyi, çadır kentleri, her şeylerini, yakınlarını kaybetmiş insanları. İlhan, depremzedelere bir kamyon gıda ve temizlik gereci göndermiş, görevini yapmıştı kendince. Vur patlasın eğleneceklerdi bu gece. Figen gelecek olmasa birkaç gün önce çekip gidebilirdi burdan. Onu beklemek zorunda kalmıştı ne yazık ki.

Beklemiş de ne olmuştu sanki?

Figen'i gördü, denizden çıkıyordu. Islak sutyeninden meme uçları belli oluyordu. İç çamaşırı gibiydi beyaz bikinisi. Havlusunu almak için eğildiğinde göbeği ikiye katlandı. Armağan, bikini giyecek yaşta değil artık, biri bunu ona söylemeli, diye geçirdi içinden. Belli belirsiz bir acıma duydu karısına. Gençlik sevdasına kapılmıştı, kendine çok güveniyordu ve koyu renk, tek parça bir mayoyla daha hoş görüneceğini düşünemiyordu. Gene de fena sayılmazdı. Yaşma göre yani. Karısı olmasa, yani bu kadar alışıldık biri olmasa hoş bulabilirdi onu. Yaşma göre tabii...

Apansız, içini karartan bir kuşkuyla irkildi. Yoksa aldatıyor mu beni bu kaltak? diye düşündü. 'Aldanma' sözcüğü zihninde yabancı, uğursuz, gizemli yankılar yaparak yükseldi. Haykırmak istedi, haykıramadı, bayılmak üzere olduğunu hissetti ama bu çok aptalcaydı. Kıpırdayamıyorum, diye düşündü, kıpırdıyordu. Bu kadar bağımsız, dik, aldırmaz olduğuna göre biriyle ilişki kurmuş olmalıydı Figen! Yok canım, olamazdı. Onun için çok aykırı bir şeydi bu. Her zaman rasgele cinsel ilişkinin anlamlı, doyurucu olmayacağım savunmuştu. Ya rasgele değilse? diye düşündü. Ya ciddi bir şeyse? Ya âşık olup... ama o zaman söylemesi gerekirdi bana. Ya söyleme gereği duymuyorsa, ya zaman bulamadıysa? Hem neden söylesin canım, ne diye! Söylemesin. Tamam. Peki nerden çıkarıyorum şimdi? Bu yaşta bir kadın, saçmalık, benim karım, kim bakar ona, olur mu öyle şey! Evet çok saçma! Yapamaz...

Niye yapamasın? Cinselliğin hayal kırıklıklarıyla bunalmış hazcı yanının akılcı yanına baskın geldiği noktada insan, soğukkanlı bir biçimde yeni bir deneyime arzu duyabilirdi. Üstelik gerçekçi olayım derken nesnellikten uzaklaşabilir, kendi ilkelerinin dışına çıkabilir ve hiç olmayacak biriyle, belli bir uzaklık içinde, hesaplı bir zevk oyununa girişebilirdi.

Figen, bunu yapmış olabilir, diye düşündü Armağan. Düş kırıklıklarını onarma çabası gözünü kör etmiş olabilir. Belki de benden öç alma duygusuna yenilmiştir. Şimdi vicdan azabını masumiyet kisvesine bürünerek gizlemeye çalışıyor. Bana olan kayıtsızlığı ise kendi yürekliliğine duyduğu sınırsız güvenden geliyor. İçini yokladı. Parlak gün ışığı yüreğinin saydamlığına sızıyor ve yakıyordu. Ama aldatıldığından emin olamazdı. Onun ağzından duymadıkça olamazdı ve... olmak da istemiyordu!

On üç yaşındaydı. Tiyatro kumpanyası gelmişti kasabaya. Dansöz Asuman Binay dans ediyordu sahnede. Islıklar, yakası açılmadık, dudak uçuklatan sözler uçuşuyordu havada. Asuman bacaklarının birini öne, birini arkaya atıp makasta bitirmişti dansını. Apış arası görünüyordu. "Kıymık kaçtı!" bağrışlarıyla yıkılıyordu ortalık, sandalyeler dövülüyordu. Çılgın, azıtmış erkek güruhu zorla yatıştırılmıştı sonra ve güçbela oyun başlamıştı. Arabın İntikamı. Othello'nun çadır sahnesi versiyonu. Limon rengi bir ışığın altında aşklar, hileler, yalanlar, kıskançlıklar, hırslar... her şey kan revan. Korkunç!

Armağan'ın ilk aşk ve kıskançlık dersi buydu!

Yanından sessizce, ona bakmadan geçmeye çalışan Figen'e seslendi.

"Sigaran var mı?"

"Havuz başında bıraktım, şezlongda," dedi Figen saçlarını kurularken. "Ne o sigaraya mı başlıyorsun yeniden?" Sürdüğü güneş yağı bedeninden süzülen sularda yol yol çizgiler oluşturuyordu.

"Bir tane tüttürmek istedim, belki de başlarım," dedi Armağan. "Bu seni üzer mi?"

"Senin sağlığın," dedi Figen. Havuz başına doğru yürüdü. Armağan kalkıp onun peşi sıra gitti. Figen'in uzattığı paketten bir sigara alıp yaktı.

"Her tarafından yalnızlık ve yalıtılmışlık duygusu yayılıyor," dedi Figen hafifçe gülümseyerek. "Otur yanıma hadi."

"Zaten öyle yapacaktım," dedi Armağan.

Oturdu. Sigarasından bir soluk çekip sessizce bekledi.

"Eee?" dedi Figen.

"Biliyor musun, az önce, bizim kasabadaki kurtuluş bayramlarını hatırladım. Çocukluğumda o törenleri izlerken duygularım öylesine kabarırdı, öyle çoşku duyardım ki..."

"Nerden geldi aklına şimdi bu?" dedi Figen düş kırıklığıyla.

"Konuşmak istemiyor musun?"

"Hayır, konuşalım tabii," dedi Figen. "Konuşacak çok şeyimiz var bence, ne dersin? Geçit törenlerinin dışında yani..."

"Bunlar, çocukluğum, annem, babam, kardeşlerim, kurtuluş bayramları, panayırlar, tanıdığım ve sevdiğim ya da sevmediğim insanlar, yaşadığım ülke ve yerler, bugüne kadar savunduğum değerler ve bağlılıklar oluşturuyor beni ama," dedi Armağan. "bugünkü ben oluncaya kadar nelerden geçtim. Sen de öylesin. Konuşmaya buradan başlamamız gerekiyor."

"Peki, dinliyorum," dedi Figen. Sözün çok dolaşacağını anlamış ama gene de sabırlı olmaya karar vermiş gibi yerleşerek oturdu şezlonga. "Evet o kurtuluş törenlerini ben de severim. O kadar saf, içten, çocuksu bir yanları vardır ki. En son geçen yıl Güzelsu'da izlemiştik çoluk çocuk arasında."

"Ağlamıştın," dedi Armağan. "Az önce bunu hatırladım, ve aslında..." Sustu.

"Öyle mi?" dedi Figen. Hatırlamaya çalışır gibi bekledi. "Gözlerim dolmuştu sanırım. O gün geçit törenine katılan bütün o insanlar, sanki bunca yıl üstlerinden hiçbir şey, silindir gibi ağır bir yığın şey geçmemiş gibi dimdik, inançla, çocukça bir güvenle yürüyorlardı –hâlâ– ve nedense bu bana çok dokunaklı görünmüştü."

"Evet ama o kadar umutlu değillerdi artık," dedi Armağan. İleriye doğru değil, onları izleyenlere doğru bakıyorlardı. Sürekli bunalımla birlikte; var olma nedenlerinin de yok olmaya başladığını görmeye başlamışlardı çünkü. Aslında içgüdüsel olarak hayatta kalıyorlar. Zaten varsayılmadıkları için yıkım sırasında yerle bir olmamayı da başarıyorlar."

"Orada, kumda yatarken bunları mı düşündün?"

"Bunu ve birçok şeyi. Nedense bizim gibi insanlarda bir gün daha güzel bir toplumda, daha iyi yaşama şansının ele geçirileceği yolunda doğuştan gelme bir inanç vardı. Şimdi bundan kuşku duymaya başladım. Kendimi boşlukta hissediyorum. İçimde bir yabancı var sanki."

"Demek içindeki *yoldaş*la da aran iyi değil," dedi Figen. "Seçim sonuçları seni etkiledi de ondan herhalde. Öte yandan kişisel sorunlarından kaçıp kurtulmak için toplumsal sorunlara sığındığın düşüncesi giderek ağırlık kazanıyor bende."

"Ha, şey, az önce seni denizden çıkarken gördüm de," diye sözü değiştirdi Armağan birden acılaşarak. "Unutmadan şunu sormak istiyorum, bu mayonun sana yakışmadığını aynan söylemiyor mu?"

"Çok kabasın," dedi Figen, yüzü kasılarak. "Gene de, bunu bana duygusal nedenlerle ya da kızgınlıkla söylemediğinden emin olsaydım, inan bir daha giymezdim."

"Giyme," dedi Armağan. "İç çamaşırı gibi görünüyor. İstersen tanga giy ama bunu değil. Kıçın güzel, tanga yakışır. Beyaz olmamak koşuluyla..."

"Demek kıçımı başımı görebiliyorsun hâlâ," dedi Figen. "Körleşmiş değilsin!"

"Görüyorum ve gerçeği söylüyorum," dedi Armağan, sigarasından bir nefes çekip hafifçe öksürerek. "Şöyle düşün; uzun zamandır birbirimiz hakkında düşündüklerimizi gizliyoruz. İkimiz de kendi duygu ve düşüncelerini sakınmadan söyleyebilecek kadar yürekli olduğumuza inanan insanlarız ama bunu yapamıyoruz. Neden acaba?"

"Ne demek istiyorsun? Sonunda uzlaşmaya mı karar verdin?"

"Anladın ama açıklayayım. Demek istediğim şu: Yani tanımlamak gerekirse biz, iyi, doğru sözlü, içten, en önemlisi birikimli insanlarız. Niye konuşamıyoruz da köpekler gibi dalaşıp duruyoruz?"

"Bir bira daha iç," dedi Figen. "İyi gelmiş, kafan açılmış..." Bir sigara yaktı. "Konuşmayı istediğinden emin misin?" diye sordu. "Sözümü kesip, her söylediğimi kendine yontmak yok ama! Açıkça, yalansız."

"Hiç kuşkun olmasın," dedi Armağan. "Gayret edeceğim." Gerçi sinirlerim çok bozuk ama, diye geçirdi içinden. Gözleri doldu, başını çevirdi, yutkundu. "Sen de tahmin edersin ki benimkine benzeyen deneyimler yaşayan insanlar kötümserliğe daha yakın oluyorlar."

"Kendine bu kadar acımana ne gerek var? Bugünlerde söylediğin ya da yaptığın her şey aşırı moral bozucu," dedi Figen.

"Ama her şey çok acıklı ve ben de bu her şeyin içinde bir şeyim," dedi Armağan. Durdu. Ne diyeceğini bilemiyormuş gibi bir süre bekledi.

"Ben başlayayım, şimdiye kadar, hayır daha çok son on yıldır, benim duygularım seni pek ilgilendirmedi," dedi Figen. "Ya da fazla düşünmeden geçip gittin. Hep sen başat oldun ilişkimizde. Senin duyguların, işin, dünya görüşün, sağlığın, rahatın, mutluluğun, gereksinimlerin. Ben yoktum. Bunu taşıdım, ama artık... bilmiyorum, gücüm tükendi galiba..."

"Bu çok garip, " dedi Armağan, acıklı bir sırıtmay-

la. "Geçmişimizin eşitsizlik, bencillik, rahatsızlık, mutsuzluk ve yorgunluklarla dolu olduğunu mu söylüyorsun? Niye katlandın bana o zaman?"

"Çünkü seni seviyordum," dedi Figen. "Seni değerli buluyordum. Sende olan ama nedense benden esirgediğin bir sürü şey için. İyi kalpli, duygusal, ciddi, gözü tok, inandıklarından ödün vermeyen, yürekli biri ve tabii ki içinle dışınla güzel bir insan olduğun için. Keşke erkek olmasaydı, diyordum bazen. Çünkü erkeklik sendeki bütün iyi ve güzel şeyleri gölgeliyor. Yani şu kasabada, çocukluk ve erişkinlik çağında model aldığın davranış biçimlerinin dışına çıkmakta zorlanıyorsun. Gelişmiş bilincinle bile aşamadığın bir yığın geri kalmış şey var sende Armağan."

"Bunu nasıl söyleyebilirsin!" dedi Armağan isyanla. "Ben hayatım boyunca kendimi aşmaya çalıştım. Ne haksızlık! Ama elbette iki insan arasında hiçbir zaman tam bir anlayış, her konuda duygu ve görüş birliği sağlanamaz. Gerçek şu ki senin aradığın türde erkeklerin sayısı çok az. Binde bir! Onların da acı çekmeden, hırpalanmadan yaşama şansları zayıf ya da hiç yok..."

"Bırak bunları Armağan," dedi Figen. "Kendi düzlemimizde, kendi duygularımız bağlamında konuşalım."

Ne yapmaya çalışıyor bu, diye düşündü Armağan. İtiraflar ve pişmanlıklarla özür dilememi mi bekliyor? Eğildi, yerdeki toprak çanakta sigarasını dikkatle söndürdü.

"Ne istiyorsun, niyetin nedir?" diye sordu.

"Seninle bir biçimde uzlaşmak istiyorum ama uy-

gun bir yol bulamıyorum," dedi Figen. " Seks az çok bir uzlaşma alanı sayılabilir, ama biz onu da yitirdik."

"Ha! Asıl sorun bu demek..." Yüzünün gerisinde, başının içinde bir ısınma hissediyordu Armağan. Gözleri kurumuş, yanmaya başlamıştı.

"Şu anda önemsediğim bir şey değil," dedi Figen. "Uyuştum. İstemiyorum. Ama acı çekmediğimi söyleyemem. Çünkü bu, kaybedildiği zaman çağrılmayacak, çağırsan da geri dönmeyecek bir şey. Buna rağmen, uzun süredir, dostça, saygılı, daha eşit koşullarda birlikte yaşamayı sürdürebilmeyi umut ettim. Şimdi bunun da boş olduğunu düşünüyorum. Zorlamaya gerek yok, olmuyor..." Bir an bekledi. "Söyleyeceklerim bunlardı Armağan. Şimdi konuyu kapatabilirsin. Ama gene de bir düşün istersen."

Uzun bir sessizlik oldu.

"Savunma yapmaya gerek duymuyorum," dedi Armağan sonra. Başım inatla yukarı kaldırdı. "Eğer suçlu bensem, cezasını çekmeye hazırım. Önerin nedir? Boşanmak mı?"

Genç bir oğlan havuza atladı, suyun serpintisi ayaklarını ıslattı. Figen saatine baktı.

"Seninle konuşurken aptal rölüne yatmandan bıktım," dedi. "Ne diyeyim? Benim gidip duş almam gerekiyor. Güneşte fazla kalmak istemiyorum. Eğer istersen yine konuşuruz, tamam mı?"

"Bir dakika, bir şey soracağım," dedi Armağan, sinirlenmişti, kontrolünü kaybetmek üzereydi.

"Sor bakalım," dedi Figen havlusunu toplarken, pişkin, dengeli.

"Beni hiç..." Böyle olmaz, hayır yanlış, salaklığın âlemi yok, diye azarladı kendini Armağan. "Yok bir şey, vazgeçtim. Hadi git," dedi. "Ben bir bira daha içeceğim."

Figen üstelemedi, orta yere hafif küçümser bir bakış atıp yürüyüp gitti.

Sergilediği şu yumuşak gururun ardında birçok şey olabilir, diye düşündü Armağan. Biri var, kesinlikle biri var. Ne yapacağız peki? Nasıl boşanacağız? Yok canım, olamaz, sanmıyorum. Ya varsa? Onun evden gitmesi gerekir. Suçlu olan, boşanmak isteyen o! Bir kozanın içine kapatılmış duydu kendini. Evet gitsin, bitsin artık. Yaşlanıyorum, huzura ihtiyacım var. Çocuk, karı, akrabalar, insanlar, bütün bunlarla uğraşmayacağım. İnsan yalnız yaşayabilmeli.

Avuçlayıp parmaklarının arasından akıta akıta kumla oynuyordu.

"Çocukluk ve erişkinlik çağında model aldığın davranışlar.." Böyle mi demişti Figen? Ne modeli? Öyle bir model var mıydı ki? Çocukluk psikanalizin temel sorunsalıydı. Evet, çocukluk döneminde insanın şu ya da bu nedenle –aile, ana baba– hasar görmesi olgusu yadsmamazdı. Ama bu hasar yetişkinlik çağında büyük ölçüde aşılıyordu. Şu da var, diye düşündü, insan kendisini biçimleyen şeyleri, tam olarak, hayatına katıldıkları anda göremiyor. Bunları bilmeden kendine katıyorsun ve ancak çok sonra, sonuçları ortaya çıktığı zaman seni sen yapanın neler olduğunu anlıyorsun. Önemli olan da bu. Armağan, kolayca, kaygısız, sorunsuz yaşadığım iddia etmiyordu ama olağan bir çocuk-

luğu olduğuna, sonra arada bir beliren küçük arızalarını onararak ayakta kalmayı başardığına inanıyordu. Konuyu karmaşık hale getirmenin hiç gereği yoktu. Güncel sorun Figen'di. Onun yerine uysal, dengeli -hayran- bir genç kadın bulabilirse kolaylıkla çözümlenecek bir konuydu bu da. Bir ara -beş-altı yıl önce- öyle birini sevmiş, ya da sever gibi olmuş ama Figen yüzünden elinden kaçırmıştı... Zor olmuştu onu unutmak. Yok canım o kadar da değil...

Bara gitti. Daha önceki melez kız yoktu. Tavırları ve giyimi az çok onu andıran -jigolo tipli- bir oğlan vardı. Nöbet değiştirmiş olmalıydılar. Saçlarını dikine dikine, jöleyle tepesine taramıştı. Kolunda iri bir kertenkele dövmesi vardı. Üstü çıplaktı. Neydi bu oğlanın model aldığı davranışlar örneğin? Kimlerdi? Nasıl biçimlenmişti? Bir büyük bira aldı. Alman köylüleriyle dolu masaların arasmdan geçti, bahçeye doğru yürüyerek gürültüden uzaklaştı. Mor çiçekleri iyice coşmuş begonvillerin dibindeki banka oturdu.

Başı dönüyordu. Zamanın dışına çıkmış gibi duydu kendini. Çocukluğu, karısı, çocuğu, işi, geçmişi ve asıl geleceği yokmuş duygusuna kapıldı. Yokladı, bütün organları yerli yerindeydi. Hepsini tanıyordu. Başı, ağzı burnu, kolları bacakları, elleri ayakları ve cinsel organı... Ona yabancı gelen şey taşımaktan yorulduğu şu erkeklik olgusuydu o anda, nedense... Neden? Düşündü. Erkeklik başlangıçta cinsiyet belirleyen bir durum olmasına rağmen içsel gerçeğe dönüştürülmesi çok uzun süren bir kavramdı. Bir erkek gibi düşünmek, hissetmek ve davranmak için kat edilmesi gereken yol

çok uzundu ve sonuç olarak kendi doğasının tutsağı olmak zorunluluğu, sanıldığı gibi güçlülükten değil yadsınmış bir güçsüzlükten doğuyordu.

Ama yadsımak, bir anlamda kabul etmek, teslim olmak değil miydi?

Bira bardağının içine kanatları saydam yeşil, küçük bir uçar düştü. Kımıldayan bir şey, çırpınıp duran. Henüz yaşayan. Boğulmuş, işi bitmiş değil. Hâlâ kurtarılabilir. Parmağını sokup o tülsü, narin yaratığı alıp çıkardı Armağan, elini yıkarı kaldırıp güneşe tutarak kurutmaya çalıştı. Biraz sersemlemiş, sarhoş, acemi ama gene de uçmaya kararlı o minicik ve muhteşem canlıya baktı. Bir silkiniş, bir daha, haydi gayret ve... uçtu işte.

Havada tatlı bir serinlik vardı. İmbat, çim kokularını sürüklüyordu. Uzaktan uzağa, çocuklarına seslenen kadınların bağırtıları, bir popçunun yırtık avazı, sarhoş kahkahaları ve şımarık çocuk çığlıkları duyuluyordu. Çabucak hüzne dönüşen bir yersiz yurtsuzluk duygusu kapladı Armağan'ın içini.. Bu uydurma, şamatacı, çirkin dünyadan kesinkes dışlanmış olduğunu hissetti.

Yorgun bir dikkatle geçmişe, bir zamanlarki kendine bakmaya çalıştı. Belleği yer yer bulanık, yer yer çakıllar üstünde akan tertemiz bir su gibi berraktı. Az ötedeki kumsalda çocukluğunun hayaleti dolaşıyordu ve o sessiz çocuğun derin, iyimser, dingin mavi gözleri şimdiki Armağan'a hayretle bakıyordu.

12:00

Renginur, akrabalarının kaldığı konuk villasının kapısını çaldı. Havuzdan geliyordu. Saçları hâlâ ıslaktı ve mayosunun üstüne önden düğmeli kısacık bir eteklik geçirmişti. Koyu mavi havlusu boynundaydı. Kapı önünde güneş gözlüğüyle oynayarak bekledi. Elektrik süpürgesinin uğultusu duyuluyordu içerden; zile sabırsızca, ikinci kez ve daha uzun bastı. Süpürgenin sesi kesildi, kapının ardından telaşlı ayak sesleri geldi. Kapıyı açan temizlikçi kadına kısa, üstünlüğünü koruyacak ama aynı zamanda sevimli görünecek bir ağız hareketi yapıp kısa bir bakış fırlattı Renginur ve üst kat merdivenlerine yöneldi. İşçilerle, otel personeliyle mesafeli durmaya özen gösteriyordu. Bu insanlar yüz göz olmaya çok yatkındılar. Duygu dünyaları o kadar sınırlı ve yoksuldu ki başkalarının yaşadıklarına büyük bir merak duyuyorlar, olmadık durumlardan yalan yanlış dedikodular üreterek sıkıcı hayatlarına renk katmaya bayılıyorlardı. Örneğin, İlhan'ın o korkunç baldızıyla zavallı karısının otele geldikleri gün olanları hâlâ konuşuyorlardı. Halası söylemişti. Çok hoşlanırdı hizmetçi karılarla gevezelik edip ağızlarından laf almaktan. Onun burada kalmasının hiç gereği

yoktu aslında. Bütün ailenin yanına –kıçının dibine– toplanmış olmasından sıkıntı duyuyordu. Ama babasıyla ilgileniyorlardı ve birdenbire, umulmadık biçimde gelen bolluğun, kendilerinden ömür boyu esirgenmiş güzelliklerin büyüsüne kendilerini öyle kaptırmışlardı ki onları kırmak, üzmek, hele kovalamak aklından bile geçmiyordu. Dayısı sinirini bozuyordu yalnızca. Sabah kalktığı yöne göre, hem yeğeninin İlhan Sacit'le olan beraberliğini yadırgıyormuş, kabul edemiyormuş, namusuna dokunuyormuş gibi boğuz yapıyor, hem de bazen onaylıyor, çok akıllıca buluyor ve hoşnutmuş gibi davranıyordu. Onu çok severdi ama bu kararsız tutumundan ötürü incinmeye, kızmaya başlamıştı. Neyse, yakında bitecek, diye düşündü. Bu kadar dayandık, birkaç ay içinde bitecek nasıl olsa boşanma işi.

Üst kattaki hasta odasına girdi. Perdeler yarı örtülü olduğu için içerisi loştu. Camın açık kalan kısmından bahçenin gölgeli, yeşil ışığı yansıyordu duvarlara. Yan yana konmuş iki yataktan birinde babası arkası yastıklarla desteklenmiş olarak yatıyordu. Halası, yatağın karşısındaki ikili kanepede hemen kalkıp gidecekmiş gibi eğreti bir biçimde oturmuş, önündeki sehpaya açtığı gazeteye göz gezdirmekteydi. İki kat gerdanını ve tombul kollarını açıkta bırakan allı güllü, askılı, geceliğe benzer bol bir elbise giymişti.

"Günaydın hala..."

Renginur yatağa yürüdü. Babasına baktı. Hastalık onu yaşlı bir adama döndürmüştü. Küçülmüş, ağarmış yüzü, bakımsız kumral bıyıklarına akıyormuş gibi

görünüyordu. Siyah bir halkayla çevrelenmiş gözleri kapalıydı ve gözkapakları şişip morarmıştı. Yarı açık ağzından belli belirsiz soluk alıyordu. Etleri erimiş, saydamlaşmış elleri gümüş grisi yatak örtüsünün üstünde ağır, hareketsiz ve çok çaresizdiler. Başucundaki askıda sallanan serum şişesinden gelen hortum sol eline takılıydı ve ölümle arasındaki hayat bağlantısı gibi duruyordu. Renginur'un içi sızladı. Ona yardım edemediği için kendini çok yetersiz hissetti.

"Pek kendinde değil," dedi Gülizar Hanım. Duyamadığı için hastayı rahatsız etme olasılığı yokmuş gibi sesini alçaltmadan. "Doktor iğne yaptı az önce. Gece çok sancılanmış. Durmadan kusmuş."

"Kim kaldı yanında gece, kim bekledi?" diye sordu Renginur.

"Dayın kaldı. Ama sabah erkenden çıkıp gitmiş. Aşağıdaki temizlikçi kadın söyledi. Ayten. Üç saat ben bekledim, diyor. Parasını verirsin artık..."

Renginur'un gözlerinde bıkkınlık ve öfkeye benzer bir kıvılcım yandı söndü. Babasının örtünün altından görünen çizgili pijaması boyun bölgesinde terlemiş ya da ilaçlarla ıslanıp kurumuş gibi kirli sarı, buruşuktu. Çenesinde ise kusmuk lekeleri vardı. Ağır, ekşi bir koku yayılıyordu bedeninden. Başucundaki komodinin üstünde ilaç şişeleri, kolonyalar, kâğıt peçeteler ve yedek serum şişeleri duruyordu.

"Bu kadar insan bir hastaya doğru dürüst bakamıyor-uz," dedi. Çoğul ekini yutarak. "Babamı silip temizlemek, çamaşırını değiştirmek kimsenin aklına gelmiyor mu?"

"Benden başka doğru dürüst ilgilenen yok ki kızım," dedi Gülizar, kendini savunur ve ötekilere sitem edercesine. "Erkek hasta, ağır, tek başıma çeviremem. Dayın orda burda keyfinde. Az önce kapıdan şöyle bir bakıp gitti. Bu gece bekleyemezmiş! Bir afur tafur... kime surat ediyor bilmem... Annen desen..."

Kendisi istedi gelip kardeşine bakmayı, diye geçirdi içinden Renginur. Ben çağırmadım. E, mademki koşa koşa geldi, yakınmadan oturup baksa ya!

"Doktor ne diyor?" diye kesti halasının sözünü, sertçe.

"Ne diyecek, Allah'tan ümit kesilmez, belli olmazmış. Elden gelen yapıldı, dedi. Sabahleyin bir ara uyanır gibi geldi bana ama, artık bilmiyorum. Ah, Remzi, sen bu hallere mi düşecektin, canım kardeşim benim!" Eliyle gözpınarında birikmiş çapağı aldı, saçının bağını düzeltti. Gözkapaklarına acemice, koyu mavi far sürmüş olduğunu gördü Renginur.

"Temiz pijama ve çamaşırlar nerde?"

Gülizar, isteksiz kalktı. Pencerenin yanındaki dolaptan çamaşır çıkarıp getirdi. Renginur babasının üstündeki örtüyü açtı. Mayalanmış, keskin bir idrar kokusu doldurdu havayı. Muşamba seriliydi yatakta. Hastanın altındaki hazır bezler iyice ağırlaşmış, ıslaklık kasıklarına yayılmıştı.

"Anneni çağır istersen," dedi Gülizar, "kolay iş değil, sen bırak, biz onunla yapalım."

"Hadi yardım et hala," dedi Renginur. Hareketleri ivecen, becerikli ve içtendi.

Gülizar, parmak uçlarını kullanarak bez tomarını çözüp aldı, çöp kutusuna attı. Renginur, babasının apış arasındaki küçük yığını gördü. Boşalmış, morarıp kırışmış erbezleri, sümüklüböcek gibi kıvrılıp kalmış erkekliği ölümün yalnızlığı içinde ne kadar da acıklı görünüyordu. Hadım olmuş bu organların, bir zamanlar nasıl olup da varoluşuna hizmet edebildiklerini anlamak çok zordu şimdi.

İki kadın serum şişesini kolundan geçirip çıkararak, sonra yeniden aynı işlemi yineleyip sağa sola dikkatle döndürerek inlemeye başlayan hastanın üstünü soydular, pudraladılar, çamaşırını ve bezini değiştirdiler.

"Bak gözlerini araladı biraz," dedi Gülizar. Renginur, babasının yarı aralık, fersiz gözlerindeki minneti gördü.

"Tamam babacığım, bitti canım. Bak tertemiz oldun işte," dedi. Gülümsedi. "Hadi uyu şimdi." Hasta hafifçe iç geçirdi, yeniden gözlerini yumdu.

"Renginur, İlhan Bey'e söylesen de bir hemşire tutulsa," dedi Gülizar sesini alçaltarak. "Bu böyle olmayacak..."

"Doktor gerekli buluyorsa tutulur," dedi Renginur. Kapının yanında çıkıp gitmek üzereymiş gibi ayakta duruyordu. Kendi sesini sert bulmuş gibi birden yumuşatarak, "Sanırım gerekiyor artık," diye ekledi. "Babamın bakımı bile bana kaldığına göre..."

Odadan çıktı. Gülizar da çıktı arkasından, kapıyı çekti.

"Annenin ilgilenmesi gerekir kızım," dedi, çabuk çabuk konuşarak. "Ben kardeşiyim ama o karısı. Bak daha kahvaltını bile yapamadım, kaç saattir burdayım. Ağırlık çöktü üstüme vallahi. Herkes bana yıkılıyor. Annen gelsin otursun kocasının başında. Yani bu kadar da olmaz ama!"

"Ne oldu böyle birdenbire şimdi sana?" diye sordu Renginur, yüzünü buruşturarak.

"Neyse, konuşmayayım şimdi, senin kafam da bulandırmamayım, hadi kızım işine bak sen."

"Konuş hala, rahatla!" diye üsteledi Renginur.

"Kardeşim burda ölüm döşeğinde yatarken... annen o moruk doktorla... bazı şeyler... yakışık almıyor... biliyorsun!"

"Off," dedi Renginur. "Çok saçma. Söylediğini kulağın duyuyor mu senin hala?"

"Ben uydurmuyorum, hizmetçiler bile duymuş. Konuşuyorlar..."

"Hizmetçi dedikodularını duymak istemiyorum," diye çıkıştı Renginur. "Sen de çeneni tut! Şu karışıklıkta bir de gelin görümce kavgasıyla uğraşmayalım. Bıktım ama artık!"

"Tamam kızım, tamam," dedi Gülizar. Renginur'un tepkisinden ürkmüş gibi. "Benim gözümden kaçmaz da bilesin diye. Neyse, sen de haklısın. Bunaldım biraz, çıkar şöyle bir hava alırım, geçer. Sen anneni gönderiver buraya..."

"Annem şimdi gelemez, Yalım'la birlikte," dedi Renginur. "İlhan Bey gece korkulu bir rüya görmüş,

biraz tedirgin. Çocuğun yanından ayrılmasını istemiyor. Öğleden sonra, fırsat bulursa gelebilir ancak."

"Evham yapıyor adamcağız. Hayırdır inşallah. Hayırlara tebdil eyle ya Rabbim!"

Merdivenlerden inerken, başka çare yoktu, diye düşündü Renginur. Babası İzmir'e, eve götürülse annesi onun başında olacak, kendisi de her küçük sorunda İzmir'e koşmak zorunda kalacaktı. Ama asıl önemli olan annesine burada ihtiyaç duymalarıydı. Oğlan anneanneye çok alışmıştı öncelikle. Sonra, Renginur çocuğun bakımını büsbütün kendisi üstlenemezdi. Buna hem gücü yetmez hem de o zaman İlhan'a zaman ayıramazdı. Annesi uyarmıştı: "Aman kızım, ben çocuğa bakarım, sen İlhan Bey'i boş bırakma. Erkekler bebekleri kıskanır, kadından soğuyuverirler!" Soğumak söz konusu değildi kesinlikle ama ikisi de gezmeyi, eğlenmeyi seviyorlardı. İlhan iş yolculuklarına bile yalnız gitmekten hoşlanmıyor, Renginur'u her an yanında istiyordu. Bir de, hanımefendi konumundaki bir kadının oturup çocuk bakması yadırganabilirdi elbette. Annesine bir dadı verilmişti. İkisi gül gibi bakıyorlardı Yalım'a işte.

İlhan da ısrar etmişti babasını otele almaları için. "Bu durumda yalnız bırakamayız onları," demişti. Bencil bir adam değildi. Sevdiği kadına sahip çıktığı kadar ailesine de yakınlık gösteriyordu. Öte yandan aile arasındaki sorunları çözmek Renginur'a düşüyordu. Dayısıyla halası öteden beri sevmezlerdi birbirlerini ama hiç bu kadar çatışmamışlardı. Ne oldu bunlara an-

layamıyorum, birbirlerine düşman gibi davranıyorlar, diye geçirdi içinden. Bölüşemedikleri ne? Alt yanı, ölüm döşeğindeki bir adamın başını bekleyecekler dönüşümlü olarak! Her türlü kolaylık, konfor, yardımcı var...

Ya şu annemle doktor hikâyesi nedir? diye düşündü. Birden doktorun annesine aşırı nazik ve ilgili davrandığını fark etmiş olduğunu hatırladı. Annesi çok hoş bir kadındı ve doktor da çok yalnızdı. Doktorun hiç evlenmemiş epey varlıklı ve çok tatlı bir adam olduğunu söylemişti annesi. İstanbul'da bir yığın malı mülkü vardı ve burayı sevdiği için yıllardır otelde geçiriyordu tatillerini. Aileden biri gibi olmuştu neredeyse. Aralarında hoşlanmanın, dostluğun ötesine geçebilecek bir şey olamazdı. Olur mu, babası orda öyle yatarken! Yalan dolan, ifritlikti. Çirkin şeylerdi bunlar. Hemşire gelince halasına, "Sen evine git artık istersen, yoruldun," demeye karar verdi. Oturup keyif çatmasına, dedikodu yapıp ortalığı karıştırmasına izin vermeyecekti. Yeteri kadar tadını çıkarmıştı otelin zaten!

Babasına döndü düşüncesi. Ne olacaksa olsun artık, dedi. Bitsin. Mademki hiç umut yok, bari ıstırabı dinsin babacığımın. Ama işte insan istese de ölemiyordu. Ölmeyi başaramıyordu. Genç sayılırdı daha –İlhan'dan kaç yaş küçük?–, çok genç. Henüz kırk yedi, kırk sekiz en çok. Bu yaşta ölmek daha da zordu. İnsan yatalak olsa da, günde üç kez altı alınsa da, duymasa, görmese, konuşmasa da ölemiyordu ve ölümün uzun sürmesi bir zamanlar onu çok sevmiş insanları bile bezdiriyordu.

Onu çok sevmiş insanlar. Kim? Çocukları. Annesi. Herhalde. Kuşkusuz. Dile getirilmese de. Onların evinde, konuşmalarında duygulardan söz edilmezdi. Sevgiyi söylemek ya da hareketleriyle göstermeye kalkışmak aşırılık, yavşaklık olarak kabul edilirdi. Herkesin zaten birbirini sevdiği varsayılır, tersi düşünülemezdi bile. Bir aile oluşturduklarına göre anne babanın birbirlerine ve çocuklarına duydukları, ekmek su gibi doğal, kayıtsız koşulsuz gerçek bir sevgi olmalıydı. Gerçekte öyle olmasa bile, sorgulanması, kuşku duyulup kanıtlanması beklenmeyen bir sevgi. Emeğiyle para kazanan iki çocuklu, kendi halinde bir kapıcı ailesi için sevgi var mı yok mu gibi düşüncelerden, kafayı böyle soyut şeylere takmaktan daha önemli sorunlar, sorumluluklar vardı. Asgari ücret ne kadar olacak, elektrik faturasını apartman mı ödeyecek, yaz aylarında kalorifer yanmıyor diye süt parası kesilecek mi, çocukların okul kitapları nasıl almacak, büyük kıza ayakkabı, küçüğüne manto lazım, altı numara hâlâ temizliğe zam yapmıyor... Buna benzer yaşamsal sorunlar. Babasına göre, öyle sinemalarda gösterilen, gazetelerde yazılan, uğruna cinayetler işlenen aşk, sevgi filan gibi hikâyeler *film icabı* şeylerdi zaten. Kendileriyle ilgisi olmayan, olamayacak palavra şeyler.

İlhan, hayatlarına birdenbire –izinsiz– girdikten sonra bu konudaki görüşü değişmişti tabii. Kızının kendinden neredeyse otuz yaş büyük evli bir adamla ilişkiye girmesi yalnızca şaşırtmıştı onu. Piyango vurmuş birinin şaşkınlığıydı bu. O adamın önünde ceketini iliklemiş, hayatını iyiye doğru az çok değiştireceğini

umduğu bir yazgıya boyun eğmekten başka seçeneği yokmuş gibi susmuştu. Çalışmakla hiçbir zaman elde edilemeyecek paraya ve onun yarattığı güce duyulan saygıydı bu. Mademki birbirlerini seviyorlardı, ne diyebilirdi ki! Mantıksal olarak doğru olan bu görüş, o güne kadar tutunduğu bütün töresel, kişisel, toplumsal inançlara ters düşmekle birlikte, karşısına çıkan şeyin büyüklüğü ve karşı konulmazlığı, ömür boyu kutsal saydığı bütün bir değerler dizgesini birdenbire anlamsız, geçersiz kılmış, yerle bir etmişti. Yıllar yılı çöp döküp merdiven silmiş, araba yıkayıp gazete, ekmek, su, süt taşımış biri için anlaşılır bir şeydi bu.

Belki de o kadar kolay değil, belki de anlaşılmaz, diye düşündü Renginur. Ben çocukken annem babam, haramdan, başkasının malına el uzatmaktan, günah işlemekten ve namusunu kaybetmekten çok korkan insanlardı. Sonra, yatıştı korkuları. Gördüler ki, suç, günah işleyenlere bir şey olmuyor, tersine becerikli, onurlu sayılıyorlar ve namus ahmaklıkla bir tutuluyor, dünyaya bakışları değişiyordu. Çalışmanın, dürüstlüğün, iyi ahlak ve insanlık diye bellenen her şeyin bu kadar ucuzladığı, yerlerde süründüğü, üstelik makbul sayılıp alkışlandığı yerde insan neye tutunabilir, hangi umuda sarılabilir ki?

Alt kata indi. Ayten toz alıyordu. Sevmiyordu bu kadını. Yılan gibi bakıyordu Renginur'a. Revan zamanında ev hizmetçisiydi. Yıllarca onun yanında çalışmıştı. Revan'm kadını pek sevdiğini, sırdaş gibi tuttuğunu söylemişti İlhan. Böyle birini evinde, özel hayatının merkezinde tutamazdı elbette. Ayten'i konuk villa-

larının temizliğine verdirmişti. "Daha kötü bir yere atamam onu," demişti İlhan. "Ne de olsa emektar." Kocası da otelde çalışıyordu. Bu iş değişikliği kadının hiç hoşuna gitmemişti tabii. Ne yapalım, hayat böyle, diye düşündü. Herkesin kendine göre zorlukları var. Yaşadım, biliyorum.

Dışarı, bahçeye çıktı. Ağaçların arasından görünen gökyüzü çok mavi ve parlaktı. Yaz sonunun altın renkli, cömert, alçakgönüllü ışığı içindeki her şey harika bir görünüm sergiliyordu. Işıldayan camları ve çatılarıyla şu küçük, beyaz, özenle tasarlanmış evler, ender bitkilerle dolu göz kamaştırıcı bahçeler, havuzlar, koyu yeşil, hah gibi yumuşacık çimler, bir yığın ahçının, işçinin çalıştığı kocaman mutfaktan gelen şu tatlı hamur ve şeker kokuları ne kadar hoştu. Tasasız, dingin, dengede ve her bakımdan güvende duydu kendini bir an.

Renginur, uzun zamandan beri kendini, içinde *kapıcı dairesi* sözü geçen konuşma ve düşüncelere kapatmaya, onlardan olabildiğince uzak tutmaya çalışıyordu. Ama birkaç gündür değişik duygularla doluydu. Babasından çok, kendisine ait geçmiş kurcalıyordu kafasım. Onun ölüyor olması dolayısıyla belleği uyarılmış durumdaydı ve geriye dönüp yüz yüze gelmekten korktuğu karmakarışık anılar zinciri şimdi gözüne çok açık, çok keskin görünerek ona acı veriyorlardı.

1975'te, İzmir'de bir apartmanın kapıcı dairesinde doğmuştu. Anası babası onun doğumundan iki yıl önce Elazığ'a bağlı Karakoçan'm bir köyünden göçmüşlerdi. Anlattıklarına göre, Âdem dayısı, ortaokulu bi-

tirdikten sonra –henüz on dört yaşında– gelmişti İzmir'e. Okumak için. Ama olmamıştı. O yaşta hayata atılmıştı. Bir sürü işte çalışmış, askerliği bitince, Hatay semtinde market açan İzmirli bir askerlik arkadaşının yanına çırak olarak girmişti. Renginur'un o sıralarda yeni evlenmiş olan annesiyle babasını da çağırmıştı yanına o zaman. Onlar da hiç duraksamadan –kara trenle– yola çıkıp soluğu İzmir'de almışlardı. Marketin bulunduğu apartmanda kapıcı aranıyordu, dayı işi ayarlamıştı zaten onlar gelmeden önce.

Sevda ve gurbet türkülerinin soluğunun dolaştığı o tek odalı bodrumun nasıl bir yer olduğunu, o üç kişinin başlangıçta oraya nasıl sığıştıklarını, kuşkusuz hiç bilmedi Renginur. Köyden gönderilmiş bulgur ve kekik kokulu çorbaların hela aralığında pişirildiği, kömür tozunun yatak yorgana bulaştığı, gece gündüz örümcek bağlamış cılız bir ampulün zorla aydınlattığı o mezar benzeri odanın sefaletini ancak annesinin anlattığı kadarıyla gözünde canlandırabiliyordu. Renginur'un doğumundan birkaç ay sonra dayısı ayrılmıştı onlardan. Bir kumaş mağazasında tezgâhtarlık bulmuş, geceleri de dükkânın arkasındaki bir odada kalmaya başlamıştı.

İyi kötü hatırladığı dört-beş yaşlarının bodrumu. Alsancak'ta, girişinde bakkal olan, üçüncü katında sık sık sevgilisinden dayak yiyen, takma kirpikli bir bar kadınının oturduğu büyük apartmanın, iki odalı kapıcı bölümü. –Kadın dayaktan aptallaşmış gibi dalgındı, bir gün tek gözü kirpikli oteki kirpiksiz çıkmıştı sokağa.–

Bodrumun, dar, rutubetli merdivenlerle inilen sahanlığında, eski gazete tomarları, kaplamaları kalkmış birkaç dolap, hurdalar ve elektrik panoları vardı. Annesi orda –duvardan duvara gerdiği iplerde– çamaşırlarını kuruturdu. İyi kapanmayan boyasız, kaba saba daire kapısının önünde çıkarılmış çamurlu, çarpık ayakkabılardan atlanıp içeri girilirdi. Pencerelerinden sokakta yürüyenlerin ayaklarının göründüğü basık, mazot kokan, sarkık bir perdeyle bölünmüş iç içe iki oda ve aynı zamanda hamamlık görevi yapan bir tuvaletle çarpık bir duvarın girintisine kurulmuş masanın oluşturduğu mutfaktan ibaret yirmi metrekarelik o sığınağa. Yemeklerini genellikle gecikmeli olarak, yere kurulan sofrada yerlerdi. Annesi evlere temizliğe gidiyordu ve çalışma saatleri işverenin titizliğine ve verdiği paranın karşılığını alma kararlılığına göre değişiyordu. Renginur'a ve iki yaş küçük kız kardeşi Belgin'e gündüzleri daha çok babaları bakıyordu.

Arada bir, ama pek ender, kavga ederlerken ya da çocukların duymasını istemedikleri bir konu olduğunda Kürtçe konuşurlardı anne babası. Bunun dışında evde konuşulan dil Türkçeydi. Kızlar, pek az, sekiz-on sözcük öğrendiler anadillerinden yalnızca ve sonra çoğunu unuttular. Renginur, kardeşiyle birlikte, kendi kendine büyüdü, çevredeki varlıklı aile çocuklarının gittiği bir ilkokulda, kapıcı çocuklarının kaçınılmaz yazgısı olan her türlü itilip kakılmayı, özlemi ve ezikliği yaşayarak okudu. Yağmur yediği için eğrilip bükülmüş formika, eski bir balkon masasında, kurşunkalemlerinin tepelerini dişleyerek ev ödevlerini yaptı, cansız sözcük-

lerle dolu ders kitaplarını gerektiği gibi ezberledi, düşsel rakamlarla defterler doldurdu. Hayat bilgisini daha çok sokaktan ve üstlerindeki katlardan öğrenerek çabucak, bir duvar takvimi gibi dürülmüş beş yıl geçirdi.

Ortaokula başladığı sıralarda aynı semtte daha lüks bir apartmanın görece ferah, az daha geniş bir başka bodrumuna taşındılar sevinerek. Annesi üçüncü katta oturan ve çalışan genç bir karı kocanın bebeklerine bakmak üzere aylıkla çalışmaya başladı. Fatmuş, öğrenmeye açık, sevecen, zeki bir kadındı. *Günler görmüş*, ama nasıl olduysa sonradan yoksul düşmüş insanlara özgü, içten, kökenden gelen inanılmaz bir ruh inceliğine sahipti. Çalıştığı çevre görgüsünü daha da artırmış, giyimi, davranışları, konuşması değişmişti. Önündeki tek engel ise kocasıydı. Pantolon giymesine karşı çıkıyor, saçına başına karışıyor, onu kentli karılara özenmekle suçlayıp alay ediyordu. Ama dövmezdi karısını, hiç dövmemişti. Bir kez el kaldırmaya kalkmış, annesi, "Şimdi çocuklarımı alır giderim," deyince sinmişti. Yıllardır büyük kentin en iyi semtlerinden birinde yaşıyor olmak babasını da az çok değiştirmişti. Ama annesi daha cesur, daha esnekti ve hem işinde hem de genel olarak insan ilişkilerinde daha başarılıydı. Belki de babasının kıskandığı buydu. Renginur, kendi adına da kızıyordu babasının tutuculuğuna. Davranışlarına, eteğine, her şeyine karışmasına. Onun neler hissettiğini az çok anlıyordu elbette. Hâlâ köylülükle kentlilik arasmda bocalıyordu ve uyumsuzluğunun ardında yok olma korkusuyla pek de dayanıklı olmayan bir gurur saklıydı.

Kız kardeşi Belgin, ortaokulu bitirir bitirmez, sağlık koleji sınavını kazanarak yatılı okumaya başladı. Renginur ise ortaokulun ardından liseye devam etti. Öğle yemeklerinde sıranın gözünden çıkartıp gizlice yediği katı yumurtalar ve haşlanmış patateslerle doydu, ötekiler –yukardakilerin çocukları– *fast food* dükkânlarının önünde –duble– hamburgerler tıkınıp –big– kolalar içerken. Semt pazarlarının –ihraç fazlası– az özürlü pamukluları ve modası geçmiş –az giyilmiş– bağışlarla idare etti. İlk gençlik heyecanlarının ve öfkelerinin üstünden geçen yılların sonunda, gerçek hayatın öğrettiklerinin ve öğreteceklerinin dışındaki her şeyin kendisi için çok da gerekli olmadığına karar verdi. Ki bu sıralar, o iç sıkıcı, kalabalık, havasız derslikleri dolduran şımarık –hiperaktif– oğlanların şaşkın bakışlarını ve erkeklere duydukları yoğun ilgiyi küçümseme ve alayla gizlemeye çalışan isyankâr, bunalımlı kızların kıskançlığını üstüne çekmeye başlamıştı. Doğuştan gelen bir çekiciliğe ve mağrur, kendini ilk bakışta ele vermeyen bir güzelliğe sahipti çünkü. Belli belirsiz doyumsuzluk çağrıştıran kırılgan bir duruş, küskün bir pırıltıyla yanan bakışlar, yumuşak ama hafif bezgin ses tonu. En önemlisi, belki de bütün bunların toplamı olan etkileyici bir soyluluk havası taşımasıydı. Bedenine, yaşına uymayan giysiler içinde bile *tebdili kıyafet* gezen bir prenses gibi görünüyordu.

Yarattığı bu etkinin elbette farkındaydı ve onu iyi kullanabilirse, gelecekte, çıktığı yer dolayısıyla uğrayabileceği her türlü aşağılanmayı savuşturmada işine yarayacak bir silah olacağını seziyordu. Ama kısa yol-

dan, kırmızı kurdeleyle bağlanmış bir diploma edinmek gene de zorunluydu.

Turizm ve otelcilik okudu. Garson ya da oda sorumlusu olarak kalmamak için uğraştı. Dil kurslarına gidip İngilizcesini geliştirdi. Seyahat acentelerinde staj yaptı. Güzelliğinin sağladığı ayrıcalıkları yadsımıyordu ama kendi donanımı için gayret göstermediğini de kimse söyleyemezdi. Bu arada Belgin de koleji bitirmiş, ebe hemşire olarak doğuya, Ardahan'a atanmıştı.

Yeniden babasını düşündü. Tam her şeyin yoluna girdiği, insan gibi yaşama olanağının önüne serildiği zamanda ölüp gidiyordu. Kapıcılıktan başka hiçbir şey yapmamış, yapmayı düşünmemişti önceleri. Sonra bakmıştı ki birçokları, bir bakkal, ya da bir işyerinde çay ocağı açmayı deniyor, küçük bir girişimde bulunmuş, apartmanın hemen yanında bir büfe açan genç bir adamla ortak olup boş kaldığı saatlerde ve akşamları orada çalışmaya başlamıştı. Kentin uzak bir kıyısında iki göz gecekondu yapmak, borç harç bir yerlere başlarını sokmaktı amaçları. Ama ne yazık ki başarılı olamamıştı bu girişim. Belki de babası, hiçbir zaman hiçbir tutkuya, hayale sahip olamamıştı da annesinin itelemesiyle bir şeyler becermeye soyunmuştu. Renginur hep acımıştı babasına nedense. Şimdi olduğu gibi.

Neyse, hiç olmazsa son bir yılını kömür kokan bir bodrum katında yaşamak zorunda kalmadı, diye düşündü. Havadar bir evin balkonunda oturup çiçek saksıları arasından azıcık da olsa görünen denize bakarak bir-iki kadeh içme fırsatı buldu. Kendisine ya dar ya da

bol gelen kullanılmış ceketler ve ayakkabılar yerine yenilerini giydi. Taksiye binebildi. Garsonların hizmet ettiği masalarda –elleri kucağında, şaşkın da olsa– oturdu. İlk torununu kucağına aldı, biraz ezik, yenilmiş, onur kırıklığı içindeymiş gibi mahzun, ama olsun. Sonunda –artık hiç önemi olmasa da– güzel bir yerde ölüyor... Köhne, pis bir sosyal sigorta koğuşunda aylarca röntgen sırası beklemedi hiç değilse. Hırçın hastabakıcılardan azar işitmedi. Pırıl pırıl bir özel hastanenin tek kişilik odasında bakıldı ve kendisi için her şeyin en iyisinin yapıldığını gördü. Geride kalan yakınları için kaygı duymadan ölüyor ki bu bile bir şeydir...

İlhan'la kaldıkları büyük villaya doğru yürüdü. Deniz masmaviydi. Rengârenk, çeşitli uluslara ait bayraklar neşeli, püfür püfür uçuşuyorlardı yönetim binasının önünde. Evin kapısında durdu. Çılgın mor çiçeklerle sıkı sıkıya dolu bir begonvil yatak odasının penceresine doğru yükselmiş, duvarda görkemli bir yığın oluşturmuştu. Onu, İlhan Sacit'i seviyorum, diye düşündü anlık bir coşkuyla. Adının büyüklüğünü, o sabırsız özgüvenini, şaşmaz kararlılığını, hafif serkeşliğini ve tenimin ona verdiği zevki de. Bazen Renginur'a, yorgun, yaşlı, bir zamanlar kötüye kullanılmış ve sanki gençlerin oyununa katılmasına hatır için izin verilmiş biri gibi görünüyordu ama gene de hoşlanıyordu İlhan'dan. Evet, hiç kuşkusuz seviyordu onu. Cömertliğini, istemeden verişini, çocuğunun babası oluşunu... Başlangıçta, onun sahip olduklarının büyüsüne kapılmış olabilirdi. Ama bu önemli değildi. İlhan Sacit bir kadının nasıl sevilip elde edileceğini ve ona nasıl sahip

çıkılacağını bilen bir adamdı. Onunla isteyerek birlikte olmuştu. Kuşkusuz öncelikle adamın isteğinin, gelip geçiçi olmayacağından ve değerini geçersiz kılmayacağından emin olarak. Yok, gene de –bu tür adamlar konu olduğunda– emin olunamazdı. Ama Renginur yürekli davranmıştı, bu güzel serüvenden kalbi kırık, eli boş çıkmayacağına inanarak. Yanılmamıştı. Gerektiğinde –oğlu dolayısıyla– hak iddia edebileceği bir biçimde elinde bulundurduğu şeyler daha önce aklından bile geçiremeyeceği kadar büyüktü şimdi. Bilerek gebe kalmamıştı, bu bir kazaydı ya da önlem almaya gerek duymamışlardı. Yani eski karısının sandığı gibi çocuğu yem olarak kullanmayı hiç düşünmemişti. Kendiliğinden gelişmişti her şey.

Bir zamanlar –daha dün– bu tür oteller arasında mekik dokuyarak yollarda dolaşıp duruyor, ağır hava temizleyici sprey ve plastik kokan otobüslerde, ayakları yorgunluktan şiş, kafası kazan gibi, durmadan aynı şeyleri tekrar ederek, salak gülüşlü yaşlı turistlere önderlik ediyordu. Sonra firma için yerel turların tanıtımlarını ve satışını da yapmaya başlamıştı bir grup arkadaşıyla. –Prim aldığı için işin en sevdiği yanı buydu.– Onları bir yerden bir yere getirip görürüyor, küçük turlar için meraklarını uyandırmaya çalışıyor ve kaldıkları yerde rahat etmelerini, mutlu olmalarını sağlama sorumluluğunu taşıyordu.

Yerli turistlere de hizmet veriyorlardı tabii. O görgüsüz yeni zenginlerin, taşralı tacirlerin, hayali ihracatçıların, oto kaçakçıları ve hapishane kaçkınlarının

şişko karılarıyla –ve asıl– yabancı özel şirketlerde üst düzey yönetici, genç, şımarık, sinir, kendilerini bir bok sanan züppe kadın ve erkeklerin olur olmaz kaprislerini tatlılıkla, acilen, güler yüzle yatıştırmaya çalışıyor, personel mutfağındaki ağırlaşmış yemeklerle doymak zorunda kalıp ranzalarla dolu havasız odalarda bitkin uyuyup uyanıyordu. Ne kadar öfkeli ve umutsuzdu o günlerde! Her türlü güvencenin bencil ve acımasız kıldığı bütün bu insanların hor gören bakışlarına olduğu kadar, kart zamparaların sözlü sarkıntılıklarına, piç kurusu 'playboy'ların silikonlu sevgililerinin sinir krizlerine de –katlanıyordu– katlanmıştı. Bezginliğini ve yorgunluğunu çoğaltan ve kesinlikle –gece gündüz– emeğinin karşılığı olmayan paralarla çalışmıştı tam üç yıl. Bu süre içinde kıskançlık ve bezginliği çoğalıp durmuş, bu rahatlık, bu yaldızlı incelik ve zenginlik dünyasından onun payına pek bir şey düşmeyeceği gerçeğini neredeyse kabullenmişti. Şimdiyse, çok uzak, tozlu bir geçmişe ait görünüyordu bu kabul ona. Ayağının dibindeki petunya yatağına dudaklarında küçük ama mağrur bir gülümsemeyle baktı. Gürültülü bir müziğin öne çıkan uzak davul vuruşlarına katılan neşeli çocuk seslerini duydu.

Artık buranın hanımefendisi, İlhan Sacit'in gözdesiydi. Başını dikleştirip kokladı, güneşte kızışmış gübre ve biçilmiş ot kokuyordu hava. Bu durumuyla, dıştan bakıldığında başkalarına nasıl bir kadın olarak görünüyordu peki? Kraliçe gibi, diye düşündü. Biraz tedirgin ama yine de kendinden emin, belki bir fahişe ama kesinlikle dokunulamaz, herkesin gözünü dikip

izlediği biri ama aldırışsız, hakkında düşünülen her şeye ilgisiz, gerçek bir kraliçe!

Verandadan geçerek eve girdi. Mobilya cilası ve deterjan parfümü kokan salon çok büyüktü ve az ama seçkin eşyayla döşenmişti. Görkemli şöminenin önüne karşılıklı konmuş geniş, rahat, döşemesi kaba beyaz ketenden iki kanepe ve ortalarındaki büyük tik sehpayı Renginur beğenmiş, İlhan da onaylamıştı. Revan'ın kullandığı eşyanın çoğu atılmıştı evden. Biri tuğla rengi boyanmış, gerisi kalın taş örme duvarların bahçeye açılan pencere içleri sedir biçiminde düzenlenmiş, üzerlerine renkli ipek yastıklar atılmıştı. Sade ama göz alıcı bir içki dolabıyla, şöminenin iki yanında, duvar boyunca uzanan alçak kitaplık setleri dekoru tamamlıyordu. Duvarlardan birinde ünlü bir ressamın kocaman bir tablosu asılıydı ve perdeler pencere üstüne bağlanmış çubuklara –şöylece bir– dolanıp bırakılmış ince, beyaz bürümcüktendi. Birkaç küçük ama değerli halı açık maun döşemenin üstüne atılmıştı. Üst kata çıkan merdiven salonun dibindeydi. Onun hemen yanında büyük bir çalışma odasına ve daha dipte de geniş mutfağa açılan sürgülü, vitray camlı bir kapı vardı.

Hizmetçi kız mutfaktaydı, aceleyle bir şeyler yapıyordu. Öğleden sonraya kalmadan işini bitirip gitmesi gerekiyordu. İlhan, öğle uykusundan önce sevişmek isteyecekti, kesinlikle. Hizmetçi evde olduğunda rahatsız oluyorlardı. Bu sabah isteksiz davranmıştı ona Renginur ama yemekten sonra gönlünü –çok ateşli bir

biçimde– alacaktı. Mutfağa uğramadan yukarı çıktı. Duşa girdi.

Bu gece çok güzel olmak istiyordu. Parti için açık krem rengi, askısız, bedenini tümüyle saran bir gece giysisi seçmişti. Açık rengi yeğlemişti, çünkü biraz gelinlik havası taşısın istiyordu. Modelin şıklığı sadeliğindeydi. Göğüs üstünden drapeyle gelip omza şal olarak dönen parça arkada, bele kadar açık sırt dekoltesine dökülüyordu. İlhan'a göstermemişti giysisini, sürpriz olsun istiyordu. Takı takmayı ise düşünmüyordu. İlhan, baba oluşunun birinci yıldönümünde, çocuğunun annesine bir armağan alacaktı nasıl olsa. Heyecanlandı, iki ay önce çevresi pırlantalarla işlenmiş nefis bir zümrüt kolye görüp beğenmişti İzmir'de ve çok belli etmişti istediğini. Neden onu almış olmasın? diye düşündü. Giyinip alt kata indi.

"Öğleden sonraya hiçbir iş kalmasın burda Sabiha," dedi. "Ütüyü bitirdin mi?"

"Birazdan çıkacağım yukarıya, merak etmeyin efendim," dedi kız. "Bebeğin mama kaplarım hazırlıyorum."

Mutfakta ayrıca yemek pişmiyordu. Daha çok kahvaltılıklar, bebeğin mama ve özel besinleriyle, hafif yiyecek içecek, meyve ve benzeri hazır şeyler bulunduruyorlardı. Akşam yemeklerini, baş başa kalmak istedikleri zaman dışında –genellikle– restoranda ya da kendilerine özel bir bölümde –şadırvanda– yemeği yeğliyorlardı.

Bu akşamki şenlik bir anlamda, İlhan Sacit'in yeni eşini resmen –yarı yarıya– topluma, herkese ilan etme-

si anlamını taşıyordu. Bir tür meydan okuma. Bakın, görün işte, benim sevdiğim ve bana bir de vâris doğuran kadın bu! Biz bir aileyiz. Bunun dışında hiçbir şeyin önemi yok!

Birden aklına geldi. Babam bugün ölmese, diye düşündü. Hayır, bugün, bu gece ölmemeli! Telaşlandı. İlhan Sacit doktorla görüşmüş müydü? Bu gece bir terslik olmaması için bir şeyler yapılamaz mıydı? Tanrım ne oluyor bana, dedi, neler düşünüyorum. Hem bu kadar telaşlanacak ne var? Öyle bir şey olsa bile, birkaç saat yatağında kalabilir. Hizmetçiye seslenip kahve istedi. Verandaya çıkıp oturdu. Denize, sörf yapanlara bakarak kahvesini içti.

Bu saatleri, sabahla öğle arasındaki bu bir başına kalıp dinlenmeleri seviyordu Renginur. Hiçbir şey yapmasa da çoğu zaman yorucu geliyordu evde ya da çevresinde hep birilerinin oluşu. Dağılmış, eşofman ya da sabahlıklarla amaçsız dolaştığı tatil günlerini özlüyordu. Bu evde ise hep gözaltındaydı. Sürekli dengeli, dikkatli, mutlu ve derli toplu görünmek zorundaydı. Sıkılmak, ağlamak, hatta kendi kendine dans etmek değişik yorumlara neden olabilirdi. Kendisi olamıyordu bu ortamda. İlhan da gözlemişti bunu.

"Bazen mutlu değil mi yoksa diye düşünüyorum ama sonra baş başa kaldığımızda yeniden o yaramaz, sevimli, tatlı kız çocuğuna dönüştüğünü görüp yanıldığımı anlıyorum," demişti geçen gün. İlhan Sacit çok rahattı, hizmetlilerin, garsonların, dadının, Renginur'un ailesinin, kim olursa olsun herkesin yanında her zaman nasılsa öyle davranıyordu. Bağırarak şarkı

söylüyor, birilerine takılıp şakalaşıyor, Renginur'a küçük sarkıntılıklar yapıyor, eğilip boynunu öpüyor ya da bacağını okşuyordu. Ayaklarını masalara uzatıp oturuyor, konuklarını içtenlikle kucaklıyor, çok içince argo konuşuyor ve kızdığında karşısındakini aşağılayan tavırlar takınabiliyordu. Ama gene de bütün bunlar hiç yadırganmıyordu. O öyleydi çünkü. Dünyayı makaraya alıyormuş gibi alaycı ve kendisine ait her şeyi çok önemsiyormuş, her şeye hakkı varmış gibi pervasız ve doğal.

Ben öyle biri değilim, olamıyorum, diye düşündü. Ya da henüz bu çevreye ısınıp alışamadım. Arada sırada eve ya da otele İlhan'ın tanışı olan, kendisinin iyi tanımadığı konuklar geldiğinde, ya da bir yerlerde onun arkadaşlarıyla karşılaştıklarında çekingen, soğuk bir tavır içine giriyordu Renginur, istemeden. Yoğun bir içedönüklüğün sisi içinde kayboluyor, konuşmalara katılamıyor, kendisine sorulan soruları yorucu bir özen ve incelikle; evet ya da hayır, diye yanıtlamak zorunda kalıyordu. Saçmalamaktan, pot kırmaktan korktuğundan değil. O insanların çoğu kendisine alışılmadık geldikleri için. Turizmde çalıştığı süre içinde çok farklı insanlarla karşılaşmıştı ama onlar otel müşterileriydi. Hizmet ve görev dışında doğrudan ilişki kurmadığı insanlar. Oysa İlhan'ın dostlarıyla aynı odada, aynı sofrada olmak –biraz da konumu gereği– çok başkaydı. Erkekler; yelken yarışlarından, ihalelerden, mafya ve onunla ilişkili devlet adamlarından, turizme açılma olasılığı olan alanlardan, içki ve purolardan, borsadan, para piyasalarından söz ederlerken ve ka-

dınlar; dünya başkentlerindeki, giyim, dekorasyon, yemek ve seyahat modalarından, kimin kiminle olduğu, kimin kimi boşadığı gibi aynı çevreden başka insanların dedikodularını yapıp, aldıklarını verdiklerini anlatırlarken, dünyalarını paranın biçimlediği bu insanları ilgiyle izliyordu. Konuşurken seçtikleri sözcükleri, jestlerini, zoraki ya da abartılı gülüşlerini gözlemeye dalıyordu elinde olmadan. Özümsemiş göründükleri ama hafife aldıkları ya da gizliden gizliye büsbütün boş verdikleri değerlere bağlı görünmekten duydukları giderilmez sıkıntıyı açığa vuran sabırsızlıklarını. Herhalde kendisinden 'İlhan'ın yeni fıstığı, görgüsüz çaylak' olarak söz ediyorlardı sonradan. Bu insanlarla her birlikte oluşundan sonra neye olduğunu tam bilemediği bir tiksintiyle doluyordu içi. Bir gün kendisi de onlar gibi mi olacaktı yoksa? Onların arasına girecekti kuşkusuz, kabul edeceklerdi ister istemez ve girmeyi de elbette ki istiyordu. Ama nedeni belirsiz pek açık olmayan bir korku da duyuyordu. O zaman, bu kadar amaçsız, bezgin ve boş boş bakmak zorunda mı kalacaktı kendi hayatına?

İlhan Sacit önceleri yabansı bulmuştu onun arkadaşlarının yanındaki yadırgatıcı tavrını, ama sonra gençliğinin, deneyimsizliğinin ve uzun süre yalnız yaşamış olmanın çekingenliği olarak değerlendirmişti. Üstelik ölçülü bir acemiliğin ona yakıştığını düşünüyor, dahası etkileyici buluyordu. Beğenilmek için yaratılmıştı Renginur ve bunu bilmenin gururuyla doluydu her haliyle. Eski karısı Revan'ın kadınlığını, çekiciliğini kullanmayı bilmeyen –bir türlü de öğreneme-

yen– çok basit, çok sıradan ve gereksiz konuşan bir kadın olduğunu söylemişti Renginur'a.

"Senin içinde henüz tam olarak işlenmemiş bir cevher var. Nasıl davranman, nasıl yaşaman gerektiğini öğrendiğinde muhteşem bir kadın olacaksın bir tanem," diyordu. "Sen neler yapabileceğinin, ne olduğunun farkında değilsin..."

"Şu anda yeterince göz doldurmuyorum yani öyle mi?"

"Olur mu hiç. Seninle bir topluluğa girdiğimde kimler bana gıpta ediyor diye dönüp göz ucuyla bakıyorum. Demek istediğim gizli kalmış yeteneklerini ortaya çıkarmak gerektiği."

Erkekler pek seviyorlardı gözü açılmadık bir kızdan kendilerine uygun bir kadın yaratmaya. Ama çoğu kez başaramıyorlardı bunu. Kumandayı ele alayım derken teslim olmak zorunda kalıyorlardı. İlhan da beni bir çocuk-kadın olarak görmekten hoşlanıyor, diye düşündü. Birçok bakımdan henüz uyanmamış, olgunlaşmamış olduğuma, yetiştirilmem gerektiğine inanıyor ve bu onu çok mutlu ediyor. Her şeyi benden öğrensin duygusu. Oysa ben çocuk değilim. Yirmi dört yaşındayım, anne oldum ve benim de hayata ilişkin görüşlerim, deneyimlerim ve bir tutumum var.

"Neler yapabileceğimi düşünüyorsun, yani senin karın ve çocuğunun annesi olmak dışında ne yapacağım?"

"Ne yapmak istiyorsun? Düşündüğün bir şey mi var?

"Bilmiyorum. Ama bu hayat sıkıcı değil mi biraz? Bir işyeri, şık bir butik açabilirim belki..."

"Neden olmasın. Ünlü bir dünya markasının temsilciliğini alabiliriz. Her şey yoluna girsin, düşünürüz bunu, tamam mı? Demek iş kadını olacaksın. Ama ben daha sana doyamadım aşkım, hep yanımda olmam istiyorum..."

Bu tür konuşmalar genellikle ateşli bir sevişmeyle son buluyordu. O zaman hayallerinin, geleceğinin ve özgürlüğünün bir başkasının ellerinde olduğunu düşünüyordu Renginur. İyi halden salınmayı bekleyen bir tutsak gibi hissediyordu kendini. Daha da çoğu. Ruhunun bütün duyarlı, kör, aydınlık ya da ışıksız noktaları cinselliği aracılığıyla ele geçirilmiş bir beden gibi.

İlhan'dan önce; önemsiz sayılacak birkaç küçük yakınlaşma dışında, tek bir cinsel deneyim yaşamıştı. Utanç verici, kötü bir deneyimdi bu. Turizm okulunda öğrenciyken aynı sınıftaki bir oğlanla yakınlık kurmuş ve ona âşık olduğunu sanmıştı Renginur. Sonradan bunun aşk olmadığını, karşı cinsten birine yakın olma içgüdüsünün yarattığı hoşlanmadan ve âşık olma özleminden bir adım öteye gitmediğini kavramıştı, o başka. Aslında şimdi bile gerçek aşkın ne olduğunu bildiği söylenemezdi. O durmadan yüceltilen, yakıcı acıyı, coşkuyu tanımıyordu. Romanlara, filmlere konu olan o karmaşık duyguya hiç kapılmamıştı ve kapılmak istediği de yoktu. Âşık olma halinin daha çok insanın kendi denetiminde olduğunu düşünüyordu son zamanlarda. Belki de aşkı doğuran şey insanın acı çekmeye özlem duymasıydı.

Oysa henüz on sekizindeyken bile cinselliğe inanıyordu. Bu gerekliydi. Seçici olmak koşuluyla cinsellikten insana zarar geleceğini sanmıyordu. Üstelik çabucak, rasgele biriyle evlenmekten yana da değildi. Öyleyse aile kurmaya, çocuk yapmaya karar verinceye kadar cinsel isteklerini neden bastırmak, yok saymak zorunda kalacaktı? Konu üzerinde bu kadar uzun boylu düşünmemişti aslında. Kendiliğinden, belki okuduklarının gördüklerinin etkisiyle, böyle bakar olmuştu cinselliğe. Ne var ki ilk deneyimi her şeye çok hazırlıklı olduğu bir anda gerçekleşmemişti.

Yüksel –adı buydu– uygulama otelinin boş bir odasında kıstırmıştı onu bir gün. –Birleşme değil ayrılık getirmişti bu ilişki.– Renginur, öncelikle bekâret derdinden kurtulmak istiyordu; oysa öyle dayanılmaz bir acı duymuştu ki bulundukları yer çok uygunsuz olmasına karşın ağlamaya, bağırmaya başlamıştı. Yüksel, çok kızmış, "Gözünü yum, sesini kes ve katlan," demişti sert bir biçimde. Bu bayağı sözler, bu kabalık onu o kadar yıkmıştı ki oracıkta oğlandan soğumuş, kaçıp gitmek istemişti. O zaman korkunç bir şey olmuş, Yüksel eliyle ağzını kapatarak zorbaca tecavüz etmişti kendisine. Renginur, rezalet çıkacağından korkarak sesini çıkaramamıştı gerçi ama nefret etmişti ondan. O gün bitmişti bu *aşk!* İlk deneyimini bu kadar itici bir biçimde yaşaması Renginur'u uzun süre erkeklerden uzak tutmuştu. Yüksel'in o anki telaş ve sevgisizliğinin geleceğine el koyma arzusundan –evlenelim diyordu– doğduğu düşünülse bile, söylediği sözler ürküntü yaratmıştı içinde çünkü. Birçok erkeğin, kadınların cinsel

ilişkiden zevk alıp almamalarını önemsemediğini, dahası, almamalarının daha uygun olacağı yolunda açıkça olmasa da bilinçaltı bir inanışları olduğunu birçok kez duymuştu kadınlardan. Annesinden bile. Kadının haz duymayı öğrendiğinde başka yerlerde, başka erkeklerde de haz aramaya kalkışacağının korkusuydu bu.

Deneyimini İlhan'a da anlatmış ve erkeklerin bu korkusu üzerine ne düşündüğünü sormuştu.

"Haklısın, zavallı ilkel erkek korkusudur bu," demişti İlhan. "Bin yıllık korku. Üzücü ve garip olan bu çağda hâlâ böyle adamların oluşu. Ama senin olayın biraz farklı. Belki de sen ürküttün o çocuğu ve elinde olmadan yabanıllaştı... Olamaz mı yani ha?"

Şakadan bir tokat atmaya kalkmıştı Renginur ona, kolunu havada yakalamıştı İlhan ve sevişmeye başlamışlardı. İlk sevişmeleriydi bu. İstanbul'da, Kanlıca'daki evdeydiler. İlhan, henüz boşanma davası açmamıştı. Revan kız kardeşiyle gezideydi. Denize bakan o kocaman odada, o kocaman yatakta bütün korkularını giderecek biçimde okşayıp sevmişti onu İlhan. Renginur'un duyduğu haz bedensel olmaktan çok ruhsaldı. Sonunda ilk deneyimiyle hiç ilgisi olmayan güzellikte ve bu kadar olgun, bu kadar sevgi dolu ve güçlü biriyle sevişebilmiş olmaktan mutluluk duymuştu. Kendisinden, kendi teninin sıcaklığından ve o sıcaklığa değen bir başka tene sakınmasızca verebildiği tepkiden, bir başka bedenin kendi bedeni üstünde oluşturduğu o tatlı ağırlıktan çok hoşlanmıştı. Onu içtenlikle isteyen erkeğin dolgun yanak çizgisinden, duyar-

lı ellerinden, öpmeyi bilen ağzından zevk almıştı. Sonunda kendi yenilgisinin utkusuyla sarsılmış, başını İlhan'ın omuz çukuruna gömüp uysal bir çocuk gibi sessizce ağlamıştı.

İlk o zaman sevmişti İlhan'ı. Seviyordu. Sevebildiği kadar. Sevecekti de, sevebildiği sürece...

Sigara içerek masanın üstündeki sosyete dergilerini karıştırdı. Ne sakil, ne çirkin kadınlar vardı. Bir de yeni aldıkları dal gibi genç karılarla objektiflere poz vermiş moruklar. İlhan onlardan değildi çok şükür. Her kadının beğenebileceği bir adamdı. Renginur'un içinde onu kaybetme korkusu yoktu, çünkü bir amaçları vardı. Tutkuyla istedikleri, sabırlı, kararlı adımlarla yürüdükleri bir hedef. Evlenmek. Bu çok yakında gerçekleşecekti ve o zaman önlerine yeni hedefler koyacaklardı. Şu anda elden geldiğince çaba göstermesi gereken tek şey, İlhan'ın sevgisini diri tutmak, ona güzel, istekli ve olgun görünmekti.

Cep telefonu çalıyordu.

İlhan'dı. Doktorla görüşmüştü. Babasının durumu gerçekten ümitsizdi. Birkaç gün daha yaşayabilirdi ancak ve bir hemşire gerekliydi. O da bulunmuştu, bu gece gelecekti.

"Üzülme tatlım. Gerekeni yapıyoruz. Ben bürodayım. Birkaç telefon görüşmesi yapacağım. Oğlan nerde?"

"Annemle deniz kıyısında, kumda oynuyordu. Birazdan gelirler sanıyorum. Sen sakinleştin mi?"

"Evet evet. İyiyim, her şey yolunda. Güvenlik uya-

rıldı, merak etme. Oğlanın ve evin çevresi gözleniyor. Yemekte buluşuruz canım. İkiye doğru. Figen'i gördün mü? Ona ev sahipliği yapalım, yakınlık gösterelim olur mu sevgilim? Okey."

Ev sahipliği mi? Ne yapacaktı yani? Ne diye özel yakınlık göstermesi gerekiyordu Figen'e? Bu üçüncü görüşmeleriydi. İlkinde İstanbul'da yemeğe çıkmışlardı birlikte. İkincisi geçen sonbahar, doğumdan hemen sonraydı. Annesi yaşındaydı ve pek az tanıyordu onu. Birbirlerini nasıl oyalayacaklardı ki? Biraz kendini beğenmiş ve fazla bilgiçti aslında Figen. Neyse, yakında elti olacaklardı. Armağan'ı düşündü. İlhan'dan çok farklı biriydi. Acı çeken, ya da sürekli acı çekiyormuş gibi görünen hüzünlü bir adam. Belki de öyle görünmekten, ilgi toplamaktan hoşlanıyordu. Temiz kalpli olduğu açıktı ama kendine fazla zort veriyor ve politik konularda İlhan'la her an –körü körüne– takışmaktan vazgeçmiyordu. İlhan'ın onu pek ciddiye almadığı ortadaydı oysa. Seviyor ama biraz sıkıcı ve takıntılı buluyordu kardeşini. Evet, öyleydi. Bilgili, tanınmış, önemli, değerli biri olabilirdi Armağan, ama yakışıklı olduğu halde sevimli değildi. Şu iki aydır adamın bir kez olsun doyasıya güldüğünü görmemiş, ağzından esprili, tatlı bir söz çıktığını duymamıştı Renginur. Herifin somurtuk suratını görmekten, boşu boşuna gönlünü almaya çalışmaktan da bezmişti artık. Neyse ki, karısı alıp götürecekti onu birkaç gün sonra.

Saatine baktı, yarıma geliyordu. Masaj yaptıracak, ardından kuaföre gidecekti daha, acele etmeliydi. Eve

girmeden doğrudan bahçeye çıktı. Annesinin, dadı ve onun sürdüğü bebek arabasıyla eve doğru geldiğini gördü. Onlara doğru yürüdü.

"Çocuk acıktı ve uykusu geldi," dedi Fatmuş. "Babanı gördün mü kızım?"

"Gördüm, uyuyor," dedi Renginur. "Halam başında. Sen çocuğu doyurup uyuttuktan sonra gidip bir bakar mısın?"

"Madem kardeşi bakmaya gelmiş o baksın, zaten dün gece dayın sabahladı," diye terslendi Fatmuş.

Renginur, ana binanın içindeki kuaförden çıkıp bahçeden geçerek özel masalarının bulunduğu yöne doğru gitti. Otel bu mevsimde bile oldukça kalabalıktı. Müşteriler, kapalı restoranın önündeki açık alanda, koyu mavi tentelerin altına sıralanmış masalarda öğle yemeklerini yiyorlardı. Ortalığı pişmiş et kokusu sarmıştı. Yan yana duran büyük mangallarda ızgaralar yapılıyordu dumanlar içinde. Diğer yemekler ve salatalar ise açık büfe olarak uzun bir masaya yerleştirilmiş, aralarına şekerden yapılmış kaba saba hayvan figürleri konulmuştu. Yiyecek masalarının önünde ellerindeki tabaklara bir şeyler almaya çalışan insanlar vardı. Somon-beyaz masa örtülerinden, ışıltılı sofra takımları ve çatal bıçağa, her şeyde büyük bir özen, bolluk, zenginlik göze çarpıyordu. Garsonlar tabak bardak çıngırtıları içinde telaşla sağa sola seğirtiyorlar, çocuklar ortalıkta koşuşturuyorlardı. Havada imbat serinliği vardı.

Kendilerine hazırlanmış masa, otel müşterilerinin yemek yediği bölümün oldukça uzağında, denize bakan, –çatısı kubbe biçimi– özel bir kameriyeye hazırlanmıştı. Renginur gülerek yaklaştı. İlhan, Figen ve Armağan masadaydılar. Bir garson şarap servisi yapıyordu.

"Biraz geciktim kusura bakmayın," dedi Renginur, İlhan'ın karşısındaki boş sandalyeye otururken. Saatine baktı, ikiyi biraz geçiyordu.

"Tam zamanında geldin sevgilim," dedi İlhan. Saçını, spor giyimini beğenmiş gibi uzun uzun baktı Renginur'a.

Armağan dalgınlığından birden sıyrılmış gibi önündeki şarap bardağını iteledi.

"Ben bira alayım," dedi garsona. Figen'e göz attı. Ama Figen ona bakmıyordu.

"Miden nasıl?" diye sordu İlhan, uyarırcasma.

"İyiyim, gayet iyiyim," dedi Armağan yüksek sesle. Başını dikleştirdi, görmüyormuş gibi çevresine bakındı.

O kadar da iyi görünmüyor diye düşündü Renginur. Kaşlarının arasındaki çizgi derinleşmişti. Çenesine dayadığı elinin altında sıkışmış dudakları, şaşkın, tasalı gözleri, hafifçe göçmüş omuzlarıyla ağladı ağlayacak bir hali vardı.

Fatmuş, aceleyle gelip kızının yanındaki boş yere oturdu.

"Uyudu," diye açıklama yaptı. "Yavrucak çok yoruldu denizde, en az iki saat uyur artık. Dadıyla Sabiha evdeler."

"Güvenlikten birini yollamıştım, geldi mi?" diye sordu İlhan.

"Geldi geldi. Balkonda oturuyor."

"Bir şey mi oldu?" diye sordu Armağan.

"Yok canım, ne olabilir ki?" dedi Fatmuş, "İlhan bey rüyasından ürkmüş de..."

"Hâlâ mı şu rüya?" dedi Armağan.

"Yok canım geçti," dedi İlhan...

Fatmuş, Figen'e döndü, "Figen Hanım, hoş geldiniz, çok mennun oldum tanıştığımıza," dedi gülümseyerek. "Sabah görüşemedik, çünkü küçükle ilgileniyordum. Biliyorsunuz eşim de çok hasta... Bir oraya bir buraya koşturmaktan fırsat olmadı."

"Duydum, çok üzüldüm," dedi Figen. "Neyse tanıştık işte şimdi." Fatmuş'un alçakgönüllü inceliğinden hoşlanmış gibi gülümsedi.

Garson iki çanak salata getirdi. Biri bademli, somon fümeli; öteki mantarlı, kızarmış peynirli ve taze üzümlüydü.

"Servisi biz yaparız," dedi İlhan.

"Ben yapayım," dedi Fatmuş. Salataları dağıtmaya başladı.

Ne kadar hoş görünüyor, diye düşündü Renginur annesine bakarak. Orta boylu, balıketi, güzel gülüşlü bir kadındı. Dünyaya iyilikle bakan canlı, açık yeşil gözleri vardı. Teni güneşten yanmıştı, hafif pırıltılı ama boyasızdı. Sol yanağındaki gamze yüzüne çocuksu bir hava veriyordu. Siyah keten pantolon ve su yeşili kısa kollu bir tişört giymişti. Renginur, geçen hafta onu otel kuaförüne götürmüş, saçlarını arkası küt, iki

yanı yanaklarına dökülecek biçimde kestirtip siyaha boyattırmıştı. Çok yakışmıştı. Modern, çekici bir kadın olmuştu. Kırk beş yaşmdaydı ama olduğundan genç görünüyordu şimdi. Figen'in ona hayretle, inanmazlıkla baktığını gördü. Kapıcı karısma benzetemedi, diye düşündü. İnsanları sınıflamaya pek meraklılar çünkü.

"Ben almayacağım," dedi Armağan. "Salataları hazmedemiyorum." Figen'e bakarak söylemişti son sözcüğü, yineledi. "Hazmedemiyorum..."

Nesi var bu adamın? diye düşündü Renginur. Kahvaltıda da her zamankinden daha gergindi. Karısı geldi diye keyfi kaçtı sanırım. Azıcık da sarhoş mu ne? Patladı patlayacak bir tedirginlik ve çılgın, öfkeli bakışlarla patırtı çıkarmaya fırsat kollarmış gibi karısına bakıyordu şimdi. Genelde ruh hali değişken bir insandı ama şu an tanınmaz olmuştu neredeyse. Figen'e baktı. Kocasına, uzlaşmacı, anlayışlı, onu ürkütmekten çekiniyormuş gibi bakıyordu. Çekişme içindeler, diye düşündü Renginur. Araları iyi değil. Ayrı kalmanın onlara pek yararı olmamış anlaşılan.

"Söyleyelim de size uygun bir şey getirsinler Armağan Abi," dedi.

"Yok, sağ ol canım, daha sonra belki," dedi Armağan, karısının esirgediği bu sıcak ilgiden duygulanmış gibi dertli bir sesle.

"Bir çorba içseniz, iyi gelir belki," dedi Fatmuş.

"Evet, birayı bırak da bir çorba iç," diye onayladı Figen.

"Hayır, bira bana çok iyi geliyor!" diye terslendi

Armağan. "Yapmak zorunda olduklarımı değil, yalnızca istediklerimi yapmama yararı oluyor. Bundan sonra böyle yapacağım..."

"Zaten hep öyle yapmadın ını hayatın?" dedi Figen.

"Hayır, ne pahasına olursa olsun diye hereket etmedim hiçbir zaman," dedi Armağan.

"Ne oldu sana oğlum?" diye sordu İlhan, babasınınkine benzeyen o kalın, tok sesiyle. "Yoksa bir kusur mu işledik?" Bu söz 'kendini topla' anlamına geliyordu.

"Yok canım," dedi Armağan, toparlanmaya çalışarak. "Biraz fazla güneşte kaldını sanırım, başını ağrıyor. Bunun dışında her şey harika! Deniz, hava, soframız... Keyfinize bakın siz!"

İlhan şaşkınlıkla, anlamaya çalışarak baktı ona. Sonra çabucak ilgisini yitirdi.

Renginur, biz daha hiç kavga etmedik İlhan'la, diye düşündü. Büyük bir kavgamız olmadı. Arkasına yaslanıp hoşnutlukla denize baktı. Arada bir kırgınlıklar, hafif küskünlükler olmuştu aralarında ama bunlar daha çok Renginur'dan kaynaklanan ve İlhan'ın nazlanma saydığı suskunluklardı. Yalnızca bir kez –galiba Revan yüzünden– biraz uzun tutmuştu küslüğü ve o zaman İlhan sertleşmiş, "Dozunda bırak! Yeter, keyfimi kaçırma tamam ını?" demişti. Renginur bu sertlikten ürkmüş, alttan almak zorunda kalmıştı. Çünkü adam bir şeye sıkıldığı zaman kabalaşabiliyordu ve küs kalmaya dayanamayan biriydi. Gönül almasını, insanı dargınlığından ustalıkla çekip çıkarmasını da

biliyordu ayrıca. Barışmak çok coşkuluydu, ilişkilerini yeniliyordu. Sevişmenin çok üstünde bir zevki vardı bunun. Dikenleri temizlenmiş kırmızı gülleri yatağa sererek güller içinde ona sahip olması, ceylanım, aşkım, diye sevip okşamaları, aldığı bir armağanı terliğinin içine saklaması ve benzeri sürprizlerle, barışmaya her yönüyle eğlenceli bir oyun havası katmaya çalışması çok hoştu. İlhan her an bir şeyler, birtakım öykücükler anlatan –bazıları tekrar olsa da–, konuşacak söz bulma sıkıntısı çekmeyen bir adamdı ki Renginur'un onun en sevdiği yanlarından biri de buydu. Suskun, boğuntulu erkeklerden hoşlanmıyordu. Öyle üstünlük, bilgelik taslayan adamlarda bir parça aşağılık duygusu olduğunu düşünüyordu. –Armağan onlardan değildi elbette. O yalnızca mutsuzdu.–

Bir süredir dışında kaldığı konuşmaları duydu yeniden.

"...yani kadınlar, suçluluk duygusu yüklemek yoluyla, erkekleri sakatlamayı bilerek doğuyorlar," diyordu Armağan.

"Babam türünde ve benzeri erkekler de kadın sakatlamayı çok iyi beceriyorlar ama," dedi İlhan. "Sözde kadınlara pabuç bırakmaz böyleleri. Meydan okurlar dünyaya. Ya da öyle sanırlar. Annem öldüğünde ne demişti babam bize, hatırla; 'Ananız sizi bırakıp gitti çocuklar!' Asıl bırakılan, terk edilen kendisiydi oysa..."

"İşte! Anamızın yaptığı da ölümcül, korkunç bir öç ve sakatlama eylemi değil mi sence?" diye sordu Armağan. "Öyle sen kim oluyorsun kadın! filan gibi efelikler sökmüyor yani. İflah oldu mu babam bir daha?"

"Bilmiyorum ama olanlar var, bir sürü hem de," dedi İlhan. "Bunun için bir erkeğin epey yol gitmesi, birkaç fırın ekmek yemesi gerekiyor tabii..."

"Beyler izin verin de bayanlar konuşsun biraz da," dedi Figen.

"Hayır, boş verin Allah aşkına," diye karşı çıktı İlhan ve Armağan'a; hayatı olduğu gibi kabul et, bu karamsarlıktan kurtul artık sevgili kardeşim, dedi. "Gereksiz, olmadık kuruntularla zehir etme hayatını. Kendini acı çekmeye mi adadın? Bak kaç yaşına geldin, yaşamana bak! Mayan dertle karılmış sanki, dert yiyip içiyorsun, dert uyuyorsun, dert sıçıyorsun, sevinecek olsan suç işlediğini sanıyorsun!"

"Gerçekten böyle miyim, beni böyle mi algılıyorsun yani?" diye sordu Armağan, yüzünü buruşturup ağabeyini küçümseyerek.

"Neyse. Keselim. Kim geldi bu sabah buraya bilin bakalım?" diye sözü değiştirdi İlhan, ustalıkla ve Armağan'ın bir şey söylemesine fırsat tanımadan. Hepsi ona baktılar.

"Melike. Melike Eda..."

"Biliyorum, çok hoş bir kadın," dedi Renginur. "Bir defa gördüm ama çok sevdim. Yeğeninizdi sanırım... Birkaç ay önce kalpten ölen amca oğlunun kızı değil mi?"

"Melike, Seyfettin amcamın torunu," dedi İlhan. "Ölen Behzat, onun üvey babasıydı. Aynı zamanda da amcası tabii. Behzat bizlerle yaşıttı. Genç gitti."

"İyi oldu, çünkü mikrobun, puştun tekiydi," diye söylendi Armağan.

"Hah! Yaaa! Gördün mü?" dedi İlhan, az önceki konuşmalar somut bir örneğe bağlanmış gibi.

"Armağan lütfen canım," dedi Figen, sabrı tükenmiş gibi kaşlarını çatarak. "Ölünün arkasından böyle konuşulmaz."

"Onun arkasından konuşulur," dedi Armağan hafifçe dili dolaşarak. "Ne bok olduğunu sen bilmiyor musun sanki!"

"Melike'yi özlemiştim, burda mı kalıyor, nerde şimdi?" diye sordu Figen, hiçbir şey olmamış gibi bir dinginlikle.

"Kasabada, evinde. Behzat ölünce ev boş kaldı. Aslında bir müteahhit istiyormuş. Yıkıp yerine apartman yapacakmış. Bana danışmaya geldi."

"Hem amcası hem üvey babası," dedi Fatmuş. Bir an düşündü. "Yani ölen adam kardeşinin karısını mı almış?"

"Aynen öyle," dedi Figen. "Melike'nin annesi, kocası ölüp dul kalınca kayınbiraderiyle evlenmiş. Neden yemeğe kalmadı ağabey?"

"İşi varmış. Akşama gelecek."

"Eeee, nasıl, ne yapıyormuş, evlenmiş mi?" diye sordu Armağan. Yarı dolu bira bardağını elinde tutarak. "En son İstanbul'da, bir kokteylde karşılaştık onunla. İş kadını olmuş, antikacılık yapıyormuş. Yanında bir gazeteci çocuk vardı, sevgilisi mi arkadaşı mı neyse... Akıllı, sevimli bir oğlandı, hoşuma gitmişti." Bardağı başına dikti.

"Melike dayısıyla ortak çalışıyor, büyük iş yapıyorlar..." dedi İlhan. "Müzayedeler düzenliyorlar ve oteller için tablo ve orijinal objeler sağlıyorlar..."

"Bizim sülalede ne ararsan var, bu köylü kanından her şey çıkıyor," dedi Armağan.

"Armağan çok hızlı gidiyorsun," dedi Figen, başıyla bardağı işaret ederek. "Aç karnına!"

"Biz de köylüyüz aslında," dedi Fatmuş. "Köylü kanı diye bir şey mi var?"

"Var tabii," dedi Armağan, "olmaz mı! Bakın şimdi mesela..."

"Balık yiyeceğiz," dedi İlhan sözü değiştirerek. "Levrek... Özel soslu."

"Harika!" dedi Figen.

"Bir soda alayım ben," diye söylendi Armağan. Masanın ucundaki şişelere uzandı, yetişemedi, bir daha uzandı ve sandalyesiyle birlikte devrildi. Hepsi ayağa fırladılar, garsonlar koştu. Eğilip yokladılar, kendindeydi. Kaldırdılar. İki büklüm olmuş midesini tutuyordu.

"Sandalyenin ayağı kaydı sanırım, geçmiş olsun," dedi Fatmuş.

"Armağan, iyi misin oğlum?" diye sordu İlhan.

"Gidip biraz uzanmak istiyorum," dedi Armağan. Figen'e baktı yardım umar gibi. "Özür dilerim," diye söylendi güçlükle, "her yerim ağrıyor ve yorgunum... grip oldum sanırım..."

"Peki, git uzan, dinlen, biraz uyumaya çalış," dedi İlhan.

"Gel canım, ben yardım edeyim sana." Figen kolunu uzattı, Armağan sıkıca yaslandı ona. Yavaşça bahçeye doğru uzaklaştılar.

İlhan ve Renginur yeniden oturdular. Fatmuş kararsız ayakta bekledi.

"Ben doktora bir bakayım," dedi sonra. "Armağan Bey pek iyi görünmüyor, Allah korusun mide kanaması filan olmasın..." Onay ister gibi İlhan'a bakıyordu.

"Doğru söylüyorsun Fatmuş Hanım, otel doktoru bir görse iyi olur," dedi İlhan.

"Ona değil de bizim doktora rica edeceğim, ne de olsa daha tecrübeli..." dedi Fatmuş. Telaşla uzaklaştı.

"Doktorla araları pek iyi..." dedi İlhan.

"Ne demek istiyorsun?"

"Hiçbir şey, bekle de gör!"

Fatmuş'un arkasından baktılar. Bizi yalnız bırakmak için gitti aslında, diye düşündü Renginur.

"Armağan Abi'ye ne oldu böyle sevgilim?" diye sordu İlhan'a.

"İçkiye dayanıklı değil. Zaten ne zamandır gerilim içindeydi biliyorsun. Karısı gelince çözülüverdi," dedi İlhan. "Onunla da onsuz da yapamıyor. Karışık işler bunlar."

"Tam da bugün, tatsız oldu..."

"Akşama çok var daha, uyanınca ayılır, sakinleşir, bir şeyi kalmaz...." dedi İlhan.

"Yazık, karı koca ikisi de çok hoş insanlar," dedi Renginur. "Neden üzüyorlar birbirlerini?"

"Sorun benim kardeşim," dedi İlhan. "Bağlandığı her şey kayıp gidiyor elinden. Değişimlere, oluşumlara nasıl direniyor anlayamıyorum. At gözlükleriyle bakıyor dünyaya. Kapasitesini inatla, boşu boşuna harcıyor. Neyse, o da böyle, ne yapalım..."

Şef, roka yapraklarıyla süslenmiş kocaman bir levreğin yattığı tepsiyi getirip sofranın ortasına bıraktı.

Bir garson, elinde servis çatalıyla boş sandalyelere şaşkınlıkla baktı. Tamam çekil işareti yaptı İlhan.

"Muhteşem görünüyor," dedi Renginur.

"Huysuz oğlan dağıttı soframızı," dedi İlhan. "Rüyamı buna yormak istiyorum..." Rüyalar çoğu zaman gerçek hayattan daha vurucu ve gerçek görünüyor insana, diye geçirdi içinden.

"Ne ilgisi var ki?" diye sordu Renginur.

"Baksana, yazık oldu balığa... ziyafeti piç etti kerata..." dedi İlhan. Renginur'a bakarak güldü. Başını ona doğru kaldırarak bir öpücük gönderdi. "Boş ver, neresinden istersin aşkım?"

14:30

Kanepede, elleri kucağında oturuyordu Gülcan. Beynini aralıksız çekiç vuruşlarıyla dolduran saniyelerin, dakikaların, saatlerin; üç dört beş, gene altı, gene yedi ve dokuzların farkına varmadan. Cumartesi, pazar, salı, sonra çarşamba mı? Pazardan sonra? Yok, durmadan çarşamba olur mu? Pazar dün kurulmadı mı? E, demek ki salıydı...

Başı ağrılı, bomboş ve ağırdı. Düşündükleri kendine ait şeyler değilmiş gibi geliyordu. Tutmuyordu kendini artık, koyvermişti. Soru sormuyordu. Bitmişti, nedenler niçinler. Nedeni yoktu hiçbir şeyin. Nedenlerin nedeni yoktu. Kendine, Allah'a o kadar çok soru sormuştu ki usanç gelmişti. Ağlamaları tükenmiş, gözpınarları kurumuştu.

Son günlerde, başına gelenlerin sandığından erken zamanda başlamış yanlışlıkların sonucu olduğu sezgisi içindeydi. Yaşının ilk kez çift rakamlı sayılarla yazılmaya başlandığı yıllarda belirmiş olan terslikler yönlendirmişti hayatını. Ama belki de ta baştan, hayat yoluna bozuk işaret lambaları gibi yerleştirilmiş korkunç bir alın yazısıyla doğmuştu.

Sokak kapısı açılıp kapandı. O.

Hole girmeden önce ayakkabılarını eşikteki beze sil. Sonra çıkarıp dolaba kaldır. Şimdi ellerini yıka!-yacak. Sıçratma suları Allahın cezası, yeni temizlendi banyo. Uzatma o kel kafanı kapıdan, bakma bana! Mutfağa git. Ocağın üstünde bir şeyler var, zıkkımlan!

Onun böyle yapması gerektiğini bildiğini, bunları yaptığını biliyordu. Söylemesine gerek yoktu. Umurunda da değildi zaten. "Etli bir şey yok mu?" Bu da her zamanki soru, sormamayı henüz öğrenemedi ama cevap gelmeyeceğini kesinlikle bilir. Cevabın; yok, et yok, yıllarca tıkındın, artık kalbin var etobur! olduğunu da. İyi ki var. Keşke geberse! Şimdi tencerenin içine kaşığı sokuyor, pirinçli pazıyı tabağına dolduruyor. Çekmeceyi açtı, çatal aldı ve çarparak kapattı. Bardağa su doldurdu musluktan, içti. Boş bardağı tezgâhın üstüne bıraktı. Çalkala kaldır! –Bezmişti, söylemiyordu.– Dolaba bakıyor, otla doymaz. Akşamdan kalan haşlama tavuğu da mideye indirecek. İndirsin. Yavaşça, hiçbir şeye çarpmadan, hiçbir yeri kirletmeden, ayaklarının ucuna basarak üst kattaki odasına sıvışacak birazdan nasıl olsa. O köpek ağılına. Televizyonun karşısında uyuyup uyanarak geçirecek bütün öğleden sonrayı – ve bütün geceyi. Uyuşuk. Miskin!

Oturma odasında, ya da balkonda, ya da salonda, bazen de mutfak ya da yatak odasında ama kesinlikle evde geçiriyordu günlerini Gülcan. Çekmeceleri boşaltıp yeniden yerleştirerek, çiçekleri sulayarak, sebze ayıklayarak, arada bir örgü örerek ve içerek. Bir sokak aşağıdaki bakkaldan sigara, içki ya da yoğurt almaya

çıkıyordu arada. Utanmıyordu artık hiç olmadığı kadar pejmürde kılıklarla ortada görülmekten. Kırık tırnaklarından, bacaklarındaki kaşıntılı beneklerden. Kaldırımın dibinden kimseyi görmek istemeden, "Nasılsınız? – Nasılsın?"ları duymamak, eh işte iyilik demek zorunda kalmamak için çabucak yürüyüp –iki büyük votka, bir karton da sigara ver İsmail Abi– gidip geliyordu, o kadar. Onu kötülüklerden, kayıtsızlıklardan, belli konuşma biçimleri olan insanlardan uzak tutacağını sandığı evde kalmayı yeğliyordu. Bir şey sandığı yoktu aslında. –Kötülük çok uzaklardan da gelebiliyordu çünkü.– Yarası görünmesin diye saklanıyordu şu dört duvar arasına.

Oğlunun ölümünden bir yıl sonra hâlâ avutucu sözcükler bekleyemezdi insanlardan. Gelmişler, taziyelerini sunmuşlardı. "Kayıp... kaybmdan dolayı..." diyorlardı, "başın sağ olsun." –Neden sağ olsun? Olmasın, oğlum öldü benim, oğlum!– Ölüm sözcüğünü kendilerinden uzak tutmak istiyorlarmış gibi ya da ölümün büyüklüğüne, kesinliğine duydukları saygıdan ötürü ağızlarına almıyorlardı. Ölen ölmüş, cenaze kalkmış, kalan kalmıştı. Artık kim onun acısını bölüşmek, anlamak için heves gösterirdi ki? "Anlıyoruz," diyorlardı yakınları, sözün gelişi. "Evlat acısı unutulmaz ama yas tutmanın da bir süresi vardır. Yeter artık, bak bir çocuğun daha var, torunun var." Alışılmış sözler. Sağaltmayan. Sinirlendiren. Sonra sessizlik. İnsanlar suskun, başı eğik çıkarlar ölü evinden. Sokağın başına varmadan da unutup, konuşup gülüşmeye başlarlar.

Bir zamanlar –on yıl kadar sürmüştü– yırtıcı, hırslı bir konkenciydi. Feleketten sonra onu da bırakmıştı. İyi geliyordu, konuşulmuyordu oynarken. Onun bunun diline düşmemek için dertlerden söz edilmiyordu. Hava cıva, al ver o kadar. Hem zaten –herkes kendinden bilmiyor mu ötekinin ne sorunu olduğunu, olabileceğini, kocalar, çocuklar, kaynanalar, görümceler– anlatacak ne var? Hep birlikte avunuyorlardı. Hafif şakalar, çekişmeler, iyi eller kötü eller, çift gitmeler. Tatlı bir gerginlik, bir çift daha, bir heyecan, açıyorum buyrun! Her şeyi unutuyordu oynarken. Kocasını özellikle, evliliğini, bir baltaya sap olamamış iki oğlunu, harcanmış hayatını kaldırıp koyuyordu bir kıyıya. Uykusuz gecelerini de.

/ben kimim? - yaşıyor muyum? - nereye gidiyorum? - bu adam niye böyle? - dokunma bana - yapma dur vurma - gidecek yerim yok - otuzumu geçtim - canı cehenneme insanların toprakların kocaların - dul olmak kolay mı? - sonra ne olacak? - olacak mı olmayacak mı! - bu yılın ürününü kaça satacağız? - bol olursa para etmez - ağacında satılırsa on iki ayı çıkarmaya yetecek mi? - kırkıma geldim - bu çocuklar nasıl adam olacaklar? - bu yüz ben miyim? - amaçsız çabucak kaçıp giden istek - seven birini isteyebilirdim -hayır olmaz yorgunum - bu yaştan sonra deli olma - niye bu kadar geç kaldım? - yoksa ben mi ölsem? - kimin umurunda.../

Önemsiz şeylerdi. Çoktan unutmuştu ya da hatırlanmaya değmeyecek kadar uzak görünüyordu hepsi

şimdi. Bir kahve daha içecekti. Sonra bir tane daha. O zaman saat ilerlemiş, içki vakti gelmiş olacaktı. Güneş pencere içindeki sardunyaların üstüne düşecekti birazdan. Başlama işareti buydu. Artık ellisine geliyordu. Kırk yedi. Elli say.

Anları yaşıyordu. Geçmişi, çocukluğu, evliliği, anlamı kalmamış –sahte– mutluluk fotoğrafları gibi savrulup atılmıştı. Başka türlü bir unutamama cehenneminde yaşıyordu şimdi. Güneş doğuyor, yükseliyor, batıyor, ama zaman ona değmeden geçiyordu. Oturuyordu öyle, bilmeden bir şeyler ayıklayarak ya da aylardır bitmeyen bir bebek kazağını örerek –iki ters bir yüz, çevir, kırmızıyı al–, içkiler doldurarak. Ansızın kalbinin duruvermesini umarak. Bunun dışında umulacak bir şey yoktu. Burgacın içindeydi.

Koca, yukardaki odada dolaşıyor. Öksürüyor balgamlar sökerek. Bir sandalyeyi sürüyor tahta döşemede. Cenazeden sonraki bir ay boyunca ağlamaları, inlemeleri geldi ordan. Sonra sustu, yaşlanıp göçtü, kabullenip yatıştı. Demek sevmeyi biliyormuş, sevdiği çocuğun acısını duyabiliyormuş. Onca zaman nerde saklamış o sevgiyi peki? Yoksa suçluluk mu? Eh, bu daha tamdık, daha haklı bir şey! Televizyonu açtı gene. Popçu karıların çıplak göbeklerine bakıyor. Ne zamandır işi olmadı bu adamın, emekli etti kendini hayattan. Boğdu beni. Bütün yaptığı yazın bahçeye gidip, mandalinaların dibine su salmak. Damın önündeki sundurmada yan gelip kaykılarak gazetelerin futbol sayfalarına ya da mayolu kızların resimlerine bakmak. Esrarını çekip hülyalara dalmak. Ne hülyası, ne hayali?

Ağaçları, gökyüzünü süzer ha süzer! Kahveye de gitmez, oturup iki laf edecek arkadaşı, iki el pişti oynayacak kafası bile kalmamış. Posa! Kıs şu meretin sesini hayvan! Sağır değilsin ya! Yasın var senin! Gencecik çocuğun gitti! Yavrumuz gitti. Bir insan buna nasıl dayanabilir!

Öğle sonu güneşi yaklaşıyor pencerelere, yapraklara. Petunyalar. Çingene pembesi, deli kırmızı, mor! Kahveyi balkonda içmeli. Oturup parka, ağaçlara, çimentodan yapılmış çirkin, sözde kayalardan akan sulara, taş döşeli yola bakmalı. Sinan'ının ordan, yeşil çitlerin arasından çıkıvermesini ummalı. Başını balkona kaldırıp gülmesini beklemeli bir an, şimdi. Acının neye benzediğini biliyordu. Baş üstü, tepetaklak durmak. Sırtında kocaman bir kaya parçasıyla. Dengesiz, düştü düşecekmiş gibi durmak. İnsan buna katlanmak zorunda kalıyordu. Bedenin yaşamayı sürdürmek için elinden geleni yapması ve yaptıklarının, hiç de yapılması gerekmeyen şeyler olması ne garip!

Kimse unutamaz. Unutmada özlem yoktur. İnsan film sahneleri gibi bir bir görür eski anıları. Daha önce fark ettiği ama hızlı geçtiği için üstünde durmadığı her şeyi açık seçik görür. Seven, sevdiğinin yokluğuna saplanıp kalmadan özleyemez. Özlerken daha iyi tanırsın sevdiğini. Oğlunun bir köpeğin boynunu okşayan elini, başını çevirmeden önce bir an sana bakışını, ekmek kesişini, su içişini, uçurmaya çalıştığı yaralı bir kuşu avucunda tutuşunu, küçülmüş patiklere sığmayan ayaklarını, mamayı tüküren ağzını, elindeki yanığa uf deyişini, ayak parmaklarının ucunda sokağa süzülü-

şünü, bir kadının yanından ilk gelişini, şarkı söylemesini, bir duvarı boyayışını hiç görmemişmiş gibi görürsün. Henüz doğmamış da doğdu doğacakmış gibi yokluğunu yüreğinde duyarak özlersin onu o zaman. Henüz gerçekleşmemiş bir düş gibi. Sözü verilmiş bir sevinç, uzun sürmüş bir ölüm gibi. Özlem beklemektir. Çaresi yoktur bunun, bir şey yapılamaz. Yatıştırılabilir belki biraz.

Daha o yaşıyorken, kasabada avare dolaşan bunca genç insandan biriyken, elini attığı iş kururken, güzel yüzlü, kara gözlü, heyecanla anlatan, anlatırken abartan, güldürürken yalanlar söyleyen, ara sıra eve sarhoş gelen, nerde ne yaptığı bilinmez cakalı bir delikanlıyken; odalarda kirli çoraplarını, küvette kıllarını, banyoda ıslak ayak izlerini bırakırken, anasına –sevgisi belli olmasın diye yalancıktan– diklenirken, ruhsuz, aylak babası gibi olma yolunda ilerlerken –sanki o beş para etmez bir it değilmiş de alkışlanacak biriymiş gibi–, daha o zamanlar, akşama doğru, sessizce sokulurdu sıkıntı Gülcan'ın koynuna. Belirsiz, ne olduğu anlaşılmaz bir karıncalanma başlardı beyninde. Kâğıt oynarken unutulanların geri dönme zamanıydı o. Diyelim ki, gün çekilirken Akyunak'la, Yağcı Salim'in karıları ve enstitü öğretmeni Belma'nın yanından, ya da başka bir yerlerden gelmiş olsun... Daha kapıyı açmadan bir ağırlık, bir yalnızlık çökerdi omuzlarına. Sofrayı bekliyor olurdu koca, önünde rakı bardağı, bir parça kuru peynir, eli ermez, yüzü turşu, gözleri yargılayıcı. "Topla şu suratını da bir tane de bana koy, " derdi ona. Birlikte içecek birini buldu diye karşı çıkmazdı o

da. Soğanı doğrar bir fırt çekerdi Gülcan, domatesleri doğrar bir fırt daha. Sirkeyi, yağı koyar bir daha. Otururlardı sonra. Yaban yabana. Domuz domuza! Tek tük konuşurlardı, ızgara cızırtıları içinde art arda sigara içerek. Laf olsun diye.

/kaça verdin, ne aldın? - e sigara paramıza yeterse iyi - bana ne senin şeyinden be! - hiç fark etmez - salaksın sen - baba gibi baba olsan - kes şimdi, ya sen ne bokun soyusun - tamam hadi, zaten oturup seni dinleyen - boş ver tamam, bak ne diyorum, çayın ordaki bahçeyi satsak - imar çıkacakmış oraya - İlhan abim dedi ki - sıçarım abine - ağzını topla terbiyesiz.../

Ne bir gülüş, ne bir tatlılık, ne incelik. Buz gibi konuşmalar. Düşmanca, üşüten sözler. "Bir bardak daha ver!" derdi Gülcan. "Yeter o kadar karı kısmına," diye terslenirdi adam. "Hadi dedim uzatma!" Suyu katınca bulanan, ağaran rakı ve onunla birlikte bulanıp ağaran düşünceler. Bir rahatlık, genişlik gelirdi içine, korkusuzluk. Sonra sonra, onu beklemeden, dilenmeden, kendi doldurarak, kendi başına, özgürlüğü yudumlar gibi, her gece... İyi oluyordu ve nasıl oluyorsa bir saatten sonra bir bakış ya da sözle ayaklanıveriyordu öfkeler. Yürüyordu o zaman üstüne üstüne, düşmeden, ağlayıp yalvarmadan, sinmeden.

/sen bana el kaldıramazsın tamam mı - dene hadi dene de gör! - karışma bana, karışma dedim, ne yaptım, namusuna leke mi sürdüm, evimde içiyorum - sen yıllarca - seni uğursuz keş - erkekmiş hah - çocuklarımı da kendine benzettin pis herif - kapa çeneni atarım

şu balkondan aşağı seni ha - zaten sinek gibisin - hiçbir şey istemiyorum senden anladın mı karışma bana yalnız.../

Çarpılan kapılar, küfürler, sinkaflar. Kocasından boylu, iri, güçlüydü, bir gece tepesi atmış, itivermişti onu ikinci kat balkonunun korkuluklarına doğru. Aşağı uçmuştu ama kedi gibi dokuz canlıydı alçak. Çatlak dizini, omzunu ovarak, salya sümük ağlayarak geri gelmiş, odasına kapanmıştı. On beş gün alçılı gezmiş, evdeki erkekliği böylece sona ermişti. Ben bu sümsükten mi dayak yedim yıllarca? diye şaşmıştı Gülcan. Sonraki horozlanmalarının hepsini ustalıkla savuşturmuş, yönetimi ele almıştı. Bil ki öldürürüm seni demişti bir gece, gözümü kırpmadan öldürürüm ve gene de öcümü almış olmam, ona göre! Gerçekte çoktan ölmüştü o Gülcan için.

Mutfağa gidip büyük fincana kahve yaptı.

Öğleye doğru kalkıyordu yataktan. Sızdığı kadar uyuyarak. Kalkabiliyordu hâlâ. Bir kap yemek, bir çorba yapıyordu öldürmekte o kadar geç kaldığı adama, aceleyle, elleri titreyerek, insanlık onda kalsın, daha çok da başına tebelleş olmasın diye. Sonra bir votka limon, bazen saf votka ya da soda, ne bulursa koyuyordu. Bir nane ya da fesleğen yaprağı atıyordu içine. Renk versin diye bir vişne tanesi, varsa. Gelen giden olursa kokmuyordu votka, içerken anlaşılmıyordu bardakta ne olduğu. Yemese uyumasa da ayakta dolaşmasını sağlıyordu içmek. İçindeki sızının dinmesini.

İlhan'la Armağan geçen hafta bir akşam görmeye gelmişlerdi onu. İçmeyi bırakması gerektiğini söylemişlerdi. "İstanbul'a götürüp bir hastaneye yatıralım seni," demişti İlhan Ağa. Çok sinirlenmişti Gülcan. "Ben hasta değilim," demişti onlara. "Alkolik de değilim. Sarhoş bile olmuyorum. Bilerek içiyorum, çünkü başka türlü ayakta duramıyorum... Ben de annem gibi, Bertan gibi canıma mı kıyayım? Bunu mu istiyorsunuz? Beni rahat bırakın!"

İçkisizken, olup biten hiçbir şeyi hatırlayamıyor, gözünü, kulağını, aklını çelecek başka görüntüler, sesler, düşünceler giriyordu araya hep. Beyni arı kovanı gibi uğulduyor, kasları tel gibi gergin, ağrılı oluyordu. Oysa uyuşmuşluğunda, –öğle sonundan gece yarısı sonrasma sarkan sürede tükettiği bir büyük şişe votkadan sonra gelen– durulmuşluğunda yıkımının bütün aşamalarını –başlangıç, gelişme, sonuç– tek tek seçiyor, gözünün önünde sözcüklerin, düzenlerin, kalıpların, düğümlerin, kısaca büyük bir karmaşanın çözülmeye başladığım fark ediyordu.

Kirli donları, bulaşıkları, tozlu sehpaları, çöpleri, yerlere saçılmış suları, dolu küllükleri unutuyordu o zaman. Bu beton yığını evi (üç artı bir artı çatı odası artı çift banyo artı geniş mutfak artı güneş enerjisi artı mevki yerde deniz gören teraslı bahçeli tripleks) gözü görmez oluyordu. Bahçe dediğin kıç kadar bir şeydi. İki gecesefası, birkaç saksı, üç ağaç o kadar. Mevki dediğin, Belediye Park ve Gazinosu. Gece yarılarına kadar bağırtı. Teras desen, soluğun dibindeki balkondan duyulur. Kavgaların, feryatların, ağlamaların duyulur.

Çocukluğunun geçtiği bahçelere blok apartmanlar dikilmişti. Müteahhit yirmi daireyle bu evi vermişti Gülcan'a. Demirköprü'ye yakın; –artık lağım akan– o eski pırıltılı yeşil suyun kıyısındaki güzelim mandalina, erik ve yemiş bahçelerinin karşılığı olarak. İlhan'la Armağan babaları öldükten hemen sonra satmışlardı topraklarını. Bertan'ınkilere kayınpederi el koymuştu. Gülcan'inkiler de üç yıl önce böyle gitmişti işte. Şimdi çok sıkışınca bir daire satıp yiyorlardı. Kira gelirleri –kasabada ne kadar kira olacak!– iki ailenin –kendileri bir, küçük oğlu gelin torun iki– aylık harcamalarını çıkarmaya ucu ucuna yetiyordu. Zaten kiracıların bir kısmı son zamanlarda kiraları artıramaz, hatta zamanında ödeyemez olmuşlardı. Kimi işten atılmış, kimi dükkânını kapamıştı. Üç ay, altı ay gecikmiş kiralarla oturanlar vardı. Ne yapayım, diye düşündü? Beklemekten başka ne yapayım, milletin zilleti ortada. Yakalarına mı yapışıp alayım? Uğraşacak halim mi var ki?

Dairelerin üçünü küçük oğlan Orhan satıp batırmıştı tavuk çiftliği kuracağım diye. Bir heves, bir umut kurulmuş, sonra bir yıla kalmadan hastalık gelmiş, tavukların hepsi kırılmıştı. Bilmeyince, bakmayınca, işe kendini vermeyince başka ne olacaktı ki? Tesisler duruyordu öyle şimdi, tavuk bokları, samanlar, örümcek ağları içinde, bomboş... Çocuklar toprağı hor görmüşlerdi. Çiftçi değil, kasabalı bile değil, kentli olmaya özenmişlerdi. Gözleri İstanbul'a, İzmir'e kaçmaktaydı. Ama bir yandan da haklıydılar. Toprak topraktı ama, doyurmuyordu artık. Uğraşsan da geçindirmiyordu seni. Verdiğin emeğin karşılığını alamıyordun. Para eden paraydı; borsalar, fonlar, dolarlar, bilmem neler!

Bir zamanlar, o toprakların veriminden zengin olmuştu babası. O topraklardan beslenip büyümüş domateslerin, pancarların, kıvırcıkların, yeşil biberlerin tadına doyum olmazdı. Papaz eriklerinin, ballı incirlerin, narların, mandalinaların altında büyümüşlerdi dört kardeş. Güneş kokusu, topraktan yükselen buhar kokusu, gübre kokusu ve yaprakların baharlı kokularını soluyarak sarhoş olmuşlar, gökyüzüne tatlı sarı meyvelerin asılı olduğu dalların arasından bakmışlardı. O kutu kutu apartmanlar vurup üfürmüş bozgunun heykelleriydi şimdi. Seradaki hissesini satmamak için en uzun direnen de kendisiydi. Termal suyla ısıtılıp sulanan o yer çok değerliydi şimdi. Ama ötekiler ilk teklifte tamam demişlerdi o alçak moruk Dörtgöz'e. Adamın oğulları Mercedes'lerle geziyorlardı şimdi. Eski kaplıcayı yıkmışlar, yerine yüzme havuzlu kocaman yeni bir 'Sağlık, Güzellik Merkezi' dikmişlerdi. Yok pahasına gitmişti sahip oldukları her şey. Topraklar, insanlar, gençlikler, hayaller... Yüreklerde, elde avuçta ne varsa toz gibi savrulup gitmişti.

Telefonun zilini duydu. Eli ayağı boşandı birden. Her zil bir felaket haberi için çalıyordu sanki. Bekledi birkaç kez daha çalsın. Sustu. O, Attila baktı herhalde yukardan, diye düşündü. Çok geçmedi, bağırdığını duydu onun.

"Gülcan! Telefona bak. İlhan ağabeyin arıyor."

Kalkıp hole çıktı, girişteki küçük aynalı konsolun üstünde duran telefonu kaldırdı. Aynaya arkasını döndü.

/Efendim İlhan abi... - Bildiğin gibi, ne olsun... - Ha, biliyorum söylemiştin. Yok, gelemem abiciğim. Yok, kusura bakma... İnsan içine çıkacak halim yok... - Gelme abi, olmaz. Gelemem. Zahmet etme. Gelecek olsam ben kendim de dolmuşa atlar gelirim zaten. - Anlamıyorsun... durumumu... bak, yani küsme n'olur, gelemem. - E, Figen beni görmek istiyorsa evime gelir değil mi? Selam söyle, beklerim... - Siz iyi olun abiciğim, gülün eğlenin, benden geçti artık. - Alay etme abi! Bilmiyorum. Yapma abiciğim... ne diyeyim bilmiyorum. Yok olmaz.../

Telefonu kapadı.

"Ne istiyormuş?" diye seslendi Attila merdiven başından.

"Sana ne? Sanki dinlemedin de! Her konuştuğumu dinlemek zorunda mısın? Başka işin yok mu senin?"

"Git, git de biraz göbek at, iyi gelir," dedi Attila.

"Hastir ordan hayvan, kapa çeneni!" diye bağırdı Gülcan.

"Senin gibi ayyaş karı olmaz olsun," diye söylendi Attila. Odasına girip kapıyı çarparak kapattı.

Gülcan, banyoya girip yüzünü yıkadı, saçlarının dibini ıslattı. Sersem gibiyim, diye düşündü. Hava çok sıcak, ondan olmalı. Mutfağa geçti. Hem geniş bir pencereden hem de balkon kapısından bol ışık alan tertemiz, açık bej dolaplarıyla ferah, geniş bir mutfaktı. Attila yemek yediği tabağı musluğun altına bırakmıştı. Alıp çalkalayarak makineye koydu. Tezgâhın üstündeki bardağı yıkayıp süzgüye ters çevirdi. Masanın üs-

tündeki ekmek kırıntılarını sıyırıp attı. Büyükçe bir bardağa yarım limon sıkıp üstüne votka ve buz doldurdu. Masanın başına oturdu. Belediye hoparlörünü duydu. *...tarihinde yapılacak ihaleye katılacakların gerekli belgeler...* Gerisi anlaşılmıyordu, tekdüze bir kadın sesi konuşup duruyor gürültü ve uzaklardan gelen poplaşmış hızlı bir alaturka şarkı konuşmaları bastırıyordu. *...kim derdi gülecektim... çile bülbülüm çile... çileeee... eeeee.*

Kasabanın yaz aylarında bu kadar kalabalık ve gürültülü olması can sıkıcı, yorucu, sinir bozucuydu. Bir zamanlar ne kadar sessiz, sakin, bozulmamış bir yerdi oysa. Saldırıya uğramıştı. Neyse ki deniz mevsimi kısa sürüyordu. On gün sonra çok az insan kalmış olacaktı ortalıkta. Büyük kentlerden kaçıp kasabaya yerleşmiş emekliler, askeri kampın gecikmiş konukları, derme çatma işporta dükkânlarını toparlayan cıncık boncuk, kap kacak, pamuklu giyim ve ucuz kaset ve kitap satıcıları... En son giden onlardı.

Pencereden, çayın denizle birleştiği sahile baktı. İri karıncalar gibi görünüyorlardı plajdaki insanlar, böyle uzaktan bakınca. Çoğu dar gelirli ailelerdi. Zenginlerin, paralıların gittiği ünlü tatil yörelerine, öyle sosyetik yerlere adım atacak gücü olmayanlar. Çoluk çocuk üst üste bir odada, ucuz pansiyonlarda kalıyorlar, toz ve sivrisineklerle boğuşarak mutlu olmaya çalışıyorlardı. Bayatlık kokan kebapçılarda iki lahmacun atıştırıp –ya da pansiyon odasının bir köşesinde küçük tüpte acele bir şeyler pişirip– akşamları geçirmek için arabeskçilerin gürültüye tüy diktiği çay bahçelerine gidiyorlardı. En az masrafla nasıl tatil yapılacağını öğren-

mişlerdi. Öğleye doğru kalkıp, güneşe, denize, kuma koşuyorlar, güneşin altında –bağrış çığrış arasında– saatlerce yatıp kavruluyor, iyice ısınınca da kalkıp serin, mavi suya atıyorlardı kendilerini. Çayın getirdiği ağımlı atıklar, parfümlü güneş yağlarıyla karışıp üstlerine yapışmış olarak yeniden sahile çıkıyorlar, mısır koçanları, meyve kabukları ve sigara izmaritleri içindeki kumda kâğıt ya da tavla oynuyorlardı neşe içinde.

Eskiden Gülcan'm çok özendiği şeylerdi bunlar. Genç kızken bir-iki kez gitmişti plaja. Mayoyla değil, elbiseyle. Küçük düşürücü bir şeydi bu. O zamanlar bu kalabalık yoktu buralarda ama gene de görüp gizlice gülüşenler olmuştu. Artık bunun da çaresi bulunmuştu elbet, bazı kadınlar körfezin öte yanındaki sitelerde, özel kadın plajlarında, tesettür mayolarıyla denize giriyorlardı. Kapüşonlu, bileklerden bağlı, çift kat naylondan yapılma gülünç, komando giysilerine benzer şeylerdi bunlar.

İlsa Otel'in bulunduğu bölge kasabadan biraz uzaktaydı ve deniz de, ortam da tertemizdi. İçinden gelse, gidip yararlanabilirdi. Felaketten önceki yaz birkaç kez gitmişti zaten. Revan'ın mayosunu giyip güneşlenmiş, denize girmişti. –Attila'ya bundan söz etmeye bile gerek duymamıştı. Eskiden olsa döverdi.–

Otelde her şey çok farklıydı. Oradaki insanlar başka türlü yaşıyorlardı. Sabah kalkıp yürüyüş yapıyorlar, –duş alıp– uzun uzun kahvaltı ediyorlar, biraz güneşlenip serinlemek için havuza ya da kumsala gidiyorlar, sonra –duş alıp– zengin bir öğle yemeğiyle karınlarını –yeniden– doyurup serinletilmiş odalarda öğ-

le uykusuna çekiliyorlardı. Akşamüzeri olunca yine –duş alıp– giyinip süslenerek aşağı iniyorlar ve yatana kadar sürecek zengin bir akşam yemeğine oturuyorlardı. Orda hep ve aralıksız yıkanıp tıkınma vardı. Kibar gülüşler, çıplak memeler, kalçalar, –sınırsız içki ve eğlence– gösteriş, özgürlük ve çılgınlık vardı. Tuzu kurular geliyordu oraya.

Neden bu kadar ısrar ediyordu İlhan? Evden çıkmadığını bilmiyor muydu? Yüreğinin eğlenip gülüşen insanları kaldırmayacağını anlamıyor muydu? O kadar mı yukarlardaydı da aşağıya baktığında hiçbir şey göremiyordu? Ne işim olacak ki onun otelinde? diye geçirdi içinden. Hem kendimi neye uyduracağım? Ne giyeceğim? Pullu bir tişörtle erimiş kıçımdan sarkan eski bir pantolon mu? Kollarımı kaldırıp giyinmek gücünü buldum diyelim hadi, biliyorum, ne giysem ya fazla özentili ya da aşırı gündelik görünecek. Şu bakımsız saçlar, boyasız mum gibi yüz, rüküş giysilerle o şık ortama hiç ama hiç uymayacağım. İçkiyi fazla kaçıracak, dilimi tutamayacağım belki de. Geri kalmış, cahil, çokbilmiş kasaba karısı işte, diyecekler o zaman bana bakıp. Bir de şirret! Oğlu ölmüş, n'apalım kader, vah vah ama şehit düşmemiş ya –otuz bin şehit anası var bu ülkede–, bunun çocuğu hiç yoluna gitmiş, kendi suçları, diye düşünecekler. O kurnaz karının basit kapıcı ailesi özellikle. Görümce beni çekemiyor sanacak o kız. –Adı Rengigül müdür nedir.– Her neyse, onun *oğlunun doğum günü kutlamasına ne diye gide*cekmişim ki? Gayri meşru çocuk doğurmak marifet-

miş gibi bir de kalkmışlar doğum gününü cümle âleme ilan ediyorlar...

Benim aslan gibi oğlum ölmüş, içime ateş düşmüş, niye düşünmüyorlar ki...

Ağabeyi iyi olsun, mutlu olsun istiyordu hiç kuşkusuz. Eh, neden olmasındı? Dünya kadar parası pulu vardı. İstediği karıyı da –parasıyla– almıştı. Revan'ı da boşayınca ondan iyisi olmayacaktı. Ya Armağan? Onun da iyi olmamak için bir nedeni yoktu. Parayı önemsemezdi ve göze görünür bir derdi, sıkıntısı, acısı yoktu. Şu var, çok vıdı vıdıydı. Doğuştan kötümserdi ve siyasetle uğraştığı, olup bitene kayıtsız kalamadığı için her zaman asabı bozuk ve gergindi.

Gülcan, belli etmemeye çalışsa da Armağan'ı, İlhan'dan biraz daha çok seviyordu. Bir zamanlar, annesinin ölümünden sonra –on bir-on iki yaşlarındaydı– Armağan'a âşıkmış gibi düşkündü. Hep onu düşünürdü, kendine bakıyor mu, çoraplarını yıkayabiliyor mu, iyi besleniyor mu, parası yetiyor mu yatılı okulda diye. Tatillerde eve gelince bayram yapardı. O zamanlar gece gündüz kitap okurdu Armağan. Düşünceli, dal gibi bir oğlandı. Güzel mavi gözlerindeki saflık Gülcan'a, hiç görmediği bir anlayış, sevgi vaat ediyormuş gibi gelirdi. Ama ona duyduğu sevginin biraz da acımaya benzediği su götürmezdi. O kadar yalnız, o kadar masum ve iyi yürekliydi ki, Gülcan onu ağabeyi gibi değil çocuğu gibi görür, korumak, kollarına alıp avutmak isteği duyardı. Üniversiteyi bitirdikten sonra bir burs kazanıp Fransa'ya gitmişti bir yıl için. Çok güzel mektuplar yazmıştı oradan. Uzun süre saklamıştı o mek-

tupları Gülcan ama kavga ettikleri bir gece Attila sobaya atıp yakmıştı.

Arkadaşmış, denkmişler gibi, içtenlikle konuşabildiği tek erkek Armağan olmuştu hayatında. Kimseye anlatamadığı dertlerini ona anlatır, akıl danışırdı Gülcan. O da kız kardeşini çok zeki bulur, okuyamamış olmasına hayıflanırdı. Gülcan İstanbul'a gittiğinde onlarda kalır, Armağan da kasabaya geldiğinde önce kendisine inerdi. Geceler boyu, gelmişten geçmişten, aileden söz ederlerdi. Solculuğun söylendiği gibi vatan hainliği demek olmadığını da Armağan anlatmıştı ona. Gülcan bazı şeyleri –toprakları, her şeyi bölüşme filan– kabul etmese ve söylediklerine aklı tam yatmasa da Armağan'ın solculuğuna, kadın erkek eşitliği gibi konulara bakışının doğruluğundan ötürü saygı duymuştu. Hem sonra gerçekleşmesi imkânsız şeyleri o kadar heyecanlı ve inanmış anlatıyordu ki masal dinliyormuş gibi hoşnutlukla dinliyordu onu. Gerçekte Allah diye bir şey olmadığını da söylemişti bir gece ve görüşleri çok saçma görünmüştü Gülcan'a. Dahası uzun süre Armağan'ın çarpılacağmdan, başına bir dert geleceğinden korkmuştu. Çok gençti o zamanlar tabii.

Armağan evlendikten sonra yakınlıkları biraz tavsamıştı. Gene de birçok gece birlikte içki içip İlhan'ı, Attila'yı, –hatta– Figen'i çekiştirdikleri olmuştu. Karı koca arasında sıradan, önemsiz konularda tartışma çıkardı. Kusur olmayan, kendilerinin durup dururken sorun ettikleri şeyler. Özenirdi onların sevgisine Gülcan aslında. Ne ki fazla didikliyorlardı her sözü, bakışı, davranışı. Takışmaları bundan, ince şeylerdendi.

İlhan da Figen de, Armağan'a pek benzemezlerdi. İnsanları anlamaya çalışmaktan çok eleştirip akıl öğretirlerdi. Düz mantık. Figen, "E, boşan şu adamdan artık, at başından, kurtul!" derdi Gülcan'a sözgeliini, önünü ardını göstermeden. İlhan'sa Armağan'dan daha hırslı, daha kararlı ve duygularını iyi kötü gizlemesini bilen biriydi. Kuşkusuz onun gibiler hayatta daha başarılı oluyorlardı.

Kalkıp bir votka daha hazırladı kendine. Salona dönerken holdeki aynaya takıldı gözü bir an. Çabucak geçti. Aynalara bakmamaya çalışıyordu artık. Hayatın kendisine hiç şefkat ve merhamet göstermeden öğrettiği gerçeklere ulaşmak için çok sabırlı davranmıştı. Ama sabır uzun sürdüğünde, içinde taşınmayacak pişmanlıklar barındıran çok sessiz ve tehlikeli bir şeye dönüşüyor, insanın bakışlarına, çizgilerine, duruşuna yansıyordu. Kendine bakmaktan korkuyordu Gülcan, çünkü aynalar koyvermediği çığlıklarla doluydu...

Pencere önüne oturup parka doğru baktı. Bir kadın küçük oğlunu salıncağa bindiriyordu. Kalbinin üstünde boğucu bir baskı duydu. Camda bir matlaşma oldu.

Loş bir oda, odanın ortasında bir karyola, yatağın içinde bir kadın vardı. Karnı kocaman, doğurdu doğuracak bir kadın. Soluk soluğa...

Kadınlar toplanmışlar yatağın çevresinde. Fısıltılarla, bazen de bağırarak konuşan, telaşlı adımlarla dönenen kadınlar. Buyruklar veriyorlar: Hadi, biraz daha, hadi canım, az kaldı... ıkın... ıkın... bir daha... Acı çekiyor, küçük çığlıklar atıyor kadın. Ağlıyor. Varlığının derinliklerinden gelen sancılı kasılmalarla kendisini

zorlayan doluluktan kurtulmak için çabalıyor. Korkuyor. Yumruklarını sıkıyor, pencereden gelen ışıkta yüzleri eğri büğrü görünen kadınlardan yardım diliyor. Neden sonra son bir gerilmeyle son büyük çığlığını atıyor ve ardından yeni doğanın dışardaki yağmurun sesine karışan hayat bağırtısı geliyor kulağına. Oğlan, diyor biri. Bir sıcaklık, hafifleme hissi duyuyor. Bitkinlik. Sessizlik. Özgürlük. Umut. Varoluşun doğrulanması. Çayırlarda büyüyen otlar, yarılmış olgun narlar. Gün ışığına açılan her şey.

Otuz yıl önceydi bu.

Parktaki şu oğlancık. O küçücük yüz. Kurbanlık kuzu görüntüsü. O yüzdeki saf aydınlık. Çocuklar çok az ağlıyorlar, diye düşündü Gülcan. Gerçek gözyaşları dökmüyorlar üstelik. Bilselerdi kendilerini bekleyenleri durmadan ağlarlardı...

Kadın, çocuğu kucaklayıp salıncaktan indirdi. Öptü, saçlarını sıvazladı. O öpücüğü, dudakların taze deriye dokunuşundaki tatlılığı, yoğun sıcaklığı duydu Gülcan içinde. Orada durup öylece onlara bakarken bir an, o ikisinin, çocukla kadının sevgilerini koparıp almayı istiyormuşa benzer bir kıskançlık yokladı yüreğini. Tedirgin ediciydi bu duygu. Utanç verici. Acı.

Kırılacak, çok değerli bir şeyin ta yukardan yere bırakılıvermesi ve ayaklarının dibinde patlayıp dağılması. Kaybetmek, dehşet. En acısı, eğer kendi bedeninden hayat verdiğin bir insansa bu, acın sonsuza kadar sürecek bir parçalanma duygusuna dönüşüyordu. Onun yokluğunu duymanın yarattığı yoksunlukla tamamla-

nacak perişan, şaşkın, çırılçıplak, hiçbir şeysiz bir hayata. Senin için bir dünya olan insanın ardından her şey yok oluyordu birden. O zaman yatağına yatıyor ve kendimi öldürmeliyim, öldürmeliyim, öldürmeliyim, diye düşünüyordun. İnsanlar, yüzler, konuşmalar geçiyordu içinden. Hayatının özetlenmiş görüntüleri ve sayısız ayrıntıları. Rüzgârın savurduğu tohumlar, çiçek tozları, toprağı delip uç vermiş buğday çimleri, kayaları aşındıran akarsular, olgunlaşmış üzümler, duymayan, görmeyen, yürüyemeyen insanlar. Ve gülüşler, okula giden çocuklar, kahramanca, güzel ya da olağanüstü birçok şey. Kendimi öldüremem, diye düşünüyordun o zaman. Öldüremem, hayır öldüremem!

Ölüm... Önceden ya da sonradan bunun üzerine konuşmaya kalkışmak, hayatın sana öğrettiklerinin altını çizmeye uğraşmaktan öte bir anlam taşımıyordu. Kendi kendime konuşuyorum işte, diye düşündü Gülcan. Sessizce –ya da bazen sesli– konuşup duruyorum. Kendime değil ölülerime konuşuyorum. Bana böyle konuşmayı art arda kaybettiğim insanlar öğretti. Annem, babam, Bertan, Sinan. Ölüm diliyle konuşuyorum. Bu dilde kimse başkasını anlayamaz. Kimse kendini, bildiği şeyi dile getiremez. Duyduğunu da gördüğünü de açıkça söze dökemez.

Koltuğun minderi altındaki fotoğrafı aldı. Orhan ve gelini Esra, Sinan'ın bütün fotoğraflarını ortadan kaldırıp Gülcan'dan saklamışlardı. Bir tek bunu kaçırabilmişti ellerinden. Sinan'ın düğün resmi. Lacivert damatlıklar giymiş. İçinde kalın bordo bir kuşak. Papyonlu. Gözleri ışıl ışıl, heves dolu. Duruşu güvenli. Ka-

rısı biraz cılız, kısa ama sevimli. Gelinliği paralarla dolu, kocasının kolunda.

Düğün İlhan'm otelinde yapılıyor. İlsa Hotel'de. Dayının armağanı. Herkes orada. Çelenklerin, ışıldayan tabakların, süslerin, çiçek sepetlerinin arasında. Herkes mutlu, gülümser, umutlu. Buralarda dikiş tutturamamış Sinan. Zar zor bitirdiği liseden sonra üniversiteyi kazanamamış üç yıl üst üste. Küçük bir butik açmışlar, iş yapmamış, daha çok Gülcan gidip oturmuş dükkânda. Batırmışlar. İlhan'm otelinde işe girmiş sonra oğlan. Olmamış. Dil bilmez, iş bilmez. Zaten hatır için alınmış, ortalıkta dolaşmaktan sıkılmış, aşağılanmış biraz – ben uşaklık yapamam! Biracı, kafeci, disko çocuğu olması sorun değil belki o kadar ama bilmiyor ne yapacağını, ne yapılabileceğini. Gülcan'ın sezinlediği, insan bir yere ait olmalı dik durmak için. Doğru düzgün bir topluma, insan gibi yaşanacak, gençlerini önemseyen bir ülkeye, sevgi dolu bir aileye ait olmalı. Bir şeyin parçası olmalı insan. Ben şuyum, şurdanım diyebilmeli. Boşlukta, dışlanmış, itilmiş, kopmuş olmamalı. Yoksa gitti gider. Tek başına gider yoluna.

Babası pek gerekliymiş gibi arabayı değiştirip veriyor altına. Şoförlükten gelme ya, bildiği o. Tek övüncü, oğluna vereceği en büyük rüşvet bu. –Ki gençliğinde küp gibi içip üstüne esrarı da çekmişken direksiyona geçip, "Pabucumu koysam gider," diyerek gaza basan cinsten bir hödük.– Kaza yapıyor Sinan. Birine vuruyor içkiliyken. Arabalar haşat ama ölü yok. Polisler, soruşturmalar, esrar bulunuyor üstünde. Gözaltılar, sorgular. Armut nereye düşer?

Bir kız bulmuş plajda. Gurbetçi bir Türk ailenin kuaför kızı. Eli yüzü düzgün, iyi bir kız. Evleneceğiz diyorlar. Bir umut, Sinan Fransa'ya damat gidiyor. Belki adam olur oralarda. Uğurlama. Gözyaşları ve gülümsemeler...

Sekiz ay sonra kalkıp Fransa'ya gidiyor Gülcan. Nerde yaşıyorlar, nasıllar bilmek, gözüyle görmek için. Zayıflamış oğulcuğu. Yüzünde hızlı, boş vermiş bir gülüş. Ödlek bir yabansılık. Geline karşı efelenmeler. Hareketleri sinsi ve atak. Bakışları karanlık. Üstünde bir mont, kovboy çizmeleri. Neden böyle gülüyor, ne var gülünecek? Ev Paris'in dışında bir toplu konutun küçük bir dairesi. Birkaç parça eşya alıp koymuşlar. Yeter, güzel. Kız bütün gün çalışıyor. İyi de kazanıyor. Sinan arada bir iş buluyormuş, kısa, kaçak, geçici işler ve arada uzun boşluklar. Benim kazandığım yetiyor, diyor gelin, sorun değil, ama bana el kaldırıyor ve ailem çok üzülüyor. Bütün gün sokaklarda, Türk kahvelerinde. Dil bilmiyor, sıkılıyor, günübirlik yaşıyor. Karısına biraz teslim olsa, hoş tutsa kızı, işler kolaylaşacak belki ama ona da razı olmuyor. Hayatının kumandası kendisinde sanıyor. Günleri avcunda buruşturup atıyor. Alışacak, düzelecek diye avutuyor kendini Gülcan.

Bir yıl sonraki yaz Güzelsu'ya geliyorlar tatile. Gelin altı aylık gebe. Oğlan iyice kurumuş. Rengi grimsi. Göz çukurları simsiyah. Gülüşü bıçak kesiği gibi duruyor yüzünün ortasında. Dünyadan uzak, uyurgezer, kör, unutkan. Ama korkusuz. Hastayım, diyor. Ciğerlerimi üşütmüşüm. Gelini arka odaya çekip sıkıştırıyor Gülcan. Neyi var? Uyuşturucu kullanıyor! Işıksız bir

odaya kapanıyor Gülcan onlar gittikten sonra. Bir hafta çıkmıyor. Nasıl canına kıyacağını kuruyor. Olmuyor. Çözüm değil.

Bir kız çocukları oluyor. Kırk günlükken ölüyor. Sinan gitgide tükenip küçülüyor. Oralarda, başarısız birkaç sağaltma girişimi. İlaçlar. 'Betona yatma'lar. Yalanlar. Pişmanlıklar, sözler ve yine yalanlar. Para vermediği zaman karısını dövmeler. Bir yıl daha geçiyor.

Cenazenin geldiği gün, o ılık nisan günü de yağmur yağıyordu, dünyaya geldiği günkü gibi...

Dolan gözlerinin bulanıklığı arasından halının üstüne düşmüş güneş lekesini gördü Gülcan. Işık çok keskindi, acıtıyordu. Kalkıp perdeleri hızla, gelişigüzel çekti. Loş, kırmızımsı ışıkta, içerdeki her şey ona korkunç sinsi, çirkin ve anlamsız göründü bir an. Tavanda kıpırdayan gölgeler vardı. Oğlunun ölmeden önceki –son– yüzü geldi gözünün önüne. Uykulu, umursamaz, acınası bir yüz. Toprağın ve onun çürümekte olan teninin kokusunu duyar gibi oldu bir an. Sarsıldı.

İlk günler yaşayıp hissettiklerini bugün artık hissetmiyordu Gülcan. İki kişi için çok büyük bu eve nasıl demir attığını, aylar ayları kovalarken dehşetin, inanmazlığın, isyan duygularının nasıl olup da yavaşça sessizliğe dönüştüğünü hatırlayamıyordu. Hücrede bir mahkûm, kafeste bir deli gibi yaşamış olmalıydı o günleri. Sonra uysallaşmış, acısının toprağına kök salmıştı. Şimdi eski resimlerde tanınmadık bir yüz, bir zarfın üstündeki yanlış, çaresiz adresti.

Bu evden çıkmak... ama nasıl? diye düşündü. İlhan'la otele gitmenin, birkaç saat için her şeyi unutmanın ne ziyam vardı? Bir olmazlık duygusu yükseldi içinden. Yapamam, diye söylendi, dayanamam!

Bu geceki eğlentide herkes, müşteriler, konuklar, hepsi çok mutlu –ymuş gibi– olacaklardı. Işıklar, mumlar, çiçekler, fiyonklar, balonlar, fişekler, özenle hazırlanmış yemek ve içkilerle, kahkahalarla kendilerinden geçeceklerdi. Güzellikler, incelikler ve güvenlikler içinde göbek atıp dans edeceklerdi. Sinan'ın düğününden önce de buna benzer gecelere katılmıştı otelde birkaç kez, biliyordu. Kadınlar, incecik askılı giysileri, makyajları, parfümleri, açık ağızlarıyla, çevrelerine yıldızlar saçacaklardı. Erkekler onlara puro dumanları arasından bakarak karaya vurmuş balıklar gibi soluk soluğa sevişecekleri saati hayal edeceklerdi. Sonra sabaha yakın hâlâ gücü kalmış olanlar iç geçirip inleyerek, ağlayarak sevişeceklerdi. Orası, günahların, yasakların, ölümlerin içeri sokulmadığı bir dünyaydı. Orası, gereksiz yere, istenmeden, yanlışlıkla doğmamış ve büyük olasılıkla aynı biçimde ölmeyecek insanlar içindi.

Otele, dinlenmeye gelmiş insanlara neden bu derecede acımasız ve umutsuz baktığını, eğlenmeyi onlara neden çok gördüğünü sordu kendine. Kimsenin anlamasını beklemediği, baş edilmez acısı yüzünden mi? Yoksa onlar gibi olabilmeyi başaramamış biri oluşundan mı?

Gençliğini hatırladı. Bir zamanlar, genç kızlığa adım attığı yıllarda Gülcan da imrenmişti filmlerde,

dergilerde gördüğü, ordan burdan duyduğu yüksek hayatlara. Okumak, meslek sahibi bir kadın olmak hırsı duymamıştı. Çünkü bu umut baştan budanmıştı içinde. O daha çok, zengin bir adamla –aşk yaşayıp– evlenmek, köşklerde oturmak, güzel arabalara, uçaklara binmek, büyük kentlere gitmek, büyük otellerde kalmak, oda servisinden kahvaltı istemek, müzikhollerde çılgınca eğlenmek, büyük mağazalardan sınırsız alışveriş yapmak gibi hayaller kurmuştu. Mum ışıklarının vurduğu kadehlerden şaraplar içmek, kürkünü nazik bir şekilde omzuna bırakırken 'seni seviyorum' diyen erkeklerle sevişmek istemişti. Ama o renkli dünyalardan –en sıradanından bile– ufacık bir mutluluk, ruh ferahlığı ve neşe düşmemişti ona. Aptallıklarının sonucuymuş gibi görünüyordu bu durum ama aslında saflığı, aşırı korunmuş –ne korunması, düpedüz saklanmış– olması yüzündendi.

Hayattan, erkeklerden, olasılıklardan habersiz, kendine bir başka dünya kurma iradesinden yoksun büyütülmüştü. On iki yaşında eve, mutfağa, ailenin soğuk hapishanesine kapatılmış, geleceği bakımından, güzel, becerikli, namuslu, uysal bir kasaba kızı olması yeterli sayılmıştı. Annesinin acıklı ölümü ise bir başka yalnızlığa düşürmüştü Gülcan'ı. Kendini öldürmüş bir kadının kızı oluşu ürkütmüştü biraz çevresini. Yoksul, delibozuk birkaç komşu kızından başka arkadaş edinememişti. O evde bir uğursuzluk vardı sanki, diye düşündü. Annesi ve iki büyük oğlan kaçıp gitmişler, kalanlarsa lanetten bir türlü kurtulamamışlardı.

Neydi annesinin hastalığı bilmiyordu. İçinde bir şeyler ölmüş ya da uzaklara gitmiş gibi bir hali vardı son günlerinde. Sesi sabırsız, tiz bir hal almıştı. Bazen ağlar, sonra kalkıp aynaya bakardı. Belki bunalıma girmişti ama pek açık belli olmuyordu bu. Genellikle az konuşurdu çünkü. Gülcan çok küçükken bir gün ona çocukların nerden geldiğini, nasıl çocuk yapıldığını sormuştu. "Bir erkeğe âşık olunca çocuk yaparsın," demişti. On yaşlarındayken, annesinden çocuklarına özellikle kendisine akan sevginin hem çok sıcak hem de acıtıcı olduğunu hissedebiliyordu. Her şeyden arınmış, katıksız ama hüzünlü bir sevgiydi bu. Hüzünlüydü, çünkü sevgisini çocuklarına bölüştürmekte yetersiz kalıyormuş, gücü yetmiyormuş gibi huzursuz, yorucu bir çaba içinde görünüyordu. Biz geride bıraktığı çocukları onu çok seviyorduk ve ruhlarımız yaralanarak yolcu ettik, diye düşündü. Sonra zamanın sert rüzgârları küllendirdi acımızı. Ama gene de büyük boşluklar kaldı içimizde.

Ölümünden bir gece önce yattığı odaya gelmişti annesi ve o geceyi hiçbir zaman unutmamıştı Gülcan. Yatağındaydı, uyumamıştı daha. Kapı açılıp da içeriye girdiğinde bir an tanıyamamıştı onu. Kör ışıkta yüzü korkunç beyaz ve sertti. Bir insan yüzünü o ana kadar görmediği sertlikte. Yatağa yaklaşmış, Gülcan'a bakmıştı uzun uzun. Bakışları soğuk, yabancıydı. Üstünde çok tuhaf bir giysi vardı. Mor, parlak kadifeden, pullu payetli, tek kollu, uzun etekli, sahnede, ucuz gece kulüplerinde ya da çadır tiyatrolarında giyilebilecek tür-

den bir elbise. Dar geldiği için yan dikişi boydan boya sökülmüştü. Sökük yerden beyaz iç çamaşırı görünüyordu. Heykel gibi duruyordu o dökük, buruşuk şeyin içinde. Bedeninde hiç hayat, sıcaklık kalmamış, lanetlenmiş ve taş kesilmiş gibi.

"Anneciğim, bu elbiseyi nerden buldun?" diye sormuştu Gülcan, korku ve panik içinde yatağında doğrulurken.

"Sus, babanın haberi olmasın," demişti annesi. "Sakın ona söyleme."

"Babam daha gelmedi mi?"

"Çok sıcak, çok rüzgâr var. Başım ağrıyor. Hava almaya çıkacağım ama ayakkabılarımı bulamıyorum," demişti annesi boğulmuş bir sesle. "Gördün mü onları?" Sarkık, gücenik dudağının altında dişleri parlıyordu.

"Hava çok soğuk anne," demişti Gülcan, korkuyla. "Dışarı çıkamazsın bu saatte. Hadi odana git yat anneciğim. Sana bir aspirin vereyim mi?"

"Odamda fareler var. Her şeyi kemiriyorlar. Merak etme, çok uzağa gitmeyeceğim." Yüzü değişmiş, bir an için yumuşar gibi olmuştu.

"Gel yanıma yat anneciğim," demişti Gülcan, yatağı açıp kıyıya çekilirken. Bu çağrı annesini ürkütmüş, dönüp odasına kaçmasına neden olmuştu. Onun kilitli oda kapısı önünde ağlamış, açması için çok yalvarmıştı Gülcan ama açtıramamıştı kapıyı. Sonra babası, gece yarısı içkili ve yorgun geldiğinde –kılığından söz etmeden– annesinin kötü göründüğünü anlatmıştı ona. "Aç kapıyı, aç kaçık karı!" diye bağırarak küfredip yumruklamıştı kapıyı babası. İçerde annesinin ağladığını duyu-

yorlardı. "Hadi git yat," demişti babası, "sabaha düzelir." Sonra oturma odasındaki divana kıvrılıp uyumuştu. Gülcan bütün geceyi karabasanlarla geçirmiş, sabah erkenden kalkıp annesinin odasına koştuğunda ise kapının açık, odanın boş olduğunu görmüştü.

Öldüğünde üstünde olan o gizemli mor elbiseden ve babasının onu daha o gün ocakta yaktığından kardeşlerine söz etmedi Gülcan. Annesinin o akşamki heykelsi yüzünün şimdi –sonsuza kadar– kendi yüzüyle eşleşmiş olduğu duygusuyla bir an irkildi. Tıpkı onun gibi kendisi de yalnız huzursuzluğa değil umutsuzluğun sabırla örülünüş kuşatıcı hüznüne mahkûm edilmişti. Kapı ve pencerelerle sınırlanmış, suskun ve sayısız eşyayla çevrelenmiş bir evde gününü doldurmak üzere.

Annesinin geçmişiyle ilgili açıklayıcı hiçbir ipucu bulamamıştı. Halasının söylediğine göre, babası onu İzmir'den, kısa etekli beyaz bir manto giymiş, başı açık, ayağında topuklu pabuçlar, elinde küçük bir bavul ve karnında İlhan'la getirmişti. Gelişi o küçük *muhacirler* sokağında büyük heyecan –dedikodu– yaratmıştı. Evdekiler, babaannesi ve Seyfettin amcası çok şaşırıp üzülmüşler ama İbrahim, öyle kesin, öyle sert bir tavırla sahip çıkmıştı ki –karısına– çabucak sinmişlerdi. Halası yeni evliydi o günlerde, Seyfettin de birkaç aya kalmadan evlenmiş, ayrı eve çıkıp annesini yanına almıştı. Annesinin, kocasının ailesi tarafından benimsenmediği anlaşılıyordu bu anlatılanlardan. Dayatılmış, –ne idüğü belirsiz bir gelin– olarak rededilmiş-

ti. Anlattığı evlatlık öyküsünün dışında hakkında bilinen bir şey yoktu.

Annesinin ardından, babası fazla değişmemişti. İlk günler sarsılmış ama birkaç ay içinde toparlanmıştı. Gülcan'm evi çekip çevirmedeki becerisini ve hızla büyümesini tedirgin bir şaşkınlıkla izlemişti sonraki yıllarda. Onunla arkadaş olmak istercesine, çekingen, hoşgörülü ve dikkatli davranır olmuştu. Dinleyerek, sorarak, dahası hafifçe şımartarak sevgi göstermişti. İki büyük oğlu annesine ait çocuklarmış ve onunla birlikte kendisini terk etmişler de evde kalanlar kendi çocuklarıymış havası vardı tutumunda. Bunun sonucu olarak Bertan'a karşı da çok zayıf, yumuşaktı. Babasının o dönemini şefkatle hatırladı Gülcan. Sanki çok uzun zaman kendisine ait olmayan bir kişilik onu esir almış da nihayet özgürlüğüne kavuşmuş bir adam gibi göründüğünü de. Yoksa annem mi hastalığıyla çileden çıkarıyordu onu, diye düşündüğü bile olmuştu. Yok, hayır, annesi, o güzel yüzü, pürüzsüz incecik teni ve ölüme yakın bakan gözleriyle her şeyi kolay kabullenen biriydi. Hep bekleyen, ne sitemli ne üzgün ama durgun; bağış istemeyen ve biraz da ürkütücü. Onu neyin öldürdüğünü evlendikten birkaç yıl sonra anlayabilmişti. Kadınların tutkuyla bağlı oldukları erkeklerden –gerektiğinde– öç alma yeteneklerinin sınırsızlığını hangi erkek hayal edebilir ki? diye düşündü.

Gençlik yıllarını anımsadığında çok büyük, geri gelmez bir şeyler kaybetmiş olduğunu düşünürdü

Gülcan. Elinde olmayan ama yeterince tutkuyla istemiş olsa ve diretse kazanabileceği bir şeyi. Özgürlük gibi. Oysa, doğal kadınlık eğitimi sürecinde kendisini yeterince bilgili, görgülü, asıl önemlisi de başkalarını küçümseme mantığı gelişmiş biri hissettiğinden, babasının kararını sorgulamadan kabullenmişti. Günün birinde evleneceğine, bu yolla özgürleşeceğine inanmış, boyun eğmeyle umut arasmda kurtuluş gününü bekler olmuştu.

"Oğullarını okutuyorsun da beni niye okutmadın?" diye sormuştu gene de, iyi bir gününde babasma.

"Eğer bir şeyden kaygılanacaksan bunu yapmaman gerekir," diye cevap vermişti babası. Böyle çift anlamlı sözler ederdi ve üst üste soru sorulamazdı ona. Neden kaygılanıyordu peki? Birine kapılıp başının derde girmesinden, aile namusuna laf getirmesinden mi? Böyle olacağına evde, yanında, güvenlik içinde dursun diye mi? Ne çaba harcamak ne de herhangi bir şans vermek. Beklemek.

O durumdaki bir kız, evinin karşısındaki taksi durağından ikide bir saçını düzelterek kendisini gözleyen bir şoföre vurulmaktan başka ne yapabilirdi? diye düşündü. Vurulmak da değil. Çocuk daha! On yedisine yeni girmiş altın saçlı sülün gibi bir kız. Artistler gibi bacak bacak üstüne atıyor, ellerini onlar gibi koyuyor koltuğun kenarına, nesi eksik onlardan? Daha bile güzelim diye düşünüyor. Başka güzel bir şey görüp öğrenmemiş hayatta.

Attila –o adam– orda burda karı kız peşinde sürtmüş, yemediği halt kalmamış, eh iyi aile çocuğu sözde,

otuzuna geliyor, uslansın, iş tutsun diye almışlar bunun altına kuyruklu bir Buick –ki kasabadaki ilk taksi bu–, bir fiyaka, bir azamet. Yaşı ermiş, hevesini almış gençliğinden, karı kıymeti bilir diyor insan. Sevgi görmedim, ondan görürüm diye düşünüyor. Yakışıklı da haydut, –o zaman için– ince Clark bıyıklar, yan bakışlar, gömlek kolları sıvalı, yumurta topuk yampiri yürümeler, direksiyona kurulup ok gibi gazlamalar. Kurtulurum diyor aklı ama, aklın çelinmiş yüreği kandırıyor. Genç, umutlu yürek. Ve sonra, belki de asıl, bütün korkulara, çarpıntılara rağmen, sokakta erkeklerin önünden geçerken içinde çoğalan o sıkıntılı sıcaklığa, bir erkeği istemenin teni ürperten kesinliğine, avuntusu olmayan o çaresizliğe yeniliyor.

Oturduğu koltukta kalçalarının yandığını, terlediğini hissetti Gülcan. Votka bardağını sımsıkı kavrayan kurumuş ellerini gördü. Pençe gibi olmuşlardı. Sürekli savunma durumunda kaldıkları için. Evet ama gene de ne kendini savunmaya ne de hakkı olan mutluluğu koparıp almaya yaramışlardı.

seni kimse savunmaz / dikkatli ol açılma / sokma onu içine / kararsız davranma ikircimde kalma eğme boynunu /gülme açık verirsin / ağlama üstüne gelir /söz verme / yalvarma / hemen sevinme / sokağa yalnız çık / dik yürü / söyleme / zamanı gelince geçer / insan çiftleşmeden de yaşar...

Bir kere bile baş başa oturup konuşmuşlukları, öyle uzaktan bakışmak ve Bertan'ın getirip götürdüğü

birkaç satırlık mektuplarla haberleşmek dışında yakınlıkları yokken iki ay içinde kasabada Attila'yla 'seviştikleri' dedikodusu yayılıveriyor. Attila, Bertan'ı arabasına alıp gezdiriyor birkaç kez, çocuğu kendine hayran bırakıyor.

"Kız, nedir şu Attila itiyle çıkan laflar?" diye soruyor babası, bir sabah işe gitmeden önce, damdan düşer gibi.

Susuyor Gülcan, ne diyeceğini bilemiyor.

"Uğursuzun, serserinin sıfır numarası o. Kardeşini de pezevenkliğe koymuşsun. Koparırım boynunu kız! Neler oluyor bu evde allahsızlar!"

"Haberim yok," diyor Gülcan, cılız bir sesle.

"Nerden çıkıyor bu hikâyeler? Ayağını denk al gebertirim."

"Ben kötü bir şey yapmadım baba!"

"Dayısı geldi, seni istetecekmiş. Anlaşmışsınız sözde. Nedir bu ulan söyle?"

"Bilmiyorum."

"Herkes biliyor da bir sen mi bilmiyorsun ha? Bu acayiplikleri kim uyduruyor, yok sevişiyorlarmış da bilmem ne! Ortalık çalkalanıyor, sen bilmiyorsun öyle mi? Sıçarım senin çarkına! Burda bitsin, o kadar, bir daha duymayayım..."

Attila, evde kalmış ablası ve dayısını gönderip kendisini istettiğinde, "Olmaz," diyor babası. "Vallahi biz de pek uygun bulmuyoruz ama onlar birbirlerini seviyorlarmış," diye konuşuyor abla. Bunun üzerine sinirleniyor İbrahim Ağa. Kovamıyor onları ama öfkeyle çıkıp gidiyor evden. Ağlıyor Gülcan. Neden ağladığını,

Attila'yı neden o kadar istediğini tam olarak bilmiyor. İş bu noktaya geldiğinde inatçı bir sadakatle birbirlerine bağlanmış gibi olmuşlar ondan belki. Bir yanda babasının gururlu, inatçı direnişi, öte yanda o dayatıcı, söz dinlemez istek. Aşk ya da ürkütülmez bir tutku ya da cinsellik değil bu istek –şimdi daha iyi bildiği gibi–; bir çatışma, o sessiz, teslimiyet dolu vuruşmadan galip ve özgür çıkma isteği.

Bir yıl beklemişlerdi. Gerçekleşmesi imkânsız bir düş gibi göründüğünden daha bir inatla özlemişti Gülcan, gözünü yumduğunda yüzünü bile pek iyi anımsayamadığı Attila'yı. Ya da Attila'nın ona sunacağını umduğu sınırları, içeriği belirsiz mutluluğu. Attila ise dağıtmıştı. Arabayı vurmuş, evini yakmaya kalkışmış, alkol komalarına girip hastanelere kaldırılmıştı. Evlendikleri zaman uslanacağı, içki içmeyeceği yolunda sözler veren pusulalar göndermişti Gülcan'a. Ama aşk acısı çekmekten aklını kaçıracak duruma gelmiş bir adam bunu yapamazdı. Kötü çevresinden, yanlış ününden, bedenindeki orospu pisliklerinden arınacaktı Gülcan onun olduğunda.

Sonra tam o günlerde babasının hastalığının ilk belirtileri ortaya çıkmaya başladı. Ölüm hükmü giymiş olduğu için mi bilinmez, tedaviye pek gönüllü katılmadığını görüyordu Gülcan onun. Önce bir operasyon geçirdi, akciğerden bir kitle alındı. Sonra bir süre İzmir'de tedavi gördü ve iyileşmesi için beklemek gerektiği söylenerek eve gönderildi. Sigarayı bıraktı, işini bırakmadı. Az konuşuyor, pek sık olmamakla birlikte arada bir arkadaşlarıyla kâğıt oynamak ve –bir kadeh– içki iç-

mek için dışarı çıkıyordu. Soruları, gereken sözcükleri arayıp bulmak için zamana ihtiyacı oluyormuş gibi durarak, düşünerek cevaplıyordu. Ama korkmuş ya da başına gelene isyan ediyormuş gibi bir hali yoktu.

Bir gece, bahçede dinlenirken Gülcan'ı çağırıp karşısına oturttu.

"Bu adamla evlenmeyi çok mu istiyorsun?" diye sordu.

"Uygun bulursan," dedi Gülcan.

"Ulan sen daha çocuksun, o senden kart be! Karıştırdı kafanı bok herif. İlle de evlenecek misin?"

"On yaş var aramızda, çok sayılmaz. İzin verirsen..."

"Nesi var lan onun? Nasıl bakacak sana? Ne iş tutacak, taksi mi sürecek?"

"Biraz toprağı var. Sen bilirsin baba. Sen nasıl dersen öyle yapacak. Ayaklarına kapanırım diyor..."

"Ne kapanması be! Elinden gelse keser beni o itoğlu it!"

Gündelikçi bir terziye kaba dikişini yaptırdıktan sonra, Gülcan kendisi süsledi gelinliğini. Göğüs kısmına, tül duvağına inciler, kurdeleler işledi. Attila'ya duyduğu özlemin, birine ait olmayı bekleyişin kumaşa akan pırıltılı taşkınlığıydı bu çaba. Çeyizi hazırlandı. Evi döşendi. Attila'nın ailesinin kasabadaki iki katlı evlerinin üst katında oturacaklarına karar verildi, kiracı çıkarıldı.

Nikâh ve düğün, Gülcan'm on dokuz yaşından iki gün aldığı, 15 Haziran 1972 gecesi belediye salonunda

yapıldı. İlhan'la Armağan İstanbul'dan kalkıp gelmişlerdi, sınav zamanı olmasına rağmen. Gülcan onları, güzelliğini, mutluluğunu görsünler diye ısrarla çağırmıştı. Ama ikisi de bu evliliği erken buluyorlar, hoşnutsuz görünüyorlardı. 'Erken' sözünü şakayla karışık, incitmeden söylemişler, Attila'yı yanlış bir seçim olarak gördüklerini ise kuşkulu, onaylamaz bakışlarla belli etmişlerdi. Gülcan erkek kardeşlerin, kız kardeşin evleneceği erkeği başlangıçta biraz yadırgayıp kıskandıklarını çok duymuştu. Tersi de oluyordu bunun. Görümcesi de mutlu görünmüyordu.

İbrahim Ağa, düğünün şanına uygun olması için hiçbir şeyi esirgememişti. Yemekli, içkili, kasaba ileri gelenlerinin de çağrılı oldukları bir tören düzenlenmişti. Mutlu muydu babası? Öyleydi. Belli olmazdı ruh hali dışardan. Yüzü çok öfkelendiği zamanlar dışında iç dünyasını yansıtmazdı. Gücünü gururundan, belli etmeden acı çekme yeteneğinden alıyormuş gibi kapalı dururdu çizgileri. Ama o gece tatlı, anlaşılabilir bir ifadeye bürünmüştü. Hiçliğe doğru çıktığı yolculuğun farkında olan, ölmeden kızını bir emanetçiye bırakmanın her şeye karşın doğru olduğuna inanmaya çalışan bir yüz.

Attila, boyunu Gülcan'a uydurmak için altları kalın, topukları dolgun bir ayakkabı giymiş, Gülcan'sa olabildiğince kısa topuklu bir gelin ayakkabısı seçmişti. Boyları denk görünüyordu bu yüzden. Ama gelin o kadar güzel ve tatlıydı ki konukların hepsi bu olağanüstü, tanrısal güzelliğe bakıp, söylenceye göre kasabanın sırtını yasladığı dağlarda yaşamış olduğu varsa-

yılan kutsal bakirenin suretinin olsa olsa böyle olacağını fısıldıyorlardı birbirlerine. Damat, o kara kuru, neredeyse kavruk, bıçkın delikanlı ise, neye uğradığını anlayamamış, kendi talihine ağzı açık kalmış gibi şaşkın, uyumsuz, hindi gibi kabararak dolaşıyordu ortada. Gülcan, sonsuza kadar onun olmaya, ruhunu ve bedenini bütün çıplaklığıyla ona vererek yeni, bambaşka biri, tensel bir varlık, bir kadın olmaya hazırlanıyordu, iyimser, arı bir sevgiyle. Ama Attila –diye düşündükibir ve iktidarın sembolü olarak, o güzelliği, kırılganlığı ve masumiyeti –baştan gözdağı verme inancına uygun biçimde– en incitici, en yıkıcı biçimde nasıl ele geçireceğini, ganimeti yağmaya nasıl dönüştüreceğini zaten biliyordu.

Gerdek odasmda baş başa kaldıklarında oldukça sarhoştu Attila. Gidip yüzünü yıkamış, başını musluğun altına sokup ıslatmıştı. Gülcan'ı biraz ürküten düşmanca bir ifade vardı yüzünde. Küçük yaşta öğrendiği, olgunlaştıktan sonra doğruluğuna katıksız inandığı sert, erkeksi tutumun işe yarayacağından emindi kesinlikle. Gene de yoğun bir tedirginlik vardı üstünde. Ceketini çıkarıp atmış ama hemen soyunmamıştı. Telaşlıydı. Doğallıkla değil, yapılması gerekli olduğu için yapılacak bir iş varmış gibi ortada. Başarısız olabileceği korkusuydu bu belki de. O zaman düşünemezdi bunu Gülcan, öyle olabileceğini çok sonraları anlamış, buna sayısız kez tanık olmuştu.

Gülcan bu yabancı adama, içinde yarattığı rahatsızlık duygusunun ne olduğunu anlamak, tanımak, bilmek ister gibi bakmış ve damatlık gömleği omuzların-

dan hafifçe sarkan, ayakkabıyla göründüğünden daha kısa, çelimsiz ve bedeninin üst kısmı altından daha gelişkin bir adam görmüştü. Siyah düz saçları briyantinle arkaya taranmış parlıyordu. Bir elinin parmaklarını kemerine takmış bir şeyler söylüyordu Gülcan'a. "Senin hasretinden..." yollu ucuz bir şeyler, alaycı, gözleri tetikte, meydan okuyarak. Sonra tavandaki lamba söndürülmüş, gece lambasından gelen ışık odayı loş, ipeksi bir sise bürümüştü.

Gülcan yatağın kıyısına oturmuş Attila'mn gelip duvağını açarak onu öpmesini bekliyordu. Filmlerde böyle görmüş, böyle olacağı söylenmişti. Belki de bir yüzgörümlüğü takacaktı ona kocası. Attila ona yaklaşmış ve yüzüne aç, avına atılmaya hazır bir avcı gibi bakmıştı bir süre. Sonra dişlerini sıkarak üstüne saldırmıştı.

Dehşete kapılarak yatağın bir ucuna kaçmaya çalışan Gülcan'a, şiddetli bir tokat atmıştı sonra. İçgüdüsel, delice bir istek değildi bu, tersine, amacı bilinçli olarak erkekliğin, o kadına evlilik tacını bağışlayan yüceliğin haklarını ilk geceden onaylatıp kabul ettirmek ve duygularını kışkırtan kadını oracıkta yıldırıp –bundan böyle– herhangi bir kadınlık hakkı talep etmesini önlemekti.

Düşman zalim, savaş çok vahşiydi. Gülcan'ın, gelinliğine eliyle işlediği inciler gözyaşlarına karışarak yerlere saçılmıştı. Direnmesi, yalvarması hiç işe yaramamış, gücü tükenmiş, doludizgin giden bir atın kuyruğuna bağlanmış bir düşman gibi kanayarak, yaralanarak sürüklenip savrulmuştu. Soluk soluğa, titreye-

rek, yüreği paramparça... ve neden sonra aldatılmış, ölü kalakalmıştı.

Aşk, acımasız, çirkindi. Sevmek iğrenç ve nefret verici, sevişmek çok çabuk ve soğuktu. Hayır, demişti hep Gülcan. Hayır, hayır. Gene de kanlı çarşaflar oda kapısının önüne atılmıştı ilk gecenin utkusunu herkes görsün diye.

"Kadınlar hoşlanırlar sertlikten," demişti Attila daha sonraları bir gece. "Sen soğuksun. Ben fıkırdak, oynaşmayı bilen kadınları severim."

"Cehenneme kadar yolun var," demişti Gülcan. "Soğuğum, çünkü sen bir hayvansın, bana zevk veremiyorsun."

Korkunç bir dayak yemişti bunun üzerine.

Soğuk değildim, insan bunu hissetmez mi? diye düşündü Gülcan. İsteği herhangi bir kişiye ya da erkeğe yönelmiş değildi ama içinde bir yerde uykuya yatmış olduğunu biliyordu. Yüreğindeki dayanılmaz boğuntudan, karamsarlıktan, uykusuzluklarından, sinirliliğinden ve kadınlar cinsellikten söz edip şakalar yaparlarken aşırı gerilmesinden anlıyordu öyle olmadığını. Ama tek başına cinsel açlık değildi bu tabii. Hayatındaki başka açlıklarla, sevgi, sefkat, anlayış, yumuşaklık, paylaşma gibi eksiklerle birleşip çoğalan bir gedikti. Attila'ya âşık olduğu zamanlardaki o sıcak, güçlü duyguları yitirdiği ve onu bir düşman olarak görmeye başladığı, dahası içi kinle dolduğu zaman düştüğü boşluktan doğan bir şeydi. Cinsel isteğinin ancak sevdiği erkek tarafından uyandırılıp doyurulabileceği

inancına varmıştı sonraları ve o zaman, kocasına soğuk, ama kendine yeterli bir kadın olarak kalmayı yeğlemişti. Üzüntü, öfke, hayal kırıklığı ve utanç duysa da sonrasında. Böylece giderek daha az arzu duymaya başlamıştı. Kesin olan, kırk yaşına varmadan cinsiyetsiz hale geldiğiydi.

Evlendikten sonra babasının yanında, işçilerin köylerden toplanması, getirilip götürülmesi işinde çalışmaya başlamıştı Attila. Kayınbabasından korkuyor, onun yanında saygılı, iş bilir görünmeye özen gösteriyordu. Babası kızının durgunluğunu, neşesizliğini sezdiği halde hiç araya girmemişti. Gülcan evlendikten birkaç ay sonra baba evine dönmeye kalkışmış ama babası ertesi gün Attila'yı çağırıp, "Al götür karını ve bir daha el kaldırma, yoksa seni vurdururum," diyerek evine göndermişti. Bu uyarının uzun vadede bir yararı olmamıştı elbette. Zaten hastaydı babası.

Düğünden bir yıl kadar sonra da ölmüştü. Miras bölüşülürken bir sürü uyuşmazlık, uzlaşmazlık çıkarmıştı Attila. Orası olmaz –biz bu bahçeyi isteriz–, az oldu çok oldu gibi şeyler. Kandırıldığını, ağabeylerinin en iyi yerleri almaya çalıştıklarını söyleyerek vır vır edip durmuş, onların yüzüne konuşmasa da Gülcan'ı tüketmişti. İlhan ve Armağan çok üzülmüşler, çok kırılmışlardı o günlerde. Şiddetli tartışmalar olmuştu aralarında. Sonunda İlhan anlaşmak için toplandıkları bir gece onu odadan kovarak dışlamış, ilişkisini kesmişti.

Evliliklerinin ikinci yılı başında, babasının ölümünden ve Sinan'ın doğumundan hemen sonra bunalıma

girmişti Gülcan. Bebeği emzirmek, bakmak, dahası görmek bile istemiyordu. Odasına kapanıp yataktan çıkmaz olmuş, yiyip içmemiş, konuşmamıştı. İlk günler epey dayak yemişti bundan ötürü. Sap gibi zayıf, sapsarı, güçsüz, hasta bir kadın haline geldiğinde görümcesi eteklerini beline sokup evin yönetimine sıvanmış, bebeğe bir sütanne bulmuş, bakımını üstlenip yıkayıp paklamış, kardeşinin rahatım bu nanemolla gelinden çok daha iyi başardığını kanıtlamak ister gibi görülmemiş bir hamaratlık sergilemişti. Görümce ve kaynananın zehirli dilleri, hor gören, suçlayıcı bakışları altında daha da kötüleşmişti Gülcan. Sonunda onu bir doktora götürmek zorunda kalmıştı Attila. "Çok bunalmış," demişti doktor. "Dışarı çıkarın, gezdirin, deniz kıyısında oturtun, ferahlasın biraz." Doktordan çıkınca dosdoğru sahile götürmüştü onu Attila. Soğuk bir kış günüydü. Arabanın kapısını açıp başıyla denizi işaret ederek. "Haydi bak bakalım!" demişti. "Bak da gözün gönlün açılsın!"

Birden kapı ağzında kocasını gördü. Orada dikilmiş bakıyordu.

"Allah kahretsin, meyhaneye çevirdin evi," dedi Attila.

"Esrar tekkesi değil ya," dedi Gülcan, nefretle ve o bezgin, inatçı bağışlamazhkla ondan yana konuşarak. "İtirazın mı var? Ne istiyorsun, ne var?"

"Dışarı çıkıyorum, bir şey lazım mı?"

"Ekmek ve sigara al."

Ona baktı. Odanın mavimsi loşluğu ve arkasından gelen koridor aydınlığı yüzünden kapının dikdörtge-

niyle çerçevelenmiş basık, kara bir gölge gibi görünüyordu. Otuz yıla yakındır, hayatını karartan bir gövde. O sonu gelmez gecelerin, günlerin, bu aşağılık ve yaptıklarından asla pişmanlık duymayan yaratığın eseri olduğunu yeniden ve derinden hissetti. Onca yıl, o ışıklı kapının öte yanma geçmesini engelleyen, yolunu, ışığını kesen tek şeyin bu biçimsiz, adsız gölge olduğunu düşündü. O karaltı ki baktığında, ona çocuk doğurmamış olduğunu, çocuklarının kesinlikle ondan olamayacağını düşünmüştü çok zaman. O çocukları, evlenmeden önce kendi başına yapıp yüreğinde saklamış olduğuna, onun evine de ruhunda taşıyarak getirdiğine inanmak istemişti. O gövde kendisine her yaklaştığında, "Onun için içki gibi, esrar gibi bir şeyim ben," diye geçirmişti içinden.

"Bertan'm karısı gene evlenmiş," dedi Attila, çarpık bir gülümsemeyle. "İki kocayı mezara yolladı, bu üçüncüsü. Bak ne karılar var! Sen bir türlü haklayamadın beni!"

"Boş boş konuşma," dedi Gülcan. "Bana ne o orospudan! İnşallah layığını bulmuştur. Dikilip durma orda hadi..."

"Ölenle ölünmüyor işte gördün mü?"

"Çekil başımdan!"

Dış kapı açılıp kapandı. Gülcan mutfağa gidip bir içki daha doldurdu kendine. Salona dönerken yine aynaya ilişti gözü. Bu kez durup kısacık göz attı kendine. Katılaşmış ama henüz tümüyle kaybolmamış bir güzellikten kalan izler vardı bu yüzde. Bir de artık yalnızca dayanıklılık olarak nitelenebilecek soğuk bir özgüven!

Pekâlâ, diye düşündü, geri dönüp kanepeye otururken. Oya, gene evlenmiş demek. İkinci kocasının kırk beşlik bir market sahibi olduğunu ve kannın yatağında kalpten gittiğini duymuştu iki yıl önce. Bazıları ne çabuk unutuyor. Nasıl beceriyorlar bunu acaba?

Herkes unutmuştu Bertan'ı, acıklı ölümünü. Hiç yaşamamış gibi olmuştu. Öleli sekiz yıl olduğu halde mezarı bile yaptırılmamıştı daha. Benim derdim çoktu, ama hiç olmazsa ağabeyleri ilgilenselerdi ya, diye düşündü. İlhan'la Armağan, kadınlara, eğlenceye, gece hayatına düşkünlüğü, malını mülkünü bu uğurda harcaması, hayatta başarısız, aptalca şeyler yapan bir adam oluşu yüzünden kınamışlardı onu hep, dışlamışlardı, Bırak şu serseriyi, derlerdi, rahatsız olurlardı sözü geçtiğinde ya da yan yana geldiklerinde. İflah olmazmış tavrı takınırlardı. Bir insanın ender olarak doğuştan kötü olabileceğini, insanı kirleten şeylerin çevresiyle ilgili olduğunu bilmeleri gerektiği halde. "Çok uğraştık adam olması için," diye savunurlardı kendilerini. Ne yapmışlardı kasabaya gelip gittikçe ona öğüt vermekten başka? Peki ama Gülcan ne yapabilmişti ki!

Bertan ailenin en çok ezileni oldu, diye düşündü. En yolsuz yordamsız kalanımız oydu. Başka biri olabilirdi belki ama yetişmesi babamın en dağınık, en zayıf olduğu zamanlara denk geldi.

Annesi öldüğünde sekiz yaşındaydı Bertan. Sessiz, huzursuz, cılız bir çocuktu. İçinde misketler, kuştüyleri, güzel biçimli çakıl taşları, deniz kabukları ve boş bir mermi kovanı sakladığı bir torbası vardı ve ona sarıla-

rak uyurdu geceleri. Gülcan'ın karşısına oturup gözlerinde bir şeyler bekleyen bir pırıltıyla okulda öğrendiklerini anlatırdı. Bazen, mutfağa gelir yumruklardı ablasını, körü körüne, nedensiz, acı bir öfkeyke. Hem acıklı hem de tutarlıydı bu öfke. Öcünü annesine çok benzeyen ablasından almaya çalışıyordu belki de.

Geniş yüzünde, kahverengi gözleri gereğinden büyük görünürdü. Her an kırgınlığa dönüşebilecek bir yakınma vardı bu gözlerde. Sokakta oynarken mızıklanır ikide bir, söylenip ağlayarak eve dönerdi. Okulda pek başarılı değildi ama bunu umursayan yoktu. Resim yapmayı, kâğıtları katlayıp oyuncaklar üretmeyi seviyordu. Ortaokul ikinci sınıfta birdenbire gelişmiş, boyu uzamıştı. Omurgasını taşıyamıyormuş gibi öne eğilerek, yaylanarak yürüyordu.

Ruhu hep çocuk kalmıştı nedense. Kocaman bir adam olduğunda bile duygusallığını kabadayılıkla, kendine duyduğu çocuksu acımayı korkusuzlukla kapatmaya çalışan, iriyarı bir oğlandı. Ortaokulu zar zor bitirdikten sonra babasının yanında çalışmaya, ürünlerin sandıklanıp yüklenmesi, hesapların tutulması türünden işleri yapmaya başlamıştı. Babasına hayranlık duyuyordu. Daha çok da ağalığına, hükümranlığına, efeliğine, para kazanmasına. Babası öldüğünde büyük bir boşluğa düştü. On yedi yaşındaydı.

Bahçe ve içindeki baba evi Gülcan'a kalmıştı. O evde tek başına kalan Bertan'ın yanına taşındılar Attila'yla. Evi onarıp yenilediler, mutfağın yanma bir oda daha eklediler. Gülcan görümcesinden bıkmıştı zaten ve vesayetini aldığı Bertan'a sahip çıkmak istiyordu.

Miras bölüşülüp topraklar dağıldığı için babasının dönemindeki işleyiş sona ermişti. Kalan bahçeler yalnızca Gülcan'ın ve Bertan'ınkilerdi ama işleyecek kimse yoktu. Ürünü mevsim başında, dalında toptancı kabzımallara satmaya başladılar. Bertan başıboştu. Gülcan'ı, hatta kendisini hoş tutan Attila'yı seviyordu. Ama ne yapacağını, neye tutunacağını bilemez durumdaydı.

On sekiz yaşından başlayarak kendi parasını kullanma konusunda diretti ve çevresine topladığı yağcı, yiyici serserilere ağalık rölü oynamaktan zevk almaya başladı. Bir birahaneye gidiyor, coşunca bütün içkileri üstleniyordu örneğin. Reşit olduktan sonraki ilk işi gösterişli bir spor araba almak oldu. Yirmisine geldiğinde her türlü rezilliği yaşayıp öğrenmişti. Kendisine karışıyor diye Gülcan'a rest çekmiş, küçük bir eve taşınmıştı. Başı sıkıştığında ya da bunaldığında ablasına koşuyor, kendi kusurlarını sıralayıp, pişmanlıklar göstererek sözler veriyor ama sonra eskisi gibi yaşamayı sürdürüyordu.

Yirmi bir yaşındayken, kasabada birçok oğlanla adı çıkmış birine tutuldu. Kız onu baştan çıkarmıştı söylediğine göre, gönül eğlendiriyordu. Ama o kadar yalnız ve sahipsizdi ki kendini –zorlaya zorlaya– kızı sevdiğine inandırdı. Ailesi bu ilişkiye karşı çıkıp Oya'yı eve kapatınca da yanıp tutuşmaya başladı. Çok konuşkan, tatlı dilli, canlı, neşeli bir kızdı Oya. Ana sevgisiyle cici bir oyuncağın –böyle bir çekicilikten hiç yoksun değildi– birleşiiniymiş gibi görünüyordu Bertan'a belki. Ya da onda bir şefkat buluyordu.

Oya'nın babası kasabada tefeci olarak tanınan, oto galerileri, döviz bürosu –ve söylentilere göre mafyatik ilişkileri– olan varlıklı bir adamdı. Kız kendini öldürmeye kalkışınca evlendiler. Birkaç yıl her şey yolunda gitti. Üst üste iki kızları oldu. Bertan, –ne iş yaptığı belli değilse de– kayınpeder ve kayınbiraderinin yanında çalışıyor, onların sıkı denetimi altında mutlu genç baba rölünü oynuyordu. Derken sıkıldı. İzmir'e kaçamaklar yapıyor, çok içiyor, hır çıkaran karısını dövüyordu. Satılık kadınlarla aldatıyordu onu. Kavga gürültüyle birkaç yıl daha geçti. Evliliğin onu öldürdüğünü, köle haline getirdiğini söylemeye, evini terk edip sık sık Gülcan'da kalmaya başladı. Boşanmaya kalkıştığında, kayınpederi ona bağımsız bir oto galerisi açtı barışma bedeli olarak ve Bertan yeni bir umutla karısına döndü. Anlattığına göre Oya seks manyağıydı ve babasıyla ağabeyi, boşanırsa ortalığa düşmesinden korkuyorlardı.

Bertan'sa, kumardan, çevresine topladığı birtakım adamlara para yedirmekten vazgeçemiyordu bir türlü. Bir arabayı iki ayrı kişiye satmaya, çek senet yolsuzlukları yapmaya başladığında başı derde girdi. Kayınbabası senet imzalatarak borçlarını ödeyip çıkardı onu içerden. Galeri kapandı. Ama değişen bir şey olmadı. Durmadan, yüksek faizlerle borçlanıyordu karısının ailesine. Topraklarının en iyilerini satmış, batırmıştı. İçkiyle birlikte ilaçlar alıyordu. Yarı ruh hastası, bakımsız, aşağılık bir insan gibi dolanıyordu ortalıkta. Boşandı. Yaşadığı kötülükler yazgısından doğmuştu. Kimseden özür dileyecek değildi. Hiçbir suçu yoktu.

Şansı yaver gitmemişti. Pis bir otelde kalıyor, kimsenin yanına sığınmak istemiyordu.

Oya'nın babası, birikmiş borçlarına karşılık, kalan topraklarının tümüne el koyduğunda otuz üç yaşındaydı. Yalnız, parasız, kendini koyvermiş bir adam olarak iki yıl daha süründü ve bir kasım sabahı çocuklarını görmek üzere gittiği evden kovulduğunda her şeyin bittiğini düşündü. Kasaba pazarı vardı o gün. Yolunun üstündeki tezgâhtan bir kangal urgan satın aldı. Sonra eskiden kendisine ait olan en sevdiği mandalina bahçesine gitti. Bir zamanlar babasının bahçenin kıyısına eliyle diktiği erik ağaçlarından birini seçti. Ayağının altına oracıkta duran tahta kasaları koydu ve kendini astı.

Gülcan, yaşamanın, bu yükü taşımanın asıl güçlüğünün yorgunluk duymak, bu yorgunluktan utanmak ve kendini saklamak zorunda kalmak olduğunu düşündü. –Üstündeki giysiler ağır geliyordu şimdi. Göğsünü, kollarını bacaklarını sıkıyorlar, soluğunu daraltıyorlardı.– Çocukken bir gün –beş yaşlarında olmalıydı– annesini bağıra bağıra ağlarken görmüştü. Büyüklerin böyle ağlayabileceklerini bilmiyordu o zaman. Bilinçle değil ama eğer büyükler de böyle boğulurcasına bir acıyla ağlayabiliyorlarsa, dünya yeterince korunaklı bir yer değil duygusuna kapılmış olmalıydı. Çünkü o da annesiyle birlikte ağlamaya başlamıştı. –Huzursuz bir kıpırdanışla oturuşunu değiştirdi.– Sonra annesi birden susmuş, onu elinden tutup bahçeye çıkarmıştı. Odanın karanlığından sonra bah-

çenin aydınlığı bir an gözlerini kamaştırmıştı. Birlikte çiçekleri sulamışlar, kediyle oynamışlardı –küçük sarı bir kedi yavrusuydu– ve çabucak unutmuştu Gülcan annesinin ağladığını. Şimdi, bunca zaman sonra hiç unutmamış olduğunu anlıyordu oysa. Ne annesinin yaş dolu hüzünlü gözlerini, ne kediyi, ne asmadan sarkan örümcekli korukları. Yeniden o günkü masumluğuna dönebilmek için pek de güçlü olmayan bir özlem duydu. Ama artık olağan, normal bir hayat yaşayamayacak ölçüde kırılıp sakatlanmıştı. Ölümü ise, yedekte, saklı tuttuğu, kendi zamanını bekleyen bir şeydi. Basit, çok basit bir şey.

Küçük oğluna söz vermişti böyle bir şey yapmayacağına dair. Ağabeyinin ölümünden sonra ondaki duygusallığın farkına varmıştı. Önceden heyecan içinde, delidolu bir gençken, şimdi acıklı bir ağırlık, hantallık ve tutukluk gelmişti üstüne Orhan'ın. Yazık ki umduğu gibi mutlu olamayacaktı. Tutkusu, hırsı yoktu. Ne yapalım, diye düşündü, varsın öyle yaşasın. Aç açık değiliz ya. Gülcan kendisini dünyanın paraya tapan, onu her şeyden çok önemseyen insanlarından üstün tutmuştu her zaman. Eğer insan bir şeyi sevecekse bunun ille de maddi olmaması gerektiğini düşünmüştü. Yeter ki bir merakı olsun. Bir şey yapsın. Oysa hayat ona bu inancın ne kadar geçersiz olduğunu göstermişti. Çünkü güçlü olanlar parayı sevenlerdi. Güçlü olmak da güçsüzlükten, yalvarıp yakarmaktan, boş gezip yanlışlara düşmekten, başlayıp bitirememekten her zaman için daha iyiydi. Yanlışlar yapmak, bu yüzden dikenli tellere dolanıp acı çekmek, her şeyi karga-

şaya boğup çekip gitmek ancak güçsüzlerin başına gelen şeylerdi. Öte yandan para saldırgan bir şeydi. Dayak, cinayet, ırza geçme gibi.

Burnunda tuzlu gözyaşlarının tadını duydu. Gözyaşlarının kaynağı içindeydi, o kadar kara, derin, kızgındı ki içi kendini toplama çabasını boşa çıkarıyordu. Sevdiği ve kaybettiği insanlar için ağlıyor ama ağladıkça daha değişik duygular da kabarıyordu içinde. Bundan böyle yarını olmayacaktı. Bugünü bile olmayacaktı. Dünü, dünleri olacaktı yalnızca, öylesine. Derin bir kırgınlık kapladı içini. Düşünmenin, mantığın ötesine geçmiş hissetti kendini. Gözlerini kurulayıp kalktı. Havada asılı kalmış gibi bir an bekledi. İlhan ağabeyim gelecek, diye düşündü. Eğer onu almaya geliyorsa asla boş dönmezdi. Yaka paça da olsa götürecekti kendisini otele, biliyordu. Karşısına böyle çıkarsa da kızacaktı. Serin bir duş iyi gelebilirdi. Sonra biraz uyurdu belki. Akşama epey vakit vardı daha...

"Hayatta en zor şey, insanın hak etmediği acılara düştüğünde bile, hayatı sevmesidir," demişti İlhan, geçen gün geldiğinde. "Felakete uğrayanın yaraları ancak böyle, içinden gelen bu güçle iyileşebilir. Gerçekle savaşmaktan vazgeç artık." Güzel sözlerdi. Her bakımdan güçlü olan insanlar için hayatı sevmek hiç de zor değildi. Umursamaz, acısız yaşamak kimileri için çok kolaydı. –Boğazındaki tıkanıklık başına doğru yükseldi.– Ama bu da bir çeşit ölüm, ruhun ölümü değil miydi?

15:00

Figen, doktorla birlikte alt kata indi. Sahanlıkta durup beklediler.

"Önemli bir rahatsızlık yok, kaygılanmayın," dedi doktor bir daha. "İlacını alsın, düzelir. Bir bardak ılık süt de içebilir. Alkolü biraz fazla kaçırmış sanırım."

"Birkaç şişe bira içti," dedi Figen." Ama gastridi var, hiç içmemesi gerekiyor değil mi?"

Yaşlı doktorun düşük gözkapaklarının yarı yarıya örttüğü gözlerine baktı. Bulanık, iyicil görmüş geçirmiş gözlerdi bunlar. Yüzünden sıradan biri olmadığı anlaşılıyordu ama epey yaşlanıp göçmüştü. Orta boylu olmasına karşın ufak tefek görünüyordu ya da sonradan kuruyup küçülmüştü.

"Biliyorum. Üzerinde durulacak kadar ciddi bir şey değil," dedi doktor. "Asıl sorun ruhsal sanırım. Eşinizi tanıma, dostluk geliştirme fırsatı buldum şu bir aydır. Politikaya girmek ilkeli biri için kötü bir deneyime dönüşebilir..."

"Evet biraz üzüldü," dedi Figen. "Teşekkür ederim. Bir değişiklik olursa ararım sizi." Dış kapıyı açıp doktoru geçirdi. Dönüp villanın mutfağına girdi. Minik buzdolabından bir kutu süt alıp açtı. Dolapları yokla-

yarak uygun bir kap buldu. Elektrikli ocağı yakıp kabı üstüne koydu. Konuk evi olmasına karşın gerekli her şey düşünülmüştü burada. Revan döneminde bu villaların altı ay dolu olduğunu, Revan'm anası, kız kardeşi, uzak akrabaları ve arkadaşları tarafından işgal edildiğini ve İlhan'm durmadan kafasını dinleyememekten, ağız tadıyla yemek yiyememekten, doğru dürüst konuşamamaktan yakındığını hatırladı. Bir gece Revan'a, "Ya akrabaların ya ben!" diye rest çekmişti hatta. Renginur'dan çok önceydi bunlar tabii. Revan'ın umursadığı da yoktu üstelik. Kocasıyla arasındaki sorunları kalabalığa boğmak istiyordu anlaşıldığı kadarıyla. Tepeden tırnağa basit, ukala Revan'la pek sıkı fıkı olmamıştı ama gerektiği ölçüde yakınlık göstermeye de gayret etmişti. Onun bitmez tükenmez gevezeliklerini, yakınmalarını dinlerken, başını sallayıp haklısın demek zorunda kalmış, kendisine tepeden bakışına –aldırmazlıkla– katlanmıştı. İkisi de birbirlerini sevmediklerini biliyorlardı.

Buna rağmen, iki ay kadar önce kalkıp evine gelmiş, İlhan'ın ona ne büyük haksızlıklar yaptığını anlatarak kendini acındırmaya çalışmıştı. Uzun, güneşten kurumuş yüzüyle, kısacık civciv sarısı saçları ve öfkeli kara gözleriyle hiç olmadığı kadar çirkin bulmuştu onu Figen o gün.

"Sen bana her zaman çok iyi davrandın," demişti Revan. "İlhan büyük yanlışlık içinde, birinin onu uyarması gerekiyor. Seni çok sever..."

"Bu gibi durumlarda zorlayıcı olmamak, uygar davranmak gerekir," demişti Figen. "İnan ki benim yapabileceğim hiçbir şey yok."

"Sen gene de bir düşün. Yıllarımız birlikte geçti, akrabayız, elinden gelen bir şeyler olmalı!"

Sıkılmıştı Figen.

Mutfak penceresinden görünen sarmaşığın boru biçimi mor çiçeklerine baktı. Çok severdi bu parlak morumsu maviyi. Doğanın olağanüstü yaratıcılığını çağrıştırırdı bu renk ona. Tıpkı kedigiller, soyu tükenmeye yüz tutmuş pandalar ya da o beyaz, şirin kutup ayılarını televizyonda izlerken olduğu gibi dünyanın zenginliğini duyar, neşeyle, coşkuyla dolardı içi. Yaradılıştan iyimser, olumlu bir insandı, iç dengeleri sağlam kurulmuştu ama bir süredir her şey sallantıdaydı.

Yirmi iki yıl sonra geriye dönüp baktığında, evliliğinin başarısız olduğunu görmek, beklentilerinin karşılanmadığını fark etmek acı vericiydi. Bütün bu yıllar boyunca Armağan'la baş etmesini sağlayan dinginliği, hoşgörüyü bulamıyordu içinde artık. Yetersiz kaldığını hissediyordu. Evliliği bir yol ayrımına gelmişti ve nedense bunun sorumlusu kendisiymiş duygusuna kapılıyordu bazen. Armağan'a gerektiği kadar yakın olmayı başaramamış, onun beklediği kadın olamamış, aralarındaki uzaklığı giderecek beceriyi gösterememişti.

Yeniden dışarıya baktı. Bahçe ışıl ışıldı. Bir an kendini iyi hissetti. Bir gün, er geç her şeyin yoluna gireceğini, o tatlı gönül esenliğine ulaşacağını biliyordu. Bütün dikkatini cezvenin metal sapma yoğunlaştırmış beklerken yolunu kesen tek engelin Armağan'a duyduğu sevgi olduğunu düşündü. Gerçekte, ne yetersizdi ne de ondan esirgediği bir şey olmuştu. Kocasının açıklık ve içtenlikten uzak bir adam oluşu zorlaştırmıştı ilişkilerini.

En sonunda da uzun, tatsız, gereksiz bir diyete dönmüştü birliktelikleri ve bezmişti bundan Figen. Bu kadar netti durum.

Ilınan sütü bardağa boşaltıp ocağı kapattı. Villanın alt katında mutfak ve salon, üstte ise iki yatak odası ve banyo bulunuyordu. Yeniden yukarı çıktı. Armağan'ın yattığı odaya girdi ve onun uyumuş –ya da kendinden geçmiş– olduğunu gördü. Yüzünde aşırı ciddi bir ifade vardı. Acıya benzer hafif bir kasılma. Bu onun uyurken bile çıkarmadığı maskesiydi aslında. Yatağın yanındaki ikinci yatağa oturdu, bardağı komodinin üstüne koydu. Kocasının yüzüne dikkatle, tarafsızlıkla baktı.

Ona âşık olduğu ilk günler o maskeyi fark edememişti. Ama o zaman gençti Armağan, çekingen ve masum, özgür ve umutluydu. Zaman ve başka insanlar tarafından henüz hırpalanmamış, bozulmamıştı. Figen'le konuşurken, ona bir şeyler anlatır ya da tartışmayı kızıştırmaya çalışırken çok heyecanlı, şefkatli ve etkileyiciydi. Bu maske sonradan, yavaşça –anlaşılamayacak kadar yavaş– yüzüne yerleşmişti. Onun ardındaki acının ne olduğunu anlayabilmek için çok gayret göstermişti Figen. Ama aile tarihi dışında akılcı bir açıklama bulamamıştı. Zekiydi, yetenekliydi. –Figen onun zekâsına her zaman saygı duymuştu.– Mesleğinde başarılı, dikkatli, sorumlu, dürüst bir adamdı. Ayrıca fiziksel olarak yetersiz olduğunu düşünmesi için herhangi bir neden de yoktu. Tersine, uzun boylu, biraz zayıf da olsa zarif bir adamdı – hâlâ. Kumral, hafif alnına dökülen saçları biraz kırlaşmıştı ama pek az dökülmüştü. İri mavi gözleri ise çok güzeldi. Figen'e

göre, sorunu yeterince sevilmemiş olması, uyumlu ilişkilerin yaşandığı bir aile içinde büyüyüp doğal olmayı öğrenememiş olmasıydı.

Figen, çok sıcak bir aile ortamında yetişmişti. Babası Sinop'un yerlilerinden köklü bir ailedendi. Tıp fakültesinden ayrılmış, ailesinden kalan dükkânı çalıştırmaya başlamıştı. Kumaş, tuhafiye, manifatura üzerine iş yapan bu dükkân şehrin en işlek yerindeydi. Sonraki yıllarda çapı genişletilmiş, kumaş dışında hazır giyime de geçilerek İstanbul'un ünlü firmalarından getirtilmiş, –kentin varlıklı kesimine yönelik– iyi cins, şık, modern giysiler satılan büyük bir mağazaya dönüşmüştü. Neşeli, güler yüzlü, iriyarı, sevecen bir insandı babası Hamdi Bey. Açık görüşlü, aileden cumhuriyetçi, kendine özgü zevkleri olan biri. Klasik Türk müziğini sever, tambur çalar, hat sanatıyla uğraşırdı. Ticareti zorunluluktan, isteksizce yapıyormuş gibi görünürdü ama dükkânın gelişerek varlığını sürdürmesi bu konuda hiç de beceriksiz olmadığınm kanıtıydı. Öğretmen olan annesinin desteği de azımsanamazdı tabii. Okuldan artakalan zamanlarda dükkânla ilgilenir, giysileri seçer, kadın müşterilerle sürekli iyi ilişkiler kurmaya özen gösterirdi. Karakum'da, denize bakan tepede geniş, iki katlı, bahçeli bir ev yaptırmışlardı. Güzel, zevkle döşenmiş, halaların, amcaların, yengelerin –ve kuzenlerin– sık sık bir araya geldiği, yemekler yiyip eğlendikleri bir ev. Babaannesi onlarla birlikte oturduğu için ailenin önemli günlerdeki toplanma yeri olan bu evin kalabalık canlılığı Figen'e, çok küçük yaşta,

başkalarına özenle, dikkatle yaklaşmayı, hoşgörülü olmayı, gerektiğinde onlar için sorumluluklar üstlenmeyi, sahip olduklarını bölüşmenin huzur ve mutluluğunu öğretmişti. Bayramlarda birkaç kurban birden kesilir, hayır kurumlarına, yoksullara, konu komşuya dağıtılır, kavurma kokuları odalara, koridorlara yayılırdı. Geniş bahçe meyve ağaçlarıyla, çiçeklerle doluydu.

Ağabeyi Semih'le Figen'i babaanneleri büyütmüştü. Menekşe kolonyası kokan incecik bir kadındı. Gür, uzun kır saçlarını örüp tepesinde toplar, beyaz bir tülbentle örterdi. Hacıydı. Ama oğullarıyla bir-iki yudum sulu rakıyı, içkiyi çok seven ölmüş kocasının niyetine içtiği zamanlar da olurdu. "Rahmetlinin ruhuna değsin," diyerek kadeh tokuştururdu onlarla. Hâlâ güzel, hafif tombul beyaz elleri vardı. Figen'e bez bebekler yapar, iğne ardıyla kaş göz işlerdi yüzlerine. Figen, babaannesinin çocukluğunu mutlu kılan önemli figürlerden biri olduğuna her zaman inanmıştı. Güzel, pembemsi teni, fındık kabuğu rengi gözleriyle yüzündeki o hüzünlü yumuşaklık ifadesi rahatlatırdı yanında bulunanı. Ölümüne yetişememişti. Annesi, babaannenin ölüsü yıkanırken başında olduğunu, teninin, memelerinin şaşılası bir biçimde genç kalmış olduğunu söylemişti.

Oturduğu yatağa uzanırken, Armağan'ın bikinisi ile ilgili sataşmalarını düşündü. Figen'in duygu olarak kendisinden uzaklaşmış olduğunu, hatta günün birinde –çok yakın bir zamanda– onu terk edip gideceğini sezmiş miydi? Elinde olan, pek özensiz tuttuğu bir eşyanın düşüp tuzla buz olacağı telaşıyla mı saldırganlaş-

mıştı böyle? Nasıl olmuş da bakıp görmüştü vücudunu? Genellikle Figen'i görmez, fiziksel özellikleri üzerine pek düşünmezdi. Çoktandır sahip olduğu, alışılmış, çekiciliğini yitirmiş eski bir eşyaymış gibi görmeden bakardı karısına. Saçının biçimini, boyasını, giydiği yeni bir giysi ya da ayakkabıyı, kilo alıp verişini fark etmez ya da öyle görünürdü. Figen ne kadar hoş ve güzel olmaya gayret ederse etsin umursamaz, sözle ya da davranışıyla beğenisini göstermez, herhangi bir değişikliği aykırı ve uygunsuz bulmadıkça dikkati uyanmaz ve özellikle görüş belirtmek zahmetine katlanmazdı.

Tanıştıktan hemen sonraki günlerde; Armağan, insanın ancak ruhsal yetkinlikle güzel olabileceği yolunda sözler söylemişti ve bunu hiçbir zaman unutmamıştı Figen. Bu metafizik görüşü benimsemek Armağan'a pek uymamakla birlikte Figen için önemliydi. Çünkü ilk gençlik yıllarından başlayarak öncelikle istediği, iç zenginliklerinin keşfedilmesi olmuştu. Kendisine ancak dikkatle bakan biri, akıcı, pırıltılı yansımasını, güzel bir kadın olmanın ötesindeki anlamlı kişiliğini sezebilirdi. Gençliğin tazelik ve duruluğu başlangıçta çekici geliyordu erkeklere ama geçiçi, bel bağlanmayacak bir özellikti bu, Figen sevgide kalıcılığı arıyordu. Seveceği erkek onu fiziği yüzünden değil, zekâsı, mantığı, sezgileri nedeniyle sevmeliydi. Evet, Armağan ilk görüşte âşık olmuştu ona ama dış görünüşünden çok açık, güven verici kişiliğinden etkilenmiş olduğunu da saklamamıştı. Onun kendisini niteliklerini göz önünde tutarak sevmiş olması Figen için bir başarıydı. İlk kez on ikiden vurduğunu düşünerek coşkuyla karşılık ver-

mişti Armağan'a. Geliştirici bir yanı vardı bu seçimin çünkü. Figen'e kendisini yeniden doğrulama olanağı veriyordu ve ruh birliğine ulaşmada birlikte alacakları yolu kolaylaştıracak bir derinlik taşıyordu.

Ne kadar da alçakgönüllüymüşüm, diye düşündü. Eğer olacakları o zamandan görebilme yeteneğim olsaydı bir imdat çığlığı atar, kaçabileceğim kadar uzağa kaçmaya çalışırdım.

Uzlaşmaz kişilikte insanlar oldukları evlendikten kısa süre sonra ortaya çıkmıştı. Figen, yaptığı her şeye bütün varlığını katan, içtenlikli, uyumlu, kolay okunur bir kadındı. Hayata karşı sevinçli bir beklenti içinde olan, dobra, tepkileri abartısız biri. Armağan ise –kendi düşünce ve eylem çizgisinde– varlığı ve kişiliği ile ilgili olarak bir tür ideallik kavramı oluşturmuş, kendini bunun içine kapatmıştı. Olduğunu sandığı bu kişiyi pek sağlam hissetmiyor olmalıydı ki dışardan gelebilecek saldırılardan korumak için donuk, dikkatli ve uyanık kalmak zorunluluğu duyuyordu. Ne yapmıştı insanlar ona? Niye bu kadar karmaşık ve savunmacı bir kişilik geliştirmişti? Neden kontrol altına almaya çalıştığı duygular ve iç çatışmalarla tıka basa dolu, ağır, keyifsiz bir adam olmuştu?

/Armağan, bana bak, gözlerime bak - üstüme varma, sevmiyorum böyle şeyleri biliyorsun - ne var canım, söyle bana hadi? - bir şeyim yok, nedir bu duygusallık canım! bırak bunları - neden konuşmuyorsun ne oldu? - ne konuşayım, ne istiyorsun anlamıyorum.../

Böyleydi evet. Durduğu yerde, kendi bakış alanına hapsolmuş, yalnızca kendi görüntüsüne takılıp kalmış kültürlü, saygıdeğer, Marksist düşünceye inanmış derin bir adam. Sapma kadar eşitlikçi, tutarlı. İlk bakışta çok parlak ama yaklaşınca ne kadar sıkıcı!

Bu tür insanların bazıları dış dünyaya karşı korudukları gizemi özel hayatlarında çözebiliyorlar, yakınlarıyla daha içtenlikli ilişkiler içine girebiliyorlar, diye düşündü Figen. Ama Armağan onlardan olamadı hiçbir zaman. Tutukluk ve suskunluğu yakınlarıyla, özellikle de benimle ilişkisini sınırladı kaçınılmaz olarak. Buradan taşarak daha kötüsü de oldu. Ondan süzülen soğukluk beni de dondurmaya başladı. Kendimi sürekli, o adama yakışmayacak ölçüde geveze, uygunsuz hisseder oldum. Onun bağışlamaz bakışları altında ağır bir suçluluk duygusuyla sindim, ezildim.

Ne bekliyorum hâlâ? diye sordu kendine Figen, yüreği daralarak. Neden korkuyorum da alttan alıyorum? Elimden geleni yaptım, olmuyor...

Haklılığından emin olabilmek için bir süredir Armağan'la geçirdiği yılların önemli ayrıntılarını hatırlamaya çalışıyor, geçmişte özürler aradığı, hoş görmeye çalıştığı olayları yeniden gözünün önünden geçirip bugünkü bakış açısıyla değerlendirmeye uğraşıyordu. Olur şey değil, diye düşünüyordu. Nasıl dayanmışım bunca aşağılanmaya? Yoksa Armağan, kendine koyduğu katı, kısıtlayıcı kuralları bozup çiğneyerek onu özgürlüğüne kavuşturacak dengeli, sevecen bir kadına duyduğu bilinçaltı gereksinme yüzünden mi evlenmişti onunla? Figen'i başlangıçta o kadar tutkulu bir biçimde sevip istemesi bu çelişik istekten ötürü müydü?

Evlenmeden önceki arkadaşlıkları sırasında da Armağan'da inatçılıklar, sinsi suskunluklar, kimi geçimsizlik işaretleri görmüştü. Sözcüklere sıçrayan uyumsuz tonlar, zekâ kıvraklığına, belli bir yeteneğe, sağlam bir dünya görüşüne sahip olmadığı yolunda imalar, küçümsemeler. Alaycı bakışlar, kuşkulu baş sallamalar. Ama öylesine akıllı ve sevimliydi ki onu bağışlamamak, küskünlükleri büyütüp terk etmek elinden gelmemişti Figen'in. Kafası çok önemli sorunlarla dolu bir devrimci o, diye düşünüyordu o günlerde. Sert, kesin, kendinden emin. Aralarındaki küçük, kişisel sorunlar önemsiz, saçma şeylerdi. "Bu küçük, hastalıklı duyarlıklara prim vermemek gerekiyor"du. "Çok daha büyük sorunlar var"dı çözülecek. Nasıl da heyecanla anlatır, inandırırdı bunlara Figen'i! Küçük pastanelerde, kıyı kahvelerinde, ucuz balık lokantaları ve kırlarda baş başa kaldıklarında.

Figen, çok eski bir masalın içine girmiş gibi duydu kendini.

1976'da bir haziran akşamı. Saat altı suları. Işık akşamın hüznüyle dolu. Pencereden altın renkli bir ışık düşüyor masasına, bardaktaki çayı sincabi kızıla boyuyor. Kitap okuyor ama veremiyor kendini okuduklarına pek. Armağan'la tartıştılar, dargın ayrıldılar. Onunla birlikteyken kendini kimliksiz, teslim olmuş hissediyor. Armağan her türlü duygusallıktan kaçıyor, kendisi ve ilişkileri ile ilgili konularda çok az konuşuyor. Figen'in sorularını çabucak geçiştiriyor ve sözü hemen ülke sorunlarına yönlendiriyor. Figen onun iç dünyası-

na girmek istiyor, Armağan izin vermiyor. Figen'e, doğal olarak onu seviyormuş ama bunu dile getirmeye hiç gerek yokmuş gibi davramıyor. Onu kendi gizemli bütünlüğüne sokmuyor, yalnızca erişebileceği bir yerde, elinin altında dursun istiyor.

Ellerine bakarak, gücenik, bunları düşünüyor Figen. Kalemi tutan elinde bir kedi tırmığı. Kediye mamasını verdi mi? Vermek, beslemek, sulamak, büyütmek. Bunu bilmiyor Armağan. Ama Figen'in kendisine sunduğu sevgiden hoşnut, dahası ilkel bir zevk alıyor. Figen birazcık zayıflık gösterdiğinde gözleri ışıldıyor sanki. Bir lider, danışman, öğretmen konumunda. Çoğu kez aralarındaki yakınlığın hem içinde hem dışındaymış gibi mağrur, yönlendirici, dimdik. Bir baştan çıkarma oyunu oynuyor sanki, taraf olmadan, kendi kendine. Figen'in farklı olma tutkusunu, olduğu inancını kuruntuya dönüştürüyor üstünlüğüyle. Bu tuhaf, ona uymayan ilişkinin sarmalına nasıl dolandığını anlayamıyor Figen. Özgür ruhlu biri o. Özgüveni gelişmiş, kendi ayaklarının üstünde durabilen bir kadın. Yirmi üç yaşına gelmiş, iyi eğitim görmüş, aydınlık bir bakış açısı edinmiş, daha önce de âşık olmuş, cinselliği tanımış, gerek aile gerekse iş hayatında sürekli onaylanmış bir genç kadın. Armağan'ın karşısında neden bu kadar edilgen? Neden kadın erkek ve aşk anlayışında yeri olmayan bir konumda? On beş gündür görüşmüyorlar. Telefonu açmıyor Figen. Bitecekse bitsin, çünkü zaten ulaşamıyor ona.

Radyoda hafif müzik. Kapı zili çalıyor. Kim olabilir? Kalkıp göz deliğinden bakıyor, kapı eşiğinde Ar-

mağan, yüzünde yaramazlık yapmış küçük oğlan ifadesiyle:

"Özür dilerim," diyor, "konuşmak zorundayız, böyle bitiremeyiz." Kararsız, bekliyor. Elindeki çiçek demetini ne yapacağını bilemiyormuş gibi sıkılıp zorlanıyor. Ayakkabılığın üstüne bırakıveriyor sonra, kurtulmak ister gibi.

"İçeri gel," diyor Figen, yana çekilip girmesi için yol verirken ona. Gülüyor.

"Duymak istediğin şeyleri söylemeye geldim," diyor Armağan, şaşkın adımlarla içeri girerken.

"Neymiş onlar bakalım?" diye soruyor Figen.

Gurur kırıklığıyla, utangaç, "Söylemek gereksiz, biliyorsun, ama söyleyeyim, seni özledim," diyor Armağan. "Oldu mu?"

"Çok naziksin," diyor Figen. Çiçek demetini alıp teşekkür ederek. Beyaz şebboylar taze ve güzel...

"Öğrenmeye çalışıyorum," diyor Armağan. "Duyguları sözcüklerle giydirmeyi yani. Senin kadar becerikli değilim bu konuda, sorun bu."

Oturma odasına giriyorlar. Oturmuyor Armağan, ayakta bekliyor. Oda loş, Figen kapının yanındaki elektrik düğmesine uzanıyor, yakıp yakmamakta kararsız kalıyor bir an ve sonra cayıyor. Böyle daha iyi.

"Bana karşı sabırlı olmayı öğrenmelisin," diyor Armağan. "Arkadaşlığa en yakın duygusal yakınlaşmayı ilk kez seninle yaşadım. Ama abartılı iltifatlar, güzel sözler edebilen bildik adamlardan değilim."

"İnsan güzel sözler duymak ister Armağan... Olumlanmak ister."

"Beklediğin yakınlığın nasıl olması gerektiğini biliyorum ve bunu başarabileceğimden pek emin değilim. Şu var ki seni seviyorum ve kaybetmek istemiyorum. Eğer kaybedersem çok acı duyacağımı anladım."

"Ne dememi bekliyorsun?"

"Sanırım evlensek iyi olacak. Çok düşündüm, bu karara vardım." Odanın ortasında ince, uzun, kaygılı, yorgun, kendine özgü sıkılgan tavrıyla dikiliyor. "Sen ne diyorsun?"

"Çok şaşırdım," diyor Figen. "Ne dediğinin farkında mısın sen?" Gülümsüyor. "Otursana."

Birçok defa, evlilik, bağlılık ve kadın sorunları üzerine konuşmuşlar, ideal evliliğin iki tarafın da özgür, kendine yeterli olduğu durumda başarıya ulaşabileceği üzerinde görüş birliğine varmışlardı. Geleneksel evlilik ilişkisinin ikiyüzlü, yalana dayalı, yıkıcı olduğunu düşünüyorlardı. Karşılıklı anlayış ve dostluğa dayalı olmadıkça adı konulmuş, kurallara dayalı ilişkiler bir kapandı.

"Bizimki herkesinki gibi sıradan bir evlilik olmayacak mı sence?"

"Hayır, hiç sanmıyorum," diyor Armağan. "Hayatımızı düzene sokmamız gerekiyor. Bütün içtenliğimle söylüyorum, seninle birlikte yaşamak istiyorum. Hemen şu andan başlayarak." Çocuk ağzı. Yürek burkan gözleri. Yüzü tutkulu ve dağınık. Figen dayanamıyor, uzanıp kolundan tutarak kendine çekiyor onu.

"Beni bırakmayacağını söyle," diyor Armağan, onu kollarında sıkarken.

"Seni hiçbir zaman bırakmayacağım Armağan. Sen beni istediğin sürece..."

Birbirlerine bakışlarındaki özende yoğun bir özlem, belli belirsiz bir pişmanlık ve hüzün var. O tenha mutluluk anında bedenleri birbirine dolanmış salon kapısı ağzında dururlarken Figen, bunun ilk sıkı kucaklaşmaları olduğunu düşünüyor ve o bütünlenmeden evin yalnızlık havasına mahrem, giz dolu bir huzur yayıldığını hissediyor. O Karadeniz kentindeki büyük evin koridorlarında, karanlık, gizli köşelerinde sessizliğin, yalnızlığın tadını çıkardığı zamanlardakine benzer bir huşu duygusu. Kendini söylenen sözlere değil, o yumuşak sıcaklığa bırakıyor. O güne kadar bağlandığı her şeyle birlikte, saflık, güzellik, iyilik, kusursuza ulaşma inancı ve güvenle sürüklenip gidiyor ruhu. İçinde bir çığ yuvarlanıyor.

"Sana kızamıyorum, kırılamıyorum Armağan," diyor, "çünkü seni çok seviyorum."

Öpüşmeler arasında kesik kesik konuşuyorlar şimdi.

"Bana çok iyi davranıyorsun," diyor Armağan. "Sensiz olmak çok zor... kafamı bir türlü toplayamıyorum."

"Ama ben duygusal olduğum kadar da akılcı biriyim, ya hep ya hiç derim, biliyorsun..."

"Ben de öyleyim ama... bilmiyorum, kendimi doğrulayacak bahanem yok, yalnızım, mutsuzum... Bir tek senin yanında mutluyum..."

İçlerindeki ateş dudaklarından, birbirine değen omuzlarından geçerek büyüyor. Sonra Figen, beklenmedik bir yüreklilikle elinden çekiyor ve yatak odasına götürüyor Armağan'ı.

Çoktandır yoğun bir istek birikmişti içlerinde ama ilk girişim için ikisi de sakıngan davrandıklarından arzuları derinlere itilmiş bekliyordu. Bedenlerinden taşıp dökülüyor şimdi.

Korkacak bir şey yok. Birlikte olurlarsa daha güçlü olacaklar. Tehlikelere, felaketlere göğüs gerip direnecekler, kötülüklere başkaldırıp değerli buldukları her şeyi bölüşecekler. Gözlerini kapatıyor Figen, kokularla, seslerle, nemli öpücükler ve iç çekişlerle sarmalanmış güzel yaz akşamının büyüsüne bırakıyor kendini.

Armağan aceleye getirmeden soyuyor onu. Tutkulu ama nazik. Figen'in açılan yerlerini öperek duyduğu heyecanı yatıştırmaya çalışıyor. Sonra isteği yeniyor çekingenliğini. Gene de hareketleri ölçülü, biraz acemi. Sevecen ve güven verici olmaya çalışıyor sanki. "Rahat ol," diyor Figen, sarılıyor ona. Armağan kollarını korkmuş bir çocuk gibi onun boynuna doluyor birden. Bir süre öylece kalıyorlar. Uzun bacaklarının üstünde açgözlü bir erkekliğin yer aldığı zayıf kasıkları, ufacık kalçaları var. Figen elini onun sert, sıcak, ipeksi organına götürüyor, okşuyor. Önce inanmaz, sonra coşkuyla sevişmeye girişiyorlar. Pek deneyimli değil, diye düşünüyor Figen. İngiltere'de kaldığı sürede birlikte olduğu sevgilisinden biliyor bunu. Deneyimsiz ama yetenekli. Tom'la ilişkisinden söz etti ona, bakire olmadığım biliyor olmalı ama şimdi utanıyor biraz bundan. Armağan'ın eli Figen'in pürüzsüz karnında dolaşıp venüs tepeciğini aşıyor, baldırlarının gizemli yamaçlarına varıyor. Kalp atışlarını duyuyorlar birbirlerinin. Bacaklarını açıyor Figen. Denizi düşünüyor.

Fırtınada kayalara vuran, saldıran, ürkütücü dalgaları. Kabaran ve sonra geri çekilirken köpük köpük dağılarak uysallaşıp yeniden denize dönen dalgaları. Sevgisinden kuşku duymuyor, aşkları doğru, kaygı duymuyorlar. Bindikleri gemi onları dosdoğru gitmeleri gereken yere götürüyor.

Yirmi gün kadar sonra doktora sınavını vermişti Armağan. Sonra temmuz ortalarında gemiyle Sinop'a gitmişlerdi. Orada yıldırım nikâhıyla evleneceklerdi. Figen'in annesinden ve birkaç yakın akrabasından başka kimseye haber vermeden.

Sabah indiler vapurdan. Figen'in bildiği, rahatlatıcı soluklarla içine çektiği hava deniz kokulu, esenlik vericiydi. Doğduğu kentin tanıdık görüntülerini sevdiği adamla bölüşmek hoşuna gidiyor, sevecenlik ve güven veriyordu ona. Sahil kahvesinin muşamba minderli tahta sandalyeleri değişmemişti. Dondurmacı, çekirdekçi, gazete büfesi her gelişinde aynıydı. Ama Armağan'a açıklamalar yaparken; yepyeni bir gözle, onun gözleriyle görüyordu her şeyi sanki.

"Şu sokak okulumun sokağı. Annem aynı zamanda öğretmenimdi, zor bir durum bu biliyor musun?"

O yıllarda hiç keşfedilmemiş bir yerdi Sinop. Güzelliklerinin pek farkına varılamamış bir kent. Deniz, rengârenk sandallar, kenti ikiye bölen burun, rüzgârda sallanan yeşil beyaz çizgili tenteler ne kadar güzeldiler...

"Bak şu karşı bayırdaki taba boyalı ev bizimki Armağan'cığım..."

Baba evi. Kendi yurdu. "Hatırlıyorum da tam şurda babamın ölüm haberini almıştım... Bir gün de yokuşun başında bir berduş..." –yok bunu söyleme– "...neyse, bu caddede bisiklete binerdim, cadde bile denemezdi aslında, yol, sahil yolu; hiç apartman yoktu o zamanlar. Liseli bir sevgilim vardı, uzaktan uzağa bakıştığımız, parkta beklerdi evden çıkışımı... Ama bu valizlerle yokuşu çıkamayız sevgilim, bir taksi çevirelim."

Figen'in annesi –Sevda Hanım– onları evde beklemişti heyecan içinde. Annesinin Armağan'a gülümseyişinden, gösterdiği sevecenlikten onu beğendiğini, sevdiğini anlamıştı Figen. İçtenlikle yanaklarından öpmüştü damat adayını. Kahvaltı sofrasını gemi güvertesini andıran geniş terasa hazırlamıştı. Bahçeden koparılmış domatesler, körpe salatalık ve yeşil biberler, çeşitli peynirler, üzerlerinde ışıltılı damlacıklarla göz alıcı, iştah açıcı üzümler. Armağan, her köşesi gelenek ve inceliğin işaretlerini taşıyan bu güzel evde alçakgönüllü bir rahatlık, tatlı bir rehavete kapılmış gibi görünüyordu. "Bu saf estetik, bu yalınlık," diye mırıldanıyordu çevresine bakarak, "inanılmaz gerçekten!"

Gülerek, tatlı tatlı bir şeyler anlatıyordu Sevda Hanım. –Evlilik öyküsünü anlatmayı pek severdi.– Figen'in babası, evlendiklerinde kırk yaşına yakınmış. Gençlik yıllarında evlendiği ilk karısı iki yıl içinde ve çok genç yaşta kalp romatizmasından –sevinçle söylüyordu bunu pek iyi olmuş gibi– ölünce, Hamdi Bey uzun yıllar bekâr hayatı yaşamış, bir daha evlenmeye yanaşmamış. Sonra bir gün dükkâna kumaş almak için

gelen Sevda'yı –bu sarışın, içlerinde kahve benekçikler uçuşan sarı ela gözlü, uzun bacaklı, sağlam yapılı damızlık genç kızı– görüp çok beğenmiş. Sorup soruşturunca da ortaokula yeni atanan Türkçe öğretmeni olduğunu öğrenmiş. Sevda, yaşlı bir kadının evinin alt katını kiralamışmış o günlerde. Bir somya, bir soba, masa sandalye, duman rengi, çini mavisi gözlü bir kediyle –bu çok önemli, kedinin yattığı çiçekli minderin kumaşını almak için gitmişti dükkâna– kendi başına yaşıyormuş. Erken ölmüş ana babası. Ankara'da akrabalarının yanında büyümüş, yatılı okullarda okumuş. –Gene de neşeli, alçakgönüllü bir kadın.– Hamdi Bey, rahmetli, büyük gayret göstermiş onun aklını çelmek için. Sonunda başarmış ve –kedisiyle birlikte– almış onu. –Uzun yaşadı Dudu.–

On beş yaş fark varmış karı koca arasında ama çok uygun düşmüşler birbirlerine. –İradesi güçlü, becerikli, evcil bir kadındır annesi.– Uzun bekârlık hayatından sonra Hamdi Bey'i evcilleştirmekte hiç zorlanmamış. Birlikte çalıp söylerlermiş; iyi vakit geçirmişler. –Güzel sesi vardır. Biraz da gamsızdır, bir söyler on güler.– Evin içindeki uyumlu neşeli tutumlarıyla –Figen'e, yatakta da çok mutlu oldukları izleniminini vermişlerdi hep– yılların nasıl geçtiğini anlayamamışlar. Annesi başını geriye atıp çapkınca gülümsemişti sözünü bitirdiğinde. –Kocasına da böyle gülümserdi, gecenin geç saatlerinde özellikle.–

Babası, çocuklardan çekinmeden saçlarını, yüzünü, kalçasını okşardı onun. Karısının hanımlığı, sevecenliği ve güzel konuşma yeteneğiyle övünürdü. Kü-

çüğüm, derdi ona, kuzucuğum, yavrum... Bir gün olsun kırmamışlardı birbirlerini. Gözleri nemlenmişti annesinin. Ayağa kalkmıştı aceleyle. Çayı alıp geleyim ben...

"Yirmi üç yıl birlikte yaşadılar," diye anlatmayı sürdürmüştü Figen. Sonra o lise sondayken babası ansızın kalp krizinden ölmüştü. Büyük bir yıkım olmuştu bu hayatlarında. Özellikle annesi çok sarsılmıştı. Kendini terk edilmiş, gafil avlanmış hissediyordu. Ama çabuk atlatmıştı bu sarsıntıyı. Hayata bağlılığı her durumun üstesinden gelecek donanıma sahip kılıyordu onu çünkü.

Dükkânı satmışlar, mağazayı içindeki malla birlikte devretmişlerdi. O sıra Semih, Amerika'ya gitmek üzereydi. Bursluydu ama gene de paraya ihtiyacı olacaktı. Figen ise kendi payıyla şimdi oturduğu küçük daireyi almıştı. Kısa süre önce emekli olan annesi ise oyalanmak için kendine küçük bir dükkân açmış, bebe giysisi işine girişmişti.

Sevda Hanım, "Ev çok büyük ve boş geldi, geceleri melankoliye kapılıyordum," diye açıkladı ikinci evliliğini. Emekli banka müdürüydü kocası. Onlar kahvaltıdan kalkarlarken bir sepet sebzeyle köyden gelmişti Ferit Bey. Kır bıyıklı, topluca, güleç yüzlü, kocaman elli ayaklı bir adamdı. Figen hoşlanıyordu ondan. Annesine uygun, iyi biriydi.

Armağan sevmişti bu çifti. Sevda Hanım'ın canlılığından, doğallığından, güzel bakan ışıl ışıl gözlerinden etkilenmişti özellikle. "Davranışlarındaki rahatlık, evecenlik; aydınlık, özgür bir kafa yapısı olduğunu

gösteriyor," demişti Figen'e. (Sonradan özgür kafalı kadınları uzaktan, kendi teorik ölçüleri içinde sevdiği ama birlikte yaşamaya katlanamadığı anlaşılmıştı, o başka!)

"Ne bu aceleniz ayol?" diyordu annesi. "Gebe misin yoksa?"

"Yok canım, tatil bitmeden, bir an önce evliliği aradan çıkarmaya karar verdik anne..." Düğünün gereksiz israf olduğunu düşünüyorlardı. Dünya görüşleri her tür özentiyi gereksiz kılıyordu.

"Hiç değilse nikâhta gelinlik giymen güzel olurdu kızım," demişti Sevda Hanım.

"Diktirmeye zaman yok anne, kiralık gelinlik giyecek değilim. Bak, biz önemsemiyoruz. Hem de hiç, anlıyorsun değil mi anneciğim?"

"Ama bu hayatta bir kere olabilecek bir şey yavrum."

"Nerden biliyorsun? Belli mi olur?" –Başıyla üvey babasını işaret ediyor Figen.–

"Aman tamam, senin dilinden kurtuluş yok..."

Nikâh akşamüzeri evde kıyılıyor. Arka bahçeye bir düğün sofrası hazırlanmış. Alçakgönüllü ama güzel bir sofra. Beyaz keten örtüler serilmiş masaya. İncecik porselenler ve gümüş yemek takımları çıkarılmış dolaptan. Kalabalık yok. İki amca, yengeler, kuzenlerden kentte olanlar. Ay ışığında uzaktan kıpırtısız görünüyor deniz. Burunda uzak ışıklar göz kırpıştırıyor. Rüzgâr hafif, serin. Dalgaların uslu uğultusu geliyor kulaklarına. Duyulur duyulmaz alaturka müzik bahçe lambalarının

saçtığı ışık halkalarının ve gölgelerin içinde yüzüyor. *İltimas etmeye yâre varınız – Kula kul oldum aman kurtarınız...* Beyaz markizetten eteği dökümlü sade bir giysisi var Figen'in. Kumral saçlarını ensesinde topuz yapmış. Kulaklarında annesinin evlilik armağanı iri tek taş küpeler. Babaannenin, Sevda Hanım'a düğününde taktığı küpeler bunlar. Armağan beyaz gömlek ve koyu renk takım elbise giymiş. Kravatını gevşetmiş. Mutluluktan, içtiği şaraptan biraz sersemlemiş görünüyor. Konuşmayı üvey baba Ferit Bey yapıyor. "Evlilik özveri ister, ciddi bir kurumdur," diye başlıyor ve iyice uzayan öğütlerini, "ve şimdi sevgili çocuklarımızın mutluluğunu dileyelim..." diyerek bitiriyor.

Figen, Armağan'm gözlerine bakıyor, sevgi ve bağlılık vaat ediyor ve aynı vaadi alıyor ondan. Armağan'm ağzı, burnu, yüzü, her şeyi aynı ama gözlerinin içinde başka bir ışık var. Büsbütün bir iyimserlik, oldurma kararlılığı ve sevinç. Figen'de dokunma isteği uyandıran benzersiz, adını koyamadığı şaşkınlık dolu, sıkılgan bir coşku; ki Figen'in, Armağan'ı yeni baştan kavramasına katkıda bulunuyor o gizlenmeye çalışılan, dokunulmamış, kirlenmemiş saflık. Genç kocasının masanın üstündeki elleri çocuksu ve umarsız görünüyor. Olağanüstü bir biçimde canlı ama güçsüz. Oraya atılıvermiş bir eşya gibi uzun parmaklı umarsız eller. Gözleriyle okşuyor Figen onları. Bütün kalbiyle avutmaya çalışıyor. O kadar içten okşuyor ki bir an o ellerin kendisini, kaderini de içine aldığı yanılsamasını yaşıyor. Ürperiyor. Ama yıldırmıyor bu duyu onu. Armağan, olmayan, içinde onun yer almadığı her şeyi

reddebilecek güçte hissediyor kendini çünkü. Aşk bu, diye düşünüyor. Ona gerçekten dokunmak, adı konmuş bir içkinlik duygusu verecek bana ve bu görkemli duyunun özünü zamanla belki de benden uzaklaştıracak...

On beş gün kalmışlardı Sinop'ta. Sevda Hanım'la Ferit Bey köye gitmiş, onları yalnız bırakmışlardı. Armağan, bir daha hiç o günlerdeki kadar mutlu ve kendi mutluluğundan şaşkın olmadı, diye düşündü Figen.

Uzun uzun kahvaltı ediyor, sonra mayolarını giyip denize gidiyorlardı. Güneşin altında tembel tembel yatıyor, okuyor, konuşup şakalaşıyorlardı. Çevrede yürüyüşlere çıktıkları, akşam yemeklerini küçük balıkçı lokantalarında yedikleri de oluyordu. Ama bu arada sabah, akşamüzeri, gece, durmadan sevişiyorlardı. Zaman sonsuzmuş gibi geliyordu onlara. Yoğunluğu azalmıştı. Aldırışsızlık içinde yinelenen saniyelerden oluşmuştu. Böylece aşklarının dışındaki her şey boşluktaymış gibi görünüyordu.

Birbirlerini yeni tanıyorlardı. Duygusallıkları cinsel yaşamlarını doyurucu hale getiriyor, heyecan dolu keşiflerde bulunuyorlardı. Daha derin bir uyuma kavuşmak, ortak ritimlerini yakalayabilmek için durmadan yokluyorlardı birbirlerini. Ayrıntılarla zenginleşmiş bir biçimde geçmişinden söz ediyordu Figen, ama asıl çabası Armağan'ı deşmeye yönelikti. Pek az söz ediyordu çünkü kocası geçmişinden. Utançtan ya da yaralanmamak için mi bilinmez, kabataslak, olağan bir çocukluk öyküsü varmış gibi davranıyor, yeterince çözü-

lemiyordu bir türlü. Özellikle konu annesinden açılsın istemiyordu hiç. Özetlenip damıtılmış kopuk görüntüler, imgelere dayalı işaretler kullanıyordu geriye bakarken. "Leylekler caminin kubbesine yuva yapmışlardı," diyordu örneğin, "sabahları mitralyöz sesleri çıkararak uyandırırlardı beni." "Panayıra bir palyaço gelmişti, yüzünde yol yol gözyaşları vardı..." diye anlatıyordu ya da. Asmayı, denizi anıyordu. Annesinin denizde boğulduğunu söylemişti sonra bir gün, ayrıntılara girmekten kaçınarak.

"Ama nasıl Armağan, korkunç bir şey bu!" demişti Figen dehşet içinde. "Anlatsana nasıl oldu?"

"Anlatacak bir şey yok. Denize girdi ve boğuldu, o kadar."

"Yani kaza mı, yüzme bilmediği için mi boğuldu? Ne var bunda saklayacak?"

Suskunluk. Gözlerini kısmış, çenesi kasılmış denize bakmaktaydı Armağan.

"Şubat ayıydı," demişti sonra kısaca. "Bu olayı kendim için bir karabasana dönüştürmekten kaçmdım. Geçmiş, geçmişte kalmalı. İtiraflara gerek yok." Bakışlarındaki çok kırılgan ama diretken mavi başka bir öykü anlatıyordu oysa, farkında değildi.

"Kaç yaşmdaydm?"

"Kapatalım bu konuyu. Çocukluğumla şimdiki an arasında aşılmaz bir uzaklık var. Bu sürenin içine sığan şeyleri unutmayı yeğledim. Böylesi daha kolaydı."

"Hatırla Armağan, içini dök, rahatlatır seni bu..."

"Hayır, birçok şey silinmiş durumda şu an ve kalanlar ancak belli uyarlamalarla yeniden düzenlenmek

yoluyla gerçeğe yaklaşabilir. Ama söze dökülemez hiçbir zaman. Anlamı yok kurcalamanın."

"Armağan, lütfen, sonra ne oldu?"

"Hiçbir şey!"

"Nasıl hiçbir şey?"

"Bu soru şeye benziyor..."

"Neye?"

"Göçüğün altından yeni çıkarılmış ölüm halindeki bir maden işçisinin burnuna mikrofonu dayayıp aşağıda neler hissettiniz diye sorma hıyarlığına..."

"Aşkolsun Armağan! Çok kötü bir örnek bu."

"Hissediyorum, öyleyse varım, değil mi? Ama ben unutuyorum ve gene de varım, oldu mu?"

"Hayır. Acı duymamak için köreltmeye çalışıyorsun duyularını. Bir tür hipnoz."

Suskunluk.

"Kırılma hemen. Sen anlat hadi. Seni dinlemek hoşuma gidiyor. Doğuştan şanslısın sen. Rüya gibi, masal gibi bir çocukluk. Yetiştiğin ortam, sevgi dolu ebeveyn, akrabalar, ailenin maddi manevi olanakları... Ne mutlu sana. Çocukluğunun üstüne hiç gölge düşmemiş."

"O kadar da değil. Ağabeyimi çok kıskanırdım. Onun benden üstün tutulduğunu, bir dediğinin iki edilmediğini düşünürdüm. Fotoğraf makinesi, bateri, mikroskop, ne isterse alınıyordu. Özellikle annemin Semih'i daha çok sevdiğinin farkındaydım..."

"Eh, iyi şımartmışlar sizi... Benim şımaracak, sığınacak kimsem olmadı. Kitaplarım vardı bir tek, beni avutan."

Figen, henüz ilkokula giderken kitaplara aşkla bağlanmıştı. Çizgi serüvenlerden çocuk kitaplarına, oradan gençlik romanlarına hızla geçmiş, okumak en zevkli uğraşlarından başlıcası haline gelmişti. Babası ve annesi İstanbul'a her gidişlerinde bolca kitap getiriyorlardı çocuklarına. Ağabeyi daha çok buluşlarla, bilim adamlarının hayat öyküleriyle ilgili kitapları seviyordu. –Beş yaş büyüktü Figen'den.– Kertenkeleleri, kuşları jiletle kesip biçiyor, böcek ve bitki koleksiyonları yapıyordu. Sonunda tıp okumuş, Amerika'ya giderek mikrobiyoloji alanında uzmanlık öğrenimi görmüştü. Başarılı bir bilim adamı olmuştu şimdi. Amerikalı bir kadınla evliydi ve oraya yerleşmişti.

"Şu evdeki piyano... kim çalıyor onu? O da Semih'in miydi?"

"Yok, o bana alındı. Daha sonra onu İstanbul'a götüreceğiz sevgilim."

"Çalabiliyor musun?"

"Evet, eh işte, becerebildiğim kadar. Çok yetenekli olmadığım bir gerçek. Düşlerimde kendimi hâlâ piyano sınavında gördüğüm oluyor, sıkıntıyla uyanıyorum biliyor musun."

"Neden? Zorladılar mı seni?"

"Yoo... Nasıl anlatayım, notaları, müziği içinde duymak, parmaklarının ucunda tutmak gerek. Doğru düzgün çalmak yeterli değil. Bu bir önkoşul ama onlara kendi ruhunu yüklemedikçe taklitten öteye geçemezsin. Yaşayacaksın müziği, kâğıt üzerindeki durgunluğunu kıracaksın, avcunun içine alacaksın. Öfkeyle, inatla, hem o olan hem de yeni, kendine özgü bir şey yaratacaksın. Bu doğuştan gelen, bende olmayan bir güç."

"Bu gece çalar mısın bana biraz?"

"Gerçekten istiyor musun?"

"Tabii. Çok güzel bir şey çalgı çalabilmek."

Kumda yatarlarken, yanı başında, başını ona doğru kaldırmış, biraz kuşkulu Figen'i süzerek söylüyor bunu. Gülüşünde içe dokunan, zorlukla gizlenen bir kıskançlık seziliyor. Figen'in içini yakıyor onun duyduğu yoksunluk. Ona ulaşmak, ona benzemek, onunla aynı hamurdan olabilmek için sahip olduğu her şeyden caymaya, kuru ekmek yemeye, bütün tutkularından, biriktirdiklerinden vazgeçmeye hazır.

Salonun terasa açılan çift kanatlı kapısından denizin üstüne, batan ayın salkım saçak dökülmüş sarı ışığı görünüyor o akşam. Armağan'ın oturduğu koltuğun önündeki pembe mermer sehpanın üstünde kadehler ve bir şişe şarap duruyor. Sarmaşık gülleri balkon demirlerini dolanıp kapının üzerine uzanmışlar. Figen, *Für Elise*'yi çalıyor. Çiçekli, omuzlarını açık bırakan askılı bir elbise giymiş. Piyanonun üstündeki şamdanlar yanıyor ve onlardan yayılan ışık salonda hareli yansımalar oluşturuyor. Armağan, gölgeler ve dalgınlıklar içinde müziği dinliyor. Yüzü kıpırtısız, en küçük bir onaylama ya da hoşnutsuzluk işareti yok.

Parça bitince ellerini kucağma bırakıp ona bakıyor Figen.

"Çoktandır çalmadım," diyor, özür diler gibi. "Ayrıca akort da pek iyi değil."

"İyiydi, çok iyiydi," diyor Armağan. "Yani seni yargılayacak durumda değilim ama hoşuma gitti."

Yapmacığı, boş sözleri sevmiyor, gerçekçi o, gönül almayı beceremiyor.

"İlerletebilirsin öyle değil mi?" diye soruyor kayıtsızca. "Ama düşündüm de bu piyanoyu İstanbul'a götürmek çok pahalıya patlayabilir Figoş..."

"Zaten şimdi götüremeyiz. Sonra, geniş bir eve taşınınca..." diyor Figen. Sesi kırık. "Hem bir duvar piyanosu bu, o kadar da büyük değil..."

"Çok mu apar topar evlendik ne dersin?" diye soruyor Armağan. "Piyanonu koyacak bir evimiz bile yok daha."

O günlerde Beşiktaş'ta, küçük bir çatı dairesinde kalıyor Armağan.

"Şimdilik bana taşınacaksın," diyor Figen. "Öyle konuşmuştuk ya."

"Orası çok küçük. Bir süre idare edeceğiz tabii ama bana ayrı bir çalışma odası gerekiyor. Ayrıca çok dip dibe olmak bunaltabilir bizi. Evlilikler bu yüzden başarısız oluyormuş."

"Şimdiden bunaldın mı yoksa sevgilim?" diye soruyor Figen. "Üzülme, istediğin gibi bir daire kiralarız. Biraz eşya da almak zorundayız ama acelemiz yok."

"Topraklarımın satışından gelen biraz param var. İyi bir ev almak istiyorum. Bir de araba... belki."

"Tamam," diyor Figen. "Umarım benim fikrimi de alırsın. Sonuçta birlikte oturacağız o evde." Onun kendi adına konuşmasından burulmuş biraz.

"Ne kadar alınganısın," diyor Armağan. "Elbette, birlikte karar vereceğiz."

Kadehlere şarap dolduruyor, kalkıp birini Figen'e veriyor ve eğilip ensesinden öpüyor onu. Birer yudum içiyorlar. Sonra kadehleri alıp piyanonun üstüne koyuyor Armağan ve Figen'i belinden tutarak kaldırıyor,

sarılıyor. Buyurgan, dayanılmaz bir arzuyla doluymuşlar gibi uzun uzun öpüşüyorlar.

"Korkuyorum," diyor Armağan. Beni olduğumca kabul edemeyip bıkacaksın diye..."

"Neden böyle düşünüyorsun?"

"Bilmiyorum. Bazen dayanılmaz olduğumu düşünürüm. Birçok bakımdan." Yüzünde hem coşku hem acı var. Ayaklarının altında sağlam bir zemin arıyor, diye düşünüyor Figen. Sıkıca tutunacağı şey ben olayım istiyor. O kadar dürüst ve iyi niyetli ki kendi başına uçmaktan korkuyor. Ona karşı cömert ve iyi olmalıyım. Onu böyle düğümleyen şey gözlerinde parlayan ve duygusallığına karşı koyan aklı çünkü.

"Fransa'dayken bir kız arkadaşım olmuştu. Beni seviyordu ve benimle Türkiye'ye gelmek istiyordu. Ondan çok hoşlanıyordum ama bir türlü karar veremiyordum. Veremedim. Bunu ilk kez sana anlatıyorum."

"Sonra? Adı neydi?"

"Mathilde. Döndükten sonra da mektuplar yazdı bana. Biraz fazla üstüme düştü. Korktum galiba. Onu aramadım. Sonra o da küstü, yazmayı bıraktı. Bu sefer de çok üzüldüm."

"Onu sevmiş miydin?"

"Buna da karar veremedim. Ama terk edildiğim zaman sevmiş olduğumu düşündüm ve acı çektim. Bilmiyorum. Biraz karmaşık biriyim aslında..."

"Böyle şeyler düşünmemelisin," diyor Figen. "Seni seviyorum ve en karmaşık, en zor insanlar bile sevgiyle ele alındıklarında anlaşılabilirler. Umulmadık biçimde değişebilirler..."

O ilk günler ne kadar kolay görünmüştü Figen'e Armağan'ı anlamak. Onun kabuğunun içinde korunurken soğukkanlı bir kayıtsızlıktan başka duygu yansıtmayan yüzünün, sevişirlerken, uzun zaman saklanmış özlemlerle dirilir gibi güzelleşip tazelenmesini görmek öyle umut vericiydi ki. Hevesle atılırlardı birbirlerine. Seks değildi, gerçekten sevişmeydi yaşadıkları. Sonradan kendine hiç açıklayamamıştı o sarsıcı duyguyu Figen. Aslında böyle şeyler açıklanamazdı. Hayatın nabız atışlarının, söylenemeyen şeylerin, bazı sırların, karanlığın ve şiirin açıklanamadığı gibi tıpkı. Yalnızca bırakırdın kendini o açıklanamaz güce, yürek yakan o tanıdık duyguya. Sevdiğinin kokusunu, sıcaklığını duyardın. İçini dolduran hoşluğunu.

Olağanı mucizeye çeviren büyü benzersizlikti. Armağan'ın teni, göğsündeki kıllar, eklem yerlerindeki ter, eğilip bükülen bedeni, katlanan derisi biricikmiş gibi görünürdü Figen'in gözüne. Armağan'm elleri hem anlayamadığı bir öfkeyle, hem de okşayışlarla dolu olurdu. Mobilyalar, ışık, tenini dalayan halı, gül kokuları ve şarap. Her şey böyle uygun ve çok yoğunken şakaklarını, boynunu, memelerini öpen ağzın, kendisine sunulan erkek bedeninin, –Armağan'm ona ilettiği aşkla çoğalan– hazzın tadını çıkarırdı özgürce. Kusursuz bir kaynaşmayla vücutların coğrafyasında gezinebilmek ve onca engeli aşmak harika bir şeydi.

Şimdi içinde bulundukları yalnızlığın, eksikliğin, doldurmaya uğraştıkları boşluğun, aralarındaki kocaman yarılmanın nedeni o gizemli duyguyu, bedensel

yüceliğin tutkuyla çoğalmış kendinden geçişlerini büsbütün elden kaçırmış oluşları mı? Belki değil, kesin.

İlk yıl muhteşemdi, sonraki birkaç yıl iyiydi, sonraki yıllar iyiye yakın, fena değil, sıradan, olmasa da olur, olmasa daha iyi, değmez aşamalarından geçmişler, en sonunda bezginliğe, vazgeçişe varmışlardı. –İğrenilecek biçimde acı çekerek.– Direnişleri kırılmış, zamanın hoyrat eliyle savrulmuşlardı. Artık, kendi odalarında tek başlarına uyumaya çalışırlarken o eski, şiddetli arzuyu, sihirli dokunuşlarla ayaklanan tenin sabırsız soluğunu, ruhlarını azat eden genişlik duygusunu hatırlamaya çalışıyorlar ama hayal bile edemiyorlardı. Şimdi sahte görüntüler, gizlenmeler, acımalar, geri çekilmeler ve öfkelere boğulmuşlardı. Acılar, biriktikleri yerden asi sözcüklerle, hayret verici yavanlıklar ve bencilliklerle taşıveriyor, ötekini incitmek için fırsat kolluyorlardı. Yoksa birbirlerinden öç mü almaya çalışıyorlardı?

Birlikte oldukları uzun yıllar boyunca paylaşmıştı Armağan'm görüşlerini Figen. Ona saygı duymuş, çabasına destek olmuştu. Bunun yanında, sabırlı, özverili bir eş olarak Armağan'm üstüne titremişti. Sevgisini bol bol göstermiş, kocasının hırçınlıklarına, suratsızlıklarına, bencilliklerine anlayışla, sevgiyle katlanmıştı. Bir yetişkini eğitmenin, değiştirmenin çok zor, hatta imkânsız olduğunu biliyordu ama birlikteliklerin ve aşkın, verilen karşılıklı ödünlerle ilerleyerek ortak noktalara varacağma inancı tamdı. Armağan onun sevgisini uysallıkla kabul edip almış ve Figen çok

uzun süre –hiç olmazsa– reddedilmemekle yetinmeye çalışmıştı. Armağan'ın uzaklığı Figen'i her zaman daha fazla yakınlık isteği ve arayışına itmişti. Kocasından umut kesemediği için kendini bir aşk dilencisine döndürmüştü.

Bir an durdu ve hayır, bu kadar basit olamaz, diye düşündü Figen. Bellek anıları eleyip seçiyor, her şeyi basitleştiriyordu. Çözülme, özel hayatlarıyla sınırlı değildi. Daha karmaşık, daha büyük boyutluydu. Kişisel tarihlerini oluşturan olaylar, durumlar, duygular ve değişimler kendi başlarına çok şey ifade etmekle birlikte, yaşadıkları günlerin ve ortamın; düşünsel, politik, toplumsal olgu ve dönüşümler bütününden çok etkilenmişlerdi. Özellikle Armağan'ın kapalı iç dünyasına yansıyan çıkışsızlık ve sorunlar zehirli bir gaz gibi sızmıştı soludukları havaya. Onları örselemiş, ilişkilerindeki onarılabilir ilk küçük çatlakları derinleştirmişti. Baskıların, yasakların, yıkımların, insan ilişkileri ve inançlardaki yozlaşmanın yarattığı bunalım ve karmaşa ortamı Armağan'ın dünyasında –maddi manevi– olumsuz etkiler yapmış, bu mutsuzluk, değişik uyumsuzluklar halinde Figen'e yönelmişti. Bu durumda bile ortak hayatlarındaki bunalımı artıran asıl etken Armağan'daki bölüşme duygusu yoksunluğuydu. Düş kırıklıklarını mazoşist bir kıskançlıkla gizlemeye, acıklı bir biçimde kuyruğu dik tutmaya çalışmıştı çünkü.

O günlerde, Figen'in, günlük hayatı sürdürmek için gereken iletişimin dışındaki konuşma çabalarını sert bir bakışla, kayıtsız bir yan dönüş ya da sinirli bir el

hareketiyle geri çeviriyordu Armağan. Aklı dağılmasın diye en gerekli sözcüklerden fazlasını kabul etmiyordu sanki. Acısına tutkun bir çileci, bilgeliğinden mağrur bir filozof gibi bütünüyle kendi içine dönüktü. Nekahet döneminden çıkamamış, kendini işine vermiş, aralarında büyüyen yabancılığı görmemek için gözlerini sıkı sıkıya yummuş ve bencil bir gururla bütün kapılarını Figen'e kapatmıştı. Öyle ki zamanla eski kavgalarını bile özler olmuştu Figen. Onu omuzlarından tutup sarsmak, canını yakmak isteği duyuyordu çok zaman. Ama umutsuz çığlıklarına şaşkın, biraz da acıyormuş gibi bakıyordu Armağan. Figen tanıyamıyordu onu o zaman. Kimdi? Sürgündeki padişah, duvarın üstünden yuvarlanmış sahte mesih mi?

Arada bir kendilerine benzeyen arkadaşlarıyla bir araya geliyorlardı elbette. Ötekilerin karılarının da kendisiyle aynı şeyleri yaşadıklarını yüzlerinden anlıyordu o zaman Figen. Ama hiç kimse kendileri ya da karı koca ilişkileri üzerine konuşmaya yanaşmıyordu. Liberalizmi, yeni ekonomik modelleri, bodoslama giden para piyasalarını, döviz rezervi ve ithalat patlamasını eleştiriyor, tuzaklardan, cumartesi anneleri ve kayıplardan, sivil toplum ve insan hakları arayışlarından üstünkörü geçip sarhoş muhabbetlerine dalıyorlardı:

/Bakın ben daha o zaman şu saptamayı yapmıştım - başkanlık sistemi gibi arayışlar - geçen gün yazdım bunu - uluslararası konjonktür - rollerin ve sembollerin dolaşımı - bu sentez tutkunluğu, bu abuk sabuk girişimler - tarihsel ve kültürel arka planlar - adam kötü

oyuncu, başarı neresinde bunun - ama güzel araba Allah için - gaf üstüne gaf - on dört numara kraliçe seçilen kızdan daha güzeldi - valla dokuz tay gibiydi.../

Bu soğuma dönemini, sözcüklerle, somut olarak ifade edebilmek imkânsızdı. Suskunluklar, belirsizlik dolu aylar, boş vermeler, kaymalar, seslerin yankıları, kızgın, kaçamak bakışmalar, alışmalar, dışlanmalar, soyut düşünce ve çağrışımlar... Ama asla konuşamamak.

Figen yanındaki yatakta uyuyan Armağan'a baktı. Şakaklarında, boynunda, yastığın üstündeki kolunda kurumuş, gevşeyip buruşmaya başlamıştı derisi. Bir yerde okumuştu, uzun süre kadın vücudundan uzak kalan erkeklerin derilerinin zamanından önce kuruyup buruştuğunu. Bir an keskin bir acıma duydu kocasına. Sığındığı inzivada dokunaklı, isyankâr ama korkunç bir yalnızlık vardı ve kendini savunma inadında çok beceriksiz ve sakardı. Kibri ve ahmaklığıyla derin, hep daha derin yalnızlıklara batmıştı. En son, siyaset tacirleri, dokunulmazlığı olanlar, yerlerine çöreklenmiş kasılanlar; ideal peşindeki saflığını görmüşler, önce yağlayıp parlatmışlar, sonra da kullanıp atmışlardı. Yıkılmadım, derken bile gözleri boş, bakışları acıydı şimdi. Küçücük bir pişmanlık gösterirse göçecekmiş gibi soğukkanlı görünmeye çalıştıkça daha da hırçınlaşıyordu üstelik. Ne yorgunluk, ne boş çaba, diye düşündü. Artık kimse olmayacak çevresinde. Tek başına vuruşacak gücü yetip sesi çıktığınca. Kavgayı bir biçimde sürdürme umudunun ve hayallerinin tükenmek üzere olduğu yerde bir ben kaldım elinde. Dik başlı bir

saldırganlıkla beni teslim almayı deniyor bu yüzden. Oysa bu da başka bir taktik hata!

Niye burda, Armağan'ın yanında, başını bekler gibi yatıyordu? Hiçbir şeyi yoktu. Sızmış uyuyordu işte. Sinirlendi birden. Çok da acıkmıştı. Onu bırakıp yemeğe geri dönseydim keşke, diye düşündü. Olmayacak şey! Kalktı aşağıya indi. Dolaptan bir gofret ve kola aldı. Alt salonda, bahçeyi görecek biçimde konmuş yataklı bir kanepe ve iki koltukla bir sehpa vardı. Ayaklarını uzatarak kanepeye oturdu. Dışarıda ağaçlar kımıltısızdı. İmbat kalmıştı. Gofreti çabucak yedi. Armağan'ın yemekteki hali geldi gözünün önüne. Figen'e ürkek bir tiksintiyle bakıyordu. Her zamankinden daha suratsız görünüyor, sinirden dudakları titriyordu. Onun kendisinden acıma beklediğini ama aynı zamanda bundan nefret ediyormuş gibi görünmeye çalıştığını biliyordu. Bu yüzden acıma yerine kızgınlık vardı içinde. Bu evliliği birbirlerini daha fazla yormadan, bir an önce bitirmek zorundaydılar. Ayrılıklarının Armağan'a uzun boylu acı vermeyeceğini, onun her zaman zayıflığından güç aldığını ve kendisini terk eden kadını incitmeye kalkışmayacağını düşündü.

Seçimlerden sonraki günlerde, birdenbire yaşlanmış görünen Armağan artık gizlemeye, bastırmaya gerek duymadığı bir keyifsizlik içindeydi. Figen'in gayretli, şefkatli ilgisine kaba bir bezginlik gösteriyordu. Aralarında sert, acı atışmalar olmamıştı ama karşı taraftan bir saldırı gelecekmiş gibi ikisi de her an tetik-

teydiler. Aralarındaki bağ çıplak bir elektrik kablosu gibi dokunulmaz, tehlikeli hale gelmişti. Figen'i biraz olsun yatıştıran şey Armağan'a acımasıydı. Yalın bir acıma değildi bu. Hınçla karışmış bir olmazlıktı. Biliyordu ki son kapışmada kazanan kendisi olacaktı ve bu bir biçimde Armağan'ın yıkımı demekti. Ayrılma isteğini bu yüzden erteleyip duruyordu.

Bu noktada İlhan girmişti devreye. Armağan'ı yanına almıştı. Figen de birbirlerini özleyebileceklerini ummuştu az da olsa. –Oysa bu sabah görünmez yaralarının ne kadar derin olduğunu anlamıştı.– Armağan'ın yokluğunda suratsız da olsa evde birinin, bir erkeğin varlığını özlemişti. Sonra bir akşam, özlediğinin –artık– Armağan olmadığının şaşkınlık ve acıyla farkına varmıştı. Armağan'la yaşamanın insanı sürekli, eciş bücüş, çarpuk çurpuk gösteren bir aynayla yaşamaktan farksız hale gelmiş olduğunu anlamıştı.

Armağan'ın suçluluk duyduğuna inanıyordu. Eğer onu tanıyorsa, sabahtan beri sergilediği tutarsız davranışlar bunu gösteriyordu. Tam olarak suçluluk da değil belki. Haksızlık yaptığım düşünüyordu büyük olasılıkla.

Evliliğin kendisini kısıtladığı yolunda yersiz bir görüş geliştirmişti bir de son zamanlarda ve bunu Figen'e sık sık ima ediyordu. Bu duygunun temeli Armağan'ın üç yıl önce asistanı olan bir kıza tutulmuş olmasıydı. O bahar bir iş için Ankara'ya gitmiş, üç gün kalmıştı. Bir ay kadar sonra ise çoktandır görmediği bir bayan arkadaşı Armağan'ı genç bir kızla Abant'ta gördüğünü söylemişti Figen'e. İnkâr etmişti Armağan.

Benzetmiş olacağını söyleyerek konuyu sertçe kapatmıştı. Ne var ki aşırı telaşlanmış, kızarmış, yalan söylediğini belli etmişti. Çok sarsılmıştı Figen. Demek, diye düşünmüştü, içinde kullanmak zorunda olduğu bir aşk duygusu var ve artık beni sevmiyor.

Garip şeyler yapmıştı o günlerde. Durmadan, telefon defterlerini, çantasını, ceplerini karıştırmıştı kocasının ve aradığını bulmuştu sonunda. Kısa bir aşk mektubu, daha doğrusu bir not, pusulaydı bu. Kıza yazılmış ama nedense cepte unutulmuştu. Not işle ilgiliydi. Onu bir aşk mesajına çeviren şey –kâğıdın dibine karalanmış ve parantez içine alınmış– Armağan'dan hiç beklemediği birkaç sözcüktü. "Seni hissediyorum, özlüyorum..." gibi sözler. Geçmişlerini, aşklarını hafifsenmiş, kendini yok sayılmış hissetmişti Figen birden. Yıllardır elden bırakmadığı iyimserliğini, sağduyusunu kaybetmiş, okuduğu gazeteyi elinden çekip, pusulayı Armağan'm gözüne sokmuştu.

"Bitti," demişti Armağan sapsarı kesilerek. "Şu anda bitti. Yanlıştı. Özür dilerim, bütünüyle duygusal bir kaymaydı. Seni düşündüğün anlamda hiç aldatmadım..."

"Birlikte tatile gittiniz ve onunla yatmadm öyle mi?" demişti Figen, sinirden titreyerek.

"Söyledim ya, kimseyle tatile gitmedim. Öyle abartılacak bir durum yok ortada."

"Bana yalan söylediğini bildiğim için aldatılmış hissediyorum kendimi..."

"Kimse senin yerini alamaz, seni incitmek istemiyorum. Ama beni incitmene de izin veremem Figen."

"Neden açıkça konuşmuyorsun benimle? Anlayabilirim."

"Hiç kuşkum yok. Ancak bazı şeyleri söze, dile dökmek yaralayıcı olabilir."

"Demek kuşkularım doğru."

"Şunu söylemek istiyorum, eğer sen biriyle gelip geçiçi bir ilişki kurmuş olsaydın ben bilmek istemezdim. Böyle bir şeyi yüzüme söylemenden de hiç hoşlanmazdım. Bu evliliğimizi bitirirdi."

"Yapalım ama gizleyelim, bunu mu savunuyorsun yani?" diye sormuştu Figen. "İnanamıyorum söylediklerine!"

"İnsanın en özel duyguları kendisi için bile bütünüyle aydınlıkta değildir," demişti Armağan. "Eğer öyle olsaydı çok tatsız olurdu, çünkü fazla ışık rahatsız edicidir. Bütün kusurları göz önüne serer ve ne hayal etmeye ne de keşfetmeye imkân tanır. İkili ilişkilerde biraz gölgede durmak, alacakaranlıkta kalmak, gizemi, ölçüyü korumak açısından daha elverişlidir."

"Benim hiç kişisel sırlarım olmadı," demişti Figen. "Sana karşı tertemiz bir cam kadar saydam oldum her zaman ve anlaşılan çekiciliğimi bu yüzden kaybettim. Ah, şimdi hatırladım; ben hep aydınlıkta sevişmek istedim ve sen de hep ışığı söndürdün ya da kıstın benimle sevişirken..."

Armağan yemek masasının başında oturan Figen'e bakmış, gülümsemişti.

"Öte yandan söylediklerini onaylamasam da kendim için de bazı olanaklar bulunduğunu bilmek ferahlatıcı... Hem, farkında mısın bilmem ama yıllardır yaptığımız ilk uzun, ciddi konuşma bu Armağan!"

"Eğer iyi bir evlilik yapmamış olsaydım seninle evlenmek isterdim," demişti Armağan. "Hadi, ışıkları kıs ve yanıma gel..."

"Hayır," demişti Figen. "Ben seninle evlenmek istemezdim..."

Armağan gelip kaldırmıştı onu. Sevişmeleri konuşmalarının devamıydı. Sevişme değildi, hayır, cinselliğin ağırlıkta olduğu zevkli, doyurucu bir birleşmeydi. Sonradan, kalleşçe kandırılıp yatıştırıldığını düşünmüştü Figen. Çünkü bir hafta bile geçmeden her şey eskisi gibi sürüp gitmeye başlamıştı. Armağan'ın geçici aşkı ne olursa olsun birçok bakımdan aralarındaki içtenliğin büsbütün bitişi olmuştu. Birkaç ay sonra Figen ilk kez boşanmayı düşünmüş ama bunca yıl bekleyip dayandıktan sonra evini dağıtmayı göze alamamıştı. Sonra asistan kızın nişanlandığını öğrendi ve konu büsbütün kapandı.

Sinop'tan dönüşte birkaç ay Figen'in evinde oturmuşlar, o yılbaşından sonra da Etiler'de yeni bitmiş geniş bir daire alarak taşınmışlardı. –Şimdi de orda oturuyorlardı.– Piyanoyu da getirtmişti Figen. Ama evde bir aksesuar olarak bulunmak dışında işe yaramamıştı uzun yıllar. Armağan Figen'in piyano çalmasından değil, çalabiliyor olması düşüncesinden hoşlanır görünmüş, hiç desteklememişti. Filiz küçükken bir ara ders aldırmışlar, sonra araya başka olaylar girmiş, öylece kalmıştı. Şimdi Filiz'in cazcı sevgilisinin işine yarıyordu o piyano işte.

Filiz, yetmiş sekizin sonunda, ülkenin en karanlık günlerinde doğmuştu. Cinayetlerin, toplu kıyımların doruğa tırmandığı, siyasi boşluğun, karmaşanın ülkeyi göz gözü görmez hale getirdiği dönemde. Televizyon ekranlarına, gazetelerin baş sayfalarına yansıyan kâbus görüntülerini loğusa yatağından izlemek zorunda kalmıştı Figen ve sokaklarda ölümün kol gezdiği o yılları hatırlamak bile istemiyordu şimdi.

İyi bir anne olamadığını düşünürdü bazen. Oysa ne kadar çok istemişti anne olmayı ve ne çok sevmişti kızını. Ama çok işi vardı. Gündüz okuldaydı. Geceleri de ya kâğıt okuyor ya da dergiler için dış basmdan yazılar çeviriyordu. Sonra okulda yönetici olmuş, çeviri işini bırakmıştı. Sürekli değişen bakıcı kadınlarla büyümüştü Filiz. Güzel, sağlıklı bir çocuktu. Figen ona nasıl davranması gerektiğini düşünmüyordu uzun boylu. Doğal akışına bırakmaktan yanaydı gelişimini. Bebekliğinde bile eğer bir sıkıntısı yoksa bırakırdı ağlasın. Telaşla, aşırı titizlik ve düşkünlükle çocuk büyütmekten yana değildi. Armağan ise tam tersine çocuk biraz öksürse doktorlara koşturuyor, kakasının renginden kaygılara kapılıyor, her kaprisine göz kulak kesiliyordu. Henüz üç yaşına gelmeden babasının kendisine olan zaafını fark etmiş, kullanmaya başlamıştı Filiz. Yalancıktan ağlamalar, tutturmalar, ilgi çekmek için hasta numaraları yapmalar, hepsi vardı. Armağan, Figen'i taş kalpli bir anne olmakla suçluyor, o da çocuğun önünde tartışmasınlar diye çoğu kez alttan almak zorunda kalıyordu. Kuşkusuz bu durum Armağan'da haklı olduğu sanısı uyandırıyordu.

Gerçekte güzel, sağlam, zeki bir kızdı ama sorunlarını yakınarak, kendine acındırarak çözmeye alışmıştı. Armağan'a karşı kurbanı oynamaktan hoşlanıyordu hâlâ. Figen, kocasının kızına da anlaşılmaz bir suçluluk duygusuyla yaklaştığını ve sürekli bir ödünleme gayreti içinde olduğunu seziyordu. Onunla yeterince ve gerçek anlamda ilgilenemiyordu. Gene de kızın gözüne sorun çözen anne despot ve bağışlamaz, dışardaki baba ise melek görünüyordu. Figen; kurallar vardır, saygılı, bilgili, bağımsız ama sorumlu olmak gereklidir ilkeleri çerçevesinde yönlendirmeye çalışmıştı Filiz'i. Armağan ise bütün donanımına karşın bir küçük burjuva piçi yaratmıştı ondan.

Seksen sonbaharında Armağan ihbar(!) üzerine gözaltına alınmış, bir ay kadar gözaltında kaldıktan sonra salınmıştı. Sonra da askeri yönetimin ünlü 1402 sayılı yasasıyla üniversiteden uzaklaştırılmıştı. Birkaç yıl zor günler yaşamışlar, ekonomik açıdan sıkıntılı dönemler geçirmişlerdi. Armağan yabancı dil dersleri bile vermişti ortaokul çocuklarına. Yeniden üniversitedeki görevine döndükten sonra da belli bir düzeyin üstünde ama hep hesaplı kitaplı yaşamışlardı. Yakınmadan, sorun etmeden. Doğal, gösterişsiz bir yaşamları vardı. Daha doğrusu denge sağlamaya çalışan, özveri gösteren hep Figen'di.

Armağan iyi cins, pahalı giysileri severdi. Kendisine en güzel ayakkabıları, takımları, kazakları alır, kazandığını daha çok kendisi için harcardı. Figen'in ne giydiği, eve ne harcadığı, faturaları nasıl ödediğiyle ise pek az ilgilenirdi. Bu bencillik, bu sorumsuzluk karşısında yıllarca susmuştu Figen.

Armağan'dan kurtulmanın o kadar da zor olmayacağını düşündü yeniden. İçinde bir dalgalanma oldu. Yetişkin biriydi, hem seçenekleri vardı hem de sonuçlarına katlanabilecek gücü. Armağan bu karara karşı çıkmayacak, onurlu davranacak, asla ödün vermeyecekti, biliyordu Figen.

Ansızın, kızgınlığının gerisindeki alanda, bunca yıllık bir birlikteliğin çöküşünün getirdiği boşluktan daha büyük, daha yakıcı bir boşluk açıldığını hissetti. Bir şey kaybetmiş gibi bakındı çevresine. Armağan'la yaşadığı süre boyunca yetinebildiği ama şimdi vazgeçmek üzere olduğu şeyin ne olduğunu bulmaya çalıştı. Bir adamı yirmi üç yıldır sevmenin içinde biriktirdiği duyguları hatırlamıştı. Kalbi birden büyümüştü sanki ve acı veriyordu.

Armağan'ı, küçük, haylaz, cesur ve çaresiz bir çocuk, dünyaya tek başına karşı koyan, yenilgi ve bozgunlar karşısında boyun eğmemeye çahşan kimsesiz biri olarak gördü bir an. Görüşleri insani bir içerik ve geleceğe yönelik sarsılmaz umutlar taşıyan bir öze sahipti ve ona ne kadar kızarsa kızsın, –başarı şansı olmasa da– gözü pek bir biçimde savunduğu değerlerin insanın ruh soyluluğunun önkoşulu olduğunu yadsıyamazdı. Onu bu yüzden sevdim en çok, diye düşündü, içi yanarak. Çok sevmekle de eksik ya da olumsuz yanlarını aşabileceğini sandım...

Hiç umut yok muydu? Yeniden başlamak için küçücük bir tutamak yok muydu?

Kalkıp pencereye gitti, perdeyi biraz çekti. Bahçeye baktı. Görünüm aynıydı ama ışık değişmekteydi. Öğle

sonuydu artık ve hafifçe koyulmaya başlamıştı gölgeler. Bitkiler yaklaşan sonbaharı hissediyorlardı kuşkusuz. Yemyeşildiler hâlâ ama içten içe solmaya, kurumaya hazırlanıyorlardı. Sonbahar, sonra kış gelecek ve doğa kendince önlemler alarak varlığını sürdürecekti kuşkusuz.

Şenliği hatırladı, ne giyecekti akşama? Aman sen de, dedi. Bulurum bir şey. Demek Gülcan da gelecekti. Sevindi. Belki İlhan onu almaya giderken ben de takılırım diye düşündü. Öteki odaya geçti. Valizi yatağın üstünde duruyordu. Sabah zaman bulamamıştı giysilerini boşaltıp dolaba asmaya. Akşam için uygun bir şey var mıydı içlerinde acaba? Valizi açtı, giysilerini dolaba asmaya başladı. Bir hafta kadar kalacaktı otelde. Bu sabah giydiği bikini balkondaki kurutma telinde asılıydı. İki bikini getirmişti gelirken, tek parça mayosu yoktu. Armağan –Bey– katlanacaktı bikinisine ne yapalım. Hâlâ ne kadar önemsiyorum onu, diye şaştı kendine. Armağan'ı değil, görüşünü dikkate alıyorum ashında, diye düşündü. Biri sana yaşlandığını söylüyorsa bir gerçek payı olmalı bunda. Bedeni payını alıyordu tabii zamandan – doğanın döngüsünden. Eskisi kadar taze ve güzel değildi, haklıydı Armağan. Artık bikini giymese iyi edecekti.

Bedeniyle uğraşmaktan bıktığını düşündü kötümserlikle. Hafifçe kuruyup gözler ve ağız çevresinde kırışmaya başlayan derisinden, gevşemeye başlamış baldırlarıyla memelerinden rahatsızdı. Yürüyor, spor yapıyor, cildini nemlendirip losyonlarla ovuyordu ama yıkımı durdurmak olanaksızdı. Kırk altısını doldura-

caktı aralık sonunda. Günler, aylar, yıllar hızla yıkılıyordu üstüne. Yaşlanmakta olduğunu anlamakta, kabullenmekte güçlük çekmiyordu, şimdiki bedeninin de kendisi olduğunu biliyordu ama madde ile ruh arasındaki aykırılık yıldırıyordu onu kimi zaman. Madde yalnızlığı, yoksunluğu, aşktan uzak durmayı öğrenmeye zorluyordu insanı ister istemez. Ruhsa aramaktan, özlemekten, sevip heyecan duymaktan vazgeçmek istemiyordu. Bu aykırılıktan üzülüyor ama inatla üstüne gitmeye çalışıyordu Figen.

Elinde bir külotla durdu. Bu yüzden olmalı, kendinden epey genç bir tiyatro oyuncusuyla kısa süren bir serüven yaşamıştı. –Armağan'ın seçim kampanyası sırasında, aylarca evden uzak kaldığı dönemde.–

Uzun süredir görmediği bir arkadaşını ziyarete gitmişti Figen o günlerde. Şebnem, onu olağanüstü bir sevgiyle karşılamış, övgülere boğmuştu. Ne kadar genç kalmıştı, ne kadar hoş, ne kadar güzel, şık, etkileyiciydi böyle. Kulaklarına inanamamıştı Figen. Ama Şebnem ısrarla inandırmıştı onu güzel olduğuna.Yoksa âşık mısın? diye sormuştu, aşk insanı böyle güzelleştirir. O gece eve döndüğünde aynaya bakmış, gözlerinin ışıl ışıl, yüzünün yıllardır olmadığı kadar anlamlı olduğunu görmüştü Figen. Vücudu da kusursuz görünüyordu. Bir sıcaklık basmıştı içini. Ondan bir sürü şey koparıp alınmış ama içinde hâlâ varlığını sürdüren büyük, için için yanan bir ateş varmış gibi. Gencecik bir kıza dönüşmüştü sanki ve sevmek için tutuşuyordu da neyi, kimi, nasıl seveceğini bilemiyordu. Güzeldi, evet, ama çok ıssız. Neden bırakmıştı kendini böyle?

Sonraki günler, bir hafiflik, cesaret gelmişti üstüne. Genç kızlığında olduğu gibi uçarcasına yürümeye, özenle giyinmeye, boyanmaya başlamış, iştahı kesilmiş, yeniden sigaraya başlamış, birkaç kilo vermişti. Önce bir oyun gibi başlamıştı bu ilişki. Genç adamı büyülemeyi, baştan çıkarmayı denemiş, başarılı olunca da –ne yaptığını bilmeden– yuvarlanmıştı olayın içine. Ama bunu düşünmek istemiyordu şimdi. Gerçekte bir yabancılaşma olayıydı bu. O süreçte –birkaç ay– çektiği acıdan utanıyordu. Evet, başlangıçta her şey çok heyecan vericiydi ama giderek saçmalığa dönüşmüştü.

Akşam için kolsuz, degaje yakalı bir krem rengi bluz ve patlıcan moru bir pantolon ayırdı. Boşalan valizini kaldırdı. Bu sırada yeniden başlayan ve havuz yönünden gelen müziği duydu. Öğle uykusunun bittiğini gösteriyordu bu gürültü. İlhan'a yakınacaktı. Bara iki zıpır çocuk koymuşlardı ve nedense onların müzik seçiminden rahatsızlık duyan kimse yok gibiydi. Camı kapatmayı düşündü ama hava hâlâ çok sıcaktı. Klimayı açtığı anda ise birdenbire çok soğuyordu. Mevsim dönümünün kararsızlığı, şaşkınlığı vardı havada. Birden bitkinlik duydu. Perdeleri yavaşça çekti. Gidip yatağa uzandı. Gözlerini yumdu.

Tamer'in görüntüsü geldi gözünün önüne.

Tiyatro kolunun hazırladığı oyunu sahneye koymak üzere okula geldiğinde tanışmışlardı onunla. Oldukça iri ama ölçülü, esmer, otuz beş yaşlarında bir adamdı. Kendisiyle görüşmek üzere yönetim odasına

ilk girdiği anda içinde bir kıpırdanma olmuştu Figen'in. Çok hazırdı buna belki, bilmeden kurmuştu kendini de, karanlık bir içgüdüyle pusuda bekleyen âşığı görür görmez tanımıştı. Özensiz görünen ama özenilmiş spor giysiler, küstah kara gözler, çenede sivriltilmiş küçük sakal, iri, parmak boğumları kıllı eller, yırtıcı, geniş bir ağız. Ruh haline uygun olmasa düpedüz itici bulacağı bir adam. Orada, koltukta kaykılmış, ayak ayak üstüne atmış, biriyle konuşan Figen'i beklerken –kasıntılı, alaycı alt dudağında kendinden hoşnut bir gülümseme, aşırı bir kendine güven– kaçamak bakmıştı ona ve bir anda bunları görmüştü Figen.

Odada yalnız kalmışlardı sonra. Konuşurlarken sözcükler parıldıyor, kıvılcımlanıyor, birbirlerine bakışlarından güçlü bir elektrik yayılıyordu. Figen yönünü şaşırmış bu uğursuz dalgaların yolunu değiştirmeyi istiyordu ama ağzından çıkan sözcükleri denetleyemiyordu bir türlü. "Öyle mi? Bilmem ki. Biz o bölümün çıkarılmasını uygun görmüştük ama mademki..."

Yattığı yerde huzursuzca döndü. O adamı düşünmek istemiyordu. Gözlerini açtı. Dikkatini açık seçik bir nesne üstünde toplamak ister gibi odaya baktı. Tuvalet masasının üstündeki vazoda güller vardı. Plastik bir su şişesi ve ağızları aşağı gelecek biçimde konmuş su bardakları... Sigara içmek istiyordu. Kalkıp çantasından sigara alıp yaktı, yeniden yatağa uzandı. Dumanın loşlukta yukarı doğru yükselişini gördü ve nasıl olduysa gene müdür yardımcısı odasına, o ana döndü birden.

Ona doğru eğiliyor adam işte, oyun metninin sayfalarım çeviriyor. Kokusu çok hoş. Sesi tok, vurgulu. "Bence bütün anlamını kaybeder oyun, olmaz, bakın..." Kesinlik dolu buyurucu bakışı daha şimdiden gerçekdışılık duygusuyla sarmalıyor Figen'i. Daha önce hiç böyle uçmamıştı. Süzülen bir martı gibi, özgür, on sekiz yaşma doğru yol alarak.

Haftada üç kez geliyor okula Tamer. Abartılı övgülerle selamlıyor Figen'i. Dayanılmaz iltifatlarla. Zayıflığını, hazır olduğunu seziyor mu yoksa? Provada yan yana oturuyorlar. Kaçamak bakışmalar ve sonra Figen'in odasında giderek uzayan çay fasılları. Çok enerjik, çok güzel hissediyor kendini Figen. Çok da acemi, uçuk, mutlu. Merdivenleri gülüşerek iniyorlar birlikte. Olağandışılık. Sigarasını yakarken eline dokunmalar. Ne kadar hasret Figen bu taşkın neşeye, bu tiratlara, şiire... "...o zaman huzuru gökte, diğer yıldızların arasında... çok uzaklarda arayacaksınız..." Çok kışkırtıcı mı davranıyor? "Demek duymadınız telefonun sesini... Eğer duysaydınız sesimin tonundan ne kadar üzgün olduğumu..." Oyuncu. Güldürüyor, en duyarlı yanlarına sesleniyor. Mesafeli davranamıyor ona Figen. Kendinde bu gücü bulabilmesi için bu derecede yalnız olmaması gerekiyor. Bir sahtekâr olup olmadığını anlamak istercesine dikkatle ona bakıyor arada bir uyanıp. Ne fark eder, oyun bu. Sahneye konacak oyunun kıyısında oynanan tath bir oyun.

Yanında olmadığında özlüyor onu. Bomboş kalmış hissediyor kendini. Mutfağın ortasında uzun süre kımıldamadan duruyor. Her şeyi unutuyor. Ondan baş-

ka. Görmeden bakıyor canlı cansız nesnelere, dolap kapaklarına, tabaklara. Yürüyor. Ağaçlara bakıyor, toprağa, çiçekçi dükkânlarının önündeki kovalar dolusu kasımpatılarına. Kendi içine bakıyor bıkıp usanmaksızın. Kafasının, bedeninin içindeki aşksızlığa ve filizlenen çoşkuya. İncecik, geçirgen, çok narin oluyor yeniden. Her yanı yanıyor. Aynalar doğruyu söylüyor. Zaman hükmünü geçirememiş ona. Kırk beş yaşında – henüz. Uyuyamıyor. Oradan oraya atıyor kendini. Kalkıp bir içki koyuyor kendine, art arda sigara içerek onunla sevişmeyi hayal ediyor. Nasıl olabilir? Senaryolar kuruyor. Ne uçarı ne de saf, nedir bu başına gelen? Arzudan ıslanan cinsel organı gereksindiği şeyi hatırlatıyor ona durmadan. Gülmek istiyor, kahkahalarla gülmek, bağırmak ve olabileceği kadar mutlu olmak, olabileceği kadar da mutsuz. Umurunda değil artık.

İstanbul yakınlarında boş bir yazlığa gidiyorlar. Kırlarda el ele yürüyorlar. Konuşmuyorlar. Sonbahar güneşinin vurduğu ağaçlar sarı kahve. Kuru otlar ıslak. Kendilerini zorbela denetliyorlar, yoksa oracıkta... Acele eve dönüp şömineyi yakıyorlar. Önüne, yere oturup şakalaşarak, birbirlerine dokunup öpüşerek içiyorlar. Hızlı içici adam, sınırı yok. Kendi sınırlarını düşünüyor Figen. Neresinde şimdi? Ürküyor biraz, ölümcül bir günahın eşiğinde mi? Sözün gelişi bu. Günaha inanmıyor. Onurunu düşünüyor. Bu önemli. Nereye kadar kirletebilir kendini? Kestiremiyor. Hayır bu kadar önemsemeye gerek yok. Bu bir... ne? Ne olabilir? Ne kadar kırılabilir? Hayır, sınırlar yok. Olmamalı.

Cinsellikte bütün sınırların kalktığı zamanlar olmalı. Denemek gerekir. Gidersin ya da gitmezsin. Sen karar vereceksin buna. Alışılmış kurallar içinde bu adamla sevişilmez. O bir... ne? Sınırları olmayan biri. Açık saçıklığın şiirini yazdığına inanıyor. "Ha ha... iğrenç mi? Hiçbir şey görmemişsin sen!" Hayatını düzüşme üzerine oturtmuş, felsefesini yapmış.

Yabansı, çığlık çığlığa sevişiyorlar. Uçurum kıyısında. Hayır, sınırlar yok, kurallar yok. Çift cinsiyetli, dört elli, dört ayaklı bir yaratığa dönüşüyorlar. Duygu yok artık, hiçbir duygu yok. Saf cinsellik. Hızlı, sere serpe, çılgın, utanmasız.

Kaç kez birlikte oldu onunla? Üç. Dört. Giderek kabalaşan, seyrekleşen, zorlanan, aşağılayan bir ilişki. Her seferinde kendine biraz daha yabancı Figen, yorgun ve yalnız. Başkaları da var adamın hayatında. Bir değişiklik kendisi yalnızca. Adam için, düştüğü yerdeki bir tutam ot. Rasgele biri. Figen onun hayatında herhangi bir tapon maldan fazla anlam taşımıyor.

Gene de özlüyor onu. Utançla. Öfkeyle. Düşkünlüğe duyulan garip anlaşılmaz tutkuyla. Sonra yokluyor kendini ve içine saplanan şeyi söküp alıyor. Acıyor, çok. Ama geçecek. Bu serüven yaşamının bir parçası olmayacak. Tenekeden ya da sert plastikten yapılmış o adamla yaşananları bedeni yaşadı, ruhu, arayan, özleyen ruhu aynı kaldı. İçindeki hafif kesik biraz daha acı verecek belki ama o kadar. Geçip gidecek.

Bir daha böyle bir şey olmayacak. Çünkü oldu ve olamayacağı anlaşıldı.

Çok değil, daha bir yıl öncesine kadar ne olursa olsun Armağan'la birlikte yaşlanacaklarını düşünmekten vazgeçmemişti Figen. Bu yan yana yürüdükleri, şöyle ya da böyle epeyce de yol almış oldukları bir hedef gibi görünüyordu ona. Birkaç yıl içinde, dost, can yoldaşı olarak huzura kavuşacakları bir döneme gireceklerdi. Bir caddede karşıdan karşıya geçerken birbirlerini kollayıp, el ele tutuşacaklardı o zaman. Sağlıkla ilgili uyarılarda bulunacaklardı karşılıklı. Uzun süren pazar kahvaltılarında gazete haberleri üzerine çene çalacaklar, akşamları çekirdek yiyerek televizyon izleyecekler, görmedikleri yerleri gezmeye gideceklerdi. Torunları olacaktı o zamana kadar elbette. Hafta sonları ziyarete gelecekti o küçük yaramazlar. Onlara pasta yapacaktı Figen. Armağan da küçük çocuklara nasıl davranacağını öğrenmiş olacaktı. Filiz, iki güzel, tatlı çocuğun annesi olduğu için kadınlığını özümsemiş, olgunlaşmış olacaktı kuşkusuz. Şu cazcı bozuntusu olmayacaktı kocası elbette. Çok daha hoş, şakacı, iyi bir işi olan bir genç adamla evlenmiş olacaktı. Armağan'ın bile seveceği, birlikte satranç ya da tavla oynarlarken zevk alacağı bir delikanlı. Her şey yalın, yeterli, sevgi dolu yaşanacaktı.

Bütün bunlar ışık yılları uzaklığındaydı şimdi. Bir aldanış, hayaldi. Armağan yaşlandığında daha huysuz, daha çekilmez, daha suskun biri olacaktı. Özellikle başkalarıyla birlikte olduklarında, hareketlerinde, duruşunda, bakışında gizli bir nefret ve kendi doğrularını hem Figen'e hem de başkalarına körü körüne dayatma inadı olacaktı. Sürekli, bilinmedik düşmandan

öç alma hırsı içinde yaşayacak ve en sonunda yorulup tükenecekti.

Arınağan'm kalktığını, banyoya girdiğini duydu. Bekledi, sifon sesi geldi. Bugün konuşamayacağız, diye düşündü. Aklı başında iki insan gibi konuşmamız imkânsız şu anda. Zaten birazdan akşam olacak ve baş başa kalma fırsatımız olmayacak... O üstelese de yarın ya da ertesi gün de konuşmaya kalkışmamak daha uygun olacakmış gibi geldi Figen'e. Eve döndükleri zamana erteleyebilirlerdi, aceleye getirmeye gerek yoktu. Ayrıca yaşadığı serüvenden kesinlikle söz etmeyecekti kocasına. Onu ölesiye incitmekten başka ne yararı olacaktı ki bu bitmiş gitmiş çirkin, utanç verici ilişkiden söz etmenin. Karanlıkta kalsın, diye düşündü. Alacakaranlıkta bile değil, koyu karanlıkta.

Arınağan'ı gördü. Kapıda durmuş ona bakıyordu.

"Nasıl oldun?" diye sordu yattığı yerden.

Cevap vermedi Armağan. Yorgun, uyku sersemi, yavaşça yaklaştı. Gelip Figen'in yanına uzandı. Başını onun göğsüne koydu. Bir süre öylece kaldılar.

"Sence biz sandığımız kadar bıktık mı birbirimizden?" diye sordu Armağan sonra.

Figen gözleri tavana dönük başını okşadı onun, çocuğunu avutmaya çalışan yorgun, bezgin bir anne gibi sessizce bekledi.

"Kendi hesabıma konuşayım, çok kısa bir geçmişimiz var," dedi Armağan. Sözcükleri, ağır, ezgili, yükselip alçalan çekingen sesiyle birbiri ardına sıralıyordu. "Umutsuz olmak için... çok kısa. Hatırla, çok güzel

günlerimiz de oldu. Yaşadıklarımızın ağır yükünü taşımaktan... yorulduk belki de. Ne diyeceğimi... bilemiyorum. Onca emekle kazanılmış bir şeyi... hiç yüzünden çar çur edecekmişiz gibi geliyor bana ve o zaman..." Durdu. Ağlamak istemiyormuş gibi sustu ve sesindeki titremeyi yatıştırmaya çalıştı. "Bir an var hiç unutmadığım. Sinop'ta... şarap ve deniz kokan bir oda... teninin tadını ağzımda duyuyordum ve sevmenin tuz tadında, buruk, çetin, inatçı bir şey olduğunu seziyordum... bu dünyada, gerçeği yadsımak... bozmak, doğrulamak ve... yeniden kurmak için gereksinme duyduğumuz yıpratıcı bir deneyim olduğunu..."

"Armağan..." dedi Figen, inler gibi ve gözleri dolarak, "Senin sevgin de acıların da çok sessizdi..."

"Sessizlik insancıldır," dedi Armağan. "Sessizlik insanın ayak basılmamış bölgesidir."

"Boğucudur," dedi Figen.

"Evet, bunaltıcı duman, koyu mor bir duygu."

"Alacakaranlık," diye ekledi Figen. "Hatta bazen kapkaranlık..."

"Beni bırakma," dedi Armağan.

Figen bekledi.

"Söz veriyorum. Her şey daha güzel olacak. Daha iyi biri olmaya çalışacağım. Ben... sensiz yapamam!"

Sımsıkı sarıldı Figen'e. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

17:30

Otelin bir kilometre kadar kuzeyindeki sahilde, kayalara tünemişti. Üstünde, papağan yeşili bir atlet, –pantolondan bozma– haki bir şort vardı. Kadın şapkasına benzeyen kıyıları yıpranmış hasır şapkasının gölgesi yüzünü keskin öğle sonu güneşinden koruyarak burnuna düşüyordu. Ezik, yersiz bir gururla bozulmuştu bir zamanlar düzgün olduğu anlaşılan yüz hatları. İlerde görünen otele –ağaçların arasına yayılmış, kremalı pastalar gibi duran pembe-beyaz evlere– doğru baktı. Lüks bir yer sanılırdı böyle uzaktan bakıldığında ama gösterişti, caf caf!

Sevmiyordu böyle yerleri. Kendi isteğiyle değil, kız kardeşinin hatırına kalkıp gelmişti. Gel, diye yalvarmıştı Fatmuş. Kocası hastaydı. –Ölüyordu.– Ana binada, daha çok ucuz turlarla gelen yabancıların kaldığı bölümde bir oda vermişlerdi Âdem'e. Kutu kutu, yan yana odaların sonundaki çamaşır odasını. Portatif bir yatak koymuşlardı dağ gibi çarşafların, battaniyelerin bulunduğu odanın bir köşesine. Başka yer yokmuş da sözde. Hoş gece orda kaldığı yoktu pek, hastanın başındaydı daha çok. –Hastanın yattığı villanın boş odasını Gülizar işgal etmemiş olsa orda kalabilirdi elbette.– Sa-

bah gidiyordu yatmaya. Ama uyuyamıyordu. Çok gürültü oluyordu gündüzleri. Kulaklarım karıncanın sesini duyar, diye düşündü. Diyelim bitişik odadaki adam yıkanıyor, uyku yok bende...

İnce uzun, güneş yanığı kaslı kolları dizlerinin üstünde, oltasına -gözlerini pek iyi göremiyormuş gibi kısarak- dikkatle yem taktı. Önündeki plastik kabın içinde solucanlar, ekmek parçaları vardı. Kayanın üstündeki düzlükte bir şişe su, naylon torbaya konmuş peynir ekmek ve sigara paketi duruyordu. Başını kaldırıp önünde uzanan maviliğe baktı. Güz başı ikindisinin durgunluğu içinde her şey duru, olağan görünüyordu. Bozulmuş, süslenmiş, başka bir nesneye dönüştürülmüş hiçbir şey yoktu burada. İnsanın beynini oyan davul gümbürtüleri, zil şıkı şıkıları yoktu. Ağustosböceklerinin usanmaz, tekdüze korosu duyuluyordu yalnız.

Deniz, gerçek deniz burada, diye düşündü erinç içinde. Sonsuz, ulaşılmaz, eksiksiz, büyülü. Gökle yer arasında bir beşik ki sallayıp avutabilir insanı. Gizemli, bilge deniz. Ana tanrıça. Hayır tanrı. Toprak dişidir, doğurur, deniz erkektir alır ve verir... Soluğu, sesi heybetlidir. Hoyrat ve öfkelidir. Deniz kadın gibidir denir ya doğru değildir.

Kadınlarla ilgili olarak, kesin görüşler ortaya koyabilecek kişisel deneyimi sınırlıydı. Onların genelde zayıf yaratıklar olduğu söylenirdi. Erkeklere gözü kapalı kapıldıkları, kötü niyetleri sezemedikleri, özverili ve sabırlı oldukları yolunda yaygın bir inanış vardı. Buna katılmıyordu Âdem. Böyle safkan kadınlar varsa bile

kendi çıkarlarını gözetmede pek becerikli, acımasız ve kıyıcı olanlar da vardı. Hem de azımsanmayacak sayıda. Ona göre, kadınlar erkekleri hoşnut etme karşılığı elde ettikleriyle mutlu olmaya yatkındılar. Huzur, güven, para ya da cinsellik gibi şeyler olabilirdi bunlar – kadınına göre. Biraz kaypak bir yanı vardı bu temel alver ilişkisinin tabii ama düzen böyle kurulmuştu. Yoldan sapanlar, çizginin dışına çıkanlar, karı parasıyla hovardaca yaşayanlar, koca parasıyla gününü gün eden ya da etiyle kemiğiyle beş para etmez herifler uğruna yataklara düşenler de. Karışık işlerdi bunlar. Kadın olsun erkek olsun bir yargıya varmak için öncelikle ölçüp biçmek gerekirdi insanları ki kolay değildi.

Yirmi beş yıldır evliydi ve ayaklarını yere basışı, saçını tarayışı, bıcır bıcır konuşması, evcimenliği ve orası burasıyla hoşnut olduğu Adviye'den bir kancıklık, eğrilik görmemişti. Kesesine, karnına uygun bir kadın olduğunu anlamıştı onu görür görmez. Eh, öyleydi. Uzun yıllar da öyle kalmıştı. Son iki yıla kadar. –En azından.– Ondan sonra teni suskunlaşmıştı. Benliği, yüzünden çekilmiş, küskün, tepkisiz biri olmuştu. Sesi daha yumuşak ama kesindi şimdi. Ara sıra üstü örtülü sözler ediyor, çelişkilere düşüyordu. Bazen, incir çekirdeğini doldurmaz şeyler yüzünden patırtı yapıyorlarsa da –tatsız tuzsuz– yaşayıp gidiyorlardı işte. Sık sık yaşamın daha coşkulu, dalgalı olabileceği geliyordu aklına Âdem'in ama çocukça, tehlikeli bir düşünceydi bu. Üstelik, Adviye'yle aralarındaki alışılmış –biraz bungun– arkadaşlığı hiç uğruna bozacak tıynette biri değildi, kesinlikle.

Bir ya da birkaç çocukları olmuş olsaydı belki daha heyecanlı olurdu hayatları ama olmamıştı ve çok üstüne gitmemişti Âdem. Çocuğunun kendininkine benzeyen bir kaderi olmayacağı nerden belliydi? Onun gerçekleşmemiş hayallerinin aynısını yaşamayacağını, şu ya da bu biçimde hezimete uğramayacağını kim garanti edebilirdi? Olsaydı kollamaya, adam etmeye çalışırdı o çocuğu elbette. Hadi, buna gücü yetti diyelim. Şu memlekette yaşanan bin türlü çarpıklıktan, uğursuzluktan koruyabilecek miydi onu bakalım! İtilip kakılmaktan, horlanmaktan, işsiz kalmaktan ya da köpek gibi çalıştırılmaktan, soyulmaktan, uyuşturucudan, ibnelikten, daha neler nelerden kurtarabilecek miydi?

Görmüş geçirmiş biri olarak, sevgisinin evladını hiçbir biçimde aşağılanmaktan uzak tutmaya yetmeyeceğini biliyordu. Trafikte, gözaltında, savaşta, iş kazasında ya da bir bombalama eyleminde ölmeyeceğini, daha kötüsü bir gün birdenbire ortadan kaybolmayacağını varsaysa bile; düzenin, düzensizlik ve haksızlık üzerine oturtulmuş karmaşasının onu kim bilir ne biçim biri haline getireceğini az çok biliyordu. Bu durumda topluma yeni bir kurban ya da kurbanlar sunmaya gerek var mıydı?

Bir sigara yaktı. Sular hafifçe yükselip alçalıyor, bir an göğün cam parlaklığındaki açık mavisine bir an kayalara doğru tırmanır gibi oluyordu ve geriye çekilip yükseldiğinde ufuktaki yelkenliler puslar içinden belli belirsiz seçilen uzak adaya çıkmış görünüyorlardı. Güçsüz hissediyordu bugün kendini Âdem. Suyun üs-

tünde bir bulut gibi ilerlemek, enginlere açılmak, kaybolmak, var olmadan önce ne idiyse yeniden o olmak istiyordu. Kalbi yavaş vuruyordu. Bu sabah uyandığında kim olduğunu hatırlayamamıştı ilk anda. Sonra adını bilmiş, soyadını çıkaramamıştı. Elini, korumak ister gibi kalbinin üstüne koydu. Orda sorun yoktu da başının içinde bir yerlerde taş gibi bir oturuşluk vardı.

Temiz, derin bir soluk almaya, içindeki sisi dağıtmaya gelmişti kıyıya. Balık tutmak bahaneydi. Tuttuğu da yoktu pek zaten. Birkaç izmarit, yavru kayabalığı, o kadar. Başka türlü görüyordu denizi bugün. Sırtüstü uzanmıştı güneşin altında deniz işte. Mavi mi mavi, yanar döner bir tutuşmuşluk biçiminde. Asıl istediği onu anlamaktı. Konuşmak, anlatmak. –Çakılları okşayan köpüklere baktı davet bekler gibi.– Boktan bir yerdi otel. Bir kere kafa kafaya verip iki laf edeceğin kimse yoktu. Akşam oldu diyelim, ya o ablak suratlı keferelerle dolu barda oturacaktın ki anlamazdın dillerinden, ya da –evlerden ırak– Gülizar'la dedikodu edecektin!

Birdenbire konuşmaya başlar mıydı deniz şimdi? "Ben insanoğlunun bozulmamış tohumunu saklıyorum. Haberin olsun, insan soyu sonuna yaklaşıyor..." diye mırıl mırıl, heyheylenmeden anlatmaya başlar mıydı? Başlardı, niye olmasın. Kulak kesilirdi Âdem o zaman. "Söyle abi, dinliyorum," derdi.

"Bekliyorum ki uyansın insanlar," diye sürdürürdü deniz – mesela. "Ama hiçbir şey umurlarında değil ya da ellerinden bir şey gelmiyor ya da hiç çaba göstermiyorlar ya da göstermeye gerek duymuyorlar. Amaçsız, unutkan, huzursuz, bencil, kavgacılar. Kargaşa her ya-

na yayılmış. Besbelli ipin ucu kaçmış. Yakında her şey bitecek. O zaman ne olacak? O zaman göklerle denizler kalacak yaşamak için."

"Haklısın abicim, çok doğrusun," derdi Âdem de ona. "Ne güzel konuşuyorsun. Vallahi, ben de bunlardan sıkıldım abi, çok bunaldım."

"Hadi anlat bakalım!" derdi deniz kıpırdanarak.

"O adam, İlhan Ağa, bizim kızı almış koynuna, seni insan yerine koymuyor abi!" diye başlardı Âdem, denize doğru. "Şöyle yanından geçerken yarım ağızla, yüzünü bozmadan, 'Nasılsın Âdem Efendi?' diyor, cevap bile beklemeden gidiyor. Efendi, diyor abi! Otelin hademesi gibi görüyor beni. Onun gözüne bakan garsonlar da iplemiyorlar tabii. Bir su istiyorsun yüksünüyorlar ve o kız demiyor onlara ki, 'Bakın, bu bey benim dayımdır, ona göre davranın!' Demiyor abi! Olur mu abi, söylesene!"

Gerindi, oltayı hızla denize fırlattı. "Cup!" dedi deniz. Söylediklerini duymuş, haklı bulmuş gibi.

"Bak Fatmuş, bak abim, ben burda sığıntı gibi kalmaya meraklı değilim, ya insan gibi davransınlar ya da çeker giderim," demişti kardeşine. "Aman abi, ne diyorsun, kim sana eğri bakabilir, onlar kendi havalarında, " demişti Fatmuş. "Sen hiç çekinme, neyi canın çekiyorsa iste çocuklardan. Gözünü seveyim beni yalnız koyma da şu bir-iki haftayı geçirelim..." Ne yapsın? Kız elden gitmiş, aman iş bozulmasm diye ortalığı hoş tutmaya uğraşıyordu. Kocası öleyim diyor ölemiyordu. Torun onun bunun elinde zebildi. Fatmuş bir oraya bir buraya koşturmasa ortalık karışacak, kan gövde-

yi götürecekti. Aman bir hal olmadan şu adam boşanacaksa boşansın da bu rezillik sağlam ipe bağlansın diye çırpınıyordu kadıncağız işte. Renginur aymazı da babası ölesiymiş, anasının cam burnundaymış hiç umursamıyordu.

Renginur'un okulunu bitirene kadar hiçbir erkekle ilgisi olmamıştı. Bir-iki yerde çalıştıktan sonra İlhan Sacit'le tanışmış, film başlamıştı. Âdem ilk başlarda bir şeyler hissetmişti ama tam o günlerde Remzi birden kendisiyle ilişkiyi kesmiş, daha doğrusu dondurmuştu. Fatmuş da bir tuhaftı, açık konuşmuyor, bahaneler uyduruyordu. Birkaç ay içinde görüşmeleri iyice seyrelmiş, akrabalık askıda kalmıştı sanki. Ne olduğunu bir türlü tam olarak anlayamamıştı Âdem. İçten içe kırılmış, kızmış, sonra bir şeyler döndüğünü sezip boş vermişti. Derken Remzi'nin ilk hastalandığı günlerde Fatmuş aramıştı onu yeniden. Olan biteni gizlemek zorunda kaldıklarını ağlayarak anlatmıştı.

Olan şuydu, bu İlhan Sacit İzmir'e, evlerine geliyordu. Alıyordu bunları, gezdiriyor, otele getiriyordu. Yedirip içiriyor, eniştenin cebine de üç beş on –artık neyse– koyuyor, gönlünü yapıyordu. Kız da sanki diyordu ki babasına, "Tamam baba, bundan sonra bizi merak etme, işimize bakalım, sen bizi hoş gör, biz koşalım..." Böylece iş işten geçmiş, Fatmuş'un da sonradan haberi olmuştu –sözde– kızın uçtuğundan. Onun Remzi gibi bir adama düşmesi baştan talihsizlikti zaten. Gençliğinde de işe yaramaz bir adamdı. Vermediler diye kaçırmıştı Fatmuş'u. Ot yok, ocak yok, iş yok, çok çektirmişti kıza hergele. Bunların hepsine ben baktım, diye

düşündü. Ben iş buldum aldım İzmir'e, ben tuttum ellerinden, ben giydirdim her bayram. Renginur'la Belgin elinde büyümüşlerdi. Çocukluklarını hatırladı. Ne çok severdi onları. Şimdi sevmiyor değildi tabii ama üzülüyordu. Dayıydı ne de olsa.

Gülizar da bunlara çaçalık yapıyormuş meğer, diye düşündü. Düşünmesi yüreğine yetişemiyordu. Buruk bir tat vardı ağzında. Durup yere bir tükürük attı. Yani, dedi kendi kendine, onun önderliğinde kotarılmış bu işler. O günlerde o da takılıyormuş bizimkilere. Atıyormuş İlhan Sacit, fiyakalı cipine bunları, getirip oturtuyormuş sofralara, gözlerini boyuyormuş bir güzel. Gülizar çakmış durumu, yuvarlıyormuş rakıları, adama pohpohlar, göz süzmeler. Zaten o yolun yolcusu. İlhan da pek öyle sıradan bir herif değil, kız için katlanıyor bu orospuya, bu salak Remzi'ye.

Her şey olup bittikten sonra Fatmuş'a sormuştu Âdem: "Sen niye bir şey yapmadın, neden karşı çıkmadın?" Çıkmıştı tabii. "Bu kız eve barka gelmiyor, senin cebin para gördü ama ben bundan rahatsızım, " demişti kocasına ama, Gülizar'la ikisi bir olup, "Ya bize ayak uydurursun ya gidersin," diye dellenmişlerdi. Fatmuş da ne yapsın, nereye gidecek? Belgin'in yanına gitse, çok uzak. Kız Ardahan'da hemşire. Bir de dert var başında. Sözüm ona örgüt davasmdan aranan bir çocuğa tutulmuş diyorlar. Tutulur, inanırım gözü karadır da durumu karışık. Atacaklar belki hemşirelikten. Fatmuş nereye gitsin?

Ben bunu iş işten geçmeden, zamanında öğrenseydim, İlhan'ı da Renginur'u da vururdum, diye düşün-

dü. Vururdum namussuzum! Olmaz, bizde olmaz, vururdum! Ama geçmişti artık. Çocuk doğunca eli kolu bağlanmıştı.

Kafası karışıktı. Dün gece dört buçuğa kadar hastanın başını beklemiş, o arada, akşam içtiği bir büyüğün üstüne bir de ufak devirmişti. Uykusuz geziyordu, dolanıyordu sabaha kadar. Bu Remzi'nin de ne onacağı ne öleceği vardı.

Daha önce prostatı vardı, götürüp ameliyat ettirmişlerdi. İyi olmuş, ama sonra gene hastalanmıştı. Kanser ciğerleri kurt gibi kemirmişti. Beyinde de beş tane tümör, beş tane! Ne yapılacak, ameliyattı şuydu buydu. Bu İlhan Bey –Allahı var şimdi!– baktırmış, ameliyat, hastane paralarını ödemiş –ne gerekiyorsa yaptırmış– ama adam iflah olmamıştı.

İmbat kalıntısı dalgalar dibine kadar sokulup Âdem'in ayaklarını ıslattılar.

"Dönüyorum abi, dört dönüyorum," diye yakındı. –Denize.– "Dün, akşamın dokuz buçuğundan sabahın üç buçuğuna kadar, on üç sefer beni çağırdı Remzi Abi. İşeyemiyor altına, kaldırın diyor, diyemiyor da istiyor, sonra su istiyor abi, getiriyorum, kokuyor diyor abi. Gittim en iyi şişe suyunu aldım, ta orda tepe var ya orda arkada, kaynak suyu aldım. İçmiyor abi, içemiyor. Kokuyor, diyor. Niye içemez biliyor musun? Yaa... söyleyeyim sana. Daha perişan olacak bu adam abi, çok daha kötü olacak. Otuz daireli apartmanda kapıcıydı bu, hem de kaloriferci. Damacanayla su geliyor abi, herkes buna veriyor boş damacanaları, otuz daire, ka-

loriferci ya bu, alıyor damacanaları musluktan dolduruyor. Madran suyuymuş gibi servis yapıyor. Parasını alıp atıyor cebe... Onun için abi bütün sular kokuyor buna. Yaptığını biliyor abi, her türlü su kokuyor, içemez abi. Şerefsizdir! İçemez. Kafam çok bozuk abi! Kardeşime acımasam çekip gideceğim. Geçen gün Adviye geldi, gördü manzarayı, çekti gitti. Ben gidemem, Fatmuş'u yalnız bırakamam abi. Bizim ismimiz delikanlıya çıkmış..."

"Yüreğinde ne çok öfke var senin böyle..." dedi deniz.

"Doluyum, burama kadar doluyum," dedi Âdem, elini çenesine götürüp göstererek. "Seni dost bildim, içimi döküyorum. Sıkıldın mı abi yoksa?"

"Yok canım, ben sabırlıyım, anlat," dedi deniz.

"Yemek de yiyemiyor abi bu Remzi. Yiyemiyor! Tavuk istedi geçen gün. Restorandan değil, gittim kasabanın en iyi piliççisinden aldım geldim. Elimle ızgara yaptım abi mutfakta. Götürdüm, kokuyor, diyor! Yiyemiyor abi, yiyemez. Çünkü bu, kapıcı dairesinin yanında, hemen yanında İzmirli çocuklarla bir büfe açmıştı abi. Her gün üç kasa tavuğu fora ediyor, cebe atıyordu. Cibiliyetsiz abi. Kitapta yeri var, olmaz. Görüyorsun, günde üç paket sigara içiyorum sıkıntıdan... Durak dinlence yok abi..."

Tam uykuya geçeceği saatlerde kapılar çarpılıyordu, sifonlar gürüldüyor, karılar kikirdiyor, o da hepsini duyuyordu. Aşırı dikkat gösteriyordu çünkü. Duyduğu bütün gürülltüleri sorguluyor, uzak yakın, kalın

ince, gelen giden, içerde dışarda ne kadar ses varsa duyup görüyor ve mesela yük asansörünün katranlı halatları bile gözünün önüne geliyordu ve gündüz gündüz kadınlarla ilişkiye giren erkekler ve erkeklerle ilişkiye giren karılar ve karılarla sevişen seviciler ve erkeklere giren erkekler de... böylesi de vardı tabii. Küpeler, gümüşlü kemerler, ojelerle gezen herifler. Tabii bana ne, benim derdim değil, böyle bir yerde, bu ortamda olabilir aslında, her yerde, sabah, öğlen, akşam üç öğün olabilir, diyor fakat uyuyamıyordu. Yani duvarlar ne biçim duvar, kapılar ne biçim kapıysa duyuyor, görüyordu her şeyi. Otel yapılırken çalınmıştı malzemeden garanti. İlhan Sacit denen adam kontrol etmediyse kendi bilirdi tabii, kendi yeriydi. Beğenmeyen gelmesin! derse de hakkıydı. Kendine yaptığı evlere çok özenmiş ama neme lazım, diye düşündü, para dökmüş. Tabii namusuyla çalışmakla mı kazanmış o parayı, ayrı... –Akşamdan kalmaydı, şimşekler çakıyor kafasının içinde!–

Misinanın ucunda bir vurma duydu. İpi toplamaya başladı. Şimdi kendi yerinde olacaktı ki... Bir kulübeciği vardı Karaburun'da. Biriketten bir oda, bir avlu. Tam kafa dinlenecek yer, çok sıkılınca oraya giderdi yıllardır. Balığını tutar, akşam oldu mu mangalını yakıp ağzının tadıyla rakısını içerdi. Çıkıp kahvede biriki tavla da attı mıydı ondan iyisi yoktu. Onun tatili bu çeşitti. –Oltanın ucunda çırpınan parmak kadar balığı kurtarıp denize fırlattı.– Buraya uyum sağlayamıyordu. Bir de çok yıkılmışlardı üstüne. Fatmuş'a, "Rem-

zi'yi her gece ben bekleyemem, çünkü bu işin gecesi gündüzü yok, bir gece Gülizar, bir gece ben, gündüzleri de bir sen, bir ben, bir de Gülizar bekleyelim," demişti. "Arada gene gerekirse bir şeyler yaparız..." Böyle konuşulmuştu işte. Ama nerde... günler geceler birbirine karışmıştı.

Her şeye o yetişiyordu. İlaç lazım, hadi kasabaya eczaneye git, çiş bezi, serum, şu lazım bu lazım, koş! Hasta ya, tutturuyordu olmayacak bir şey... O kadar adam vardı burda, iş çıktı mı, hadi dayı, diyorlardı! Çok adam da yoktu aslında. Gösteriş vardı da öyle görünüyordu. Giydirip süslemişlerdi çocukları, başlarına birer şef koymuşlardı, yoksul çocuklar, çoğu otelcilik öğrencisi. On beş saat çalışıyorlardı günde. Hep ayaktaydılar, benizleri solmuştu. Kaldıkları yerlerde köpek durmazdı bağlasan. Altmış santim genişliğinde ranzalarda yatıyorlardı garibanlar, tabanları şişmiş, sıcaktan soluk alamadan. İşte, dışardan şık, güzel görünüyorlardı bordo beyaz formalar içinde ama içerden baktın mı yakıyordu. O kız, Renginur biliyordu bunları, kendi de geçmişti oralardan ama ağzını açıp tek bir söz söyleyemiyordu yavuklusuna.

Sonra yemekler de bir tuhaftı. Çok çeşitli, çok süslüydüler. Sofralar, açık büfeler, tepsi tepsi, renk renk yiyecekler vardı. Ama yakından bakınca ne olduğunu anlıyordun. Kıymalı, mayonezli, yoğurtlu makarna etti mi sana üç çeşit! Püreler dört çeşit. Aynı et söğüş, salçalı, püreli üç çeşit. Bir gün önceden kalan gril tavuk beyaz soslu, ya da sebzeli fırında, al sana iki çeşit daha, sabahtan artmış salamları doğra bilmem neyin içi-

ne al sana meze, kalık peynirleri ez yumurtayla işte bilmem ne... hepsi vıcık vıcıktı. Maksat göz doysun. Neyse, önemli değildi, hiç değildi. Boğazıyla derdi yoktu. Ama yemekler yağlıydı, ağırdı, sindirilemiyordu. Sıcak yemekler bildiğin gibi sıcak değil, sulu yemekler sulu değildi ayrıca. Bir acayip, uyduruk mutfak ki içecekler kimya, çaylar kazan ya da poşet, kahveler berbattı! Çok ziyan vardı bir de. Tabaklarda kalanın, atılanın ölçüsü yoktu. Yalnız çöpe giden ekmeği toplasan yedi mahalle yoksul doyardı. En temiz şey şaraplardı. Akşam yemeklerinde fıçıları ortaya koyuyorlardı. Şaraplar musluklardan akıyordu. Ama alıp içmiyordu Âdem, rakıcıydı o. Zaten öyle olmasa da onu sofrasına davet etmeyen –etse de gitmezdi zaten– İlhan Efendi'nin şarabını musluktan dolduracak değildi. O buraya kardeşinin hatırına gelmişti o kadar!

Diyecekler ki, kim bu? Kim bu da hiçbir şeyi beğenmiyor! Doğru. İyiydi, güzeldi, ciciydi belki de, her şey kötü görünüyordu Âdem'e. Huzursuzdu çünkü, utanıyordu olanlardan! Aynaya bakınca pezevenk gibi görünüyordu kendi gözüne. Öyle rezil, tabansız... Marazlı bir ruhu yoktu. İnsaniyet için, namusu için yaşayan biriydi yalnızca. Neden? diyordu, sen ki bunca yılın Âdem'isin neler gördün geçirdin, ne oluyor sana? Aklına geliyordu o zaman; Yav, biz bu Renginur'u elimizle, ne/liklerle büyüttük! Emeğime acıyorum abi kızın haline bakınca!

"Doğru dürüst anlat," dedi deniz, geriye doğru çekilirken. "Pek bir şey anlayamadım. Kim olduğunu bile öğrenemedim daha..."

"Anlatacağım abi, sabırlı ol," dedi Âdem. "Ben aslen doğuluyum. Doğuştan umarsız tutarsızsındır bizim oralarda. Tesadüfen hayatta kalmak için bile dişli olmak zorundasın. Bilirsin abi işte, uzak olsan da bilirsin oraları belki. Bir ufarak tarla, iki inek, birkaç tavuk. Biraz bahçe. Beş çocuk, iki ihtiyarla dokuz nüfus. O zamanlar yoksulluk bildiğin gibi değil, anlatmaya gelmez. –Şimdi baraj yapıldı biraz daha iyi.– Ben on beş yaşında okumaya geldim İzmir'e. Bizim aramızdan çok çıkar böyleleri. Büyük şehirlere ait olup da kendi kendimize öğrendiğimiz her bir şey, aklımızda kalan her görüntü, unutamadığımız her söylenti eninde sonunda bizi oralara, bir hedefe, özgürlüğe çeker gibi sürükler götürür..."

İlkokulda öğretmeni hemen fark etmişti onu. Dersleri ona bakarak anlatıyordu daha çok. Türkiye haritasını ezbere, bir çırpıda çiziyor, matematik problemlerini ilk o çözüyordu. Yoklama defterini öğretmenin önüne koyup tekmil veren sınıf başkanı olmuştu beşinci sınıftayken. Ortaokula gitmişti sonra ve bitirdiği yaz babası adale felcinden ölmüştü. Üç kız iki oğlan, anaları ve nineleriyle kalmışlardı.

Küçük amcası Rıdvan askerliğini Narlıdere'de yapmış, bitirince kasabaya dönmeyerek İzmir'de kalmıştı. Kumaş fabrikasında dokuma ustasıydı on yıldır. Bayraklı'da iki odalı bir gecekonduda karısı ve üç çocuğuyla kirada oturuyorlardı. Âdem ona mektup yazarak yanına gelmek istediğini söyledi. İzmir'de liseye giderim diye umuyordu.

Kara trene bindi ilk kez. Öteki yolcularla birlikte daracık koridorda dikildi. Telgraf direkleri geçiyordu pencereden hızla, otlaklar, dağlar, kireçli yamaçlar. İncecik dereler. Kavaklıklar. Uçsuz bucaksız buğday tarlaları. Issız Anadolu köyleri, hüzünlü istasyonlar ki oralardan, çoluk çocuk, salkım saçak denkleriyle batıya, üzüm, pamuk, tütün toplamaya giden köylüler biniyordu trene itiş kakış. Ağlayan, yüzleri yara kabuklarıyla dolu bebeler, cılız çocuklar, kocaman kara gözlü kadınlar ve umutları tükenmiş incecik erkeklerle yetmişlik nineler. Yarı yolda tükenen yiyecek çıkınları ve plastik su bidonlarıyla. Babasının değil ama annesinin dili olarak bildiği ve gittiği yerde bir daha kullanmayacağı dilden konuşmuştu onlarla o yolculuk sırasında.

Sonra gece olmuştu, ışıklar söndürülmüş, herkes bir yana düşüp uyuyakalmıştı. Tren bir yol çatında uzun uzun beklemişti. Dışarısı, gökyüzü ve yeryüzüyle koyu bir karanlığa gömülüydü. O karanlığı kuşatan serin, diriltici, çınlayan sessizliği hâlâ hatırlıyordu Âdem. Bundan böyle kendine ait olduğunu, kendi iradesinin çizeceği kaderin kendi ellerinde olduğunu görmüştü. O görkemli, kutsal karanlığın içinde coşkuyla dolmuştu içi, soluğunu tutmuş, başarmaya yemin etmişti.

Tren yeniden yola koyulmuştu sonra. Tekerleklerin gıcırtısı, rayların tıkırtıları, trenin makas değiştirirken çıkardığı sesler kendi içindeki sesleri bastırmıştı. Trendeki bütün sesleri, solukları, uyuyanların rüyalarını duyup görmeye başlamıştı o zaman. Böyle bir tuhaf ya-

nı olduğunu ilk kez o gece fark etmişti. Kulağının duyduğunu gözüyle de görüyordu! Duyarken görüyor, anlıyor ve tanıyordu. Duyma yetisinin parlayıp sönen bir ışığı vardı sanki. Daha önce hiç görmediğini bildik kılan bir alevi. Sesler o yalazda hızla görüntülere dönüşüyordu, bir an için.

Liseye gidemeyeceğini İzmir'e gelir gelmez, hemen fark etmişti. Amcası ve ailesi zar zor geçiniyorlardı ve kendi masrafını çıkarmak zorunda olduğunu hatırlatmışlardı ona ilk günden. Âdem, bir hafta içinde, hayat öyküsünün beklediğinin dışında bir seyir izleyeceğini, çok şey umduğunu anlayıp kırıldı ve sanat öğrenmeye karar verdi. Tabakhanede çalışan bir tanışının yanında işe koydu amcası onu. Salhaneden gelen derileri temizlemekle başladı ilkin. Eli işe yatkın, çalışkan ve azimliydi. İlk birkaç haftadan sonra tabakhaneden sokaklara taşan o dayanılmaz kokuyu daha az duyar oldu. Günde on beş saat suların içindeydi, lastik çizmeler buz gibi üşütüyordu ayaklarını. Kışın bile kapıları pencereleri açık olurdu tabakhanenin. Rüzgâr bir uçtan girip ötekinden çıkar, gene de o ağır, mide bulandırıcı kokuyu bütünüyle alıp götüremezdi.

O zamanlar geleneksel yöntemler kullanılıyordu tabaklama işinde. Palamut tozu öğütülüp güvercin ve köpek pisliği içinde eritiliyor, deriler bu karışıma yatırılıyordu. Böylece derideki tüyler dökülüyordu. Sonra temizleme ve yumuşatma işlemine geçiliyor, deri uzun uzun kazınıp perdahlanıyordu. Dikkat ve güç isteyen bir işti bu ve Âdem, tahta tezgâhın başında durmaksı-

zın eğilip kalkarak olağanüstü gayret gösteriyor, akşam oldu mu ayakları tutmaz, kolları kırık çıkıyordu atölyeden. Bunca çalışmaya karşılık aldığı para ise çok azdı. Dul anasına göndermek için üç-beş kuruş biriktirmekte zorlanıyordu. Hayatını güçleştiren asıl sorun ise yengeydi. Amcasının evinde ona, girişteki küçük mutfağın sedirinde yatacak yer bulabilmişlerdi ancak. Yenge titiz ve huzursuzdu. Lokmalarını sayıyor, ellerinden, çamaşırından tiksiniyor ve yüzünden Âdem'i istemediği açıkça anlaşılıyordu. Sessizleşmiş, dalgınlaşmış, melankoliye tutulmuş gibi içe dönmüştü Âdem. Onu hoş tutmaya, her dediğini yapmaya, gözüne batmamaya uğraşıyordu ama yüzü gülmüyordu kadının.

Ertesi kış hastalandı. Zayıflamış, gücü tükenmişti. Ara sıra ateşlenmeye başlayınca hastaneye gittiler amcasıyla. Zafiyet başlangıcı tanısı konuldu. Bir ay boyunca iğneler yedi, biraz düzelir gibi oldu. İyi beslenmesi, iyi bakılması gerektiğini söylemişti doktor ama kim bakacaktı? Yenge üç çocukla bunalmış, yoksulluk bel büküyor, kim kime bakacak? Köye döneceksin çaresiz, demişti amcası. Yengesi de çabucak verem edip çıkmıştı onu işin içinden. Çocuklarıma verem bulaşacak diye korkuyordu. "Bu veremli koca oğlana ben mi bakacağım?" diye çıkışmıştı bir gece amcasına. Âdem, kavgalarını duymuş, o saat çıkıp gitmişti evden. Köye geri dönemezdi. Ne yapacaktı ki orada? Kalkıp geldiği bu yerde, karşı konulmaz bir umutla hayatının önünü açacak mucizeyi bekleyecekti. Geldiği yerde ise mucizeler yoktu, hiç görülmemişti daha.

Oltayı yeniden topladı. Boştu. Geçmişin harabeleri arasında dolaşmak da yüreğini, kafasını yormuştu. Misinayı mantara düzgünce sardı. Çocuk işiydi böyle avlanmaya çalışmak. Sandal tutacaksın gün ışırken, açılacaksın ki bir şeyler tutabilesin, diye düşündü. Kızmış kayanın üstündeki düzlüğe uzandı. Kollarını başının altında kenetledi. Küçük bir kertenkele hızla fırladı kayanın ince yarığından, başım iki yana salladı ve tetikte bir an bekledi. Sonra hızla aşağılara doğru akıp gitti. Atalarının gücünü, yabanlığını, ürkeklik ve direncini kanında taşıyan bu minicik hayvanın ne kadar ömrü vardı? Bilmiyordu. Uysal ikindi güneşinin yansımalarıyla ışıldayan denize baktı. Bütün hallerini bilirdi onun. Gün doğumlarında şafağın kızıl mavi-mor menevişli ışıklarıyla yıkanırken çok görmüştü. Akşam rüzgârıyla gümüşsü suları ürperirken ve geceleyin, ayın, yıldızların ışığı altında sakin dinlenirken de.

"Ben İzmir'e geldiğimde görmüşüm seni ilk defa, deniz abim," dedi. "Bir görmüşüm bir sevmişim ki bir daha deniz olmayan yerde yaşamam demişim."

"Ne yaptın peki?" diye sordu deniz, pek de merak etmeden.

"Ne mi yaptım? Bir adam vardı bizim işyerinde. Ustamdı. Paşa derlerdi ona. Pek tutardı beni, severdi, kollardı, iyi anlaşırdık. Ben de çok saygı gösterirdim kendisine. Okuma yazması yok ama çok görmüş, çok çekmiş biri. Tabakhanenin arkasındaki bahçede, biraz tepede bir kulübesi vardı bunun. Bir oda, odada bir ocak. Helası bahçede. Tek başına yaşıyordu. Kalkıp ona gidiyorum gece vakti. Çay yapıyor, oturuyoruz

abi, diyorum ki usta durum bu, bu. Bana bir yer bulacaksın, artık yurt mu olur, bir yatılı iş mi olur, ne olursa. Düşünüyor abi. Konuşması, duruşu öyle ağır, öyle düşünceli. Neden Paşa diyorlar ona? Adı var sanı var da kimse Şevket demiyor, niye abi? Adam hilafsız paşa doğmuş anasmdan da ondan. Otuz yaşlarında vardı o zaman. İş sahibi bunun halasının kocasıydı. Altı yaşında anası babası ayrılmış, bu kalmış ortada. Enistesi almış bunu tabakhaneye, yedi yaşmda çalıştırmaya başlamış. Yaman bir ustaydı, çekirdekten yetişmiş ya, o çekip çeviriydi işi. Abi, okuması yok dedim ya, çubuklarla, boncuklarla hesap tutardı. Benim hayatımı kurtaran o oldu işte abi. Bana insanlığın ne olduğunu öğreten o oldu. Neyse abi, diyor ki o gece bana, bırakmam seni Âdem. Kalkıyor, bir yatak seriyor köşeye, can yoldaşım olursun diyor."

Geçmişin puslu görüntüleri yeniden, veryansın saldırdılar. Orta boylu, sağlam yapılı, yanık tenli bir adamdı Paşa. Sık, koyu, kıvırcık saçlarını kısa kestirir, arkaya doğru tarardı. Herkese, her canlıya, gülen gözlerle, hoşgörü ve sevgiyle bakan bir insandı. Derin bir saygı duyuyordu ona Âdem. O ise korumasına aldığı bir çocuk gibi tutuyordu kendisini. Dayanışmanın, kardeşliğin yoğun sıcaklığı vardı aralarında. Masal gibi geliyordu şimdi düşündüğünde ama gerçekti. Öyle ermiş gibi insanlar vardı o zamanlar işte, bu kadar yozlaşmamıştı ilişkiler, bu kadar bencil, paragöz olmamıştı insanlık. Yiğitlik, dürüstlük, paylaşmak geçerliydi. Belki de aralarındaki yaş farkına karşın onları bir arada tutan

şey emeklerinin hiçe sayılmasından duydukları haksızlığa uğramışlık duygusu ve kimsesizlikleriydi. Dışarıdaki kargaşaya, dört duvar içinde kurdukları sevgi ve dinginlik kalkanıyla karşı koymaya çalışıyorlardı.

Akşamları birlikte çıkıyorlardı işten. Kulübeye gidince ilkin ocağı yakıyorlardı. Sonra, odunlar kor olunca yemeğe girişiyordu Paşa. Omletler, kuru fasulyeler, karnıyarıklar, bulgur pilavları, köfteler yapıyordu bir çırpıda. Öyle özenli, ölçülü, zevkle yemek pişiriyordu ki şaşıyordu Âdem. –Hele bir sütlü irmik tatlısı vardı tadına doyulmazdı.– Nerden öğrenmişti bütün bunları, kimden görmüştü, belli değildi. "Meraklıyım," diye açıklıyordu. "Bir şeyi merak edersen, yatkınsın demektir. Merak eder öğrenirsin ve o işi iyi yaparsın."

O kapalı, yalıtılmış dünyada, doğuştan kusursuz doğası, iyimserliği özünden gelen iyilik ve el yordamıyla arayıp bulduğu yaşama felsefesiyle tam bir öğretmen oldu Paşa, Âdem'e. O da katıksız bir sevgi sundu Paşa'ya. Okuma yazma öğretmeye çalıştı uzun kış gecelerinde. Gösterdi, anlattı ve uğraşması gerekmedi. Çabucak kaptı Paşa, sezgisi, zekâsıyla birleşince hemen kavradı okuma mantığını. Çat pat gazete okumaya başladı. O yılın sonunda yazmayı, kâğıt üstünde hesap tutmayı becerebilir duruma gelmişti.

Hayatları, tabakhanedeki uzun saatlerden, küçük bahçede yetiştirdikleri soğan, domates, kabak, maydanoz ve çiçeklerden, deniz kıyısında birer şişe birayla geçirilen akşamüzerlerinden, sokaklar boyu yürüyüşlerden, aklın ve doğrunun istekleri yendiği ve el değmemiş

taze özlemleri ertelediği karşılıklı konuşmalardan, günlük küçük heyecanlardan oluşmuştu. Birlikte alışverişe, hamama, –bayramlara denk gelen yaz günlerinde– denize gidiyorlardı. Sinemaya, Kordonboyu'na, Fuar'a gezmeye de çıkıyorlardı. Paşa, tiril tiril beyaz gömleklerini giyiyor, sinekkaydı tıraş olup, kolonyalar sürünüyordu. Tabakhanedekinden bambaşka biri oluyordu böyle zamanlarda. Kızlara bakıyorlardı biraz, dile dökmeden güzelliklerini. Paşa, gençliğinde bir kızı sevmiş alamamıştı. Kırkına yakın birini bulup evlenecekti, erkendi daha, hayalleri vardı.

Pazar günleri yataktan çıkmazdı. Yorulmak bilmez çalışkanlığını ödüllendirdiği gündü pazarlar. Âdem onun çayını, kahvaltısını hazırlar, uyandığında gazetesiyle birlikte götürür yanma koyardı. Paşa okur, uyuklar, uyanır gene okur, radyo dinlerdi yattığı yerde. Âdem'in kendini dünyadan dışlanmış duyduğu zamanlardı bunlar. Çıkıp dünyaya açılmak, her şeyi tanıyıp anlamak özlemi duyardı. Ama sessiz ve uysal beklerdi. Askerlik vardı önünde.

Tam üç yıl, gece gündüz birlikte oldular. Sonra Âdem askere alındı. O yılın sonbaharında da Paşa'nın sırası geldi, çağırdılar, kalkıp Almanya'ya gitti işçi olarak. Burdur'da iki yıl askerlikten sonra tabakhaneye dönmedi Âdem. Bitpazarından bir tezgâh edindi ve Fevzipaşa'daki pavyonların önünde ya da Kordon meyhanelerinde yaş badem satmaya çalıştı. Bir ara ayakkabı boyacılığı, sonra bakkal çıraklığı yaptı. Tepecik'teki bir aile evinin susuz bodrumunda akranı seyyar satıcılarla kaldı. Çullar üzerinde uyuyarak aylar geçirdi. Paşa'yı,

onunla geçirdiği günleri, kulübedeki yatağını burnu sızlayarak özledi. Haber alıyordu ondan. Bir sac bükme fabrikasında çalışıyordu ve kimsenin yapamadığı işleri büyük beceriyle ve hızla yaptığı için şef olmuştu. Bir –Alman– bayan arkadaş da edinmişti, çok mutluydu. Kocaman bir buzdolabı, çift hoparlörlü bir radyo azmam ve yine kocaman bir televizyon almıştı. –Her şeyin en iyisini, en büyüğünü almaya çok meraklıydı.–

Gece yarısının sokaklarını tamdı Âdem o dönemde. İnsanın, yasa ve insanlık dışı şiddete ve yabanıllığa kaymasının, sefalet ve kargaşa içindeki bir dünyada en olumsuz biçimde de olsa var olabilmek isteğinden doğduğunu, kendini geçerli ve anlaşılır kılmanın bazıları için başkaldırmak zorunluluğu taşıdığını gördü.

Yirmi iki yaşındaydı. O günlerde seyyar balıkçılık yapıyordu. Esnaf lokantasında çalışan bir garsonla arkadaş oldu. Bir ara onun iki odalı küçük bodrum katında kaldı. Esmer, ince yüzlü, Ege'nin bir dağ köyünden gelmiş sempatik bir çocuktu Hasan. Nesnelere gösterdiği özen ve evdeki düzen tutkusu Paşa'yı hatırlatıyordu Âdem'e. Bir sevgilisi vardı, biraz zilli bir kız. Bazen eve döndüğünde kız Hasan'm odasında oluyordu ve sevişmelerini, gülüşmelerini duyuyordu onların.

Kızın kumral tüylerle kaplı üçgenini görüyordu o zaman. Omuzlarındaki ısırıkları. Sandalyeye atılmış giysilerini.

Birkaç kez 'o biçim' evlere gitmiş, çok soğuk ya da çok sıcak bir odada ayakları soket çoraplı, gözleri açık, memeleri sarkık yaşlı kadınlara boşalmıştı. Yalnızca gereksinmeden gitmişti, teneke kaplı evlerde çalışan başı

çatkılı o orospulara. İstemeden, sessiz ve kımıltısız bir düşü geçerli kılabilmek için sonradan. Erkek ve genç olduğuna kendini inandırabilmek için ve ne koşulda olursa olsun öğrenme zorunluluğu yüzünden. Bakımsız kirli yüzlü çocukları kapı önünde aç beklerken aceleyle, dişi bir köpekle yatar gibi, kekre kokularını duyarak yatmıştı o karılarla.

Dünyayı, insanlığı sakatlayan olgulara karşı olma duygusu o günlerin ruhundan doğmuştu. Kendi içinde bir devrimdi bu. Sabah karanlıklarında çöpleri karıştıran yaşlı titrek eller görmüştü. Fuar'ın kuytu köşelerinde, sinema localarının karanlığında, dökük apartman girişlerinde adi heriflerin çüklerini yalayan, kamyonların şoför mahallinde üç kuruşa kendini satan duruşları yaşlanmış küçücük kızların, solgun oğlanların, geçkin kadınların çaresiz, arsızlaşmış yüzlerini görmüş, bir şeyler kırılıp tuzla buz olmuştu içinde.

İşsiz kaldığı bir dönemde amcasını görmeye gitmiş, o da Âdem'i büyükçe bir giyim atölyesine ortacı ve gece bekçisi olarak sokmuştu. Böylece geceleri de fabrikada kalmaya başladı. Acıklı bir özgürlüktü yaşadığı. Tozlu, ham boya kokan kırpıntılar içinde uykusuz, yarı aç yarı tok geçirdiği gecelerde küçük, tavanı alçacık bir odayı, hasır bir iskemleyi, ocağın üstünde pişen bir tas çorbayı, temiz çarşaflar serili bir yer yatağını özlemişti hep. Korunaklı, sıcacık bir odadan güven içinde, yağan yağmura bakmayı özlemişti. Renkli şemsiyelere, telaşla gelip geçen insanlara. Akşamın inişine, elektrik tellerine tünemiş ıslak kuşlara. Kentin tanıdık seslerini, az çok bulaştığı kirli, uğultulu işleyişini ve

yaşamın amansız hüznünü içinde duyarak. O anlarda neler düşlemişti geleceğe, yarına ilişkin? Unutmuştu şimdi. Ama içinde bir sonsuzluk duygusu taşımıştı hep. Bütün yenilgileri, umutsuzluklarını geçersiz kılan bir dirilik.

Birkaç ay kaldı fabrikada. Bir gün Karşıyaka vapurunda bir askerlik arkadaşına rastladı. Babasıyla market açmış olan bu çocuk ona iş önerince atölyeden ayrılıp onun yanında çalışmaya başladı. Marketin bulunduğu apartmana kapıcı aranıyordu o sıra. Âdem, Fatmuş'la Remzi'yi acele yanma, İzmir'e çağırdı.

Markette çok kalmadı. Bir kumaş mağazasına geçti tezgâhtar olarak. Sonra işi beğenildi, fabriyaya alındı. Adviye'yle orda tanıştılar, birbirlerini sevip evlendiler. Akılla, öyle büyük aşk filan değil, düzen kurmak üzere.

Karısına bağlıydı Âdem. Bunca yıldır dönüp başkasına bakmamıştı. İyiydi bir zamanlar ama yaşlanmıştı artık. Yaşlandırmıştı kendini. Kırk üçten çok elli beş-altmış gösteriyordu. Gözleri, saçları eskisi gibi parlak, koyu siyahtı ama ağzının ifadesi aşınmıştı. Ayrıca çok kilo almıştı. Gene de yaşlı görünmesinin asıl nedeni durup dururken nerden çıktığı anlaşılamayan bir sofuluğa kapılmış, örtünmeye başlamış olmasıydı belki de. Âdem, önce çok şaşırmış, sonra sinirlenmiş ama caydıramamıştı onu tesettüre girme kararından. Bu da bu zamanların modasıydı. Onca yıllık İzmir kızı, mantar topuklar, mini etekler giymiş, gençliğinde fabrikalarda çalışmış kadın kendini renksiz, zevksiz biri haline getir-

mişti. İnancıyla yaşadığını, böyle daha mutlu olduğunu söylüyordu. Dışı gibi, içinin ruhunun da değiştiğini anlatıyordu. Allah'ın yarattığı bir varlıktı ve düşüncesini, bedenini ona adamıştı sonunda. Peki beni ne yapacaksın? diye düşündü. Onu kucaklarken sofuluğu kucaklıyor gibi geliyordu Âdem'e. Sonunda boş vermişti, böyle böyle, pek cam çekmez olmuştu karısını. Kafa yormuştu biraz Adviye'nin durumuna. Evlendiklerinde cin gibi uyanık, aklı başında, sevişgen bir kadındı karısı. Onunla mutlu olamamış mıydı? Çocuğu olamadı diye tutunacak başka bir dal mı aramıştı? Yaşlanmakta olduğunu görüp zamanı bu keskin dönüşle geçersiz kılmaya mı çalışıyordu? Cin mi çarpmıştı yoksa neydi? Kadına yaraşan biçimde giyinmenin nesi vardı? Güzel giyimi, süsü severdi kadında. Eskiden kırmızı donlar, sutyenler bile almıştı Adviye'ye. Başım sağ olsun, dedi acı acı gülerek. Şimdi, şu üstsüz güneşlenen Alman karılarına, şortlu, mini etekli fıstıklara bakarsam anasım satayım, suç benim mi yani? Daha elli yaşında bile değilim... Yok boşayamazdı, boynunun borcuydu. Bir darbe de ondan yemişti ki onu o kılıkta yanında gezdirmekten sıkılıyordu açıkçası. Ne hali varsa görsün, diye düşündü. Ona bir ev alabilseydim bırakır giderdim ama şu durumda yapamam.

Dürüstlüğü, efendiliğiyle -dile kolay- yirmi beş yıldır aynı yerde kalmayı başarmış, fabrikanın direği olmuştu. Ama onca yıl didinmeye karşın doğru dürüst bir evi bile olamamıştı. Olacaktı olmasına da, patronlar söz verdikleri halde ortaklık payını ödememişlerdi geçen yıl. Ahmet Bey tamam demiş ama öteki ortak Beh-

çet Bey karşı çıkmıştı nedense. Son seçimde bakan olmuştu Ahmey Bey. Ankara'ya gitmiş, dolmakalem göndermişti Âdem'e. İsmi vardı üstünde...

Oltayı yeniden aldı. Saldı misinayı. Hırsla fırlattı. "Bu sefer daha iyi bir şey ver tamam mı?" dedi denize.

Ortaklığı kendileri teklif etmişler, yüzde beş vereceğiz demişlerdi. Sevinmiş, olur demişti o da. "Fabrika bizim, ben burda kalıcıyım, sağ olun," demişti. Canla başla çalışıyordu. İdare amiriydi, imza sirkülerinde yeri vardı, satın almacıydı, her işe koşuyordu. Satışlar iyi, ihracat yapılıyor, para akıyordu. Öyle böyle değil hem de.

Aradan zaman geçmiş, prime hiç dokunmamıştı. Bekliyordu ki biriksin de bir işe yarasın... Sonra günü geldi, Halilrifatpaşa'da bir ev kıstırdı, beğendi. Satıcıyla el sıkışıp anlaştı, kaparoyu verdi. Ortaklık payını alacak ya, hesap tamam, getirip verecek.

"E, sonra?" diye soruyor deniz.

"Ertesi gün Ahmet Bey'e gittim abi... 'Tamam,' dedi, 'yönetim kurulu karar versin alırsın.' Sonra bu bir çıktı abi toplantıdan, kıpkırmızı... 'Behçet Bey kabul etmedi ödemeyi,' dedi. Vay! Nasıl olur? Doğru Behçet Bey'e... 'Behçet Bey, biz sizinle böyle konuşmadık mı?! dedim. 'Tamam haklısın da, şimdi iş parayı vermeye gelince gözümde büyüdü Âdem,' dedi. 'Ben hakkımı size helal etmiyorum,' dedim o zaman. 'İşe de devam ederim ama bunun hesabını öbür dünyada sizden sorarım...' Ertesi gün Ahmet Bey parayı getirdi, 'Ben delikanlı adamım, Behçet Bey vermedi ama ben cebimden veriyorum. Bizim kitabımızda söz sözdür,' diyerek verdi.

'Fabrikadan almam lazım, senden almam olmaz abi,' dedim, almadım. Almadım abi. Almadım! Ah, abem ah! Ev gitti. Sustuk abi! Gene çalıştık. Şimdi söyleyeyim bak, çok geçmedi, Behçet'e bir inme vurdu, yatalak oldu abi, yaramaz artık, sürünüyor, altını alıyorlar."

"Cezasını buldu öyle mi?" diye sordu deniz.

"Allah affetmez," dedi Âdem, "kul affetse de Allah etmez. Çünkü ben isyan etmedim. Kötüler yalnızdır abi. Kollamaz onları Allah. Bu adam da, bu İlhan Sacit de bulacak belasını er geç. Onun sonu da yakın abi, görürsün."

"Geç bunları, o adamı bu adamı..." dedi deniz. "Öykünün içinde debelenip durdukça ölçü kavramını yitiriyorsun. Ben var olduğum günden beri fırtınaların ve dinginliğin sesini dinliyorum. Dünyanın bu küçük, rezil işlerinden anlamam. Bırak adamcağız huzur içinde çürüsün. Kader kindardır ama senin kadar da değil. Hem bir yığın iyi, günahsız insan da ölüyor neden? Ölüm dedim de, bazen sorarım kendime, ölümlü olsam ölümüm neye benzer diye ama cevap bulamam. Çünkü iyiler ve kötüler listesinde yer belirlemede dağınıktır düşüncelerim. Ayrıca durumuma uymayan çıkarsamalar yapmaya çalışmak gerçeklerden koparıyor beni..."

"Güzel konuşuyorsun ama beni aşıyor, pek anlamıyorum ne demek istediğini abi," dedi Âdem. "Bildiğim, dünyanın gerçeklerin bilindiği bir yer olmadığı. Kusura bakma, yordum seni ama inan ki rahatladım. Biliyor musun, ben de bazen düşünürüm nasıl öleceğimi. Bir keresinde çok gençtim, çok umutsuzdum, sandalla açıl-

mıştım sana, küreksiz, dönmemek üzere. Üstünde uzun saatler geçirmiştim, sonra nasıl döndüm bilmiyorum. Döndüm mü dönmediru ını onu da bilmiyorum hâlâ ya! Kafam çıfıt çarşısı gibi abi. Hadi bana eyvallah!"

Kalkıp oltasını, sigara paketini, yemlerini topladı. Naylon torbaya dikkatle yerleştirdi. Denizi selamlar gibi hafifçe eğildi. Kıyıya vurup kırılan dalgalara baktı, hışırtılarını dinledi. Saatine baktı, altı buçuğa geliyordu. Güneş epey alçalmıştı. Döndü, otele doğru yürümeye koyuldu.

Yarın sabah gideyim buradan, diyordu aklı. Onurunu biraz olsun kurtarmak istiyorsa gitmeliydi. Zaten bir hemşire tutulacağını söylemişti Gülizar. Şeytanın teki, diye sinirlendi onu düşününce. O kim hasta bakmak kim?

Karakoçan'da bir elektrikçiyi baştan çıkarıp evlenmiş, sonra kasabaya sığamadığı için kocasını sürükleyip durmuş, İstanbul, Adapazarı, olmadı Bursa bir sürü yer dolaştıktan sonra sekiz-on yıl kadar önce kapağı İzmir'e atmışlardı. Zararsız, çalışkan biriydi kocası ve o ne kadar silik biriyse kadın o kadar yırtık ve yüzsüzdü. Neyse ki adamcağız erken ölmüştü. Oğlu bir yerlerde işçiydi. Bir de evli kızı vardı. Uzak durmuştu ondan her zaman, sevmezdi. Bu olayda Renginur'u harcayanlardan biri Remzi'yse öteki de Gülizar'dı. Kızı bu hale sokmaktan pek de memnun görünüyordu ayrıca. Ağabeyinin hastalığı eğlencesini bozmuştu yalnız. Neyse hemşire geliyordu, morali düzelirdi.

Kuşkulu, diye düşündü. Hemşire işe başlayınca Renginur onu tutmaz burda, sepetler...

Renginur da kusurluydu tabii. Acemiydi, çocuktu filan ama ayağı da yere değmiyordu. Geçen gün kızmış, annesine el kaldırmıştı. Çocuğa bakmıyor diye biraz çıkışmıştı Fatmuş, vay ne hakla... Kızacak ne vardı, doğruydu, bakmıyordu. Bir kız tutmuştu. Dadı diyorlardı. On altı yaşında kasabadan bir kızcağız. Dadı denince kibarlık oluyordu anlaşılan. Renginur ona şöyle yap, böyle yap diye emirler yağdırıyor, oturup seyrediyordu. Seyretse gene iyi. Gündüz denizde, berberde, havuzda, sonra gece âşığıyla sabahlara kadar diskodaydı. Nankördü bunlar, o çocuğun yüzü suyu hürmetine bunlara bir de bahçeli ev almıştı İlhan Sacit ama bu para onlara yaramayacaktı. İşte Remzi sefasını süremeden gidiyordu. Kız, kollu makinelere takılmıştı. Babası bu hale düşmeden önce Kıbrıs'a gidiyorlardı oyuna. Çocuğu Fatmuş'a bırakıyorlar, uçağa atladıkları gibi gidiyorlardı. "Aman dayı! Eğlence olsun diye oynuyorum," diyordu ama kolluya takılanın işi bitikti. Şimdi İlhan Bey'e bir şey olsa, bu para bu çocuğa kalsa birkaç yılda altından girip üstünden çıkarlardı. Haram paranın beti bereketi olmazdı zaten. Biz alışmamışız, haram geçmez boğazımızdan, dedi Âdem. Bak Behçet Bey'e yaradı mı benim param. Üç kuruşumu gasp etti de ne oldu ha? Ölemiyormuş, sabah akşam ölümü diliyormuş. Sürünsün allahsız, ölsün, gebersin! Gebersin abi!

Tekne gezilerine, Avrupalara götürmüştü kızı İlhan Sacit, çocuk doğmadan. Bir lüks, bir tantana. Safahata

bağlıyordu kızı. Çeşme'ye Bodrum'a götürüyordu barlarda dans etmeye. Para yedirmeye. Âdem'den büyüktü o kart zampara. Gene de bütün gece tepiniyordu nasıl gücü yetiyorsa. Birdenbire kalpten gidecekti bir gece. İşte o zaman felaket olacaktı durum. Yok, böyleleri kolayca, kendiliklerinden ölmezlerdi. Çok iyi bakarlardı kendilerine. Aman ölmesin, diye düşündü. Evlensinler de öyle. Hem çocuk çok küçük daha. O bebecik nasil da düşkündü Âdem'e! Gözleri ışıldıyordu kucağına aldığında. Kendini seveni anlıyordu el kadar yumurcak. Seviyorum o çocuğu, çok seviyorum ve acıyorum, dedi gözleri sulanarak. Işıkta sarı sarı parlayan mısır püskülü gibi saçları, aydınlık, ela gözleri vardı. O kadar suçsuz, mutlu, güzeldi ki...

Çok düşünmüştü Âdem, Renginur'un İlhan'ı hakikaten sevip sevmediğini. Gözlerine bakmış, anlamaya çalışmıştı. Ama kızın adama bakışında ne gurur vardı, ne yenilgi, ne de bir talep. Durgunluk vardı yanlızca, dinginlik. Kendi yeşilini söyleyen bir su, kendi güzelliğinden hoşnut bir yaprak gibi, bakışı kendisini ortaya koyuyordu yalnızca.

Geçirdiği değişimden sonra Adviye'nin kendisine nasıl baktığını hatırlamaya çalıştı. Hem ürkek hem de bıkkın ve inatçı... Karısı onunla konuşurken kendi kafasının içinden başka yere odaklanamıyormuş gibi gözlerini kaçırıyor, yere indiriyordu.

Yoğun bir huzursuzluk duydu birden. Karısının durumunu hafifsemiş, sorun haline getirmemek için gayret göstermişti ama bundan nasıl etkilendiğini fark ediyordu şimdi. Karısının ona verdiği ve hiçbir zaman dile

getirilmemiş güven duygusu hayatını dümdüz, eğilip bükülmez bir çizgide sürdürmesini sağlamıştı o zamana kadar. Oysa bu çizgi ortasından kırılmıştı şimdi. Kendini yokladı, ayakları o kadar da sağlam basmıyordu yere. Durdu. Havayı dinledi. Yoğun bir sessizlik vardı kumsalda ya da ancak böyle bir sessizlikte işitilebilecek seslerle doluydu hava. Bir çalı hışırtısı, ayaklarının altında kayan çakılların gıcırtısı, bir kelebeğin kanat çırpışı, saksağanın takırtısı. Sessizliğin uzaktan uzağa yankılanan belli belirsiz uğultusu.

Hiçbir şey uzun sürmüyor, diye düşündü yeniden yürümeye başlayarak. Her şeyin gelip dayanacağı bir sınır var. Takma kafayı, olacağına varsın, inceldiği yerden kopsun. Yaşamının çoğunu tüketmişti nasıl olsa. Bundan sonra her şey gitgide kötüleşse –ki öyle görünüyordu– ne olacaktı yani!

Otel plajının denizin içine uzanmış tel örgüsünün önünde durdu. Buradan geçemeyeceğini biliyordu, dalgınlıkla bu yoldan gelmişti. Birden garip bir şey dikkatini çekti. Demirli tel örgünün kuma yakın yerinden bir insanın geçebileceği büyüklükte bir parça, düzgünce kesilmişti. Eğilip inceledi. Kesik belli olmayacak biçimde yerine oturtulmuştu ama birkaç yerden çıkıntı yapmıştı. Teli ileri geri itti, kesik yer üstten bağlı bir pencere gibi üç yandan kurtulup açıldı. Bunu kim yapmış olabilirdi? Teli yeniden eski konumuna getirirken bir şey hatırladı.

İki gece önce sabaha yakın sahile dolaşmaya inmişti. Alacakaranlıkta konuşmalar duyunca meraklanmış, şimdi bulunduğu yere doğru yürüdüğünde ise koşarak

uzaklaşan it kılıklı iki adam görmüştü. Burası plajdan uzakça olmasına rağmen otelin arazisi içinde bir yerdi ve güvenliğe görünmeden buradan otele girebilmek için denizin beş-altı metre içine uzanan iki buçuk metre boyundaki bu sağlam tel örgüyü aşmak gerekiyordu. Niyeti kötü olan, bir biçimde tırmanıp atlayabilirdi üstünden elbette ama uğraşırdı biraz... uğraşmak istemiyorsa... kim? Neden? Bir an delikten geçerek kısa yoldan otele girmeyi düşündü. Caydı. Güvenliğe haber verecekti durumu. Üstüme vazife mi? diye düşündü aynı anda. Bana ne, kendileri görsünler!

Geri dönüp kumsalla karayolunu birleştiren patika boyunca yürüdü. Her adımda otelde çalınan müziği daha yakından duyuyordu. Bu gece bir eğlence vardı havuz başında. Hastanın başında hemşire kalacağına göre Gülizar da takıp takıştırıp koşacaktı tıkınıp zıplamaya. Adam orda can çekişirken bunlar ortalığı gürültüye boğup dağıtacaklardı. Aslında Fatmuş da kaptırmıştı kendini ortama, moruk doktorla da pek sıkı fıkıydı. Remzi sizlere ömür olunca alırdı doktor belki bunu. Doktorun da ne kadar yaşayacağı kalmış şurda, çoluğu cocuğu da yok, o da gitti miydi oh, Fatmuş'a vurdu toto! İşte! Uğursuz bir el aileye nasıl olduysa uzanmış, daha düne kadar kendilerinin olan hayatlarını birdenbire altüst etmiş, tanınmaz hale getirmişti. Bu yeni hayatlara dışardan, yabancı baktığı için de dışlıyorlardı Âdem'i. Gidip İlhan Sacit'in önünde ceketini ilikleyip yalakalık yapsa, takke giyip Adviye'yle namaza otursa herkes pek mutlu olacak, el üstünde tutacaktı onu oysa. Dilenci değilim ben, dedi, dilenci olamam. Ne kula,

ne Allah'a dilenmem! Ama öyle bir yerde yaşıyorsun ki kişiliğini koruma yürekliliği gösterdiğinde senden daha başarısızı yok. Şapkasının kıyısı gözlerine doğru inik, sırtı eğik, hızlı adımlarla otelin plajından geçip bahçeye yürürken baş edilmez bir yılgınlık ve öfke kapladı içini.

Müziği duydu. Eğlence. Ne eğlencesi? Neyin eğlencesi, neyin kutlaması? Ortalıkta bile görünmeyecekti bu akşam. Kendi odasında kalacak, erkenden yatıp uyuyacaktı. Yarına Allah kerim. Ölecekti belki Remzi yarına kadar, bu sabah iyice ağırlaşmıştı, doktor umudu kesmişti. Yarın gider de adam ölüverirse bu sefer kalkıp yeniden gelmek zorunda kalacaktı buraya, işlemleri yapmak, cenazeyi almak için. Hele birkaç gün daha geçsin, diye düşündü, öyle kaçayım. Evde beni bekleyen mi var? Çok uykusuzdu, kulaklarına pamuk tıkayıp zıbaracaktı. Hoş denemişti bunu, yararı olmamıştı. Kulak öyle bir kulaktı ki kurşun döksen duyuyordu. Duyuyor işte anasını satayım, diye söylendi. Kefereler diskodan çıkıp geldiklerinde kıyak kafayla çok gürültü ediyorlar ve düzüşme sesleri çıkarıyorlar ve karılar ağlayıp inliyor, çığlık atıyor, herifler ahlayıp ofluyor ve sinir bozuyorlardı. Niye bu kadar çok düzüşüyorlar acaba, diye düşündü. Çok mu yalnızlık çekiyorlar, yoksa kendilerini yavaş yavaş ölüme mi alıştırıyorlar?

"Dayı," diye bağırdı Renginur öteden, ona doğru gelerek, "dayıcığım, nerdesin Allah aşkına?"

"Burdayım işte, ne oldu ki?" dedi Âdem.

"Bir şey yok, merak ettik de," dedi Renginur. "Annem seni arıyordu deminden beri. Haber vermeden gittin sandık."

"Yakında gideceğim," dedi Âdem. "Babanın durumuna bağlı. Gitmek istiyorum aslında ama..."

"Yengemi özledin değil mi?" dedi Renginur çapkınca gülerek. Ama çabucak ciddileşti. Yüzüne düşen perçemi, küçük, incecik, güzel eliyle arkaya itti. Bluzunun fırfırlı yakasından çıkan boynu kuğu boynu gibi uzun, pürüzsüzdü. "Sıkıldığını biliyorum," diye sürdürdü. "Ama n'olur birkaç gün daha dayan dayıcığım, annemin sana ihtiyacı olacak. Ne de olsa babamın son günleri bunlar artık!" Çenesinde bir sivilce çıkmak üzereydi.

"Bakarız, üzülme," dedi Âdem. "Hadi, ben gidip yıkanayım, üstümü değiştireyim. Erken yatmak istiyorum bu gece..."

"Şey," dedi Renginur, onu duymamış gibi. "Hemşire yarın sabah gelebilecekmiş. Halam da çok bunalmış... Bu akşam babamın yanında kalabilir misin? Ben sana yemek gönderirim." Onu hiç tanımıyormuş gibi baktı bir an Âdem, sonra başını bahçeden yana çevirdi. Sersem gibiydi. Görüntüler birbirine karışıyordu.

"Çok sıkılmazsın değil mi?" diye sordu Renginur. "Beklerken dinlenirsin. Hem zaten sen erken uyuyamazsın, müzik ve eğlence var, rahatsız olursun... Bir şey olursa doktoru ararsın. Cep numarası telefonun yanında. Ne göndereyin sana dayı, ne istersin?"

"Fark etmez," dedi Âdem. "Yemek istemem. Rakı ve biraz salata yeter."

Renginur'un yanından geçip otel binasına doğru yürüdü. Havuz başı kâğıt fenerler, balonlar, şeritler, yapraklar ve parlak toplarla göz çıkarırcasına, görgüsüzce süslenmişti. Garsonlar şimdiden koşuşturuyor, masaları hazırlamaya çalışıyorlardı. Sandalyelere altın rengi kılıflar geçirilip sırt yerlerinde fiyonklar yapılmıştı. Zenginlik ve gösterişin göz alıcı safhaları diye düşündü.

Yürüdü. Göğün maviliği hafifçe koyulaşmıştı ama gün hâlâ aydınlıktı. Esnetilip uzatılmıştı sanki. Kendini renkli sinemaskop bir filmdeki haksızlığa uğramış kovboy gibi hissetti birden. Filmin sonunda taktiklerden, kuşkulardan, nice badireden ve ateşlenen silahlardan sonra, kötüleri haklayacak ve bütün yaşamını aklayarak kahraman olacaktı. Silahını kılıfına sokuyormuş gibi çevik ama mağrur bir el hareketiyle baldırının dışını yokladı bilmeden. Solunda küçücük musluların vızıltılı sesler çıkararak suladıkları yemyeşil çimenler uzanıyordu.

İlhan Sacit'i gördü. Yüzme havuzunun başında durmuş hazırlıkları denetliyordu. Bir an kısacık, göz göze geldiler. İlhan'ın yüzünden belli belirsiz bir hoşnutsuzluk gelip geçti ve başını çabucak yanındaki adama çevirdi. Âdem havuza baktı. Parlak mavi ışıkta hafifçe dalgalanan suda, sapları koparılmış taze çiçek ölüleri yüzüyordu.

19:00

Fikran, yazlık evin denizi gören balkonundaki salıncaklı divana yayılmış oturuyordu. Bir eli kızıl saçlarının arasındaydı. Ötekinde ise bir viski bardağı vardı. Güneş her zamanki gibi –pek güzel– batıyordu. Esinti yoktu. Çiçeklerin, aşağıdaki ağaçların yaprakları kımıltısızdı ama akşam, pembemsi bir saydamlıkta hafif hafif dalgalanıyordu havada.

Saatler geçmek bilmemiş, gün alın yazısı gibi uzamıştı sabahtan bu yana. Vesveselere kapılmış, dolapları, çekmeceleri, evin en kuytu köşelerini gözden geçirmiş, sonradan başına dert açabilecek umulmadık bir şey, bir işaret –sanki olabilirmiş gibi– var mı diye bakmıştı. Bu arada durmadan, abur cubur bir şeyler atıştırmış, gırtlağına kadar tıkanmış, içi, geçen her dakikayla daha daralmış, öfkesi de koyuldukça koyulmuştu. Öfke. Hiç geçmeyecek olan o inatçı öfke! Öyle bir öfke ki öfkeyi yaratan nedenlerin önüne geçmiş ve o nedenler önemini kaybederek öfkenin kendisi, kendi başına bir anlam kazanmıştı. Bu yeni ve beklemeye dönüşmüş öfkede, yöneldiği şeyden başka hiçbir düşünce, kalan giden, acı haz, artı eksi gibi kayıp kazanç hesapları yoktu. Evet, başlangıçta vardı. Tiksinti, acı,

gelecek için duyulan kaygılar, öç alına tutkusu, korku, zayıflık gibi ateşleyiciler vardı. Oysa şu anda, bunların hiçbiri ne tek başlarma ne de bütün olarak gerekli ve anlamlı kılıyorlardı giriştiği işin doğruluğunu, atıldığı tehlikenin göze alınırlığını. Oturup bunları, yani öfkesinin gereklilik kazandırdığı şeyin gereksizliğini, gereksiz olanın boşluğunu ya da hangi amaca hizmet ettiğini uzun boylu düşünmüyordu artık. Yapılması gereken yapılacaktı. Ok yaydan çıkmıştı.

Yaydan çıkan okun hedefine varmak üzere olduğunu düşününce elleri hafifçe titriyor, yüreği göğsünü acıtarak atıyordu. Kendini karanlık bir hücrede kamburunu çıkarmış otururken görüyordu ansızın, gazetelerin üçüncü sayfalarına en çirkin fotoğrafını basmış oluyorlardı. Kesinlikle, suçluların en kötü, mazlumların en güzel resimlerini koyarlardı her zaman.

Ne ilgisi var, diye düşündü bardağındaki içkiden büyük bir yudum alırken. Hayır, böyle şeyler olmayacaktı. Bunları düşünmek gereksiz kötümserlikti. O kadar emek, o kadar para boşa mı gidecekti yani? Öncelikle sakin ve soğukkanlı olmak zorundaydı. Yaş tahtaya basmamıştı bu sefer. Kimseye borcu yoktu, kimseye bağımlı değildi. Her şey kuralına uygun biçimde gelişmişti ve öyle bitecekti. Emin misin? diye ısrarla sormuştu on-lar-a. Ayıp ettin, işin raconu bu, denmişti ona. Beyninde bir kaynaşma oldu. Açıkçası çok huzursuzdu. O sırtını dönmüş burda oturuyordu ama öbür yanda fırtınalar, boranlar kopacaktı birkaç saat sonra...

Oturacaktı tabii. Ya ne yapacaktı? O, yalnızca arzu etmiş, aklından geçirmişti. Eh, insan birine kızıyorsa

aklından böyle karanlık şeyler geçirebilir, nefret ettiği kişiyi, süründürmeyi, sakatlamayı, gözünü oymayı, hatta öldürmeyi düşünebilirdi değil mi? Ne vardı bunda? Sokağa çıkıp gelip geçene sorsa şimdi, herkesin ölümünü istediği birileri çıkardı kesinlikle. Belki açık açık söylemezlerdi bunu ama içten içe isterlerdi. E, işte onun durumu da aynı böyleydi. Kötülük düşünmek değil, kötülük yapmak suçtu. En azından öyle olmalıydı. Bu ikisinin birbirinden ayrıldığı, kötülüğü eyleme dönüştürecek taşeron ya da iş bitirici kuruluşların faaliyetlerini rahatça sürdürüyor oluşlarından anlaşılıyordu zaten. Kaldı ki düşüncelerden ötürü suçlanmanın insan haklarına aykırı olduğu, kaldırıldığı –ya da kaldırılacağı– yolunda her gün bir sürü haber çıkıyordu. Demek ki düşüncelerin ortadan kaldırılması yanlıştı ve kaldırılamayacaktı. Şu ya da bu biçimde yok edilemeyecekler, eyleme dönüşene kadar hiçbir kovuşturmaya uğramayacaklardı. Bu durumda düşünceleri eyleme dönüştürmek görevini başka birinin ya da birilerinin üstlenmesinden daha doğal bir şey olabilir miydi?

Ne anlama geliyordu bu şimdi peki?

Fikran; yani şimdi şöyle toparlayalım diye düşündü bu yoğun düşünme çabasmdan epey yorulmuş olarak: Düşünmek suç değil, çünkü eylem yok! Tamam mı? Tamam değil. Hayır. Düşündüğün şeye bağlı, düşünceden düşünceye fark var. Ayrıca düşüncelerini kafanda saklayacaksın. Açık etmeyeceksin. Açık edilmemiş düşünce suç değil, çünkü hiçbir eylem yok. Tamam. Ya yalnızca eylem? E, o da o kadar ağır bir suç değil, çünkü düşüncesi yok! İçi boş! Cinnet getiriyor olabilir eyle-

mi yapan, ya da ne bileyim kazadır, yanlış sollamıştır, yol kaygan ya da karanlıktır, bir anda kurban önüne atlamıştır, ya da silah temizliyordur, futbol maçında galibiyeti kutluyordur... Buna benzer şeyler –ki hafifletici sebepler deniyordu bunlara– ve suçların çoğunda düşünce değil düşüncesizlik vardı. Düşünceyi, düşünmeden, ihmal sonucu eyleme koyan biri ya da birileri yakayı daha kolay sıyırabiliyordu demek ki. Hah! İşte, olay buydu!

Fikran, yalnızca düşünmüştü. Eylemin yapılacağını bilmiyordu ama olacağını biliyordu. Yok hayır, olacağını bilmiyor ama kafasından geçiriyordu. Aslında geçiremiyordu, çünkü nasıl olacağını bilmiyordu ve nasıl olursa daha iyi olacağını düşünüyordu ama bunun dikkate alınmayacağını biliyordu, çünkü birilerinin düşünmesi gerektiğini biliyordu. Kimin yapacağını bilmiyordu, kimin yaptıracağını biliyor gibiydi. Neden yapılacağını biliyordu, çünkü istiyordu. Neden istediğini hem biliyor hem bilmiyordu. Düşünce olarak isteyince sorumlu olmayacağını hem biliyor hem emin olamıyordu. Sorumluları bilmiyor ama böyle bir eyleme sorumlu olduklarını bilerek girdiklerini biliyordu. Sonuç olarak hiçbir şey bilmiyordu ve kimse onu suçlayamazdı.

Off, dedi off. Güneş harika bir şekilde batıyordu, evet. Sonradan bu saatleri hatırladığında böyle geçirecekti içinden. Üzgün değildim ama sıkıntılıydım. Kaygılı değildim ama heyecanlıydım. Güneş her günkü gibi batıyordu ve hava ılıman ve güzel kokuluydu ama bana fırtına varmış gibi geliyordu ve kendimi pusuya

yatmış bir tilki gibi görüyordum ve tilkilerin aç kaldıklarında kümese saldırmaktan başka –saçmalama– ne yapabileceğini, yani insanın neden cürüm noktasına geldiğini kendime soruyordum... Haklarının kısıtlandığını, engellendiğini, gururumun çiğnenip yerle bir edildiğini ve kızımın evlatlıktan ve mirastan –bir orospu ve piçi yüzünden– reddedildiğini.... çok para harcadığımı ve her şeyi yüzüme gözüme bulaştırdığımı... Hayır, hiçbiri! Kel alaka! Bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum.

Evet, hayır, aklı karışmıştı, baştan alıp düzene koymalıydı. Şöyle söyleyecekti. Bu eyleme azmettiren o değildi. Azmettiren biri varsa da haberi yoktu, kimin böyle bir işe kalkışabileceğini de bilemezdi tabii ki. Duyunca çok kötü olmuştu ama hiçbir şey bilmiyordu. Ne de olsa eski enişteydi, çok iyiliğini görmüştü. Zengin, tanınmış bir kişi olduğundan düşmanları vardı ama tanımıyordu. Bir şey bilmiyordu. Evet, otelden kovulduğunda kızmış, öyle bir tehditte bulunmuş olabilirdi, bu yüzden üzgün ve pişman değildi. Yok canım, gerçekten istememişti, keşke o sözleri söylememiş olsaydı. Üzgündü. Hayır, değildi. Hiçbir şey değildi. Aslında kuşkulandığı biri vardı tabii. Metresi, Renginur öyle uysal ve zararsız görünüyordu ama bir yılan kadar tehlikeliydi. Bu işin sorumlusu Renginur'du evet. Zaten çocuk da İlhan Bey'den değildi. Kızın genç bir sevgilisi vardı. Kim olduğunu bilmiyordu ne bilsin! Aaa! Bu noktada tansiyonu yüksel-meliy-di. Ay, kötü oluyorum, doktor istiyorum! Tansiyonum fırladı ayol, şimdi bayılacağım!

Dün gece uyuyamamıştı. Çarşaflar hem soğuktu hem de yakıyordu bedenini. Komşunun köpeği sabaha kadar havlayıp uğursuzca ulumuştu üstelik. Birkaç kez, tam uykuya dalacakken düşme hissine kapılıp sıçrayarak uyanmıştı. Yılların nasıl geçtiğini, kendini nasıl olup da hayatının ortasındaki bu bir ucu havada öteki ucu yerde tahterevallide bulduğunu düşünmüştü yatağın ortasına oturup.

Bugüne kadar, istek ve seçimlerinde diretme gücü gösterememiş olması, başkalarının güdümünde kahredici bir uyuşukluk içinde hep aynı noktada ileri geri gidip gelerek yaşamasına neden olmuştu. Geçmişini düşündüğünde tanımadığı ama yaşadıklarını ezbere bildiği birine bakar gibi oluyordu. Bu yüzden olmalı, neyin eşiğinde olduğunu da tam olarak göremiyordu şu an. Doğrudan bakamıyordu içinde bulunduğu duruma. O kadar büyük ve göz kamaştırıcı bir ışık altındaydı ki seçemiyordu neyin ne olduğunu.

Ne zamandır, uğradığı büyük yenilginin kesin, tartışmasız suçlusu gördüğü adamı cezalandırma özlemi duymaktaydı ama açık seçik bir tasarısı yoktu bu konuda. Sonra birden, hiç umulmadık rastlantı ve gelişmelerin ivmesiyle ve amacını aşan bir biçimde kesinlik kazanmıştı düşünce ve ardından da nasıl olduğunu anlayamadığı bir hızla eyleme konulmuştu.

Fikran'ı yıkıma, kötü kadere mi yoksa güzellikler ve ferahlıklara mı taşıyacağı bilinmeyen o büyük rastlantı ve gelişmenin adı, Ramazan'dı. Evet, Ramazan! Çöl ortasında bir kuyu. Biberle afyon sakızı karışımı bir koku. Tendeki kuru erik tadı. Erken yitirilmiş ço-

cukluğun, yadsınmış gençliğin anısını taşıyan esmer, rüzgârlı bir yüz.

Filmi başa sarmak, sırayla hatırlamak iyi olacaktı.

Geçen mayısta, İstanbul'da bir oto galerisinde tanımıştı Ramazan'ı. Arabasını daha yeni, daha ekonomik bir modelle değiştirmek istiyordu. Ramazan galeride görevliydi. Beğendiği arabanın deneme sürüşünü birlikte yapmışlardı. Yağmur yağıyordu o gün. Yerler ıslaktı. Ön camdaki sileceklerin yağmur damlalarını sıyıran gidip gelişleri arasından atkestanelerinin şamdana benzer çiçekleri, lüks mobilya, dekorasyon ve giyim mağazaları görünüyordu. Delikanlı, iş bilir bir satıcı gibi aralıksız –sözcükleri ayıra ayıra ve vurgulayarak–, biraz bozuk bir şiveyle konuşuyor, arabayı övüyordu. Otuz yaşlarındaydı. Kalıbı yerinde, geniş omuzlu, bitirim delikanlıydı, içi kaymıştı ona. Konuşması taşralı olduğunu gösteriyordu ve bu nedense umut vermişti Fikran'a. Anadolu çocukları çoğu kez daha kolay baştan çıkabiliyorlar, üstelik sağlam karakterli ve sadık oluyorlardı. Arkaya yatırılmış gür siyah saçları ve çökük avurtlarıyla, yüzünün sert bir ifadesi vardı ama etkileyiciydi bu erkeksi sertlik. Temizdi ama kaliteli değildi giyimi. Markasız, dizleri bolarmış bir kot pantolon, kollarını dirseğe kadar sıvadığı polyester katkılı kareli bir gömlek vardı üstünde. Ucuz, işporta malı spor pabuçlar giymişti. Ya parası azdı ya da zevksizdi. Acımaya benzer bir sevecenlik uyanmıştı Fikran'ın içinde.

Birlikte, Bostancı'dan Kadıköy'e gidip dönmüşlerdi. Fikran sigara sormuştu yolda Ramazan'a ve o pake-

tini uzatırken yakarak vermesini söylemişti. Şaşırmamıştı oğlan buna. Soğuk ama pervasız bir gülümsemeyle sigarayı yakıp vermişti. Bu sırada göz göze gelmişlerdi. Gözleri ayna gibiydiler, hareketsiz ve parlak. Fikran o gözlerde kendini görmüştü bir an. İri buklelerle yüzünün çevresinde toplanmış kızıl saçlar, büyük uzunca bir yüz, süzgün siyah gözler, kırmızıya boyanmış tombul bir ağız. Biraz geçkindi bu yüz ama Fikran, sürekli bakım ve makyajla hâlâ güzel görünmeyi başardığına, yüzünün gençliğine göre şimdi daha derin ve anlamlı olduğuna inanıyordu. Ayrıca biraz kilolu olmasının erkeklere anaç, sevimli ve korkusuz görünmesine katkısı olduğu kanısındaydı. Ayrılırken el sıkışmışlar, Fikran, etli, yumuşak avcunda biraz fazlaca tutmuştu Ramazan'm kemikli, iri erkek elini. Tabii ikisi de bu temastan ürpermişlerdi. Oğlanın küstah –hafif alaycı– gülümsemesi yumuşatmıştı bir an, yüzünün keskin hatlarını.

Araba konusunda anlaşmışlardı. İşlemleri kendilerinin yapacağını söylemişti Ramazan. Bu sırada *Polo*'nun anahtarını parmağında döndürüp duruyordu.

"Hoşlandım senden," demişti Fikran, doğrudan! –Ayartma taktiklerinden biri buydu.– "Çok yardımcı oldun bana."

"Görevimiz hanfendi!" demişti o da gülerek. "Çok memnun oldum, teşekkürler!" Neye memnun olmuştu, tanışmalarına mı beğenilmiş oluşuna mı? Her neyse, mennundu ya...

"Seni tekrar görmek isterim, gene görüşeceğiz," demişti Fikran, "öyle değil mi?"

"Hayhay, ne zaman isterseniz," demişti oğlan. "Emriniz olur."

Eve dönerken bu işi oldurmak için paraya ihtiyacı olacağını düşünmüştü Fikran. Sonuçta galeride çalışan kendi halinde bir oğlancıktı. Gezmek tozmak, yemek içmek, giyinmek isterdi. Ne çabuk hevesleniyorsun, diye azarlamıştı kendini şakacıktan. Ya evliyse, nişanlıysa ya da ne bileyim... Yok canım, olacak ya da olmayacak şeyi bir görüşte anlardı o, olacaktı. Olacaktı da çocuğa biraz bakım onarım gerekecekti...

Revan'a, bu beklenmedik 'yaz yağmuru'ndan –erken bulduğu ve ciddiye alınmayacağını bildiği için– hiç söz etmemişti. Arada bir böyle, birilerinden hoşlanır, Revan'a anlatır, o da dudak büküp iğreniyormuş gibi konuyu çabucak kapatırdı. Televizyonda dizi izliyorlarmış gibi sessizce oturmuşlardı o akşam. Oysa çoğu kez konuşur gülüşürlerdi dizilerdeki saçmalıklar üzerine. Ama aklını veremiyordu Fikran başka şeye. İçi kıpır kıpırdı. Uykuya yatmış bir yılan birden uyanmış da karnında gezinmeye başlamıştı sanki. Kanepede vücudunu tembelce geriye atarak uzanmış ve bırakmıştı gezinsin. Sürekli Ramazan'ı düşlemiş, onun esmer, ince hayali, kara bıyıkları gözünün önünden gitmemişti. Fişek gibi, diye geçiriyordu içinden durmadan. Çakı gibi. Ateş gibi. El sıkıştıkları sıradaki o bir anlık ürperti, tatlı sıcaklık her yanına yayılmış, yüzünü ateşler basmıştı. Tam yatacakları sırada dalgınlığı Revan'ın da dikkatini çekmişti.

"Neyin var bu gece senin böyle?" diye sormuştu.

"Para durumumuza üzülüyorum," demişti Fikran. "Bizden çok da Kumru'yu düşünüyorum. Bir yılı daha var. Amerikalarda okuttuk çocuğu, yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik, bu İlhan hayvanı kesti parasını. Ya kız okulu bırakmak zorunda kalırsa?"

"Olur mu öyle şey, bir çaresini buluruz," demişti Revan. "Gerekirse Etiler'deki daireyi satar gene okuturum onu."

"Ya biz ne yapacağız hiç düşündün mü Revan? Battık biz battık! Diyorum ki iyi bir avukat bulsak da davayı yeniden açtırsak..."

"Bunu ben de düşündüm," demişti Revan. "Ama olur mu bilmiyorum. Henüz tebliğ edilmedi, yani kesinleşmiş değil. Üstelik bizim avukatı İlhan satın aldı gibime geliyor. Adam hiç asılmadı bu işe... Eşe dosta bir soralım bakalım bildikleri iyi bir avukat var mı?"

"Canım olmaz mı hiç. Ama böyle çetrefilli davalara çok para isterler..."

"Evi satarız, zaten kiracıyla başım hoş değil," demişti Revan.

Fikran, bir yıldan fazladır kimseyle birlikte olmamış, erkek sıcaklığından uzak yaşamıştı. Elli iki yaşma rağmen hâlâ istekliydi ve âdetleri aksamaya başlamış olsa da kadınlıktan büsbütün kesilmemişti. Erkenden yatmış ama uyuyamamıştı o gece. Ramazan'm hayranlığını kazanmak, onu yola getirip kalbine arzu ateşini koymak için çok mu yaşhydı? Fakat yaşın ne önemi vardı ki? Anlaşmak, uyuşmak yeterliydi. Ramazan'ı ömür boyu kendine bağlamaya niyeti yoktu. Olabilir-

liği de yoktu bunun. Ama biraz eğlenmek, hoş zaman geçirmek, gönlüne yeniden kapı aralamak için henüz zaman geçmemişti. Zaman, uğursuz bir rüzgârdı, ne kalmıştı şurda, kaç yıl vardı daha? O bir erkeği arzu ettiği zaman bütün imkânlardan yararlanmayı iyi bilir ve sonunda büyük oranda başarılı da olurdu. Başarısını kolaylaştıran temel ilke, her şeyden önce ulaşamayacağı erkeklere değil, kendi konumuna denk sayılacak, elde edilebilir erkeklere yaklaşmasıydı.

Bu kuralın dışında kalan bir tek erkek olmuştu hayatında. İlhan Sacit. Özellikle istediği, en çok istediği erkek! Bir ara Armağan'a da hafif bir ilgi duymuştu ama 'acaba beni alır mı?' cinsindendi bu. Gelip geçiçi olmuştu. Uyuzun, hımbılın teki olduğunu anlayınca soğumuştu ondan. Oysa İlhan'dan, Revan'la evlendikten sonraki günlerde bile büsbütün vazgeçememişti. İlhan onun en güzel rüyalarının, hülyalarmm baş kahramanı olmayı sürdürmüştü.

Revan onu ilk kez eve getirip de ailesiyle tanıştırdığı gün, İlhan'ı kardeşinin elinden almaya ant içmişti. Sonra küsüp ayrıldıkları ve İlhan'm Revan'dan vazgeçtiğinin anlaşıldığı dönemde, ona birkaç kez telefon ederek yanıp tutuştuğunu, birlikte olmak istediğini söylemiş ama ya alayla karşılanmış ya da kabaca terslenmişti. *Manyak mısın sen kızım!* –Kimin manyak olduğu ortaya çıkmıştı sonradan tabii.– O sıralar İlhan'a çılgınca âşık olduğunu sanmış, sonra bunun arzu olduğunu anlamıştı. Bir kerecik yatsalar geçecekti bu duygu belki ama sünepe herif nedense dokunmak bile istememişti ona. Bir yıl sonra da Revan'a dönmüştü ye-

niden. Fikran çok acı çekmişti onlar evlendiklerinde. Revan da anlamıştı bu tutkuyu aslında ama önemsememişti. Kocasının ablasını sevmediğini, beğenmediğini, basit bulduğunu biliyordu ne de olsa. Umursamıyordu. Fikran'm İlhan'a ilgisinin oyalayıcı bir saplantı, masallarda yaşamak gibi bir hayal oyunu olduğunu sanıyordu. İlhan'la Revan mutlu oldukları ilk günlerde, Fikran onların gizli alaylarına hedef olmuş, kendisine bakarken dudaklarını titreten gülücükleri saklamaya çalıştıklarını sezmişti. Revan'la baş başa kaldıkları zamanlardaysa bilinen, itiraf edilmemiş bir utanç ve suçluluğun ağır bir koku gibi aralarında asılı durduğunu hissettiği anlar yaşamıştı. Ama hiçbir zaman söze dökülmemişti bu ilgi. Evet, sözcüğün yalın anlamıyla ilgiydi ona duyduğu. Herkesin sevmekten anladığı biçimde sevmemişti İlhan'ı. Kimseyi sevmemişti o anlamda. Görünüşü ilgilendiriyordu onu, erkekliği, konumu, yaşama biçimi, hafifseyen gülüşü, dalgınlığı, para kazanma tutkusu ve Fikran'ı reddediyor oluşu! Revan da pek kurumlanmıştı İlhan kendisini seçti diye. Hadi bakalım, ne olmuştu şimdi! İt gibi atılmıştı evden işte!

Oturduğu yerde dikleşti. Denize doğru baktı. Yazlıkta gizlenen birinden çok, korkunç düş kırıklığına uğramış ve eski günlere özlem çeken aptal bir âşık gibi gördü kendini bir an. Her şey değişmişti, zaman, duygular, her şey. Olanlar bir film gibi geliyordu Fikran'a artık ve akıl alacak şeyler değildiler. Bu koyu mavi, boş havanın ortasında uçmamak için yere çiviyle çakılmış

hissetti kendini. Son anda beklenmedik bir dönüş, yere kapaklanacağı gereksiz bir sıçrama yapmamak için kıpırtısız, öylece durup beklemesi gerekiyormuş gibi sımsıkı oturuyordu yerinde.

Güzel değilse de çekici olduğuna inanıyordu gençlik yıllarında. Yaşlanmıştı şimdi tabii. O pırıl pırıl ten, buğulu gözler, incecik bel ve bedeninden ileriye taşan dolgun göğüsler nerelere gitmişti? Canım, diye düşündü, cami yıkılsa da mihrap yerinde ya! Bir tek o değildi ki hem. Hepsi yaşlanmışlardı. O alçak herif, İlhan da kocamış bir kurda dönmüştü. Kabalaşmış, pintileşmiş, bela biri olup çıkmıştı, Allah kahretsin! Geberesice! diye söylendi. Nankör! Gitmiş o kapıcı kızını alıp Revan'ın evine oturtmuş, bütün haklarını çalmıştı. Allahın rezili, diye söylendi. Pislik!

Revan, İlhan'dan ayrıldıktan sonra eskisi gibi para harcayamaz olmuştu. Şimdilik geçinecek kadar parası vardı da insan bolluğa alışınca masrafları kısmak zoruna gidiyordu. Aslında Fikran'ın durumu ondan daha iyiydi. Bahariye'deki dükkânı iyi kira getiriyordu. Hatırı sayılır döviz birikimi de vardı. Uzun yıllardan beri kendi parasım harcamamaya özen gösteriyor, Revan'dan geçinmeye çalışıyordu. Bu olaylardan önce İlhan, en azından Revan'a karşı fazlasıyla cömertti. Hem kendisinin hem de Fikran ve Kumru'nun giyim, berber, kozmetik masraflarını hep o karşılar, faturaları hiç söylenmeden öderdi. Revan savururdu paraları, aldığını verdiğini bilmezdi. Onun çantasından çekmecesinden sayısını bilmediği yüz dolarlıklar taşardı ve Fikran arada dayanamaz çekip alıverirdi birkaçını. Ya

haberi olmazdı Revan'ın bundan ya da utanır yüzlemezdi. Şimdi Allah var, diye düşündü, İlhan, Revan'a ve ailesine çok bakmıştı zengin olduktan sonra. Babasının hastalığında, ölümünde çok sahip çıkmıştı. Annelerini yıllarca aylığa bağlamış, saygıda kusur etmemişti. Fikran'ı da sigortalı gösterip az da olsa aylık sahibi yapmıştı. Tamam, tamam da şimdi ne bok yemeye...

Ben de Revan için az özveri göstermedim ama, diye düşündü. En sıkıntılı zamanlarında yanında oldum, her derdine koştum, yol yordam gösterdim... Biz onunla etle tırnak gibiyiz, bensiz yapamaz, iki adım atamaz, tökezler, o da biliyor bunu!

Kumru, okul ücreti ve masraflarının eniştesi tarafından kesilmesine fazla tepki göstermemişti. Reklam ve iletişim okuyordu. Teyzesiyle annesinin bir yolunu bulup sorunu çözeceklerinden emin görünüyordu. Olmazsa çalışırım, demişti. Erkek arkadaşının çalıştığı şirkette işini de hazırlamıştı söylediğine göre. "Sen teyzenin tek vârisisin, bu işin ucu sana da dokunuyor kızım," demişti Fikran. "Aman anne boş ver, ben kimseden bir şey beklemiyorum, ne yapalım, olan olmuş," demişti kız. Gençler böyleydi işte. İyi mi, kötü mü? Salaklıktı aslında. Eniştesine bir telefon edip şirinlik yapsa, dayanamazdı İlhan, ama kız gururluydu. Hoş belli olmazdı İlhan'ın ona da ne yapacağı. Yani o oteldeki korkunç kavgadan sonra...

Kumru'nun Türkiye'ye döneceğini sanmıyordu. Yaz tatili için bile gelmemişti bu yıl. Sözde staj yapıyordu. Onun iyi okullarda okuması, adam olması için elinden geleni yapmış, yıllar yılı İlhan Sacit'in önünde

köpekleşmek zorunda kalmıştı Fikran. Kızı onun hayat garantisiydi şimdi. Eğer bu iş umduğu gibi bitmezse onun yanına gitmeyi planlamıştı. Vizesi, her şeyi hazırdı. Bir günde tüyebilecek durumdaydı. Revan'a bundan söz etmemişti kuşkusuz. Fazla pimpirikliydi çünkü. Telaşa kapılabilirdi. Üstelik Fikran'ın fazla parası olmadığını sanıyordu. Öyle sayılırdı, hazır para ne kadar dayanırdı ki! Boşanma böyle bağlanırsa, birkaç yılda yoksulluğa düşmeleri, emekli maaşıyla, dükkânın kirasıyla kıt kanaat yaşamaya çalışmaları işten bile değildi! Beş kuruşa kırk düğüm atıp, modası geçmiş giysiler ve ayakkabılarla dolaşmak, ucuz ekmek kuyruklarında beklemek zorunda kalmak ne korkunç bir şey Tanrım! diye düşündü. İlhan düzenlerini işte böyle altüst etmiş, onları tığ teber ortada bırakmıştı! Hayatlarını, geleceklerini bir tekmede insafsızca yıkmıştı, kesinlikle...

"Çalışır, kendi paranızı kazanırsınız," diye bağırmıştı onlara bir de utanmadan. "Yıllardır kanımı emdiniz, yeter artık!"

"Senin kanını asıl o sürtük karıyla sülük soyu ailesi emecek İlhan Bey," demişti Fikran ona. "Dileneceksin, yoksullar yurdunda öleceksin. İşte buraya yazıyorum!"

Eh, öyle olmayacaktı. Buna bile izin verilemezdi. Verilmeyecekti. Ağızlar açılmış, sözler söylenmiş, alınıp verilmişti. Bu akışı durdurmak olanaksızdı artık. Hiçbir pişmanlık duymuyordu bundan üstelik. İşte, söylediği her şey çok açık, çok belirgindi. Açıklık ve belirginlik söz olarak bakıldığında ne kadar zararsız ve

temiz görünüyorlardı... Bunun nedeni, akışı durdurulamayacak şey konusunda fazla şey bilmiyor oluşuydu kuşkusuz. Biliyorsa bile yeterince bilmiyordu en azından, ya da yeterince biliyor olmasına karşın yeterince konuşmak istemiyordu. Eğer yeterince bilmiyorsa, hiçbir bilgisi yoksa hiçbir şey bilmiyor demekti ve kendini buna alıştırması, söylemek istemediği sözleri söylememek için tetikte ve bilmiyor durması, bilmediği için anlatmaması ve anlatmaması gerektiği için de hiçbir şey bilmemesi gerekiyordu.

Yalnızca düşünüyordu Fikran. İlhan'ı durdurmaya, yoksulluğa düşmelerini engellemeye tam olarak ne zaman niyetlendiğini bilemiyordu. Belki de çok önceden, otuz yıldan beri tohumu içinde olan bir önleme duygusuydu bu ve zamanla çimlenmiş, uç vermiş ama yaşanan son olaylarla gübrelenmiş gibi birden coşup büyümüş, sabırsızca dal budak sararak içini doldurmuştu.

Diken üstündeydi. Gece yarısı, beklediği haberi aldığında ruhu hafifleyecekti ancak. Önemli şeyler olacaktı bu gece. Bilmediği şeyler. Yaşamı baştan aşağı değişecekti bir anda. Bildiği, bu eski hayatının son günü, son akşamıydı. Eğer her şey bilmediği gibi giderse mutluluğa dümen kıracaktı. Sonsuza kadar. Yok, bildiği gibi gitmezse... Bunu şimdiden düşünmek gereksizdi. Yok, hayır, bunu aklına bile getirmek istemiyordu.

Ramazan kesin güvence vermişti.

Beklediğinden çabuk gelişmişti Ramazan'la ilişkisi. Arabayı almaya giderken çok şıktı. Mavi keten tayyörünün içine göğüslerini hafifçe taşıran beyaz jarse bus-

tiyer giymiş, kulaklarına mercan küpelerini, boynuna da onun takımı olan kolyeyi takmıştı. Uzun topuklu beyaz ayakkabılarının üstünde olduğundan uzun ve ince görünüyordu. O sabah berbere gitmiş, saçını boyatıp taratmıştı. Makyajını da onlar yapmışlardı, sanki biraz abartılı olmuştu ama müthiş çekici görünüyordu aynada.

Ramazan galeride değildi. Fikran onu görmekte diretmiş ama patron başka bir müşteriyle ilgilendiğini söyleyerek o gün gelmeyeceğini söylemişti. Fikran teşekkür etmek için aramak üzere cep telefonu numarasını isteyince de vermişti. Ertesi gün Ramazan'ı arayıp kadınca cilvelerle yemeğe davet etmiş, iki gece sonra da birlikte büyük bir otelin restoranma gidip yemek yemişlerdi. Ramazan'ın üstünde layık olmadığı ölçüde ilgi ve iyiliğe uğramış bir insanın sıkıntısı vardı o gece. Ancak bir-iki kadeh içkiden sonra açılmış, kendisinden ne beklediğini sormak cesaretini göstermişti.

"Biliyorsun, anladın," demişti Fikran. "Çok yalnız bir kadınım; ve mutsuz. Tek istediğim, dostluk, arkadaşlık. Birlikte iyi vakit geçirmek..."

"Ama beni tanımıyorsun," demişti Ramazan. "Ya kötü, sana zarar verebilecek biriysem..."

"Öyle misin?" diye sormuştu Fikran. "Hiç benzemiyorsun oysa... Hem olsan ne yazar. Cürmün kadar yer yakarsın. Nerelisin?"

"Çorumlu'yum ama yirmi yıldır İstanbul'dayım."

"Açık konuşalım," demişti Fikran. "Benim bir erkeğe ihtiyacım var, seni beğendim. Yaşıtın değilim ama istenmeyecek bir kadın da değilim sanıyorum. Seni

maddi manevi memnun edebilirim. Fedakârlıktan kaçınmam. Yalnız senin gönlünün de buna yatması gerekir. Evli misin?"

"Hayır," demişti Ramazan, değilim. "Ben de açık konuşayım. Şimdiye kadar hiç bu kadar dobra bir kadın görmedim. Daha seni ilk gördüğümde içim kaynamıştı ama bir şey söylesem kızar, kırılır diye konuşmadım. Bak, bende yalan yok. Yani bizim şeyimiz... mertliktir. Yaşmış şuymuş buymuş önemli değil, uyum olsun yeter. Şu var ki gün gelir, bugün mü yarın mı bilemem, elvada dersin, biter..."

"Anlaştık," demişti Fikran. "Şimdi... nereye gidelim? Yukarda bir oda ayırtmıştım, çıkmak ister misin?"

"Bilmem, bu hiç aklıma gelmemişti," demişti Ramazan, biraz şaşkın, kararsız. "Çok hızlıymışsın abla ya!"

"Abla demeni istemiyorum. Fiki de, Cici de, ne dersen de ama abla deme, ne de olsa kompleks yapıyorum. Bak canikom, seni gördüğüm günden beri uyuyamıyorum, içim cehennem gibi kaynıyor, çıldırmamak için kendimi zor tutuyorum!"

"Benim de dertlerim, cehennemlerim var," demişti Ramazan, acıklı bir sesle. "Kimsenin iplemediği açmazlarım, arzularım ve hayvanca ihtiraslarım var! Sen bunların hiçbirini bilemezsin..."

Uzanıp elini okşamıştı Fikran onun.

"Unut bunları. İstersen anlat, rahatlarsm çocuğum," demişti Fikran, gözlerini ona dikerek. "Utanma, söyle yeter, paylaşırız, her şeyi yoluna koyarız."

Fikran, daldı. Sonradan onun duygusuz, umursamaz, yontulmamış bir cehennem zebanisi olduğunu düşündüğü zamanlar da olmuştu ama hep sevecenlikle, arzuyla. Böyle olduğu için çekiciydi çünkü. Mızmız, kıl biri değildi. Erkek gibi erkekti işte. O gece ise tek sözcükle muhteşemdi. Gözlerini kapadı. Kendisine yaklaşan, yüzüne eğilen Ramazan'ı gördü. Omuzlarından kavrayıp yatağa itişini, yüzünü yakan ateş gibi soluğunu, gözlerini oyan karanlık bakışlarını hatırladı. Ahtapot gibi sarılıp, sıkan açılan sıkan açılan kollarının arasında çırpınan tombul, beyaz kendi bedenini gördü.

Günlerdir beklediği, hayal ettiği, olacağından kuşku duymadığı birleşmeyi yaşıyordu yaşıyor olduğuna inanamadan. Oğlanın tıraşı yanaklarını törpülüyordu. Dudakları ne kadar yumuşak, dolgun, sıcakmış –biraz soğukmuş– meğer, ıslak yapışkan, tuzlu ama gene de ne kadar tatlı!

Ahh! Bluzunu yukarıya sıyırıyor, sutyeninin kancalarını çözüyor, o görkemli, olağanüstü büyük memeler dökülüp kucağım dolduruyor işte şimdi ve Ramazan'ın başını kuvvetle kendine çekip o yastıksı yumuşaklığa gömüyor. Onun diri, sımsıkı kalçalarına bastırıyor avuçlarını. Baş dönmeleri içinde, soluğu kesik, bayılacakmış gibi tavana doğru yükselerek... Ama o kuvvetli, kaba vücut bırakmıyor uçsun gitsin ve bütün ağırlığıyla üstüne çöküyor çabucak. Hem itmeye hem daha çok kendine katmaya çalışıyor onu Fikran, bağırıyor, ısırıyor, mırıldanıyor..

Sonra nelerden sonra kütük gibi devrilmiş yan yana yatarlarken yüzüne bakıyor Ramazan'ın. Sakin, kendi halinde. Gözleri kaymış biraz, yüzü kıpkırmızı. Dişleri sivri sivri parlıyor bıyıklarının altında. Çirkin görünüyor o anda ama gene de açıklanmaz bir büyüsü var, o camsı gözlerinin, sinsi gülümsemesinin. Şeytan o şeytan! Fikran yeniden istiyor onu... Yeniden ve yeniden.

Revan kendi derdindeydi o günlerde. İlhan'ın açtığı boşanma davası yeni sonuçlanmıştı, ne yapacağını bilmiyordu. Durum umutsuzdu ama gene de yaz başında İlhan'la bir kez daha konuşmak, onu ikna edip –hiç olmazsa– bu boşanmadan daha avantajlı bir konumda çıkmak ve oteldeki villada kalan eşyasını almak amacıyla Revan'la Güzelsu'ya, ordan da otele gitmişlerdi. Ne var ki utanmaz herif eve bile sokmamıştı onları. Garsonların, hizmetçilerin önünde otuz yıllık karısına ve Fikran'a hakaretler yağdırmış, küçük düşürmüştü. Revan çok sarsılmıştı, evinden ve otelden bu biçimde kovulmuş olmaktan. Arabanın içinde ağlama krizleri, baygınlıklar geçirmişti. O gece gidip Gülcan'da kalmışlardı. O da içler acısı durumdaydı aslında. Zavallı Gülcan. O güzelliğiyle kendini o ruh hastası adama adamış, adamak ne demek köle etmişti. Yüz kere söylemişlerdi ona boşan diye. İnsan bu kadar korkak olur muydu? Bir de üstüne felaketler yakasını bir türlü bırakmamıştı. Gülcan, sofra ortada, durmadan konuşarak, ağlayıp sızlanarak aralıksız içmiş, saat üçlere kadar yatıp dinlenmelerine engel olmuştu. Dert

üstüne dert dinlemek de hiç çekilmiyordu. Ertesi sabah, uykusuz, perişan kaçmışlardı Güzelsu'dan. Fikran, Revan'ı Çeşme'ye, yazlığa götürmüştü sonra.

Revan da çok yıpranmıştı şu son bir yılda. Fikran'dan iki yaş küçük olduğu halde ablasıymış gibi görünüyordu. Bezginlikle aşağı doğru sarkmış ağzında, iri siyah gözlerinde insanın yüreğine dokunan bir acı vardı. Dünyada yalnız Fikran'la ikisi kalmışlar gibi ürkek, şaşkın, kararsız biri haline gelmişti. Birlikte oturmaya başladıklarından beri Fikran, daha çok sahiplenmişti onu elbette. Kendisine ait hissetmeye başlamıştı. Kardeşine karşı eskisinden daha yoğun bir şefkat duyuyordu. Tabii, karakterleri ayrıydı. Fikran ne kadar korkusuz ve gözü karaysa, Revan o ölçüde sinik, korkak ve iradesizdi. Aptal değilse de sürekli kollanmaya muhtaç biriydi. Çok uğraşmıştı Fikran onunla. Otele gittikleri gün İlhan'ın Revan'a söylediği sözler –"Sen tek başına bir hiçsin, seni ablan yönetiyor!"– doğruydu aslında. İlhan kızıyordu bu duruma elbette, çünkü Revan'ı istediği gibi yıldıramıyordu.

Revan, yazlıkta tek başına kalmak istemiyor, Fikran'ın neden İstanbul'a dönmek istediğini anlayamıyordu. Bu yüzden Ramazan'dan söz etmek zorunda kalmıştı ona. Ama tepkisinden korktuğu için, sevgilisinin elli yaşında bir oto galericisi ve doğru düzgün biri olduğu yalanını uydurmuştu. Gene de yadırgamıştı Revan. Bu karışıklıkta ne idüğü belirsiz biriyle ilişki kurmak da ne oluyordu şimdi! Gönül bu, demişti Fikran, ne zaman neye konacağı belli olmuyor. Biliyordu ki Revan adamı görmek istemeyecekti. Fikran'ın sevgi-

lilerini beğenmez, görmek, tanışmak istemezdi. O zavallı aptal, erkekler konusunda çekingen ve tutucuydu. Kafasında kalıplar, sınırlar vardı. Fikran'ın, kocasının ölümünden sonra ilişki kurduğu erkekleri hiç onaylamamış, ayaktakımı diye niteleyerek yüz yüze gelmekten bile kaçınmıştı. İlhan Sacit onu başından attıktan sonra da, gelmiş Fikran'ın başına oturmuş, hayatını kısıtlayıp, gönlünce yaşamasını engeller olmuştu. Ablasının yaşını, kilosunu, giyimini, beğendiği erkekleri, kısaca her şeyini eleştiriyor, uygunsuz buluyordu. –Sevmek konu olduğunda.– Yıllardır bedavadan oturduğu evin Revan'a ait olması ve genelde zor durumda bulunmaları yüzünden kendini savunamıyordu Fikran ama içerliyordu duruma. Kıçımın kenarı, diye düşündü. Kibar Revan! Kedi olalı bir tek fare tutabildi, onu da elden kaçırdı. Kocasından başka erkek bilmedi ömrü hayatında. Neye yaramıştı peki kendini beğenmişliği ha? Neye yaramıştı orasını kurutmaktan başka? Hayatın tadını çıkarmak ne demek, hiçbir şeyden haberi olmamıştı ve sonunda sap gibi ortalıkta kalmıştı işte!

Söylediğine göre Ramazan, bir arkadaşıyla birlikte, Tarlabaşı'nda köhne, küçük bir bekâr evinde kalıyordu. O tür yerleri biliyordu Fikran. Yüksek kapılı, dar yüzlü, dökük apartmanlar. Çiş kokan merdivenler. Ahşap döşeme ve tavanları kararmış, soğuk, darmadağın odalar, kirden kayışlaşmış, meni lekeli çarşaflar ve leş gibi kıtık yataklar içinde yırtık yorganlar. Mozaiği yosun tutmuş lavabolar, acı yağ ve çöp kokan ka-

rafatmalarla dolu mutfaklar, deliği irin bağlamış yüznumaralar... Bir türlü giderilemeyen ağır uyku ve insan kokuları...

Genç kızlığında, Beyoğlu'nda kıytırık bir dükkânda tezgâhtarlık yaparken oralarda kalan birkaç sevgilisi olmuştu. O yataklarda sevişmişti bazı adamlarla, görülmemiş bir umursamazlıkla. Çıplak omuzları üşüyerek sigara tüttürmüştü iki sevişme arası. Gebe kalmamak için o iğrenç helalarda buz gibi sularla yıkamıştı altını. Geleceğin, ulaşılmaz uzaklıkta bir yerlerde mutluluklar, sevinçler, ışıklar içinde kendisini beklediğini umarak. Öyle saf bir duyguyla. Saf mı? Anasından, anasının gözü olarak doğmamış mıydı? Hayır, içinden gelen bir şey, iten, sıkıştıran, ben burdayım hey, diyen bir şey vardı. Yakıcı, keskin, sıcak, tılsımlı bir şey.

Nedense fahişelerin hayatı her zaman çekici, ilginç gelmişti ona, bıraksalar düşerdi yüzde yüz ama bırakmamışlardı. Başına buyruk olamamıştı hiç. Hep birilerinin gözü altında kaçamak yaşamış, oraya buraya çekiştirilmişti. İçinde kalmıştı o hevesler, o cevherler. Geceleri, pavyon ve barları, renkli ışıkların altında bekleyen çok boyalı kadınları yakın bulmuştu kendine. Aynaları, aynaların önünde kendini seyretmeyi. Bir gecede birkaç erkekle yatan, ya da iki erkekle birden ya da bir kadın bir erkekle hep birlikte yatan ya da işte böyle şeyler yapabilen insanların arasında yaşayabilmeyi özlemişti kendini bilir bilmez. Toplum ve ahlak kurallarını boşlayan, o bozukluklara aldırmadan coşkulu, savruk, ölümcül bir yaşama arzusuyla dolu dolu yaşayan ve kimi zaman kendi çıkmazlarında eriyip giden insan-

ların serüvenlerine ortak olmak istemişti gençlik yıllarında. Bu özlem hiçbir zaman dinmemişti içinde. Kocasıyla mutsuz olmuştu. Eğer renkli bir yatak hayatları olsaydı onun kumarını bile hoş görebilirdi Fikran, ama olmamıştı. Biraz cilvelense, azıcık fazla gülse, sıra dışı bir istek gösterse kocası basmıştı dayağı. Boşuna dememişler kocadan sevgili olmaz diye. O adamı da İlhan sarmıştı başına zaten. Genç kızlığını, kadınlığını doya doya yaşamadan, ne olduğunu anlamaya fırsat vermeden evlendirivermişti Fikran'ı, uslansın diye. Ne İlhan'ın ne de Revan'ın gölgeleri çekilmişti üzerinden. Hep öyle vesayet altında, attığı adım izleniyor duygusuyla yasak yaşamıştı o yılları. Onlardan kaçırdığı aşkları olmuştu olmasına da hep saklı gizli. Aman enişteşine söz gelmesin, aman utanıp sıkılmasın! Neydi kendisini bu kadar utanç verici biri yapan? Doğasının izini sürme inadı mı?

Kocasının ölümünde ödenen tazminatla aldığı çorapçı dükkânını devrettiği adamla –Süleyman– en çılgın, en uzun aşkını yaşamıştı. Tam iki yıl. İstekleri çakışıyordu. Tam tamına. O da fahişelerden hoşlanıyordu. Fikran onunla yatmadan önce parayı masanın üstüne koyardı adam. Böyle istiyordu. Bir kez bile olsun para almadan yatmamıştı onunla. Denemişti ama adam o kadar çok yalvarmıştı ki almak zorunda kalmıştı. Fikran onun özsaygısını, özgüvenini zedelemeden bu işi yapamadığını fark etmişti. Kendisi gibi onun bedeni de aşağılanmaya koşullanmış bir iç buyruğun emrindeydi sanki. Olağanüstü heyecan vericiydi başkalarına pislik, sapıklık olarak görünebilecek bu düşkünlük. Aman Al-

lahım, en yırtıcı, en büyük zevleri onunla tattım, diye düşündü. Onun gözleri de camsı bakıyordu. Ramazan'ı görür görmez tanımıştı o ruhu.

Ramazan onu anlayacaktı. Hemen sezmişti. Revan'ı Çeşme'ye bırakıp İstanbul'a döner dönmez yatak odasını yıllar sonra yeniden bir fahişe odasını anımsatır hale getirmeye uğraştı. Kırmızı lambalar ve örtüler, kışkırtıcı yelpazeler, tüyler, cibinlikler edindi. Ayrıca kendine baştan çıkarıcı çamaşırlar, jartiyerler, şifon gecelikler, yüksek topuklu ponponlu terlikler, maskeler almıştı daha önce... Heyecanı diri tutmaya, sevişmeyi çeşitlendirmeye yarayacak bir sürü araç ve aksesuar ısmarladı. Bütün bu hazırlıklar bir haftasını aldı. Ramazan'a, her seferinde bir başka kılık ve kimliğe bürünerek görünecekti. Kasaba karısı, vamp, Çingene, tesettürlü ve daha neler! Varsın oğlan, kart fahişe diye düşünsün, bu düşüncede bile fantezi, çılgınlık yok muydu?

O odada, doyumsuz geceler, çılgın, inanılmaz saatler yaşamışlardı Ramazan'la. Fikran onu şaşkınlıklardan azgınlıklara sürüklemişti. Oğlan hiç de çaylak biri değildi. Fikran'm pahalı hediyeleri, cebine koyduğu azımsanmaz harçlık ve yemesine içmesine gösterdiği özen, tembelce, tasasız yaşamasını sağlıyordu. Odun gibi kupkuru, girintisi çıkıntısı olmayan bir duygu dünyası varmış görünüyordu çok zaman ya da hiç yokmuş gibi. Bir şey ne ise oydu, görünenin ardındakini kurcalamaya, vıdı vıdı, ikircimli, ürkek olmaya gerek yoktu. Sulugöz karıları sevmiyordu ve aşka inanmıyordu. Bir karı için yanıp yakılmak ona göre değildi. Kimseye bağlanabilecek bir adam da değildi ay-

rıca. Ancak gerektiğinde, gerektiği kadar birlikte olabilirdi biriyle.

Çok sık yolculuk yapıyor, Ankara, İzmir, İstanbul dolaşıp duruyordu. Birtakım işler çeviriyor gibi geliyordu Fikran'a ama ilgilenmiyordu. Ara uzadığında kendini yiyip bitirerek özlüyordu onu. Uzun süre ortada görünmezse umutsuzluğa kapılıyordu çabucak. Genç adamın ortadan kayboluşlarıyla ilgili açıklama yapmayışına katlanıyor, kabalığına, fiziği ile ilgili dokundurmalarına kırılıyordu bazen. Duyduğu zaafa yerinip bu ilişkiyi bitirmeyi düşündüğü çok ender anlar da oluyordu ama birliktelikleri o kadar şenlikli ve doyurucuydu ki çabucak vazgeçiyordu bundan. Adamın duygusal bakımdan kısır olmasına rağmen cinselliğin tadını çıkarmaktan geri kalmaması Fikran'a daha uygundu. Sabah akşam, durmadan sevişmekten her yanı tatlı tatlı ağrıyordu. Bu yaşta bu kadar sevişmek öldürecek beni, diye düşünüyordu rüyadaymış gibi iç geçirerek.

İçindeki titremeyi durdurmak istercesine, sabırsız ve tedirgin, uzandığı yerde doğrularak karnını yoklayıp göğsünü kaşıdı. Yaka bandının altından büzgülü, bol, beyaz üstü mor menekşe desenli entarisi sıyrılmış, tombul, tavuk derisi gibi pütürlü bacakları açığa çıkmıştı. İnce kumaşın altında göbeği kümbet gibi yuvarlak, gergindi. Şu iş bir bitsin diyete başlayacaktı. Bu gerilim içinde boğazını kesemiyordu. Ayaklarını gördü o an. Onlar da sıcaktan kütük gibi şişmişlerdi yine ve kırmızı ojeli tırnakları parmaklarına gömülmüş gibi görü-

nüyorlardı. Yalnız ve aşksız kalınca çirkinleşiyorum, diye düşündü.

Aşk? Ramazan onun aşkını –aşksa– kötüye kullanmıştı, baştan beri biliyordu bunu. Parayla tutulmuş bir seks işçisiydi o. Çok eğleniyorlardı birlikte ama iş işti, o kadar. Bu iş bitince Fikran'ı def edecekti başından, belli oluyordu bu her halinden. Olumlu ya da olumsuz her iki durumda da onunla işi bitmiş olacaktı Fikran'm. Batarsa bir daha göremeyecekti onu. Çıkarsa, aralarında böyle bir sır varken uygun düşmeyecekti birlikte olmaları. Üstelik biraz usanmıştı sanki, fazlaca yorulmuştu Fikran, maddi manevi...

Ramazan'a, birlikte oldukları ilk hafta içinde, İlhan'dan ve hainliklerinden söz etmişti elbette. Kendisinden bir piç peydahlayan genç bir kadın yüzünden Revan'ı boşadığını, bu yüzden kız kardeşiyle kendisinin büyük bir bolluktan –mirastan– yoksun bırakılmak üzere olduklarını anlatmıştı. Acımasızlığı ve ahlaksızlığı nedeniyle ondan nefret ettiğini, elinden gelse onu bir çırpıda öldürebileceğini söylemişti. İlhan'm o kapıcı kızının koynunda tez elden ölmesini diliyordu. O zaman, boşanma –henüz Revan'a tebliğ edilmemiş olduğu için– geçerli sayılmayacak ve kadının doğurduğu çocuğun İlhan'dan olmadığı apaçık ortaya çıkacağı için miras onlara, Revan'a ve Revan'ın evlatlığı olan kızı Kumru'ya kalacaktı. Bütün bunları değişik zamanlarda, parça parça, içinden geçtiğince, safça, dilediği, umduğu şeyler olarak söylemişti Ramazan'a elbette. Buralara varacağını uzun boylu hesap etmeden.

Sonra; bir akşam, evde –oğlan postu sermişti eve– bir sevişmenin ardından Kalamış Koyu'na baka baka akşam içkilerini içerek dinlenirlerken Ramazan, birdenbire, İlhan'm ölmesini gerçekten isteyip istemediğini soruvermişti Fikran'a.

"Aaa, tabii ayol, bundan daha çok bir seni istiyorum canikom," demişti o da.

"Nerden belli çocuğun başkasından olduğu?" diye sormuştu Ramazan.

"Bu testler yapılınca anlaşılacak," demişti Fikran. "Ama babası İlhan olsa bile Revan'a ve Kumru'ya düşecek pay çok büyük. Yeter ki boşanma geciksin ve adam o karıyı nikâhına geçirmeden nalları dikmiş olsun."

"Temizlik işleriyle uğraşan insanlar var," demişti Ramazan, umursamıyormuş gibi bardağındaki buzları çıngırdatarak. "Ama kolay değil Fiki, pahalıya patlar böyle şeyler..."

"Nasıl yani?" diye sormuştu Fikran.

"Çok para isterler... Can pazarı bu, çocuk oyuncağı değil."

"İnsan mecbur kalınca her fedakârlığı yapabilir, yeter ki kendisine bir bela gelmesin aşkım..."

"Çok iyi, çok temiz çalışan kişiler var," demişti Ramazan. "Plan, program, her şey birinci sınıf, garantili, düzgün ve temiz! Bu da toplumun bir ihtiyacı yani... Dara düşen insan ne yapacak? Kalleşliğe, borcunu ödemeyene, hayatına kastedene ne yapacaksın? Mahkemeye gitsen ne olacak, kaç yıl sürecek, ne çıkacak? Fos çıkacak, sürüneceksin, üstüne su içeceksin. İşte

bunlar böyle pürüzleri çabucak ortadan kaldırmaya yardımcı oluyorlar. Öyle rasgele, pislik işler yapanlar da çok tabii ama olmaz, güvenilmez. Ucuz çalışır bunlar, sonra öterler, bilmem ne, olmaz! Delikanlı gibi iş yapanı bulacaksın. Arayıp soracaksın, doğru adresi bulacaksın anladın mı, sağlam olacak!"

"Ay, bir tuhaf oldum şimdi... ciddi misin sen?" diye sormuştu Fikran, elini duruverecekmiş gibi soluk soluğa koşmaya başlayan kalbine götürerek.

"Ciddi olacak sensin, sen karar vereceksin, ben de senin güzel hatırına arayıp soracağım Fiki," demişti Ramazan.

"Ay, başım belaya girer ayol! Korkarım ben böyle şeylerden... Ha!" –Başparmağını damağına koyup kaldırıyordu bu sırada.–

"O senin bileceğin şey! Bana sorarsan korkacak bir bok yok. Adamını bulursan, senin hiçbir şeyden haberin olmayacak... Yani süt gibi ak kalacaksın Fiki! Sahi söylüyorum bak! Sen hiçbir türlü bulaşmazsm işini bileni bulursan!"

Korkuyla çevresine bakınmıştı Fikran. Bir duyan, dinleyen varmış gibi ürküntüyle. Ramazan, önemsemiyormuş, ama bu işleri iyi biliyormuş gibi güvenli, rahat, sönmüş purosunu yakıyordu karşısında. Ama Ramazan değil de birdenbire başka biriydi sanki. Önemli, feleğin çemberinden geçmiş biri. Acımadan takır takır delen biri. Fikran'ın o akşamla ilgili olarak şimdi en iyi hatırladığı duygu, o adamla, orada olan kadının, gerçekte kendileri olmadığı yolunda bir yanılsamaya kapılmış olduğuydu. Hoş, ne zaman, nerde

bütünüyle kendisine ait olmuştu ki zaten. Yarım, eksik, tamamlanmamış bir şeyler kalmıştı benliğinde hep. Çoğu kez, pek çok durumda, yolculuğun ortasında trenden zorla, apar topar indirilmiş gibi hissetmişti kendini. Hep başka başka peronlarda başka trenleri beklemekle geçmişti hayatı. Şimdi, sonunda beklediği tren gelmiş miydi yoksa?

"Peki ne kadara yapılıyor bu temiz işler?" diye sormuştu yutkunarak.

"Sorulur öğrenilir... İşin önemine göre değişir tabii. Temizlenecek garibanın biriyse fazla tutmaz. O zaman da iş o kadar önemsenmez. Ama kıyak biriyse ücret artar, iş büyüyüp riziko artınca da olay CIA gibi enine boyuna, inceden inceye hesaplanır ki tereyağından kıl çeker gibi lekesiz çözümlensin."

"Senin bu işlerle ilgin var mı?" diye sormuştu Fikran, Ramazan'ın cam gibi gözlerine bakarak.

"O çevreyi bilirim, tanıdıklarım var. İnsaniyet, merhamet, şu bu geçmez arkadaşım bu işte. Para geçer. Paran varsa derdin biter, huzura kavuşursun."

"Sen hiç birini... hallet... yani vurdun mu?" diye sormuştu Fikran.

"Bunları küçük adamlar yapar. Söyledim ya, ben araştırır ve zor durumda olanlara çözüm yolu gösteririm..."

"Peki hiç öyle halledilmiş bir... ceset görmedin mi? Yani... sen..."

"Bırak tatavayı şimdi! Görsem ne olacak, görmesem ne olacak? Bak kızım, senin işini çözerim diyorum anladın mı! Ona göre düşün artık..."

Bir sessizlik olmuştu. Salonda, yat limanına bakan pencerenin önünde karşılıklı oturuyorlardı. Haziran sonlarıydı. Akşam oluyordu ve dışarıda parlak bir alacakaranlık vardı. Ramazan elindeki –Fikran'ın armağanı– altın kaplama pahalı çakmakla oynayarak bekliyordu. Ne numara çeviriyor bu acaba? diye düşünmüyordu Fikran. Afallamıştı biraz ama neyi kaybetmekte olduğunu ve isterse nelere sahip olabileceğini daha açık bir biçimde fark etmişti o an. Girilmemesi gereken bir odanın kapısı kendiliğinden aralanmıştı sanki ve Fikran o aralıktan içerde ne olduğunu görüyordu. Pahalı, çirkin belki ama karşı konulamayacak değerde bir şeyler vardı orda.

"Araştır bakalım!" demişti kararlı bir soğuklukla. "Ne isterler öğrenelim hele!"

Ramazan ona hiçbir ayrıntıyı açıklamamıştı. Fikran da sormamıştı zaten. İkisi de bilmemesinin daha hayırlı olacağına inanıyorlardı, sözünü etmeden. Araştırma, düzenleme ve avanslar için paranın yarısı peşin ödenecekti. Kelek yoktu. Günü geldiğinde iş bitirilecek, geri kalan ücret o zaman alınacaktı. Ramazan biraz pazarlık yapmıştı tabii müşteri adına ama iki taraf da birbirini kesinlikle bilmeyecekti, bilmemesi gerekliydi.

"Para konuşur, para hükmeder ve işi bitirir," demişti Ramazan. "Kimmiş, neymiş, nedenmiş hiç önemi yok anladın mı? Tut ki benim adını da Ramazan değil."

"Ay değil mi yoksa?" diye telaşlanmıştı Fikran.

"Olmayabilir, lafın gelişi söylüyorum yani," demişti Ramazan.

İstenen para çok fazlaydı. Fikran bütün birikimini ortaya koysa –ki bunu yapmak istemiyordu– gene de bu bedeli karşılayamazdı. Bu durumda, Revan'ı Etiler'deki dairesini satmaya razı etmek gerekecekti. Bir hafta, ne yapacağını, Revan'a durumu nasıl söyleyeceğini düşünerek sıkıntılar içinde çırpındı. Durumu kardeşine açıkça anlatamazdı, çünkü o kesinlikle kabul etmezdi böyle bir çözümü. Bir kere çok korkacaktı, ikincisi böyle adamlara güvenmediği bir yana bulaşmak bile istemeyecekti. Sonra ne kadar kızarsa kızsın İlhan'ına kıyamazdı.

Fikran, Revan'a telefon ederek, çok iyi bir avukat bulduğunu, adamın davayı bozmak için garanti verdiğini ama bu iş pahalıya çıkacağı için para bulmak zorunda olduklarını anlattı. İlhan gibi bir adamla uğraşmak parasız mümkün değildi. Onun İstanbul'a gelmesine de gerek yoktu ayrıca. Bir genel vekâletname çıkarıp gönderirse Fikran onun adına her şeyi halledecekti. Revan çok heyecanlanmış ama –beklediği gibi– bu öneriyi kabul etmemişti. Bir hafta sonra İstanbul'a geldi. Avukatı görmek, konuşmak, emin olmak istiyordu. Ayrıca Kumru'ya da para gerekiyordu, evi satışa çıkaracaktı.

Bir öğle üzeri, Ramazan'ın bulduğu bir –sözde– avukata gittiler Revan'la birlikte. Şişli'de, gün görmüş, eski bir avukat bürosuydu burası. İyi giyimli, iriyarı, altmış yaşlarında bir adam onları bekliyordu. Yasalardan, bozma kararlarından, davanın nasıl uzatılacağı ve nasıl kazanılacağından söz etti aralıksız konuşarak. Önceki avukatın beceriksizliğinden, gözden kaçırdıklarından, hatta karşı tarafın çıkarlarını açıkça kollamış ol-

duğundan dem vurarak yazıklandı Revan adına. Ama durum zor ve umutsuzdu. Dava reddedilebilirdi. İlhan'ın malı mülkü yeniden, ayrıntılı olarak saptanacak, tazminat davası açılacak, daha adil bölüşüm istenecekti en azından. Söyledikleri açık ve inandırıcıydı. Ancak iş uğraştırıcı ve zorlayıcı olduğundan biraz pahalıya mal olacaktı. Bazı aracılara rüşvet verilecek, araştırma için adam tutulup masraf yapılacaktı. Paraya kıyacaklardı çaresiz. Ücretin bir kısmı peşin ödenecekti. Araştırmalar sürecek ama araya adli tatil girdiğinden yenileme talebi sonbahara kalacaktı. Revan umutlanmıştı. Gözleri ışıldıyor, heyecanla sorular soruyordu adama. Vekâletname işini de onlar çözeceklerdi.

Revan evini satışa çıkardı. Ama yeniden yazhğa dönmedi. Temmuz ve ağustosu İstanbul'da geçirdiler birlikte. Fikran'ın odası eski renksiz haline geri dönmüş, Ramazan'la ilişkisi zora girmişti. Birkaç kez dışarda, otellerde buluştular ama oğlan pek sık görüşmemelerinin iyi olacağını söylüyordu. Fikran, ev hayatının dinginliğine bıraktı kendini. Eylül başında Revan'ın evini –değerinden biraz düşük de olsa– içinde oturan kiracı satın aldı. Satış işlemleri bitip de para Revan'ın eline geçtiği akşam Fikran bu paranın üçte birinin en kısa zamanda avukata verileceğini hatırlattı ona.

"Tamam, yarın telefon eder, gider veririm," dedi Revan.

"O tarafta işim var, ben götürürüm, geri kalanın yarısını da, ekim ayında geri ödemek üzere senden borç istiyorum," dedi Fikran.

"Allah Allah, ne yapacaksın ki?" diye sordu Revan. "Senin benden daha çok paran var sanıyordum."

"Yok canım nerden çıkarıyorsun! Bak canım, Kumru'nun okul taksitleri aylardır ödenmedi. Sana da telefon edecekti ama bu durumda çekindi kızcağız. Ben söylerim dedim..."

Şu an Ramazan'ın nerede olduğunu bilmiyor ama merak ediyordu onu. Daha çok da neler yaptığını. Eylünün ilk haftasında anlaştıkları paranın yarısını alıp gitmişti Ramazan. "Ben seni ararım," demişti, "sen beni arama sakın." Fikran olayları daha rahat izleyebilmek için on gün önce kalkıp yazlığa gelmişti böylece. Revan yanındayken telefonla bile konuşamıyordu doğru dürüst. Ne var ki yola çıkmadan önce Revan'a açmıştı konuyu. Aralarında geçen konuşmayı hatırladı:

"Şu anda İlhan'ın başına bir kaza bela gelse her şey kendiliğinden çözülür değil mi Revan..."

"Nerde o günler!"

"Hiç belli olmaz. Bakarsın oluverir..."

"Ne demek istiyorsun?"

"Onun ölmesini istiyorsun öyle değil mi? Ben de istiyorum."

"Durup dururken nerden çıkarıyorsun şimdi böyle bir şeyi... Dilinin altında ne var?"

"Böyle bir şey olacak desem sana!"

"Para istediğinde aklıma gelmişti, yoksa sen bir şeyler mi karıştırdın?"

"Ben hiçbir şey bilmiyorum. Olacağını biliyorum yalnızca. Senden aldığım para bu iş için kullanıldı."

"Biliyordum! Kumru'yla konuştum... gene de emin değildim... Tanrım, neler söylüyorsun? Deli misin nesin? Adam mı tuttun yoksa, çıldırmışsın sen, çıldırmışsın! Aman Allahım olmaz, çok büyük belaya bulaşırız. Olmaz bu, olmaz dedim. Kim bu, nasıl, ay inanamıyorum..."

"Telaşlanma hemen, sakin ol, sakin ol dedim sana, aptallık etme, gel otur şuraya, otur..."

"Yapamazsın! nasıl yaparsın... ne yapacağız şimdi ha, git durdur bu işi anladın mı, hemen şimdi! Hayır... hayır..." Çılgın gibi kapıyı tekmeliyordu Revan.

"Bana bak, kes artık tamam mı? Ne sen ne de ben bir şey biliyoruz anladın mı? Çeneni kapa da beni dinle!" –Kolundan çekiyordu onu oturtmak için.–

"Manyaksın sen tamam mı, zırdelisin! Sen ne akla hizmet ediyorsun ha! Sen bizi yakmak mı istiyorsun?"

."Biz yanmışız zaten Revan, görmüyor musun? Rüyada geziyorsun be! Gerçeklerle ilgin yok senin. Ne var bunda, her gün böyle şeyler oluyor, oluveriyor... Başka çaremiz var mı? Ne dedi avukat sana dün ha? Ne dedi? Her şey bitmiş, yapılacak bir şey yok dedi değil mi?"

"O da senin dümenindi... Allahın cezası! Def ol burdan, def ol..."

"Bana bak, ya kendini toplarsın ya da ikimizi de yakarsın tamam mı! Daha çok da sen yanarsın haberin olsun!"

"Nerden, kimi buldun, nasıl olacak bu işler?" diye sordu Revan yüzü bembeyaz, olduğu yere çökerek. "Tetikçi mi tuttun? Sen ne biçim kadınsın, nerden aklı-

na geliyor, nasıl beceriyorsun bunları? Anlamıyorum, hiç anlamıyorum..."

"Cık cık cık," diye yazıklandı Fikran. "Ay ayol sen aptalsın vallahi. Sen beni ne sanıyorsun kuzum? Öyle adamlarla yüz yüze gelir miyim hiç? Her şeyin bir şeyi var! Bu bizim son şansımız. Dinsizin hakkından imansız gelir. Herkes nasıl yapıyor sanıyorsun, aracılar var. Herkes biliyor bunları. Yeter ki paran olsun! Sen dileğini söylüyorsun, gerisi onlara kolay. İstersen telefonla da sipariş verebilir, ücreti özel kurye şirketiyle gönderebilirsin. Hangi çağda yaşıyoruz!"

"Yani sen de böyle mi yaptın? Saçmalıyorsun," dedi Revan, tıslar gibi, "çok saçma bütün bunlar."

"Ah benim zavallı kardeşim," dedi Fikran, "dünyadan haberin yok senin. Bak bir daha söylüyorum, başın dinç kalsın istiyorsan kimmiş neymiş filan diye sorup durma bana tamam mı? Haberim yok diyorum sana. Bir aracı var onun da adım bilmiyorum. O da beni bilmiyor. Para konuşuyor o kadar. İş garantili. Sen de bir şey bilmiyorsun, unutma! Bilmememiz bizim hayrımıza, sakın aklından çıkarma bunu! Anlıyor musun? Bir bela gelecekse uzak ihtimal ya, benim başıma gelecek, sen bu işte yoksun..."

Revan bütün gün ağlamış, tir tir titremiş ve sinir haplarıyla yatışmaya çalışmıştı. Ama gene de razı olduğunu anlamıştı onun Fikran. Bütün gece, gelecek güzel günlerinden söz etmişti kardeşine. Hem sonuç ölümle bitmese bile İlhan'a büyük bir gözdağı vermiş olacaklardı. Pabucun pahalı olduğunu anlayacaktı böylece.

"O zaman akrepleşir," demişti Revan. "İşte o zaman öldürür bizi."

"Onun gibi adamların bir yığın düşmanı olur, güzel kardeşim," demişti Fikran. "Bizi aklına getirmez, getirse de en son sıraya koyar... Şimdi: Ben yarın yazlığa gideceğim, ayrı yerlerde bulunmamız daha iyi olur. Ayrıca yalnız kalıp kafamı toplamam gerekiyor. Seni ararım. Telefonda şifreli konuşabilirim, sen de dikkatli olmalısın. Aklını kullan ve soğukkanlı olmaya çalış."

Revan kötü kaderine razı olmuş gibi susmuş, ama yattığı yerden ilk kez görüyormuş, hiç tanıyamıyormuş gibi yabancı gözlerle bakmıştı Fikran'a. Köşeye sıkışmış yaşlı, içi geçmiş bir köpek gibi.

Buraya geldikten sonraki on üç gün boyunca, hiç ses çıkmamıştı Ramazan'dan. Sonra, üç gece önce telefon etmiş, 'paketin' yerinde durup durmadığını sormuştu. Fikran da ona, yerinde durduğunu, 22 Eylül gecesi bir doğum günü partisi yapılacağını ve 'hediye paketinin' sahibine verilmesi için uygun ortam olacağını söylemişti. Parti konuklara açık olacaktı. Uygun kıyafetle gidilse iyi olurdu.

O uğursuz veledin doğum gününün havuz başında kutlanacağı haberini Ayten'den almıştı. Eskiden Revan'ın en sadık hizmetçisi olan bu kadın otelde olup biten her şeyi Fikran'a haber veriyor, o da onu evine gönderdiği hediyeler ve küçük paralarla memnun ediyordu. Ayten nefret ediyordu Renginur'dan, çünkü çok kötü davranıyordu kadına ve elinden gelse işten attıracaktı.

Dün sabah yeniden aramıştı Ramazan. Bu geceki partiye uygun yoldan ve biçimde gidilecek, emanet sahibine verilecekti. Çok eğlenceli olacaktı, her şey yolunda giderse gece yarısını on geçe Fikran'ın telefonu üç kez arka arkaya çalacak ve susacaktı. Gitmezse? Böyle bir ihtimal yoktu. Ama olur a... Olmayacaktı. Canım yüzde bir bile olsa... O zaman sessizlik, demişti Ramazan. Fikran emin olamamıştı yine de. Bu sabah Bordum'daki astroloğuna telefon edip yıldızına bakmasını rica etmişti. Kadın akşamüstü sonucu bildirmişti. Çok parlak, çok şanslı dönemindeydi. Önünde başarılı, bolluk ve mutluluk dolu bir dönem açılıyordu. Fikran bu iyi habere dayanamamış, bu sabah Revan'ı aramıştı. Bilsin, içi rahatlasın diye. Bir şeyi beklemek ne beklediğini bilmemekten daha iyiydi çünkü. Nasılsın iyi misin'lerden sonra *bu gece*, demişti ona yalnızca. *Bu gece.* Revan'dan çıt çıkmamıştı, dili tutulmuştu sanki.

Saatine baktı, akşamın sekizi olmuştu. Olabilmişti sonunda. Yaz başmdan bu yana üç uzun ay geçmişti ama önündeki üç saat üç yıla bedeldi şimdi. Beklediği olay basitleşip yakınlaştıkça aklı büsbütün karışıyordu çünkü. Balkon parmaklıklarına, sardunya saksılarına, çevresindeki öteki bildik nesnelere daha önce var olduklarını kavrayamadan bakmıştı sanki ve nedense ilk kez görüyormuş gibi şaşırtıcı buluyordu tümünü şimdi. Şaşırtıcı çünkü tertemiz, masum, hiçbir şeyden habersiz ve kendi varoluşları içinde inanılmayacak kadar suçsuz görünüyorlardı.

Allahım, diye düşündü, Allahım n'olur bir pürüz çıkmasın! İçinde bir yerlerde bir tel sessizce titredi. Sonra duruldu. Allah, ufuktaki büyük mor deliğin içine mi gizlenmişti yoksa? Nerdesin Allahım? dedi, tut elimden, gözünü seveyim! Masanın üstündeki tabaktaki sıyrılmış tavuk kemiklerine baktı. Kendi dışına sürükleniyormuş gibi bir hafiflik duydu. Gidip patates kızartacaktı. Varsın yüz kilo olsun! Yarım saatini alacaktı bu iş. Patatesleri soyacak, dilimleyecek, dolaptan tavayı çıkaracak ve tavayı ocağın üstüne koyup kızdırarak dilimlenmiş patatesleri atıverecekti kızgın yağın içine. Fokurdayarak pişip kızaracaktı patatesler nar gibi... Üstüne biraz ketçap, azıcık mayonez gezdirecekti sonra. Yanına buz gibi bir de bira açarım, diye düşündü...

Şu üç saatlik gece hayırlısıyla bir bitsin, yarın her şey çok güzel olacaktı. Kafa patlatmaya gerek yoktu. Bilmemek, habersiz olmak ya da haberli gibi olup da bilmiyor olmak olmayacak bir şey değildi. Yeter ki aklına, diline, kendine mukayyet olasın. Yeter ki hava koşulları uygun, iyi ve güzel olsun. En önemlisi paran pulun olsun. Bir an durdu, kararan akşamın içinde aydınlanmaya başlayan rahatlığa sıkı sıkı tutundu. Yarın sabah kavuşacağı utkuyu, gönenci görmeye çalıştı. Soluğu kesildi. Bağlandığı, peşinden koştuğu zevklerin, coşku ve neşelerin önünde kat kat açıldığını hayal etti. Kudurmak sözcüğü geldi aklına nerden çıktıysa. Kimilerince kudurganlık sayılacak şeyler yapıyor olabilirdi. Yanlış, saçma, aptalca bulunabilirdi yaşama bakışı. Ama asıl yanlış, aptalca ve saçma olan bu tür düşüncelerdi. Yanlış sözcüğüne takılıp kaldı. Yanlışlığı henüz

ortaya çıkmamış yanlışlarını ve doğruluğu henüz doğrulanmamış doğrularını ve bu belirsizlik ve karışıklık yüzünden geleceğin getirebileceği gereksiz acıları düşündü sıraya koyamadan. Bunaldı bir an. Bir çocuk çığlığı geldi dışardan. Mutfak gürültüleri ve cam bir eşyanın patlama sesi duyuldu. Çenesinde bir sinirin attığını hissetti Fikran. Bir de hıçkırık tutmuştu şimdi durup dururken!

Kalktı, kendini yerde sürünen, içi boş, dev bir balon gibi duyarak mutfağa gitti. Midesi mi ağrıyordu? Karaciğeri mi yoksa? Karnı, evet karnı. Çok tıkınmış, çok içmişti. Patatesleri soyarken, sorun şu diye düşündü: Zorunlu bir eylemsizliğin ve eylemsizliğin eyleme dönüşmesi için zorunlu olan bekleme süresinin kaçınılmaz olarak kışkırttığı bir huzursuzluk içindeyim. Yarın sabaha bir şeyim kalmayacak.

Tavadaki patateslere iğrenerek baktı. Midesi bulanıyordu, çıkaracaktı. Tavanın altını kapatıp tuvalete koştu. Dizlerinin üstüne çöküp klozete eğilerek öğüre öğüre kustu. Lif lif olmuş tavuk parçaları, ekmekler, mayalanmış meyve ve yoğurt artıkları yüzüyordu çukurdaki suda. Tırmanmaya çalıştığım yokuşların en alçak yerindeyim şu an, diye geçirdi içinden. Çukurun dibindeyim...

Deniz kabuğu desenleriyle süslü banyo perdelerini gördü. Pembe paspası, lavabo ayağını. Baş döndürücü bir oransızlık duygusu, hiçliğe benzer bir uyuşmuşluk içinde yere oturdu. Çabucak gece olsun istedi, çabucak sabah olsun! Artık ne olacaksa olsun!

20:00

İlhan, yatak odasına girdiğinde Renginur aynanın karşısında bir poster güzeli edasıyla durmuş, kendine bakıyordu. Uzun etekli krem rengi ipek giysisinin içinde incecikti ve yüzünde, ilk balosuna gidecek genç bir kızın beklentilerle dolu, biraz şımarık ifadesi vardı. Gözleri aynadan kayıp İlhan'a takıldı. Döndü. Nasılım? diye sorarmış gibi bekledi... Kendisine şaşkınlıkla bakakalan İlhan'ın yüzündeki hafif alayı gördü.

"Beğenmedin mi yoksa?" diye sordu.

"Yo, hayır, çok güzel bir elbise bu," dedi İlhan. "Nerden buldun bunu, yeni mi aldın?"

"Sana sürpriz yapmak istedim," dedi Renginur. "Çok sevdim vitrinde gördüğümde ve..."

"Canım, çok güzel gerçekten, çok da yakışmış," dedi İlhan. Gelip Renginur'a sarıldı, dudaklarını ağzına bastırdı. Hafifçe öpüştüler. İçine hiçbir şey giymemiş, diye düşündü İlhan, kollarını kızın belinden çekerken. "Ama... bu gece için fazla iddialı geldi bana. Yazlıktayız ve ben spor giyinmeyi düşünüyorum. Ayrıca bu etekle dans edip zıplamak zor olabilir, rahat edemezsin..."

"Aa, ama yapma şimdi!" dedi Renginur. "Hevesimi kırma! Çok özendim."

"Bunu başka bir geceye bıraksak," dedi İlhan. "Başka giysilerin de var. Bir pantolon bir bluzla, hem çok hoş hem de sade görünebilirsin..."

Renginur'un yüzü boşaldı, ağlayacakmış gibi büküldü dudakları. İlhan böyle düşünüyorsa o giysiyi giyemezdi artık. Özgürlüğünün sınırlarını yokladı. Sandığı kadar geniş değildi. Bu adamın kendisine sahip olmasından, yönetmesinden, hatta gençliğini sömürmesinden şikâyetçi değildi. Olamazdı. Bir kadının kendini güçlü bir erkeğe tümüyle teslim etmesi rahatlatıcı bir duyguydu. Gençliğini güvenli, huzur dolu bir sevgi ortamında geçirmenin ne zararı vardı?

"Bilmiyorum, gerçekten bilmiyorum, yeni olan tek giysim bu, ötekileri herkes gördü!" dedi. Sesi zayıfladı. "Ama sen öyle istiyorsan..."

"Düşündüğümü söyledim tatlım," dedi İlhan, üstünü değiştirmek için giysi dolabma giderken. Temiz bir gömlek çıkarıp yatağın üstüne attı. "Baloya gitmiyoruz öyle değil mi? Bu biz bize bir yaş günü eğlencesi sonuçta..."

"Haklısın galiba," dedi Renginur. "İnsanlar bana bakıp çok özenmiş diyebilirler..."

"Evet biraz ayrıksı olacaksın," dedi İlhan pantolonunu değiştirirken...

Umduğum kolyeyi de almamış, diye düşündü Renginur güceniklikle. Bu gece yatakta biraz soğuk davranacağım ona.

İsteksizce soyundu. Melisa kokuları geliyordu açık pencereden. Sakınmasız, çıplak camın önünden geçerken kokunun çekimiyle bir an dışarı baktı. Gözden kaybolmakta olan güneşin ufku turuncu mor renklere boyayan son ışıklarını ve uzaklarda, buğulu zeytin ağaçlarının akşam esintisinde bakır rengi pırıltılarla titreştiğini gördü. Orkestra yemek müziği çalmaya başlamıştı. Uzaktan, dalga dalga yükselip alçalarak içeri dolan melodi duyuluyordu. Kusursuz, güzel bir gece olacak diye düşünmüştü, şimdiyse düş kırıklığına benzer bir tedirginlik duyuyordu içinde. O güzel giysiyi giyme hevesiyle geceki kutlamayı da abartmıştı biraz belki. Bu tür bir eğlenceye katılacak akrabalarla, otel müşterilerinin basit, rahat şeyler giyinip geleceklerini ve onun ne giydiğiyle pek ilgilenmeyeceklerini düşünmesi gerekirdi oysa. Hayır, bu bir evlilik provası olmayacaktı. Yakınları için İlhan Sacit'in gayri meşru çocuğunun yaş günü eğlencesi, öteki konuklar içinse tatili renklendirecek bir geceydi, o kadar. Bu durumda ne giyeceğinin önemi yoktu. Kimin ne düşüneceğinin de.

Acele ediyorum belki de, diye düşündü. İlhan armağanını birazdan verecekti. Ama belki de unutmuştu.

"Oğlumuza ne aldın sevgilim?" diye sordu. Yatağa çırılçıplak oturarak. "Doğum günü armağanı olarak yani?"

"Ah!" dedi İlhan. "Özür dilerim canım. Ona bir oyuncak aldım ama senin armağanını vermeyi unuttum. Telaşla dolaba eğildi, çamaşır çekmecesinin dibinden kadife bir kutu çıkardı. Gelip yatağa Rengi-

nur'un yanına oturdu. Kutuyu açtı. Zümrüt bir kolye vardı içinde. Ama İzmir'de kuyumcu vitrininde gördüğünden çok daha büyük, sade ve güzeldi.

"Muhteşem! Çok teşekkür ederim canım," dedi Renginur. "Haydi, sen tak..."

Kolyeyi boynuna takan İlhan'ı öptü. "Seni o kadar çok seviyorum ki," dedi. "Öyle düşünceli, nazik ve..." Çıplak memelerinin üstünde zehir yeşili pırıltılarla yanan taşı okşadı. " Nerden buldun bu güzel şeyi sevgilim?"

"Bu eski, antika bir kolye," dedi İlhan. "Sana layık bir şey olsun istedim..."

"Şu antikacı yeğen Melike mi buldu yoksa? Harika, gerçekten!"

"Beğeneceğini biliyorduk..."

Renginur, çevresini saran her şeyin, özellikle de İlhan'ın bundan sonraki yaşamının merkezinde hissetti kendini. İlhan, her an, Renginur'dan önce hiç kimse olmamış gibi hem kendi hayatını hem de ortak hayatlarını yeni baştan yaratıyordu. Bunun sözcüklere, gösterişe dökülmesine, herkese şu ya da bu biçimde ilan edilmesine gerek yoktu. Bu ilişkinin derinliği, boyutları yalnızca ikisi için bir anlam taşıyabilirdi. Başkaları için uygunsuz, anlaşılmaz olabilirdi ama önemi yoktu.

"Hadi giyin artık, geç kalıyoruz. Bizimkiler bekliyorlar..."

İlhan, dolabın önünde giysi seçen Renginur'un çıplak sırtına, dolgun kalçalarına bir kadını değil de eşsiz bir sanat eserini sahiplenmenin karşı konulmaz mutluluğunu yüreğinde duyarak baktı. Batan güneşin odaya

dolan kızıl ışığı genç kadının parlak, saydam tenine vuruyor, onu bronz bir heykelin ölçülü güzelliğine taşıyordu. Şu var, Renginur, bakılmaktan çok dokunulmak için yaratılmış bir kadındı. Bütün varlığı hazzı çağrıştırıyordu. Yemekten sonraki dinlenme arasında sevişmişlerdi ama vakit olsa şimdi yeniden sevişebilirdi onunla. İsteğini geceye erteledi. Eğlenceden sonra, sessizlik ve yalnızlık içinde baş başa kalacakları zamana. Renginur'a yaklaştı, elindeki ipek sutyeni alıp göğüslerini avuçlarıyla tartarak giydirdi, kancasını bağladı ve vücudunu bir an onun kalçalarına bastırıp baldırlarını okşayıp bıraktı.

"Sormayı unuttum, Gülcan Abla'yı getirebildin mi?" diye sordu Renginur.

"Melike'yi de alıp gittim ona. Melike'yi pek sever. İyi oldu, o yardım etti giyinip toplanmasına. Gün boyu epey içmiş sanıyorum."

"Kötü olursa ne olacak? Bu gece içirmeyin hiç değilse."

"İçtikçe yatışıyor. Sızar en kötüsü ve götürür yatırırız, bir şey olmaz."

Renginur, parlak ördek başı yeşili bir bluz ve beyaz pantolon giyiyordu. Boyundan bağlı, omuzlarını ve sırtının üst kısmını açık bırakan bluz çok şıktı ve kolyesini öne çıkarıyordu.

"Evet, işte bu çok güzel oldu," dedi İlhan.

"Gülcan Abla benden hoşlanmıyor," dedi Renginur. "Senin kadın akrabalarından hiçbiri sıcak davranmıyor bana. Kınıyor, yadırgıyormuş gibi bakıyorlar. Onlara nasıl davranacağımı bilemiyorum."

"Tatlım, kadınlar genelde kurallar içinde yaşamaya tutunurlar ve bu onları mutsuzlaştırır. Mutlu kadınları gördükleri zaman da erkeklerden çok daha bağışlamaz ve tutucu olurlar. Bağlandıkları ve acısını çektikleri kuralları önemsememiş ya da reddetmiş kadınlarla karşılaştıklarında kendi düzenlerini de tehdit altında görüyorlar sanırım."

"Ben kuraldışı olmak istemiyorum," dedi Renginur. "Off, ne zaman bitecek bütün bunlar?"

"Sabırlı ol, az kaldı. Kimsenin seni incitmesine izin vermem. Olduğun gibi ol. Özel bir çaba gösterme onlara yaklaşmak için, tamam mı? Gülcan herkese sert. Aldırma. O kadar acılı ve mutsuz ki acı çekmeyenler kendisine haksızlık yapıyorlarmış duygusuna kapılıyor."

"Saçlarımı böyle bırakıyorum," dedi Renginur, başının çevresinde dağılıp omuzlarına akan saçlarını eliyle havalandırıp göstererek.

"Harikasın," dedi İlhan. Tiril tiril bir keten pantolon ve beyaz, kaliteli bir yazlık gömlek giymişti. "Hadi aşkım, hazırsan çıkalım... Oğlumuz nerde?"

"Annem alıp götürdü. Kukla gösterisini izleyeceklerdi..."

Gökyüzü laciverde dönüşmekte olan denizle aynı mavilikteydi şimdi. Esinti durmuştu, yaprak kımıldamıyordu. Işıkların çok azı yakılmıştı ve şenlik yeri tatlı, duygusallıkları kışkırtan bir loşluk içindeydi. Garsonlar havuz çevresine yerleştirilmiş masaları dolaşarak fanusların içindeki mumları yakmaya çalışıyorlardı. Açık büfenin önünde salata ve mezeleri tabaklarına

almaya çalışan bir kalabalık vardı. Masaların çoğu dolmuştu. Otel müşterileri kimin doğum gününün kutlandığını bilmeseler de böyle bir şenliğe katılmaktan hoşnuttular. Klasik Latin ezgileri çalan orkestranın ses yüksekliği de dayanılır tondaydı. Konuklar birbirlerini duyabilmek için bağırarak konuşmak zorunda kalmıyorlardı henüz. İlhan, Renginur'la birlikte dans pistinin kıyısında durarak gözleriyle kardeşlerini arandı. Evet, oradaydılar işte. Havuzun denize bakan yöndeki başköşesine aile için hazırlanmış masada. Armağan, Figen, Gülcan ve Melike Eda.

Işıl ışıl süslenmiş masaların arasından ve akşamın maviliği içinden geçerek o tarafa doğru yürüdüler. "Ben anneme bir bakayım," dedi Renginur birden hatırlamış gibi. "Sen git, hemen geliyorum." İlhan akrabalarının masasına, o da az ötedeki ağaçların altına kurulmuş kukla tiyatrosuna yöneldiler.

Küçük kukla sahnesi kurulmuş, oyun başlamıştı. Yan yana sıralanmış sandalyelere oturmuş çeşitli yaşlarda bir çocuk kalabalığı ve azımsanmayacak sayıda büyük konuk, keyifli gülüşmeler ve coşkulu alkışlarla neşe içinde izliyorlardı kuklaların danslarını, taklalarını, birbirlerine kafa atıp geri çekilmelerini ve şaklabanlıklarını. Fatmuş, kucağında süslenip püslenmiş küçük Yalım'la en önde oturuyordu. Yanında doktor vardı. Bebek ne olup bittiğini pek anlamasa da kuklaların renkli giysileri, gülünç hareketleri hoşuna gidiyormuş gibi heyecanlı sesler çıkarıp kıkır kıkır gülüyordu. Renginur yanlarına gidip bir sandalyeye ilişti. Çocuğunu öptü, başını okşadı. Bakıcı kız –dadı– kuca-

ğında çocuğun hırkası, başlığı, mendilleri ve yedek bezleri ile tıka basa dolu bir çanta ile Fatmuş'un hemen arkasındaki sandalyede sessizce oturmuş emre hazır bekliyordu.

"Yalım'ı pasta kesilinceye kadar oyalayın, uyutmayın anne n'olur," dedi Renginur, Fatmuş'a.

"Merak etme kızım, sen git eğlenmene bak, oyun bitince masaya geliriz biz," dedi Fatmuş.

"Halam nerde?" diye sordu Renginur.

"Aman hiç sorma, dayınla atışmışlar, sinirleri bozulmuş," dedi Fatmuş.

"Dayım bekleyecek babamı, söz verdi bana..."

"İçeri girer girmez, Gülizar bütün gün ortada yoktun, diye patlamış, ileri geri konuşmuş, dayın da çok sinirlenmiş, ne haliniz varsa görün diye çekmiş gitmiş!"

"Nereye?"

"Odasına çekilmiş. Yarın İzmir'e dönüyorum, demiş resepsiyondaki çocuğa. Kimseyle ne yüz yüze ne telefonla görüşmek istemediğini, uyuyacağını söylemiş. Deli bunlar. Gülizar desen eğlenceye gelemeyecek diye durduğu yerde kuduruyor..."

"Off Allahım, niye kimse bana yardım etmiyor da köstek oluyor acaba?" dedi Renginur, sinirle. Hepsi çeksin gitsin, ben de onları burda görmek istemiyorum tamam mı?"

Gözlerini ne yapacağını bilemiyormuş gibi çevrede gezdirdi. Az ötedeki ağaçların en kuytu, en gölgeli köşesinde belli belirsiz seçilen iki karaltının güvenlik görevlileri olabileceğini düşündü. Aslında herhangi bir

terslik olacağı kaygısı yoktu içinde. Ama her türlü önlemin alınmış olması rahatlatıcıydı.

"Babanızı biraz önce gördüm Renginur Hanım. Bir iğne yaptım, sakin uyuyor, kaygılanmayın," dedi doktor. "Sık sık gidip bakacağım..."

"Tamam kızım üzülme sen. Halan bekleyecek, mecbur bekleyecek!" dedi Fatmuş. "Hadi git yavrum. Biz gerekeni yaparız."

'Biz' olmuşlar doktorla, diye düşündü Renginur.

Bir tanrıça edasıyla dimdik –kendine baktırarak– pistin ortasından geçti ve İlhan'la akrabalarının oturduğu masaya yürüdü Renginur. Birkaç müşteriyle üstünkörü selamlaştı. Pisti çevreleyen masalardan mırıltılar, kahkahalar yükseliyordu. Masanın yanında durdu. Herkese iyi akşamlar dileyerek Gülcan'ı öptü. Melike'yle el sıkıştı. İlhan'ın kendisi için çektiği sandalyeye, onun yanına oturdu. Gülcan'a baktı. Yarım kollu siyah, demode payetli bir bluz ve siyah pantolon giymişti Gülcan. Boynuna buruşuk, kırmızı bir eşarp dolamıştı. Çok sıradan, çok renksizdi. Çoktandır boyanmamış saçlarının dip beyazları epey uzamış, yarı sarı yarı beyaz bir kafa oluşturmuştu. Biraz bakımla hâlâ güzel olabilirdi ama yüzündeki ifade sertti. Koyu mavi kocaman gözleri biraz horlayarak, biraz da düşmanca bakıyordu herkese.

"Geldiğine çok sevindim Gülcan Abla," dedi Renginur. "Nasılsın? İyi gördüm seni..." Cevap beklemek gereksizmiş gibi Armağan'a döndü çabucak. "Siz nasıl oldunuz Armağan Ağabey?"

"İyiyim canım, bomba gibiyim, sağ ol," dedi Armağan. Öğle yemeğindeki huzursuzluğu, dağınıklığı yok olmuştu. Canlanmıştı birden sanki.

"Denizin dibini görmek için dalmak gerekir..." dedi Gülcan, ortaya söyler gibi.

Renginur, Gülcan'ın yakınır ve iğneler gibi alçak sesle söylediği sözleri saldırgan bulmuş, hiç hoşlanmamıştı. "Ben denizden, derine dalmaktan korkarım," dedi, "ayaklarım yerden kesilince ürküyorum."

"Yapma," diye fısıldadı İlhan, başını Renginur'un omzuna belli belirsiz eğerek.

"Yüzme bilmeyen insanlar bile bazen çok cesur oluyorlar ve dalgalı denizlere, tehlikelere atılmaktan çekinmiyorlar," dedi Gülcan.

Renginur oturduğu yerde gerildi.

"Gülcan'cığım, hepimiz türlü yaralarla yaşıyoruz ve hayatın üstesinden gelmeye çalışıyoruz," dedi İlhan. Sesi sert çıkmıştı. "Yapma yavrum, yapma kardeşim..." derken ses tonunu yumuşattı.

"Zaten çok kalmayacağım, gelecek durumda değildim biliyorsun. Melike ve sen beni sürükleyerek getirdiniz..." dedi Gülcan.

"İyi yaptık, çok iyi oldu," dedi Melike.

Renginur, Melike'yi kıskandı birden. Kendisinden çok daha şıktı. Açık sütlü kahve, askılı, dar bir elbise giymişti ve aynı renk şifondan bir şalla omuzlarını ve göğsünü gölgelemişti. Şalı giysisine tutturan yaprak biçimi pırlantalı iğnesi eski bir parçaydı ve çok hoştu. Cesur bakışlı, uzun boylu, zarif bir kadındı. Öylesine güzel ve etkileyici görünüyordu ki Renginur onun yanında sönük kaldığını düşünerek üzüldü.

"Doğumlar, düğünler, şenlikler bizi yalnızlığımızdan, acılarımızdan kısa süre de olsa kurtaran şeylerdir," dedi Figen. "Birbirimize muhtacız. İnsan öldüğü zaman bile gözlerini kapatıp bedenini kabire koyacak birine ihtiyacı vardır." Armağan'ın kendisine baktığını sezip başını ona çevirdi. Öğleden sonranın anısıyla gözleri karşılaştı. Figen birden Sinop'u, düğün yemeklerini hatırladı. O gecekine benzer utangaç bir iyimserlik içindeydi Armağan. Bilmiyorum ne olacak, diye düşündü. Ona bağlı...

"Ah, ah... güzel konuşuyorsun da gel içime sor sen Figen," dedi Gülcan.

Renginur, Gülcan 'a bakarak, acısından zevk alıyor sanki, diye düşündü. İlhan anlatmıştı onun evliliğini, mutsuzluğunu, biliyordu. Hayatlarında çocukları dışında anlam bulamayan ve yaşamakla başka bağlantılar kuramamış olanların sevdiklerini kaybettiklerindeki yıkımları korkunç oluyordu. Hafifsemiyorum ama ölüm de hayatın içinde olan bir şey, diye sürdürdü düşünmeyi. Benim de babam ölüyor işte genç yaşında ve... Ama bu daha başka bir şeydi. Yalım'ı kaybetse... Bıçak gibi bir acı saplandı göğsüne birden. Hayır, bu gerçekten dayanılmaz olurdu! Öldürürdü o zaman kendini. Kesinlikle! Öldürebilir miydi? Kendini öldürmek kolay olsa önce Gülcan öldürürdü herhalde. Karamsar düşünceleri kafasından atmak ister gibi kollarını kaldırıp saçlarını sırtına attı. Önündeki paketten bir sigara aldı ve İlhan'ın yakmasını bekledi.

"Yalım kuklalardan çok hoşlanmış..." dedi İlhan'a.

"Çok tatlı bir bebeğiniz var," dedi Melike. "Ne kadar büyümüş. Az önce biraz sıkıştırdım onu. Saçları saman ve güneş kokuyordu. İçim kaynadı, anne olmaya özendim..."

"E, zamanıdır," dedi İlhan. "Evlen artık da doğur bir tane..."

"Evlenmek değil ama, çocuk yapacak uygun birini arıyorum," diye cevap verdi Melike. "Birkaç yıl içinde bulamazsam, yapay döllenmeyle çocuk sahibi olacağım. Tabii zeki, yakışıklı, olumlu tohum garantisi veriyorlarsa."

Görevli garsonlar sofrayı özel, seçilmiş yiyeceklerle donatıyorlardı. İçki servisi için istek belirtmelerini bekliyordu bir başkası. İlhan ona bir şeyler anlatıyordu.

Armağan, Melike'ye baktı. Kaç yaşındaydı su sıralar? Yirmi sekiz, dokuz... Bir sürü erkek arkadaşı olmuştu kuşkusuz. Paralı, antika meraklısı bir çevreyle ilişki içindeydi. Sakınmasız, rahat bir kadındı ayrıca ama evlenecek birini bulamıyordu demek. Ya da sevebileceği birini... Sevgi duygusu körelmişti belki de. O doğduğunda Armağan üniversite okuyordu. Bebekliğini biliyordu onun. Yeniyetmeliğini.

Amca oğulları olan babası Kemal öldüğünde yedisekiz yaşlarındaydı Melike. Annesi, kayınbiraderi Behzat'la evlenince görüşmez olmuşlardı. Eski akrabalarla ilişkilerini kesmiş oldukları ve kasabaya az geldikleri için değil. Daha çok, Behzat'ın Armağan'ın dünya görüşüne temelden aykırı, tutucu, dinci bir partinin adamlarından biri olması ve Melike'nin annesinin de -onun yüzünden- silik, tarikatçı bir tip haline dönme-

si nedeniyle. On dört-on beş yaşlarına gelince Melike'yi kapatmışlardı bir de. İlhan da, Armağan da Behzat'ı bundan sonra akrabadan saymaz olmuşlardı. Melike'yle yıllarca ensest ilişki yaşamış olduğunu ise daha yeni öğrenmişlerdi. Geçen yıl annesi öldükten sonraki günlerde bir gece çözülmüş ve on ikiyle on yedi yaşları arasmda amcasmdan çektiklerini kırık dökük, ağlayarak Gülcan'a anlatmıştı Melike. Neden anlatmıştı acaba? Kendini köksüz, yapayalnız, hiçbir yere ait duymadığı ve uzak sayılsa da babasının akrabalarına duygusal olarak tutunına ihtiyacı duyduğu için mi? İnsanın aidiyet duygusu otuz yaşından sonra gelişiyordu belki de asıl ve Melike de otuza yaklaşıyordu işte. Şu dal gibi duruşa, şu gizemli güzelliğe bak, diye düşündü. Sarı hareli, düz, açık kumral saçlarını omuzlarına bırakmıştı. Biçimli, kırmızı dudakları ve iri siyah gözleri beyaz teniyle vurucu bir karşıtlık yaratıyordu. Klasik Grek burnu, düz, uçları aşağı doğru kavislenen kaşları günün bebeksi güzellik anlayışına hiç uymamakla birlikte kendine özgü bir uyum ve bütünlük içindeydi. Aslında hem çok güzel, hem değil, diye düşündü Armağan. Etkileyiciliği hem çocuksu ve masum, hem de dişi görünmesi yüzünden.

Kendisine bakıldığını sezmiş gibi Armağan'a döndü Melike. Bezginliğe benzer bir görmüş geçirmişlik, anlayışlılık, aynı zamanda da acıklı bir kayıtsızlık vardı kızın bakışlarında. Ya da yaşadıklarını öğrendikten sonra Armağan'a öyle geliyordu. Acıyor muydu ona? Belki de. Acınacak bir yanı yoktu aslmda. Liseyi bitirdikten ve on sekiz yaşına girdikten sonra annesinin ve

amcasının karşı çıkışlarına aldırmadan İstanbul'daki dayısının yanına kaçıp kendini kurtarmayı başarmıştı. Dayıyı tanımıyordu Armağan. Ünlü bir antikacıydı, adını ve eşcinsel olduğunu biliyordu yalnızca. –Tarihi eser kaçakçılığı yaptığı dedikoduları da olmuştu bir ara.– Adam, Melike'ye sahip çıkmış, okutmuş, işine ortak etmişti. İlhan kızın özel hayatının karmaşık, pek derli toplu olmadığından söz etmişti. Ama ona sevgi ve yakınlık duyduğu açıktı. Bir türlü iş ilişkileri de vardı ayrıca. İlhan, işinin ayrıntılarından söz etmezdi Armağan'a.

"Senin bir gazeteci sevgilin vardı Melike, geçen yıl bir toplantıda karşılaşmış, uzun uzun konuşmuştuk, hatta bir ara benim öğrencim olduğunu da söylemişti, ne oldu, birlikte misiniz hâlâ?" diye sordu Armağan. "Öğrencim olduğunu hatırlayamadın ama çok sevmiştim o çocuğu. Neydi adı? Nedim mi?"

"Nedim," dedi Melike. "Rahatsızdı biraz."

"Ayrıldınız mı?" diye üsteledi Armağan merakla.

"Armağan," dedi Figen, uyarır gibi, duyulur duyulmaz ve masanın altından Armağan'm ayağına hafifçe vurarak. Çok yakın olmayan İnsanların özel hayatlarına merak göstermenin ve uluorta konuşmanın uygunsuz, görgüsüzce bir davranış olduğunu düşünüyordu.

"Ne yazık ki sonsuza kadar ayrıldık," dedi Melike. "Çok üzgünüm." Gözlerini kaçırıp denize doğru baktı. "İntihar saplantısı vardı," diye sürdürdü sözünü. "Daha önce de denemişti. Manik depresif olduğunu uzun süre anlayamadım..."

"Nasıl olur?" dedi Armağan, inanamazmış gibi. "Çok aklı başında birine benziyordu." –Figen'e bakmamaya çalışıyordu.–

"İlkeli, dürüst, çok duyarlı ama tutunamamış biriydi," dedi Melike.

"Ah! Böylelerinin bu toplumda tutunma şansı olamıyor ne yazık ki," dedi Armağan. "Arsızların, kapıdan kovulup bacadan girenlerin, etik tanımayan, paragöz, üçkâğıtçı veletlerin günü bu. Yenilgiler salgın halinde yayılıyor bu yüzden. Gençlerin çoğu, çaresizce karanlığa doğru yüzdüklerinin farkına varmaya başladılar. Savunmasız ve yalnız olduklarını anlayıp karamsarlığa kapıldılar. Haklılar. Öğrencilerimden biliyorum. Çok acı ama bu ülke gençlerinin geleceklerini göz göre göre, feda etti. Çocuklarının da tabii."

"Armağan gene başladın nutuk atmaya," dedi İlhan. "Bu kadar umutsuz olmaya gerek yok. Hadi ne içiyorsunuz, söyleyin! Şarap öneriyorum..."

Hepsi onayladılar.

"İşten atılmıştı, bir roman yazmaya çalışıyordu son günlerinde,"* dedi Melike, İlhan'ı duymamış gibi. "Büyük bir yorgunluk duyuyordu ve her şeyden tiksiniyordu. Yardımcı olamadım ona, nasıl olabilirdim ki! Benim aklım da karışıktı ve her bir araya gelişimizde daha da karışıyordu..."

"Nasıl yaptı?" diye sordu Armağan, üzgün, hayıflanır bir sesle.

"Kendini altıncı kattan attı," dedi Melike. Sesi kesinlik ve acı doluydu.

"Allah aşkına Armağan, Melike..." dedi Figen, "şu ortamda, bırakın şimdi, güzel şeyler konuşalım!"

"Tamam anlatma, çok özür dilerim," dedi Armağan, telaş ve üzüntüyle.

"Yok, hayır, anlatmak, bölüşmek istiyorum," dedi Melike. "Oraya gittiğimde üstüne bir gazete örtmüşlerdi..." Korkunç bir anının beklenmedik baskınına uğramış da sözünü durduramıyormuş gibi bir dalgınlıkla konuşuyordu. "Oysa o hep benden, yani bir gün beni öyle bulmaktan korkardı..." Başını dikleştirdi. Yürek yarasına kafa tutar gibi Armağan'a baktı.

"Çok üzüldüm inan," dedi Armağan. "Bağışla. Sormamalıydım."

"Alışmaya çalışıyorum. Yokluğuna değil ama bu biçimde..." Sustu.

"Evet, kabul edilemiyor," dedi İlhan. "İntihar toplumsal olmaktan çok kişisel bir kırılma eylemidir ama geride kalanlar için yıkıcılığı çok yönlü oluyor. Toplumsal bir kınanma ve suçluluk yükü de getiriyor ölenin yakınlarına çünkü."

"İnsan yeterince bütün doğmamıştır, çoğu kez de kendi sorunlarını çözmede yetersizdir," dedi Figen.

"Bu kişisel bir seçim," dedi Armağan, İlhan'a bakarak. "Ama kişileri bu seçime zorlayan etmenler neler? İçinde bulunduğumuz ortamın yıkım koşullarının her alanda yaşamsal sorunlar yarattığını yadsıyabilir miyiz? Bazı insanlar yok sayıldıklarını ya da bir biçimde yok olacaklarını görüyorlar ve hiç olmazsa, kendi elimle, özgürce, onurumla öleyim diye düşünüyorlar."

"Ben rakı içeceğim," dedi Gülcan.

"Nedeni ve biçimi ne olursa olsun her intihar bir cinayettir," diye bitirdi sözünü Armağan, sigarasını isti-

ridye biçimi küllükte ezerek. Ustaca, iz bırakmadan işlenmiş –faili meçhul– bir cinayettir."

"Aynen katılıyorum," dedi Gülcan. "Aynen!" İçini çekti.

Orkestra dans müziği çalıyordu. Birkaç kişi dans etmeye başlamıştı bile.

"Hiç üzerinde durulmayan sorunlar da var," dedi İlhan. Kişisel gelişim ve bireysel özgürlükler konusunda yeni bakış açıları ve hatta duygusal dönüşüm olanakları aramak. Açlık, yoksulluk, din gibi kaba saba politik malzeme konularının dışında bir yığın sorunu var insanların. Kendine güveni olmayan, pısırık, korkak ve ufku dar insan tipimiz nasıl değişecek buna bakalım önce!"

"Sevgili İlhan," dedi Armağan. "Her şey bütün, iç içe, dip dibe. Neden bu kadar yüzeyde geziniyorsun? Sorunun kökenine bak. Söz konusu olan, bireysel, toplumsal, yapısal bütün inisiyatiflerini kaybetmiş bir toplum..."

"Şu gürültünün içinde bağıra bağıra neden bunları konuşuyoruz biliyor musun?" dedi İlhan, Armağan'a eğilerek. "Sen şu an burada gördüğün insanlar gibi eğlenebilmek, sıradan ama hoş bir gece geçirmek için kendini rahat bırakamıyorsun. Aşırı ciddisin, fazla politiksin ve kendini çok önemsediğin için yalın olamıyorsun."

"Hiç de değil," dedi Armağan. "Olabildiğimce yalınım. Yavanlıkla yalınlık farklı şeyler tabii..."

"Armağan lütfen," dedi Figen kaygıyla.

"Üzülme, biz böyle sevişiyoruz kardeşimle, biliyorsun," dedi İlhan, Figen'e. Güldü. "Kendi dünya görüşüne ve onun içerdiği kurallara körü körüne uymaya çalışmak da kişinin kendine uyguladığı bir tür baskı değil mi? Böyle körleşiyor insan. Kesin doğrular, saplantılar bireysel gelişmeyi donduruyor. Kavgalar, kıranlar bu yüzden yaşanmıyor mu bu toplumda?" Elini Armağan'a doğru sallayarak cevap bekler gibi durdu. Armağan sustu. İlgiyle piste baktı.

Pistin ortasında üç kız üç erkekten oluşan dans grubu gösteri yapıyordu. Dansçıların jöleli saçları yol yol yeşile boyanmıştı ve siyah dans kostümlerinin üst bölümü bedenlerine sımsıkı yapışıktı. Erkekler taytlar giymişler, kadınlarsa bellerine her dönüş ve kıvrılışta açılıp yayılan saçaktan etekler takmışlardı. Hareketleri hızlı ve sertti. Dans etmekten çok savaşıyor gibi görünüyorlardı. Sürekli renk değiştiren ışıkların altında yüzleri şeytansı, donuktu ve gözleri garip bir biçimde parlıyordu. Birbirlerine, ısırmak istermiş gibi bakarak sırıtıyorlar, tetikte, ötekinin atılışını kolluyorlardı. Sonunda yere yığılıp kolları ileriye uzanmış, ölü gibi hareketsiz kaldılar.

Müzik sustu. Fatınuş kucağında bebekle geldi, Renginur'un yanına oturdu. Oğlan sevgi sözcükleriyle, okşamalarla karşilandı. Uykusu gelmiş görünmüyordu, tersine cin gibiydi. Bütün gün uyumuştu. Elini tabaklardan birine sokmaya çalışırken, Fatınuş engelledi. Bir çığlık koptu.

"Bazıları çok mutsuz ama bazıları da çok mutlu," dedi Gülcan, kendi kendine konuşur gibi. "Haddinden fazla..." İlhan bir an kınarmış gibi baktı ona.

"Konuyla ilgisiz görünüyor ama kemikleşmiş değerler açısından İlhan amcamın söyledikleriyle benzeşen bir kadın erkek ve cinsellik sorunu var bu ülkede," dedi Melike. Bazı şeyler hiç konuşulamıyor üstelik, tabu sayılıyor. Bir yakınını, kocasını ya da kendini öldüren genç kızlar, yeni gelinler, genç damatlar var."

"Bu elbette önemli bir sorun," dedi Armağan. "Öte yandan, birbirini görmeden bilgisayarla seks yapanlar, her gün eş değiştiren ölesiye mutsuz gençler ve akılları oralarına takılı bir yığın yozlaşmış insan dolaşıyor ortalıkta. Cinsellik beyinlerin içini oymak için kullanılıyor ve kendini keşfetmenin, insan olmanın biricik koşulu cinsel özgürlükmüş gibi sunuluyor..."

"Bu yüzden aşklar da eskisi gibi cömertçe, inatla, sabırla yaşanmıyor artık," dedi Figen. "Yaşanamıyor. Herkes kendi kollarıyla kendini kucaklıyor. Aşkın cennetleri ve putları yıkıldı."

"Aşk, yalnızlığımızın farkına varmak dışında nedir ki zaten?" dedi Melike, hafifser gibi gülerek.

"Sen ne diyorsun Renginur buna?" diye sordu Figen. "En gencimiz sensin!"

Uzunca bir suskunluk oldu. Yeniden içki servisi yapılıyordu.

"Ay bana sormayın n'olur," dedi Renginur, oğlunun ağzına bir şeyler tıkıştırırken. "Halimi görüyorsunuz işte..." Güldüler.

"Hanımlar beyler, bu şarabı öven çıkmadı ama müessesemiz büyük fedakârlıklarla... haydi!" dedi İlhan, kadehini kaldırarak.

"A, şarap gerçekten harika..." dedi Figen, bardağından bir yudum aldıktan sonra. "Hımmm. Nefis..."

Garson, Armağan'ın bardağına soda dolduruyordu...

"Böyle uslu olduğunda seni seviyorum hayatım ama," dedi Figen, "bu şaraptan bir kadeh içmelisin!" Bir an tedirgin baktı ona Armağan, sonra gülümsemeye zorladı kendini. Önüne konan şarap dolu kadehi aldı.

"Bana da verin öyleyse biraz," dedi Gülcan. Biraz avunmuş gibi sakindi.

Bir ağızdan, havadan sudan konuşmaya, şakalaşmaya giriştiler.

Saz heyeti nihavent faslına giriş yapıp fazla uzatmadan ama esrik bir coşkuyla toparladı. Ortaya Türk müziği okuyacak sarışın, tombul şarkıcı geldi. Payetlerle süslü koyu kırmızı giysisi iri poposunu sımsıkı sarıyor, dekoltesi meme uçlarının hemen üstünden başlıyordu. Sağ bacağının üstündeki yırtmaç adım attıkça kasığına kadar açılıyor, hafif eğri kalın bacağını sergiliyordu. Kadın, ileri geri salınarak ve –şarkının sözlerini sağırlara da anlatmak istiyormuş gibi– el işaretleri, mimikler kullanarak, *Gökyüzünde Yalnız Gezen Yıldızlar*'ı okumaya başladı.

"Gecenin sonunda bir kadeh de şampanya içeceğim," dedi Armağan, Figen'e bakıp izin istiyormuş gibi. "Gece daha yeni başlıyor, sanırım uzun olacak..."

"Öyleye benziyor," dedi Figen, "kendini idareli kullan..."

Uzlaşmışlar sonunda, diye düşündü İlhan. Öğle uykusunda halvet olup geçiçi bir barış anlaşması yapmışlar anlaşılan. *–Ben yalnızım, yalnızım.–* Armağan büsbütün kesilmediyse tabii. Bunu çağrıştıran sözler ediyordu çünkü arada bir. Bitti, bizden geçti gibi şeyler. Acaba karısından başka bir kadınla yattı mı hiç? diye düşündü. Sanmıyordu. Bir odanın öteki ucundaki kadın yerinden kalksa ürkerdi Armağan. Ya Figen? Hayır, Armağan'a körkütük âşıktı hâlâ, ya da öyle olduğuna inanmayı daha güvenli buluyordu. *–Bir haykırsam, belki duyulur sesim...–* İkisinin de bıkkın, sakınımlı davrandıkları kesindi, bu onları bunaltıyordu ama birbirlerine kapalı olmalarının arkasında daha kişisel bir korku duruyor da olabilirdi. Kınlıp incinecek cinsel gurur. Cinselliği bu kadar ciddiye almak, cimrice koruyup yoksamak, kişisel değerlerle aynı çekmecede tutmak acıklıydı, yürek yakıcıydı. Uzun süreçte cinsel soğukluğa, ruhsal çöküntüye sürüklüyordu insanları bu tutum. Üstü kapalı biçimde bunu anlatmaya çalışmıştı Armağan'a az önce. Ama salak bunu bile sistem sorununa bağlıyordu, elden ne gelir! *–Tatmadığım zevk kalmadı dünyada...–* Öte yandan fazlası da doyumsuzluk, çirkinlik doğuruyordu ve insanın özsaygısını zedeliyordu. Yeterince ciddi sorunlar değil miydi bunlar yani. Armağan'a göre değildi, sosyalizm geldiğinde bunlar da çözümlenecekti. Çift kişilik hayatlar ve çift kişilik yataklardaki dramlar *–Bir yalnızlık şarkısı söyler sazım...–*, bırak duygusal olgunluğa ulaşamamış çoğunluğu, toplumun en gelişmiş kesiminde bile çözülmeler yaratıyordu. Çoraklıklar, bölünmeler, acılar, nefretler büyütüyor-

du kalplerde. Revan'ı düşündü bir an yoğun bir bunaltı duyarak. *–Taşa geçer, kendime geçmez sözüm...*– Ben bu sorunu yendim neyse ki, diye geçirdi aklından. Kolunu Renginur'un sırtına koydu, hafifçe omzunu okşadı.

"Ben bir rakı daha alabilir miyim abi?" dedi Gülcan, bardağını elinde tutup nazlanır, ısrar beklermiş gibi.

"Tabii," dedi İlhan, az ötede bekleyen garsona işaret ederek. "Haydi canlarım, bu benim en mutlu gecem, sevelim sevilelim, sevgiyi kutsayalım ve içelim. Haydi!"

Kadehlerini kaldırdılar, birbirine vurdular.

Saat gecenin on biri olmuş, geceye katılanlar gevşemeye, yayılmaya başlamışlardı. Yüzler kızarmış, gözler parlamış, şakalar coşmuştu. Müzik susunca konuşup gülüşen kalabalığın uğultusu yükseldi. Çatal bıçak sesleri, bağırtılı seslenişler duyuluyordu. Ama gürültü yalnızca birkaç dakika sürdü. Işıklar azaltıldı. Orkestra *Mutlu Yıllar* çalmaya başladı. İki garson üstünde mumlar yanan kocaman bir pastayı taşıyan tekerlekli masayı sürerek İlhan'ın masasının yanına getirdiler. Ziller, hızlı birkaç vuruşla dikkat çekti ve son bir yüksek darbeyle titreşerek söndü. İlhan, oğlu kucağında Renginur kolunda ayağa kalkıp masanın başına geçti. Oğullarının birinci yaş gününü yakınları ve dostlarıyla birlikte kutlamaktan sevinç duyduğunu söyledi.

"Her çocuk bir mucizedir," diye devam etti. "Dünyaya gelen her çocukla yenilenir, çocuklaşırız. Her çocuk anne babası ve dünya için yeni bir umuttur. Çünkü biliriz ki hayatın sürdüğü yerde umut, sevgi ve güzellik de sürecektir."

Yemek yiyenlerin birçoğu ne olduğunu tam olarak anlayamamışlardı ve birbirlerine eğilerek anlamaya çalışıyorlardı. Alkışlar, patlayan flaşlar arasında mum söndürüldü. Bebeğin eli tutularak pasta kesildi. İlhan oğlunu ve Renginur'u, masadakiler de bebeği ve ana babayı öperek kutladılar. Orkestra coşkuyla yeniden *Mutlu Yıllar*'ı çalmaya başlamıştı. Konuklar el çırparak müziğe katılmaktaydılar. Bebek akrabaların masasında kucaktan kucağa dolaşıyordu ve huysuzlanmaya başlamıştı. Garsonlar diğer masalara pasta servisi yapıyorlardı. Fatmuş çocuğu alıp götürmek istiyordu bu arada, oysa Renginur oğlunun maytapları da görmesinden yanaydı.

Renkli, yanıp sönen mor ötesi disko ışıkları içinde dans başladı. Kendini İlhan'ın kollarına bırakmış olan Renginur'un yüzü, gözleri ışıl ışıl parlıyordu. Kalabalığı belli etmemeye çalışarak izliyor ve sanki insanların hakkında neler düşündüklerini anlamaya çalışıyordu. Herkes kendi havasındaydı aslında. Onlara çevrilmiş bakışlar da boş, uzak, meraksızdı. Renginur, pek ilgiye değer biri olmadığı yolunda bir kaygı duydu birden. Kendini sıradan, kılıksız, silik, hatta kolsuz bacaksız hissetti. Bedeni gevşedi. Neşesi soldu.

"Herkes sana bakıyor aşkım," dedi İlhan, onun duygularını sezmiş gibi.

"Özgür olmadığımı, sana ait bir şey, bir eşya olduğumu düşünüyorlar ve önemsemiyorlar," dedi Renginur. "Ben kendim olarak yokum burada..."

"Böyle düşünmen çok yanlış," dedi İlhan. "Sen çok hoş ve kararlı bir kadınsın ve ben senin için doğru ol-

duğunu bildiğim biçimde davramyorum. Ayrıca kimseye kendimizi beğendirmek zorunda da değiliz unutma!"

Armağan kendisine tatlılıkla bakarak neşeyle bir şeyler anlatan Figen'le dans ediyordu. İlhan yanlarından hızlı bir dönüşle geçerken seslendi:

"İyisiniz, haydi iyisiniz! Ha şöyle, boş verin, eğlenin biraz."

Armağan ona baktı. Alay eder gibi gülümsedi ve cevap vermeye kalmadan gözden kaybetti.

"Neden durmadan dalaşmaya çalışıyorsun onunla?" diye sordu Figen.

"Kendinden o kadar emin ve bulunduğu yere o kadar sağlam yerleşmiş ki ona biraz yan bakmaktan, azıcık dürtmekten kendimi alamıyorum," dedi Armağan. "Hatta bundan zevk alıyorum..."

"Konuşkan olduğun zaman çok seviyorum seni," dedi Figen, şarabın verdiği baş dönmesi içinde.

"Ama çok zorlama beni..." dedi Armağan.

Pist bir anda dolmuştu. Müziğin süreğen, canh ritmiyle ayaklanmış bir kalabalık tepiniyor, birbirlerine sarılıp koparak, uzaklaşıp birleşerek kendilerinden geçmiş dans ediyorlardı. Kalın bacaklı turist kızlar, bira göbeklerini hoplatarak zıplayıp duran iri, hantal erkekler, zincirlerle, boncuklarla süslü, rengârenk giysilere sarılı, bol boyanıp, bol kokulanmış kadınlar, sağa sola çarpıp dirsekler atarak, omuzlarını titretip bel kırarak, kafa sallayıp saç savurarak oynayıp dağıtıyorlardı. İlhan'la Renginur da iyice kaptırmışlardı kendi-

lerini sambanın ritmine. İlginç figürler yapıyorlar, ter içinde dönüp duruyorlardı.

"Oturalım," dedi Armağan, soluk soluğa kalmıştı. "Bu tempoya ayak uyduramayız..."

Melike'yle Gülcan bir şeyler konuşarak oturuyorlardı masada. Gülcan bitkin görünüyor, gözleri iyi seçemiyormuş gibi içki bardağını eliyle masayı yoklayarak arıyordu. İlhan gelip Melike'yi dansa kaldırdı. Renginur uyuyan bebeği aldı. Arabasma koydu. Dadı hemen bir yerlerden çıkıp koştu. Fatmuş gidip kocasına bir bakacaktı. –Doktorla.–

"Nasılsm?" diye sordu Figen, Gülcan'a. "Yatmak ister misin, kaldığımız yerde boş bir oda var, götüreyim mi seni?"

"Bilmiyorum. Başını ağrıyor," dedi Gülcan. Birazdan yatarım belki. Hayret ediyorum... şimdi... ben kör değilim! Cahil, iç karartıcı biri olabilirim... yüksekokullara da gitmedim... bu şamatadan yoruldum... –eliyle gözünü oğuşturdu– ...yani burda işim yok!"

Birazdan yıkılıp kalacak, diye düşündü Armağan.

"Yatmak istemiyorum, uykum yok... gelirse burda uyurum," dedi Gülcan. Kollarını masanın üstüne koyup başını yatırdı. Gözlerini yumdu. Şoför beni... eve götürsün ama sonra," dedi. "Burda kalmam..."

Figen, Armağan'ın yanma oturdu, saatine baktı. On ikiye geliyordu.

"Birazdan sahilde havai fişek gösterisi var, onu izleyelim," dedi Armağan'a. Az kaldı. İstersen biraz yürüyelim kıyıda, hadi gel... Sonra götürüp yatırırız onu."

Armağan yüzünde alçakgönüllü, yumuşak bir gülümsemeyle Figen'e baktı. Kalktılar. Dans edenlerin arasmdan geçerek sahile yürüdüler.

Kumsal da pek boş değildi. Kumların üstüne oturmuş batan aya bakan çiftler, şezlonglara uzanmış öpüşüp koklaşanlar vardı. Bata çıka ağırca yürüdüler. Armağan kolunu biraz korkarak, hafifçe Figen'in beline sardı. Kumun, denizin kokusunu duyuyorlardı.

"Burası yeni bir başlangıç için uygun değil, yarın başka bir yere gidelim," dedi Armağan. "Güneyde bir balıkçı köyünde, küçük, temiz bir pansiyon bulabiliriz. Dinlenebileceğimiz, huzurlu bir yer. Ne dersin?"

"Öyle istiyorsan, neden olmasın?" dedi Figen.

"Sen de istemelisin!" dedi Armağan.

"Burayı bizim için yeterince steril bulmuyor musun?" diye sordu Figen.

"Evet, öyle," dedi Armağan kısaca.

"Sence başarabilir miyiz? Olabilir mi?"

"Bilmiyorum... istiyorum ama bilmiyorum inan..."

Müzik durdu. Popçu solist mikrofondan, az sonra sahilde maytap gösterisi yapılacağını duyurdu. Dans edenler pisti boşaltmaya başladılar. İlhan, Renginur'la birlikte havuzun kıyısında durmuş geçiş yolunun açılmasını bekliyordu. Görevlilerden biri yaklaştı, sesini alçaltarak:

"Beyefendi, şu arka masada oturan beyler sizi sordular az önce," dedi. "Biri kardeşinizin oğluymuş..."

"Kimler? Neymiş? Hangi oğlu?" diye sordu İlhan, "Orhan mı? Niye gelmiyor yanıma?" İçkinin verdiği

gevşeklik ve mutluluğun iyimserliği içinde adamın gösterdiği yöne doğru baktı. Pist boşalmıştı ama masalar sahile gitmek üzere ayaklanmış kalabalıkla doluydu, ilk anda göremedi sözü edilen kişileri.

"Ben masaya gidiyorum," dedi Renginur. Yürüdü.

"Çağır bakayım şunları, gelsinler," dedi İlhan görevliye. Aynı yerde, işaret edilen yöne bakarak duruyordu. Işıklar loştu ve havuzdaki suyun mavi ışığı giysilerini, yüzünü maviye boyuyordu. Saydam, kıpırtılı bir çelik mavisine. Bakış alanı boşaldı. Birden açık renk takım elbiseler giymiş o iki kişiyi gördü, doğrulup kalkarlarken ve aynı anda ellerini bellerine atıp silahlarına davranırlarken... bir an gördü onları.

Silahlar, ilk maytabın havaya fırlatıldığı anda yırtıcı bir gürültüyle, şiddetle patladı ve patlamalar aralıksız, çitf tabanca, dört-beş kez yinelendi. İlhan Sacit, ağzında şaşkın, inanmaz bir çarpılma, bedeni ağırca sallanarak ve içinde her şey birden çöküvermiş gibi havuzun kıyısına yığıldı. Suya sarkan bacağı şiddetle kasıldı, durdu. Yüzükoyun, başının yanında bir kan gölcüğü, dudakları kendi kanma bulanmış ve beyaz gömleğinde koyu kırmızı kanayan parlak, iri deliklerle öylece kaldı. Çevresine patlayıp dökülmüş balonlar, kırık tabaklar, yemek artıkları, tavuk kemikleri ve pörsümüş çiçek ölüleri saçılmıştı.

Ürkütücü bir sessizlik oldu ilk anda ve sonra her yandan çığlıklar, haykırışlar yükseldi. Ortalık karıştı, kaçışanlar, panik, birbirini iteleyen insanlar... Bu kargaşada ne olduğu, kimin nereye gittiği belirsizdi. Masaların sandalyelerin üstünden atlayarak, ona buna

çarparak sahile doğru kaçan iki adamı neden sonra fark ederek peşlerine düşen birkaç güvenlik görevlisinin sert bağırışlarına kadın feryatları karışıyordu.

/O taraftan, tel örgüye doğru gidiyorlar - oğlum nerde oğlumu bulun! - İlhan Bey vuruldu... ambulans... - ateş etmeyin! - doktor! doktoru çağırın! - bir şeyin yok korkma - jandarmaya haber verin... polise telefon edin - herkes odasına çekilsin! beyler lütfen! - motora biniyorlar ateş edin... - lütfen... lütfen boşaltalım burayı - anons yapılsın - dağılın arkadaşlar - tel örgüden kaçtılar, orda ilerde bir tekne var - anne, anneciğim - gidiyorlar işte - sürat teknesi - açılın - ambulans çağırın, çabuk.../

Devrilen masalar, şangırtılar... yere düşenler. Renginur, Armağan, Figen, yol verin diye bağırarak ve meraklı kalabalığı yarmaya çalışarak havuz başına İlhan'ın düştüğü yere ulaşmaya gayret ediyorlardı.

Bütün ışıklar yanmıştı. Renginur titreyerek İlhan'ın başucuna çömeldi. Donmuş, boş, inanmaz gözlerle baktı. Çok önemli bir şey olmuş ama henüz ne olduğunu anlayamamış bir hali vardı. Sonra uyandı. İlhan'ın kan içindeki bedenini ve tam şakağındaki saç çizgisinde ve gözünün biraz üstündeki içine saçlar yapışmış kanlı çöküntüyü gördü. Bir an başını yardım umar gibi kalabalığa kaldırdı. Yardım edin... diye mırıldandı umutsuzca... Armağan eğildi, onu yerden kaldırmaya çalıştı. Kalkmadı, bırakmadı kendini ona Renginur. Öldü, diye söylendi, öldü değil mi? Öldü! diye bağırdı sonra. Çaresiz, acı dolu bir çığlık koptu içinden... İl-

han'ın kanlı başını okşadı. Konuş, bir şeyler söyle... dedi. Ölmedin değil mi? Hayır, diye bağırmaya başladı ölüm sözcüğünün kesinliği bilincine ulaşmca. Hayır hayır hayır hayır! Kendini cesedin üstüne attı. Kaldırmaya çalıştılar, çırpınıp direndi, her yeri kana bulandı. Fatmuş yanında doktorla, bembeyaz bir yüzle koşarak geldi, Armağan'ın kucağında çırpman kızma sarıldı. Birkaç kişi genç kadını zorla, sürüyerek uzaklaştırıp götürdüler. Az ötesinde Gülcan'ı gördü Armağan. Figen'in kolunda, mum gibi, şaşkın, yıkıldı yıkılacak ağabeyinin ölüsüne bakıyordu.

Birisi bir masa örtüsü çekip İlhan'ın üstüne örttü.

05:30

Armağan, benzer durumlarda ilk anda yapılması gerekenlerin hepsinin içinde, (olay yeri tutanakları, ifadeler, kanıtların toplanması, cesedin morga kaldırılması ve jandarma karakolundaki görüşme) yer almıştı. Bir yakını ya da oteldeki herhangi biri öldürülmüş olsa, İlhan'ın yapacağı biçimde, soğukkanlı ve olgun davranmış, durumu yönetmede aklı başında, kendinden emin bir tutum sergilemişti. Katillerin yakalanması için polis ve jandarma alarmdaydı. Tanıkların verdiği eşkalden kimlikleri saptanmaya çalışılıyordu. Olasılıkla kiralanmış adamlardı.

Olayın adli yanı ile uğraşırken, uğradığı büyük şaşkınlık ve inanmazlığın yarattığı şokla sersemlemiş durumdaydı. Kurulmuş bir makine gibi sağa sola koşmuş, herkese yetişmiş ve sorulara cevap vermişti. Bu gücü nereden bulduğunu bilmiyordu şimdi. Karakoldan otele döndüğünde kendini alçıdan dökülmüş bir kalıp gibi kırılıp dağılmak üzereymiş gibi hissediyordu. Hızla oradan oraya atlayan bir kasılma bütün organlarını sarmış durumdaydı. Kapalı bir yere girecek, birilerini avutacak gücü kalmamıştı artık. Bahçeye doğru yürüdü ağırca.

Tan yeri aydınlanmaya başlamıştı. Olup biteni –karmakarışık bir biçimde– ama bu kez içinde büyüyen yoksunluk duyguları açısından algılamayı başardığında havuzun başındaydı. Epey zamandır inme inmiş gibi kıpırtısız, orada durduğunu, suyun üstünde yüzen sapsız, rengârenk ama artık çok anlamsız görünen çiçeklere baktığını fark etti. Kırmızı, mor, ebruli petunyalar, sarı, pembe güller, fuller, begonviller... Hepsi de bu parıltılı mavi suda ne kadar olanaksız görünüyorlardı şimdi. Gelişigüzel suya çizilmişlerdi sanki ve alabildiğine masum ve hüzün vericiydiler!

Gözü yerdeki örtüyü aradı. Orada değildi artık. Kanlı su birikintileri vardı ayaklarının dibindeki taş döşemede. Gözlerini yumdu ve bir an sendeledi. Olayın büyüklüğü, kavrama düzeyini sınırlamıştı. Acıyı ve ölümü duyma noktasına yeni varıyordu. Yakındaki bir masaya tutunurken ellerinde, gömleğinde kuruyup kalmış kan lekelerini fark etti. İlhan'ın yerde yattığı sıradaki yana açılmış kolu, yukarıya dönük, avuç içi kanla dolu eli geldi gözünün önüne. Kanlı bir kaburga kemiğinin ucu ve donakalmış kehribar ışıltılı birgöz... Kanın kokusunu duydu, içinin kabardığını hissetti. Kendisinin dipdiri, canlı oluşuna şaştı bir an, diriliğinden utanç ve suçluluk duydu. Kumsala gitti, bir setin kıyısına çöküp ağlamaya başladı. Bu yalın bir tepkiydi. Yaşadığı şokun, bastırmak zorunda kaldığı heyecan ve acının çözülmesiyle akıyordu gözyaşları.

Boşalıncaya kadar ağladı. Sabah serinliği ürpertici ve yatıştırıcıydı. Gerginliği azaltıyor, yıkılmış bedeni uyanıyordu. Kendini dinledi. Hızlı ama düzenli solu-

duğunu duydu. Evet hayattaydı. Ama gene de gerçekte var olmadığı ya da olmaması gereken bir yerde bulunduğu duygusu vardı içinde. Kötü bitmiş bir romana baştan tasarlanmamış biçimde katılmış olmaya benzer bir zorakilik... Var olduğuna inanmak için birinin ona adıyla seslenmesini beklermiş gibi aranarak çevresine bakındı.

Her yer ve her şey terk edilmiş, bomboş güründü gözüne. Evler, pencereler, balkonlarda sallanan renkli havlular, otelin önündeki bayraklar ve geceki şölenden artakalmış dağınıklık. Ölümün gerçekliği içinde, nesneler zavallı bir biçimde anlamlarından soyunmuş, gerçekdışı bir evrene taşınmışlardı sanki. Mutluluklar, ışıltılar, çınlamalar, yakınmalar, yavan sözler, imgeler, hırslar ve acılar da öyle. Tek ve tartışılmaz gerçek ölümdü ve geriye kalan ne varsa, bilinmeyen, bozguncu bir elin kâğıtlara yazdığı hayal ürünü şeylerdi.

Ensesinden başının sol yanına doğru yükselen, midesine vuran ağrıyı hissetti. Oturacak gücü bile kalmamıştı. Bu somuttu işte. Çok somut. Sevmek, pişmanlık duymak, acı çekmek ve kaybettiklerini özlemek kadar somut.

Seni seviyordum, diye düşündü. Hiç söyleyemedim ama öyleydi ve sen biliyordun bunu İlhan! Yan yana yatarken, sen bana cinleri anlatırdın küçükken, ben de inanmaz gülerdim ve yine de zevkle dinlerdim öykülerini. Hatırlıyor musun? Sen de bana çok gülerdin jandarmalardan ve kurukafalardan korktuğum için... Çocuk yüzünü görüyorum senin şimdi. Birlikte yaşanmış

çocukluk ve gençlik yıllarımızın hâlâ solmamış anılarını. Bütün o sisli, alacakaranlık yılları.

Tan yeri ağarıyordu.

Deniz uysal dalgalarla kıyıyı yoklayıp çekiliyor, kendi serüvenini çaresizce sürdürüyordu. Havada hâlâ bir önceki uzun, sıcak günün ağırlığı vardı ve Armağan, yeni günün dupduru, hafifçe titreşerek uyandığını hissediyordu. Sular aydınlanıyor, ağaçlar, bitkiler, çakıl döşeli yollar ve kumsal seçilir hale geliyordu. Kuşlar, böcekler, kertenkeleler ve arılar yorgun, biraz bıkkın, ama gene de sonsuz bir sabırla günün doğmasını bekliyorlardı. Bu çılgın, göz kamaştırıcı doğa, şiddet, kargaşa ve yabanıllıkla dolu bir dünyaya kendince, inatla, çoşkuyla direnmeye çalışıyordu. Denizler de karalar da ben de aynı kara deliğin içinden üflendik dünyaya, diye düşündü Armağan. Bu yüzden yorgunluğumuz sabrımız ve direnmemiz aynı. Gözleri acıyordu. Duyduğu ıstırabı tanımlayacak sözcükler çok kullanılmış, kof ve sınırlıydılar. İçindeki düğümlenmeyi çözebilmek için onlardan çok daha zengin, esnek ve çoğul bir dil gerekiyordu.

Figen neredeydi acaba? Belki de Gülcan'ı, Renginur'u yatıştırmaya çalışıyorlardı Melike'yle... İkisi de çıldırmış gibiydiler çünkü. Yavaş yavaş azalıyoruz, sıra kimde? diye düşündü. Ben nasıl öleceğim acaba? Bir hastane odasının çürüyen et kokusuyla dolu karanlığında, bolarmış pijamalar içinde güçlükle soluyarak mı? Yoksa göz kamaştırıcı bir yaz gününde bir araba altında kalarak mı? İntihar etmeyecekti. Bu kesindi. Denizde boğulmak ve ne olursa olsun yalnız, tek başına

ölmek de istemiyordu. Figen yanında olmalıydı ölürken, 'gözlerini kapatmak ve onu mezarına koymak için.' Bu dileğini içtenlikle söyleyecekti ona.

Şu zavallı başını uysal kollarının arasına bırakıp avunmak için de onun yanında olmalıydı şimdi. Kalktı, gidip Figen'i bulacaktı. İnsan bu kadar umutsuz, yorgun ve yaralı olduğunda, birlikte –iyi kötü– uzun yıllar ve yollar yürüdüğü bir kadının dayanıklı, sıcak, güvenli omzundan başka nerede dinlenebilirdi ki!

Ekim 2001 - Aralık 2002
Akçay - İstanbul

Mor, bir ailenin yıllara yayılmış hikâyesini sürükleyici bir aşk ve entrika çerçevesinde yirmi dört saatlik bir zaman diliminde anlatıyor. Altmış sekiz kuşağından, sistemin parçası haline gelmiş işadamı İlhan, kızı yaşındaki Renginur'a tutulup karısını terk edince hırslı baldızının kinini bilemiştir. İlhan'ın hâlâ solcu ama kafası karışık kardeşi Armağan'ın evliliği de sallantıdadır. Kızkardeş Gülcan ise ailedeki ölüm ve intiharlardan sonra umutsuzca alkole sığınmıştır. Aile çevresi, İlhan Sacit'in otelinde, onun evlilik dışı doğan çocuğunun yaş günü dolayısıyla bir araya gelecek, ancak güzel başlayan gece beklenmedik bir cinayetle sona erecektir. *İnci Aral*, günümüz insanının gerçeğini, bugünden düne yönelerek anlatırken bir büyük yalnızlığı, 'evliliği' odağına alıyor ve kadın-erkek ilişkilerinin gizlerini bu bağlamda sorguluyor. İnsanın içsel gerçekliğine yaptığı yolculukları yeni bir dille yazıya aktarırken de özgün bir roman evreni kuruyor.

Yeni Yalan Zamanlar üçlemesinin ikinci kitabı olan **Mor**, aynı zamanda tarımdan sanayiye geçiş sürecinde insanımızın savruluş ve dağılmalarının ipuçlarını vererek roman kişileri üzerinden 1940'lardan 2000'lere Türkiye'nin toplumsal panoramasını çiziyor.

ISBN: 978-9944-756-66-2

9 789944 756662

9,90 TL